

UNIUNEA EUROPEANĂ

MINISTERUL
DEZVOLTĂRII, LUCRĂRILORE PUBLICE
ȘI LOCUINTELOR

Fondurile Structurale
2007-2013

Planul Integrat de Dezvoltare Urbană a Municipiului DEVA

PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL

Inițiativă locală. Dezvoltare regională.

1.2.7.1.3. Învățământul liceal	122
1.2.7.2. Învățământul superior	125
1.2.8. Sănătate	126
1.2.9. Cultură	130
1.2.10. Patrimoniul cultural	132
1.2.11. Turismul	139
1.2.11.1. Turismul în județul Hunedoara	139
1.2.11.2. Analiza turismului județean în raport cu turismul regional și național	141
1.2.11.3. Turismul în Municipiul Deva	148
1.2.11.4. Obiective turistice	153
1.3. Dinamica investițiilor	160
1.4. Nevoi de dezvoltare identificate	172
1.5. Potențial de dezvoltare al municipiului	179
2. Strategia dezvoltării poliului de dezvoltare urbană	180
2.1. Viziunea de dezvoltare - obiective	181
2.2. Priorități de dezvoltare	182
3. Planul de acțiune	203
3.1. Lista proiectelor și bugetul estimat pentru implementarea Planului integrat	203
3.2. Harta municipiului, cu localizarea proiectelor individuale componente ale Planului	214
3.3. Managementul implementării planului integrat	215
4. Informare și consultare publică în procesul elaborării planului	220

1. Caracterizarea generală a polului de dezvoltare urbană

Preambul

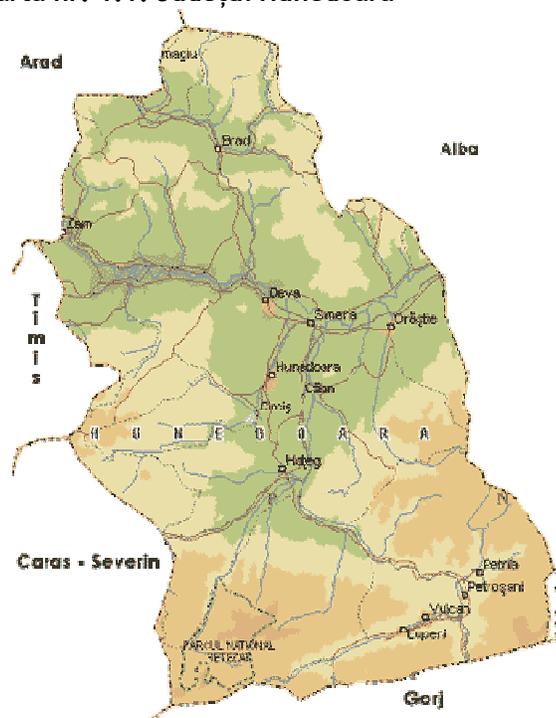
Caracteristici naturale ale municipiului Deva

Cadrul geografic

Municipiul Deva este situat în partea centrală a județului Hunedoara, între Munții Apuseni și Munții Poiana Ruscă, de partea stângă a râului Mureș, la 45°53' latitudine nordică și 22°54' longitudine estică.

Reședința județului, Municipiul Deva este delimitat la est de orașul Simeria și comuna Hărău, la nord de comunele Șoimuș și Vețel, la vest de comunele Cârjiți și Peștișul Mic, iar la sud de municipiul Hunedoara.

Harta nr. 1.1. Județul Hunedoara

Relief:

Orașul Deva s-a dezvoltat într-o regiune de contact geomorfologic, formată de Culoarul Mureșului, între Munții Poiana Ruscă și Munții Metaliferi.

În relieful municipiului Deva, mai pregnant apar Dealurile Nucet și Cetății.

Dealul Nucet (690 m) domină dinspre vest Culoarul Mureșului.

Dealul Cetății (371 m) apare sub forma unei măguri cu secțiunea aproape circulară, nekul vulcanic dominând cu 187 m regiunile înconjurătoare. Declivitatea sa variază în general între 30° -

40⁰, pante mai mari prezentând versantul sud-estic dinspre parcul orașului pe care apar sectoare cu abrupturi în rocă de 80⁰ - 90⁰.

Munții Poiana Ruscă se termină înspre Mureș printr-o prispă deluroasă formată din conurile de dejecție ale pâraielor Ciurgăului, Bejan, Baia și Sintirig.

Cele mai importante dealuri (de la est la vest sunt: Paiul Urzicilor (276 m), Paiului (330 m), Archiei (351 m), Bejan (376 m), Măgura (504 m), Nucet (690 m), Decebal (Poliatca - 688 m), Motor (Șocol Mic - 479 m), Pietra Coziei (687 m), Colțu (Serhediu 563 m), Cetății (371 m), Finicuri (359 m) și Viilor(395 m).

Prispa piemontană se continuă mai jos cu Lunca Mureșului a cărei lățime variază între 5 km la Deva și 1 km la Șoimuș.

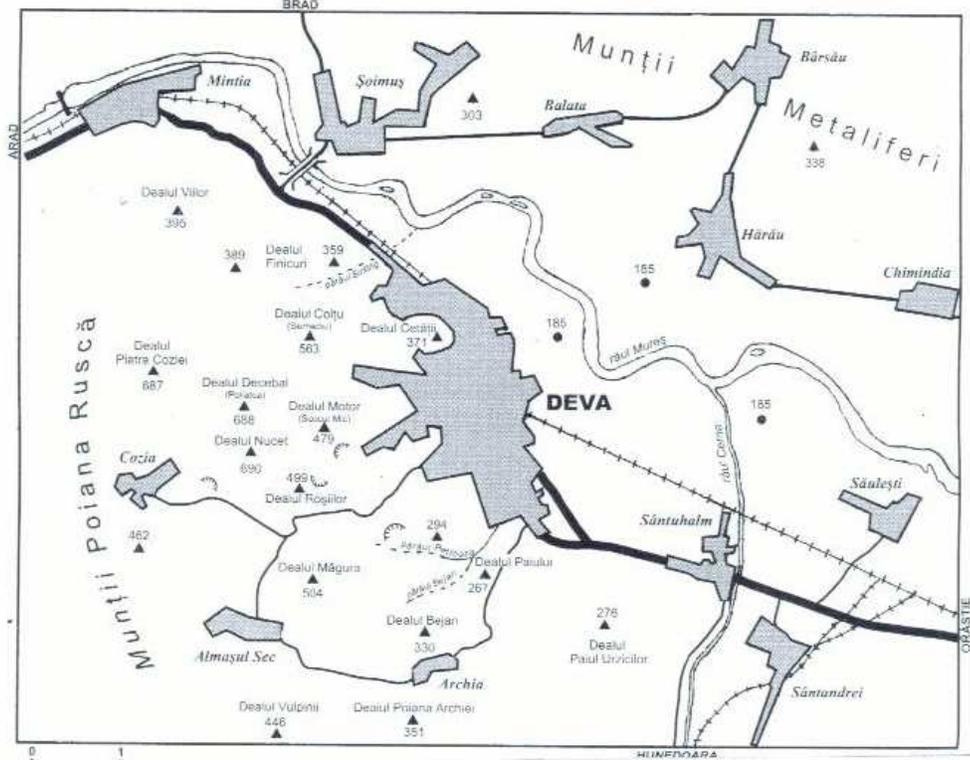
Partea Centrală este situată pe terasa joasă la 190-220 m altitudine.

Spre vest și sud altitudinile cresc până la 300-350 m, aici orașul dezvoltându-se într-o zonă deluroasă terasată.

La nord de râul Mureș se înalță Munții Metaliferi a căror panoramă poate fi larg contemplată din zona orașului.

Dintre unitățile de relief care se dezvoltă în perimetrul orașului Deva, cea mai reprezentativă este Dealul Cetății care a devenit simbolul orașului.

Harta nr. 1.2. Municipiul Deva

Clima:

Municipiul Deva beneficiază de un climat temperat continental blând cu cantități mici de precipitații și o circulație predominantă a aerului dinspre vest. Această situație se explică prin situarea în Culoarul Mureșului în lungul căruia se resimt influențe climatice submediteraneene și prin protecția oferită de Munții Apuseni și Poiana Ruscă care sunt un obstacol în calea maselor de aer atlantice încărcate cu umezeală.

Temperatura medie are valoarea de 21° C vara și de -1° C iarna.

Precipitațiile atmosferice sunt temperate, cantitatea medie anuală fiind de 600,9 mm.

Vânturile predominante bat din sectorul vestic și nord-vestic.

Elementele climatice influențează favorabil dezvoltarea vegetației și a culturilor agricole.

Hidrografia:

Principala curs de apă care traversează municipiul Deva este râul Mureș, avându-și izvoarele în Munții Hășmașului.

Debitul mediu multianual al Mureșului, pentru perioada ultimilor 30 de ani, variază între 120 m³/s și 165 m³/s, valorile marcând zona de intrare, respectiv de ieșire a râului de pe teritoriul județului. Volumul maxim scurs pe anotimpuri se produce la sfârșitul primăverii și începutul verii (aprilie-iunie) și cel minim toamna (septembrie-noiembrie). Fenomenele de îngheț (pod de gheață, curgeri de sloiuri, gheață la mal) au o durată medie de 45-50 de zile și se înregistrează în medie pentru 80%-90% din ierni.

În perimetrul municipiului Deva, Mureșul primește mai mulți afluenți, cei mai importanți fiind Cerna și Căianul.

Vatra orașului este străbătută de pâraiele Bejan și Sintirig, care în timpul verii seacă de mai multe ori.

La poalele Dealului Cetății, la altitudinea de 192 m apar ape minerale clorurosodice, bicarbonatate (mineralizare 38-40%), feroase, hipertonică și atermale (17-18°C). Ele conțin Ca, Mg, Na, K, Fe, sulfuri, cloruri, bicarbonați și CO₂. Procentul ridicat de fier împiedică utilizarea lor pentru cura internă.

Vegetația și fauna:

Vegetația naturală din împrejurimile Devei este variată, deși a suferit transformări prin intervenția omului.

Pe culmile deluroase și muntoase se dezvoltă păduri de foioase, cu stejar (*Quercus petraea*), gorun (*Q. robur*), carpen (*Carpinus betulus*), tei (*Tilia*), jugastru (*Acer campestre*), fag (*Fagus sylvatica*), etc.

Principalele păduri ale orașului sunt Bejan, Luzan, Finicuri, Jepi, Decebal și Nucet. Pădurile de nuci de pe Dealul Nucet și-au redus mult arealul.

Zonele care au fost defrișate au o vegetație ierboasă în rândul căreia apar specii importante din punct de vedere științific și estetic: clopoței (*Campanula grossecki* Heuff), șopârlița (*Veronica crinita* var. *Thracica*), lipicioasa (*Galium spurium* vaillenti), iarba de șoaldină (*Sedum acre*), floarea raiului (*Allium montanum*), omogol galben (*Aconitum anthora*), care apar în locurile pietroase, crucea voinicului (*Hepatica media*), leurda (*Allium ursinum*), brânca (*Salicornia herbacea*), cinci degete (*Potentilla consocens*), etc.

Dintre endemisme amintim *Rosa obstrusifolia*, o specie de măceș care se găsește numai în zona Devei.

Pe Dealul Paiului, se dezvoltă o vegetație stepică, iar în lungul Mureșului o vegetație de luncă.

Pentru valoarea elementelor de floră și peisaj în arealul municipiului Deva se găsesc 3 arii naturale protejate: Dealul Cetății Deva, Pădurea Bejan și Dealul Colț și Zănoaga.

Dealul Cetății Deva - rezervație naturală de tip mixt, categoria a IV-a, cu o suprafață de 30 ha, situată pe teritoriul municipiului Deva.

Pe lângă importanța istorică (prezentarea cetății medievale), conul vulcanic format din andezite adăpostește o vegetație de un interes excepțional fitogeografic.

Pădurea Bejan - rezervație de tip forestier, categoria a IV-a, amplasată în imediata apropiere a municipiului Deva, ocupând o suprafață de cca 70 ha. Pădurea are o deosebită valoare științifică, pe această suprafață coabitează 8 din cei 9 reprezentanți indigeni ai genului *Quebecus*, conviețuirea îndelungată ducând la hibrizi, prezența acestora dând valoare de unicat acestei rezervații.

Dealul Colț și Dealul Zănoaga - rezervație naturală botanică de categoria a IV-a, în suprafață de 78,4 ha, situată în apropierea Devei. Substratul andezitic al dealurilor este acoperit de o vegetație abundentă alcătuită din 533 de specii, un procent ridicat de elemente sudice și endemice.

Resurse naturale: minereuri neferoase, minereu complex, ape minerale, lemn, fructe de pădure, plante medicinale, piatră.

Caracteristici locale

Scurt istoric

Deși prima atestare a Devei datează din 1269, numeroase vestigii, în mare parte conservate la Muzeul Civilizației Dacice și Romane, demonstrează că localitatea datează din neolitic, din epoca pietrei șlefuite (5500-2500 î.e.n.). Toate celelalte epoci istorice care s-au succedat sunt bine reprezentate pe acest teritoriu, dovadă fiind numeroasele vestigii din epoca bronzului, a civilizației daco-romane și a epocii prefeudale ce a urmat retragerii aureliene.

Reședință voievodală din 1307 și centru al unui district militar valah încă din secolul al XIV-lea, Deva, dominată de Cetate, cunoaște o importantă dezvoltare economică în timpul domniei lui Iancu de Hunedoara și pe tot parcursul Evului Mediu.

În timpul atacurilor turcești din anii 1550, 1552 și 1557, localitatea a fost devastată, iar Cetatea asediată.

În toamna anului 1600, în drumul său spre Praga, trece prin Deva Mihai Viteazu. Așezarea strategică determină ocuparea Cetății în 1686 de către austrieci. În cursul secolelor al XV-lea și al XVII-lea, în orașul Deva iau ființă, grație dezvoltării meșteșugurilor, breslele cizmarilor, croitorilor, tâmplarilor, etc.

Locuitorii Devei și ai satelor din împrejurimi au participat la răscoala din 1784 condusă de Horea, Cloșca și Crișan luând parte la atacul dat de răsculați la începutul lunii noiembrie 1784 asupra Cetății în care se adăpostea nobilimea. În timpul revoluției de la 1848-1849, Deva devine terenul unor lupte înverșunate, iar la începutul lunii august 1849, în timpul exploziei de la depozitul de muniții, zidurile Cetății sunt aruncate în aer. Cetatea rămâne în ruină până în zilele noastre.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea iau naștere și se dezvoltă instituțiile economiei capitaliste: bănci, prăvălii, instituții de stat, ateliere meșteșugărești. Locuitorii Devei au participat, alături de toți românii din Transilvania la Marea Adunare de la Alba-Iulia, la 1 Decembrie 1918. În toată perioada ce a urmat războiului mondial și până la instaurarea regimului comunist, Deva a fost un centru politico-administrativ ce și-a dezvoltat instituțiile specifice.

Pitoreașca așezare de la poalele conului vulcanic al Cetății, Deva este azi, ca și în trecut, reședința județului Hunedoara. În același timp, orașul este un centru social, cultural, sportiv și economic în care s-au dezvoltat industriile extractivă și de prelucrare a minereurilor, energetică, a materialelor de construcții, alimentară și de prelucrare a lemnului.

Localitate de rangul II

Municipiul Deva este localitate de rangul II, stabilit potrivit prevederilor Legii nr. 351/2001, privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV-a "Rețeaua de localități".

Municipiul Deva cuprinde, în afara orașului Deva, localitatea componentă Sântuhalm și satele aparținătoare Cristur, Bârcea-Mică și Archia.

- Localitatea componentă Sântuhalm face parte din trupul principal al orașului Deva și este situată în partea estică a municipiului, pe DN 7, la 2 km distanță de acesta.

- Satul aparținător Cristur are o suprafață totală de 199,98 ha și este situat în partea sud-estică a municipiului Deva pe DN 68 N, la o distanță de 1,5 km față de DN 7.

- Satul aparținător Bârcea Mică are o suprafață totală de 31, 57 ha, este situat în partea sud-estică a municipiului Deva și la est de localitatea Cristur, pe Dc 123 care se ramifică din DN 68B. Satul este situat la 4,1 km față de Deva (pe traseul DN 68B, Dc 123), respectiv la 800 m față de satul Cristur pe Dc 123.

- Satul aparținător Archia are o suprafață totală de 24,44 ha, este situat în partea sudică a municipiului Deva pe Dc 124, la o distanță de 2,4 km față de DN 7.

1.1. CARACTERISTICI DEMOGRAFICE ȘI SOCIALE

1.1.1. Caracteristici demografice

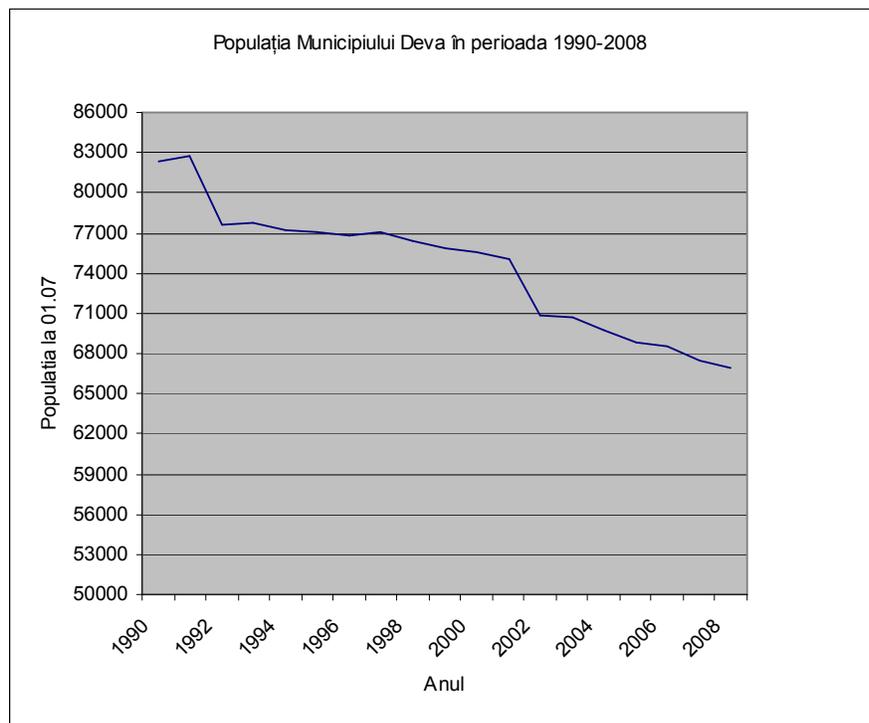
Populația municipiului Deva, conform recensământului populației din 18 martie 2002, se prezenta astfel:

- municipiul Deva 69.257 locuitori,
din care:
- în localitatea Deva 65.873 locuitori,
- în localitatea Sântuhalm 553 locuitori,
- în satul Cristur 1.388 locuitori,
- în satul Bârcea Mică 1.351 locuitori,
- în satul Archia 92 locuitori.

cu 4% mai mică decât la recensământul din 1992.

Această situație s-a datorat sporului natural negativ înregistrat în ultimii 15 ani, dar și emigrării populației începând mai ales cu anul 2007.

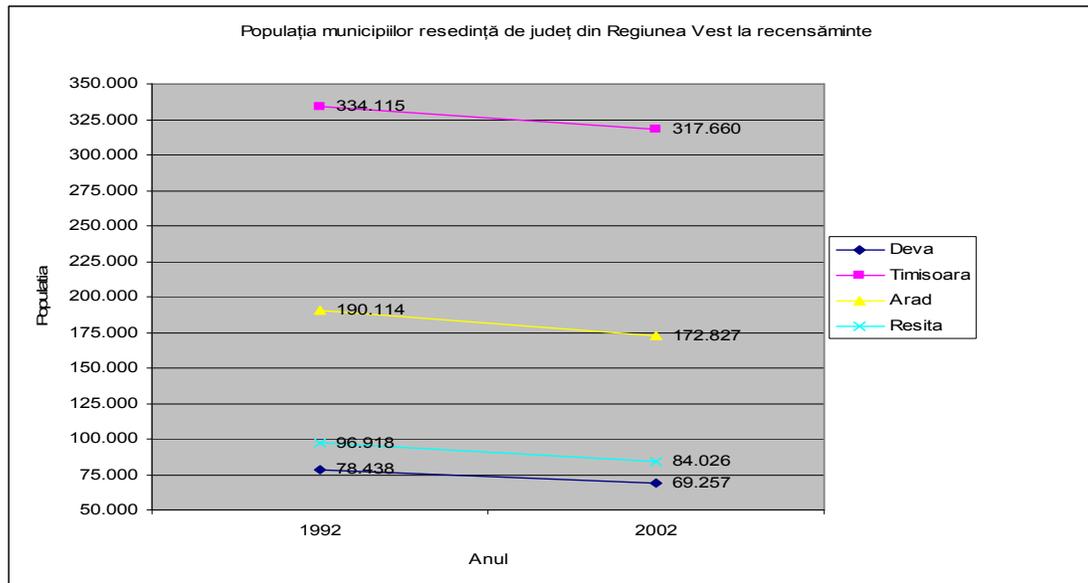
Populația Municipiului Deva a avut fluctuații la începutul anilor 1990, manifestându-se o tendință de creștere în intervalul 1990-1991, în 1993, precum și în intervalul 1996-1997, după care a scăzut constant din 1998, de la 76392 locuitori ajungând în 2008 la 66860 locuitori.

Grafic nr. 1.1.1.1.

Sursa datelor: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara

Din analiza datelor statistice comparative, de la recensămintele din 1992 și 2002, la nivelul municipiilor reședință de județ din Regiunea Vest, se poate aprecia că populația municipiului Deva se înscrie în tendința generală de scădere a populației.

Grafic nr. 1.1.1.2.

Sursa datelor: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara, www.primariatimisoara.ro, www.primariarad.ro, www.cjcs.ro

Structura etnică și confesională

Structura etnică a populației (2002 în comparație cu 1992) se prezintă astfel:

Tabel nr. 1.1.1.1.

Anul	Români	Maghiari	Rromi	Germani
1992	88,54%	9,35%	0,40%	0,84%
2002	89,21%	8,63%	1,27%	0,50%

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara

Pe lângă etniile de mai sus, în municipiul Deva domiciliază și secui, ucrainieni, sârbi, turci, evrei, ruși, lipoveni, italieni, polonezi.

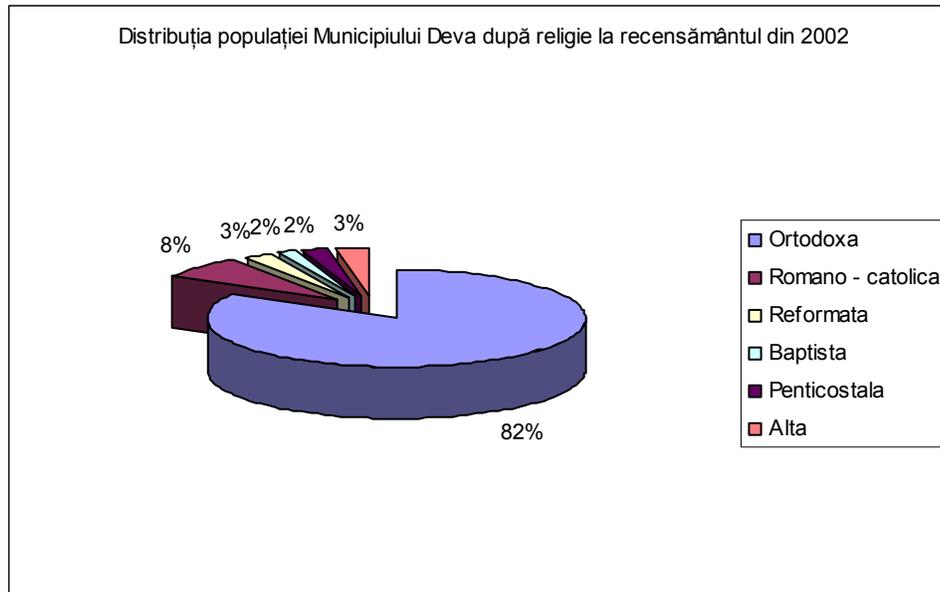
Pentru multe cupluri problema asigurării veniturilor corespunzătoare, situația de pe piața muncii, problema procurării unei locuințe pot fi obstacole serioase în întemeierea unei familii. Unele familii au copii, dar cele mai multe cupluri tinere, nu au sau amână nașterea copiilor. Această decizie a cuplurilor este determinată atât de factori culturali, psihologici, cât și de situația economică sau socială a familiei.

În Regiunea Vest este tradițional modelul familiei cu un copil. O familie numeroasă nu este potrivită solicitărilor din sfera activității profesionale. Se adaugă acestei transformări participarea din ce în ce mai numeroasă a femeilor pe piața forței de muncă. Acest fenomen este mai accentuat în mediul urban, fertilitatea mai scăzută a populației urbane influențând mai pronunțat nivelul fertilității generale.

Aceste considerente nu se aplică la nivelul populației de etnie rromă, cu cultură și tradiții bine păstrate, la care predomină familiile numeroase, cuplurile căsătorindu-se de foarte tinere, acest fapt reflectându-se în creșterea ponderii populației de etnie rromă, contrar tendințelor înregistrate în rândul persoanelor de etnie maghiară și germană .

În ceea ce privește structura confesională, aceasta urmează structura etnică a populației, astfel: majoritatea populației este de religie ortodoxă (82%), urmată la mare distanță de romano-catolici (8%), reformați (3%), greco-catolici (2%) și alte culte religioase (3%).

Grafic nr. 1.1.1.3.

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara

Structura pe sexe și grupe de vârstă

Structura pe sexe relevă o ușoară preponderență a persoanelor de sex feminin, 52% la nivel de municipiu, situație întâlnită în toate județele regiunii.

Structura pe vârste a populației poartă amprenta caracteristică a unui proces de îmbătrânire demografică, fenomen care se manifestă pregnant și la nivel național și în toate statele Uniunii Europene.

Efectele procesului de îmbătrânire demografică asupra desfășurării vieții economice și sociale au început să se resimtă mai pregnant după anul 2005, când în populația aptă de muncă au intrat generațiile, reduse numeric, născute după 1990.

Analizând structura populației pe grupe de vârstă, se constată că ponderea populației tinere (sub 14 ani) este de 15% în cadrul municipiului, mai scăzută față de nivelul național (15,60%), dar ușor mai ridicată decât la nivelul regiunii Vest (14,92%).

Ponderea populației în vârstă de muncă (15-64 ani) este însă mai mare la nivelul municipiului față de nivelul regional și național (71% față de 70,71% și 69,94%), ceea ce constituie un punct forte al orașului. Populația în vârstă de muncă crește gradul de atractivitate al orașului față de potențialii investitori.

Se observă, de asemenea, că la nivelul populației de peste 65 de ani, valorile la nivelul orașului sunt sub cele la nivel regional și național, respectiv 14% față de 14,37% și 14,76%.

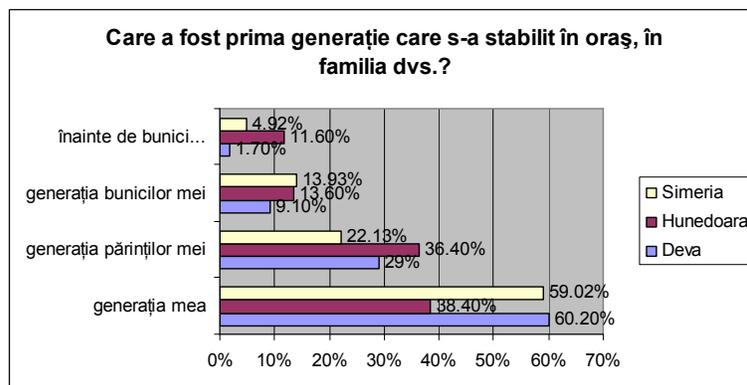

Mișcarea migratorie

Anul	Veniți	Plecați	Diferența
2003	2896	2344	525
2005	1959	1831	128
2007	2194	2840	-646

La nivelul Devei soldul migratoriu a fost pozitiv în perioada 2000-2005, fiind negativ din 2007. Persoanele cu o mare disponibilitate pentru a migra sunt, de obicei, tinerii din populația apta de muncă, care migrează spre alte așezări urbane, în căutarea unor slujbe mai bune și a unei vieți sociale mai atractive.

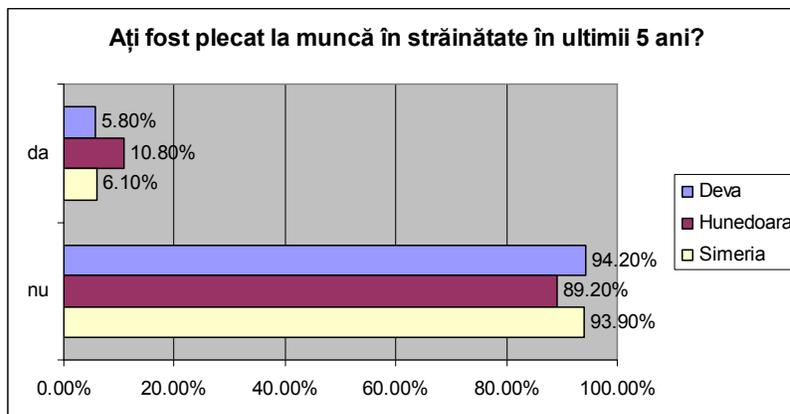
În anul 2008 s-a constituit Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Conurbația Corvina, constituită din Municipiile Deva și Hunedoara, orașele Simeria și Călan și comunele Băcia, Cârjiți și Peștișul Mic, lider de asociere fiind Județul Hunedoara, prin Consiliul Județean Hunedoara și s-a elaborat Planul de amenajare a teritoriului zonal interorășenesc Deva-Hunedoara-Simeria (PATZI DHS). Pentru elaborarea acestui Plan, numit pe tot parcursul prezentei documentații PATZI DHS, au fost realizate studii și analize, iar concluziile studiilor referitoare la mișcarea migratorie a populației sunt redată în cele ce urmează.

Grafic nr. 1.1.1.4.

Sursa : „Studiu de Evaluare Ambientală și Planificare Socială ”

Din tabelul de mai sus rezultă că stabilirea populației majoritară la Hunedoara a avut loc cu o generație și cu 3 generații în urmă, la Deva și Simeria în cadrul generației actuale.

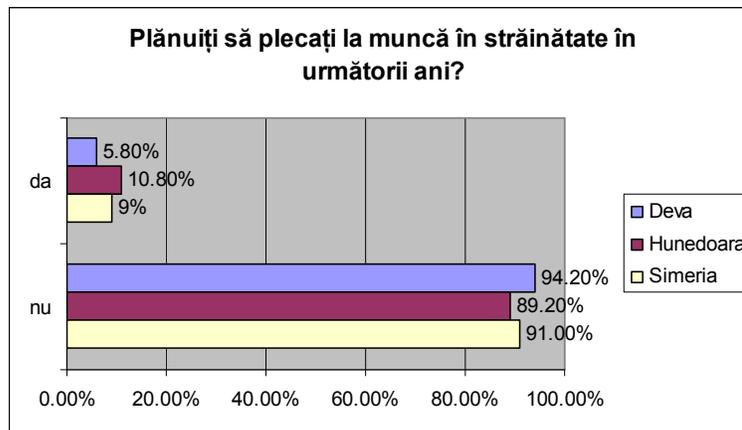

Grafic nr. 1.1.1.5.

Sursa: „Studiu de Evaluare Ambientală și Planificare Socială”

Din datele din studiu rezultă că plecările în străinătate din localitățile în studiu reprezintă între 5% la Deva și 10,8% la Hunedoara din întreaga populație.

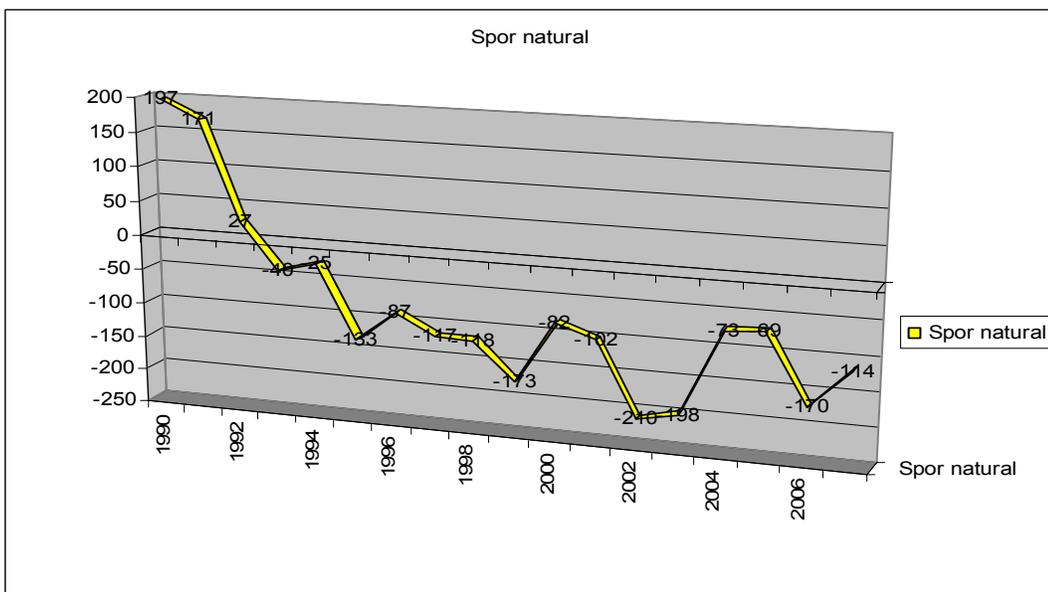

Grafic nr. 1.1.1.6.
 Sursa "Studiu de Evaluare Ambientală și Planificare Socială"

Din studiul de evaluare ambientală rezultă că numărul celor care doresc să părăsească țara rămâne constant.

Sporul natural

Sporul natural este pozitiv dar cu tendințe de scădere doar în perioada 1990-1993, după care devine negativ și cunoaște fluctuații destul de mari până în anul 2007. Aceste tendințe de evoluție sunt reflectate în graficul de mai jos.

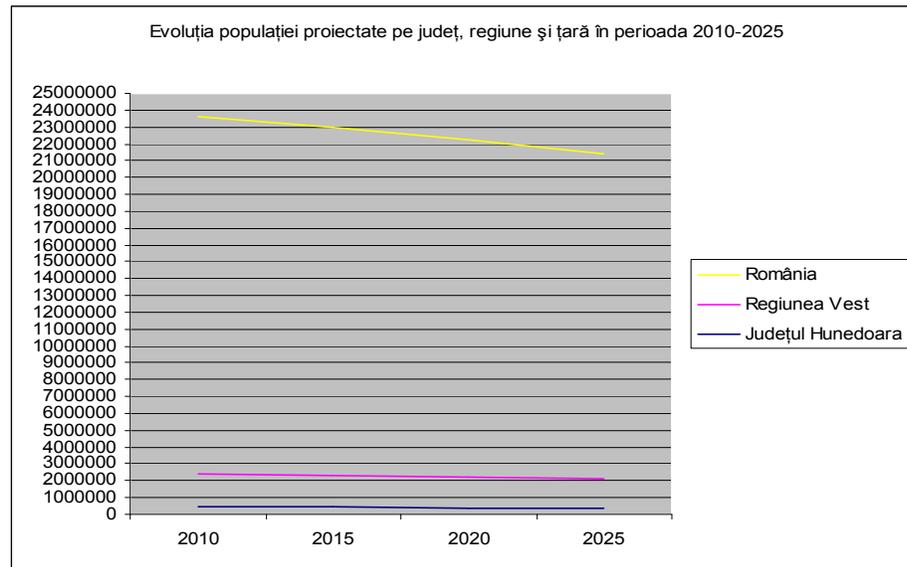

Grafic nr. 1.1.1.7.
 Sursa : Direcția Județeană de Statistică Hunedoara

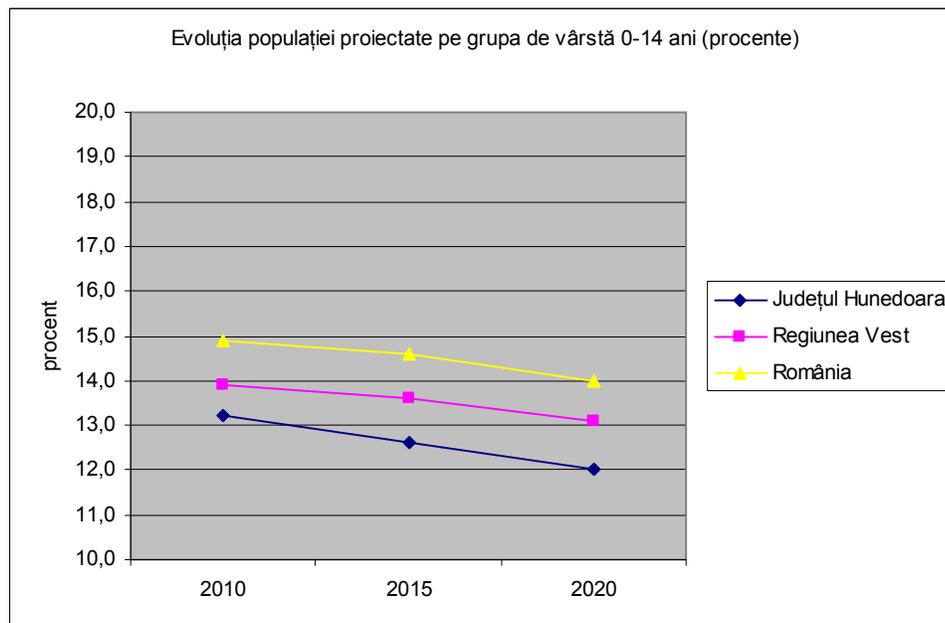
Estimarea populației pe termen lung

Conform previziunilor Institutului Național de Statistică, tendința pentru perioada 2010-2025 este de scădere a populației la nivelul țării, tendință manifestată și la nivelul Regiunii Vest și a județului Hunedoara, dar o creștere a procentului populației din grupa de vârstă 65 de ani și peste, indicând tendința de îmbătrânire a populației, reliefată în graficele de mai jos.

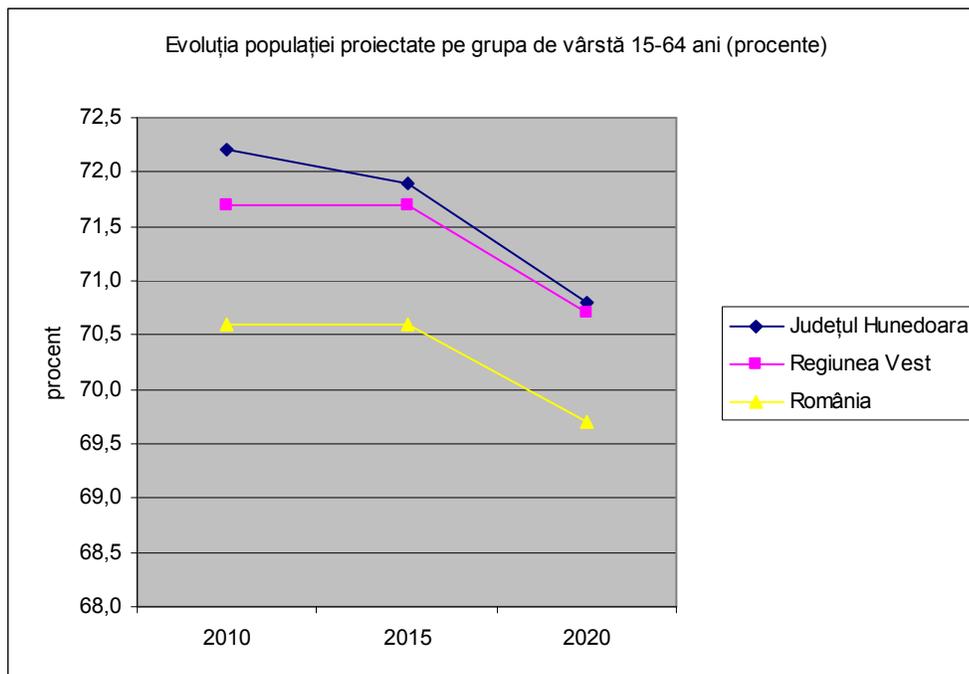
Grafic nr. 1.1.1.8.

Sursa: www.cjhunedoara.ro, având la bază INS-Proiectarea populației României în profil teritorial până în anul 2025.

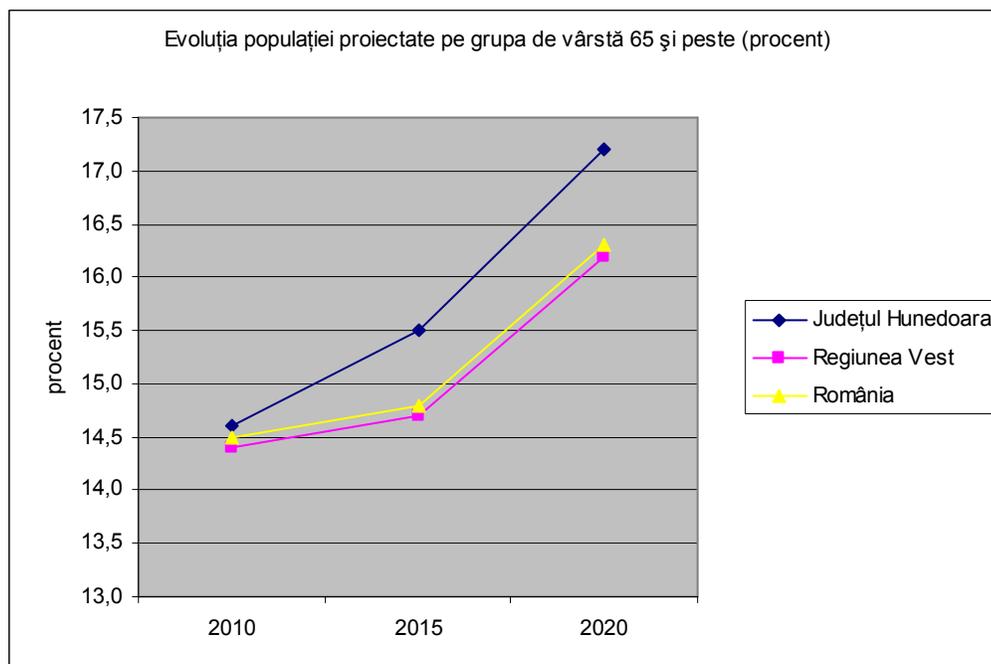
Grafic nr.1.1.1.9.

Sursa: www.cjhunedoara.ro, având la bază INS-Poiectarea populației României în profil teritorial până în anul 2025.

Grafic nr. 1.1.1.10.

Sursa: www.cjhunedoara.ro, având la bază INS-Proiectarea populației României în profil teritorial până în anul 2025.

Grafic nr. 1.1.1.11.

Sursa: www.cjhunedoara.ro, având la bază INS-Proiectarea populației României în profil teritorial până în anul 2025.

Din studiul tendințelor demografice la nivelul Municipiului Deva, din comparația cu celelalte municipii reședință de județ din Regiunea Vest, dar și din analiza prognozei Institutului Național de Statistică asupra populației României pe termen lung, putem considera că tendințele în Municipiul Deva sunt de scădere constantă și îmbătrânire a populației.

1.1.2. Caracteristici sociale

1.1.2.1. Asistență socială

Noile priorități comunitare și naționale pun problema unei schimbări radicale de abordare a politicii de asistență socială.

Reprezentanții instituțiilor din cadrul sistemului de asistență socială aparținând autorităților administrației publice locale și județene abordează, printr-un efort concentrat împreună cu reprezentanții instituțiilor cu atribuții specifice și cu aportul societății civile, un model care se cere pus în practică, un model pentru modificări structurale compatibile cu standardele Uniunii Europene.

- Principalii furnizori publici de servicii sociale acreditați sunt:
- Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Hunedoara, la nivel județean și
 - Serviciul Public de Asistență Socială la nivelul municipiului Deva.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Hunedoara asigură aplicarea politicilor sociale la nivel județean, în domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor singure, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap, precum și oricăror persoane aflate în nevoie.

Serviciul Public de Asistență Socială aflat în subordinea **Consiliului Local al Municipiului Deva**, are rolul de a identifica și soluționa probleme sociale ale comunității din domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor singure, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap, precum și alte persoane aflate în situații de nevoie socială.

Tabel nr. 1.1.2.1.1. - Furnizori publici de servicii sociale acreditați, pe tipuri de servicii

Nr. crt.	Denumire	Servicii
1.	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Hunedoara (Serviciu specializat la nivel județean)	<ul style="list-style-type: none"> • Centre de îngrijire și asistență pentru persoane cu handicap (identificare și evaluare; servicii de recuperare și reabilitare; găzduire pe perioadă nedeterminată; servicii de îngrijire social-medicală de natura medicală; servicii de îngrijire social-medicală de natura socială; promovare relații sociale/socializare- timp liber; promovare relații sociale/socializare - activități socio-culturale; servicii de bază pentru activitățile zilnice; fizioterapie; masaj; ergoterapie sau terapie ocupațională; consiliere psihologică și alte servicii de recuperare și reabilitare). • Servicii sociale specializate acordate în cadrul Centrelor de îngrijire și asistență socială nr. 1, nr. 2 și nr. 3 Păclișa (identificare și evaluare; servicii de recuperare și reabilitare; servicii de îngrijire social- medicală de natura medicală; kinetoterapie; ergoterapie sau terapie ocupațională; alte servicii de recuperare și reabilitare).

		<ul style="list-style-type: none"> • Serviciul familial, asistenți maternali, abandon, plasamente familiale (identificare și evaluare; reintegrare familie).
		<ul style="list-style-type: none"> • Casa familială pentru copilul cu handicap (identificare și evaluare; găzduire pe perioada nedeterminată; consiliere psihologică; kinetoterapie; alte servicii de suport pentru diferite situații de dificultate).
		<ul style="list-style-type: none"> • Apartamentul familial (găzduire pe perioadă nedeterminată; servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive - prepararea, servirea și distribuirea hranei; consiliere socială; consiliere psihologică; promovare relații sociale/socializare - timp liber; promovare relații sociale/socializare - activități socio - culturale; reintegrare familie; reintegrare comunitate).
		<ul style="list-style-type: none"> • Case familiale pentru copilul cu handicap (găzduire pe perioadă nedeterminată; servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive - prepararea, servirea și distribuirea hranei; promovare relații sociale/socializare - activități socio - culturale; alte servicii de recuperare și reabilitare; educație socială; promovare relații sociale/socializare - timp liber).
		<ul style="list-style-type: none"> • Rețea de servicii de tip familial Valea-Jiului (Petroșani, Petrila, Vulcan) și Apartamente de primire în regim de urgență Valea-Jiului (Petroșani, Lupeni) (găzduire pe perioadă nedeterminată; servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive - prepararea, servirea și distribuirea hranei; consiliere psihologică; reintegrare familie; educație socială; suport și acompaniament; promovare relații sociale/socializare - timp liber; promovare relații sociale/socializare - activități socio - culturale).
		<ul style="list-style-type: none"> • Case familiale din Hunedoara și Centru de plasament din Lupeni (găzduire pe perioadă nedeterminată; servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive - prepararea, servirea și distribuirea hranei; reintegrare familie; reintegrare comunitate; consiliere psihologică; educație socială; promovare relații sociale/socializare - timp liber; promovare relații sociale/socializare - activități socio culturale).

		<ul style="list-style-type: none"> • Centrul de orientare, supraveghere și sprijinire a reintegrării sociale a copilului - Cuore (găzduire pe perioada nedeterminată; servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive - prepararea, servirea și distribuirea hranei; identificare și evaluare; consiliere psihologică; reintegrare familie; reintegrare comunitate; promovare relații sociale/socializare - timp liber; promovare relații sociale/socializare - activități socio culturale). • Echipa mobile de intervenție rapidă în cazuri de abuz, neglijare și exploatare (consiliere socială; consiliere psihologică; identificare și evaluare; informare în domeniu). • Centru de integrare prin terapie ocupațională (informare în domeniu; consiliere psihologică; ergoterapie sau terapie ocupațională; suport și acompaniament; servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive - prepararea, servirea și distribuirea hranei; găzduire pe perioada nedeterminată; promovare relații sociale/socializare -activități socio culturale; promovare relații sociale/socializare - timp liber). • Locuințe protejate (informare în domeniu; identificare și evaluare; consiliere psihologică; servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive - prepararea, servirea și distribuirea hranei; găzduire pe perioadă nedeterminată; servicii de îngrijire social- medicală de natura medicală). • Centru de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu pentru persoane cu handicap (kinetoterapie și masaj). • Case de tip familial (găzduire pe perioadă determinată; consiliere psihologică; promovare relații sociale/socializare - activități socio culturale). • Serviciul evaluare complexă (identificare și evaluare; orientare socială). • Cămin pentru persoane vârstnice (găzduire pe perioadă nedeterminată; servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive - prepararea, servirea și distribuirea hranei; promovare relații sociale /socializare - timp liber).
--	--	--

2.	Serviciul Public Local de Asistență Socială - Deva (Serviciu public de asistență)	<ul style="list-style-type: none"> • Compartimentul de asistență socială la domiciliu pentru persoane vârstnice (servicii individualizate în concordanță cu nevoile specifice și reale ale fiecarui vârstnic - servicii de îngrijire social-medicală, servicii de suport pentru activitățile instrumentale ale vieții de zi cu zi; alte servicii de suport pentru diferite situații de dificultate).
		<ul style="list-style-type: none"> • Servicii cu caracter primar (informare în domeniu; identificare și evaluare; alte servicii de suport pentru diferite situații de dificultate).
		<ul style="list-style-type: none"> • Centrul de primire în regim de urgență - centru de urgență pentru femeia și copilul abuzat (servicii de îngrijire medicală, hrană, cazare, consiliere psihologică, juridică și protecție împotriva agresorului pe o perioadă determinată).

Sursa: http://sas.mmssf.ro/servicii_furnizori.php?judet=hunedoara

Furnizorii publici de servicii sociale sprijină activitățile derulate în cadrul sistemului de asistență socială în colaborare și cu furnizorii privați de servicii sociale.

Furnizorii privați de servicii sociale sunt reprezentați de asociații și fundații, cultele religioase, persoane fizice autorizate în condițiile legii.

Conform datelor Departamentului de Asistență Socială și Politici Familiale din cadrul Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, la nivelul municipiului Deva există un număr de 9 furnizori privați de servicii sociale acreditați, după cum sunt prezentați în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 1.1.2.1.2. - Furnizori privați de servicii sociale acreditați, pe tipuri de servicii

Nr. crt.	Denumire	Servicii
1.	Asociația Antiparkinson (Asociație)	<ul style="list-style-type: none"> • Servicii sociale cu caracter primar (informare în domeniu; identificare și evaluare)
2.	Asociația Handicapaților Neuromotori Hunedoara (Asociație)	<ul style="list-style-type: none"> • Consiliere, informare, socializare și petrecere a timpului liber (consiliere socială; informare în domeniu; promovare relații sociale - timp liber).
3.	Asociația INFOR MEDIA (Asociație)	<ul style="list-style-type: none"> • Centrul de zi pentru persoane cu handicap „Șanse Egale” (promovare relații sociale/socializare - timp liber; consiliere psihologică; orientare profesională; ergoterapie sau terapie ocupațională).
4.	Casa de ajutor reciproc a pensionarilor (Asociație)	<ul style="list-style-type: none"> • Recuperare și reabilitare în cadrul Centrului de Îngrijire și Asistență Socială (masaj; fizioterapie).
		<ul style="list-style-type: none"> • Activități de socializare și petrecere a timpului liber în cadrul Centrului de Zi „Club C.A.R.P. Deva” (promovare relații sociale/socializare - timp liber).
		<ul style="list-style-type: none"> • Servicii primare: ajutoare bănești ocazionale (alte servicii de suport pentru diferite situații de dificultate).
5.	Fundația "Sfântul Francisc" (Fundație)	<ul style="list-style-type: none"> • Servicii sociale specializate acordate în cadrul Căminului Sf. Maria și Casei de tip familial Sf. Ștefan, Căminului Sf. Elisabeta și Centrului de zi Sf. Bernadett (identificare și evaluare; găzduire pe perioadă nedeterminată; servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive: prepararea, servirea și distribuirea hranei; promovare relații sociale/socializare- timp liber; alte servicii de suport pentru diferite situații de dificultate; consiliere socială; promovare relații sociale/socializare - activități socio-culturale; educație socială; reintegrare în familie).
		<ul style="list-style-type: none"> • Centrul de plasament cu module de tip familial Cămin Cor Iesu (identificare și evaluare; promovare relații sociale/socializare - activități socio culturale; educație socială; promovare relații sociale/socializare - timp liber; găzduire pe perioadă nedeterminată; servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive - prepararea, servirea și distribuirea hranei; alte servicii de suport pentru diferite situații de dificultate; consiliere socială).
		<ul style="list-style-type: none"> • Centru de zi Cor Iesu (identificare și evaluare; promovare relații sociale/socializare - timp liber; consiliere socială; promovare relații sociale/socializare - activități socio culturale; găzduire pe timp de zi; servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive - prepararea, servirea și distribuirea hranei; alte servicii de suport pentru diferite situații de dificultate).

		<ul style="list-style-type: none"> • Căminul de tip familial - Casa Sfântul Anton (promovare relații sociale/socializare - timp liber; servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive - prepararea, servirea și distribuția hranei; identificare și evaluare; promovare relații sociale/socializare - activități socio culturale; găzduire pe perioada nedeterminată).
		<ul style="list-style-type: none"> • Căminul de tip familial „Casa Sfântul Laszlo” (identificare și evaluare; consiliere socială; servicii de asigurare a hranei și suplimentelor nutritive - prepararea, servirea și distribuția hranei; promovare relații sociale/socializare - timp liber; găzduire pe perioada nedeterminată).
6.	Fundatia Conexiuni Deva (Fundatie)	<ul style="list-style-type: none"> • Centru de zi pentru copii și sprijin pentru familie Casa Alexandra (identificare și evaluare; consiliere socială; consiliere psihologică; educație socială).
		<ul style="list-style-type: none"> • Centru de prevenire, monitorizare și combatere a violenței în familie (consiliere juridică; consiliere socială; reintegrare comunitate; informare în domeniu; identificare și evaluare).
		<ul style="list-style-type: none"> • Centrul de acordare servicii de informare și sensibilizare a populației - Centrul de informare și sensibilizare a populației în legătură cu fenomenul violenței în familie (informare în domeniu)
7.	Fundatia Mara (Fundatie)	<ul style="list-style-type: none"> • Rețea de asistenți maternali pentru copilul cu dizabilități (consiliere psihologică; consiliere socială; reintegrare familie; reintegrare comunitate; suport și acompaniament; găzduire pe perioada nedeterminată).
		<ul style="list-style-type: none"> • Centru de consiliere și sprijin pentru părinți și copii (informare în domeniu; consiliere psihologică; mediere socială familie; reintegrare comunitate; identificare și evaluare)
8.	Fundatia Misionar Creștină Iosua (Fundatie)	<ul style="list-style-type: none"> • Casa de tip familial (identificare și evaluare; consiliere psihologică; reintegrare familie; reintegrare comunitate; găzduire pe perioadă nedeterminată; educație socială; promovare relații sociale/socializare - timp liber)
9.	Societatea Națională de Cruce Roșie din România - Filiala Hunedoara (Asociație)	<ul style="list-style-type: none"> • Sprijin material și financiar umanitar acordat persoanelor și familiilor cu venituri insuficiente și măsuri de urgență pentru persoane aflate în dificultate, victime ale dezastrelor și calamităților naturale (informare în domeniu; identificare și evaluare; sprijin de urgență în vederea reducerii efectelor situațiilor de criză; alte servicii de suport pentru diferite situații de dificultate).

Sursa: http://sas.mmssf.ro/servicii_furnizori.php?judet=hunedoara

Serviciile sociale publice

Potrivit bazei de date a Departamentului de Asistență Socială și Politici Familiale, următoarele grupuri au fost identificate ca principalele grupuri țintă pentru îmbunătățirea serviciilor sociale existente:

- persoanele cu handicap (copii și adulți);
- persoanele vârstnice;
- copii și familii în situații de risc;
- copii și tineri aflați în situații de risc de separare de părinți; abuz (violență) și neglijare; neglijare; situație de dificultate în familie, abandon, sărăcie, separare de părinți;
- bolnavi cronici, alte persoane aflate în situații de nevoie socială.

La nivel local, situația prestațiilor realizate de către **Serviciul Public Local de Asistență Socială** din cardul Consiliului Local Deva se prezintă după cum urmează:

Pentru persoanele cu handicap se asigură următoarele tipuri de servicii:

- o efectuarea de anchete sociale necesare pentru a se prezenta la Comisia de expertiză pentru adulții cu handicap, în vederea stabilirii sau revizuirii gradului de handicap;
- o acordarea indemnizației lunare pentru persoane cu handicap grav;
- o Efectuarea și întocmirea anchetelor sociale privind minorii infestați cu virusul HIV;
- o Preluarea, verificarea și întocmirea documentației necesare pentru obținerea legitimațiilor de călătorie gratuită și a cardurilor de parcare pe raza municipiului Deva, pentru persoanele cu handicap.

Persoanele vârstnice beneficiază de asistență socială la domiciliu constând în:

- o servicii de supraveghere temporară;
- o sprijin în realizarea activităților cotidiene;
- o asistență socială, emoțională și juridică în vederea facilitării integrării în colectivitate.

Copiii și familiile aflate în situație de risc, bolnavilor cronici, precum și altor persoane aflate în situații de nevoie socială, li se acordă:

- o ajutoare sociale;
- o ajutoare de urgență;
- o alocații de susținere pentru familiile monoparentale;
- o alocații complementare;
- o sprijin financiar la constituirea familiei;
- o acordarea trusoului pentru copiii nou-născuți;
- o acordarea alocației de nou-născut;
- o cazare, hrană, asistență medicală, consiliere psihologică, juridică pentru victimele violenței domestice și minori acestora în cadrul Centrului de Urgență pentru Femeia și Copilul Abuzat.

Pentru copii și tinerii aflați în situație de risc de separare de părinți, abandon, abuz se efectuează:

- o anchete sociale pentru stabilirea unor măsuri de protecție;
- o întocmesc planuri de servicii;
- o anchete sociale pentru identificarea și monitorizarea copiilor care sunt lipsiți de grija părinților pe perioada în care părinți sunt plecați în străinătate.

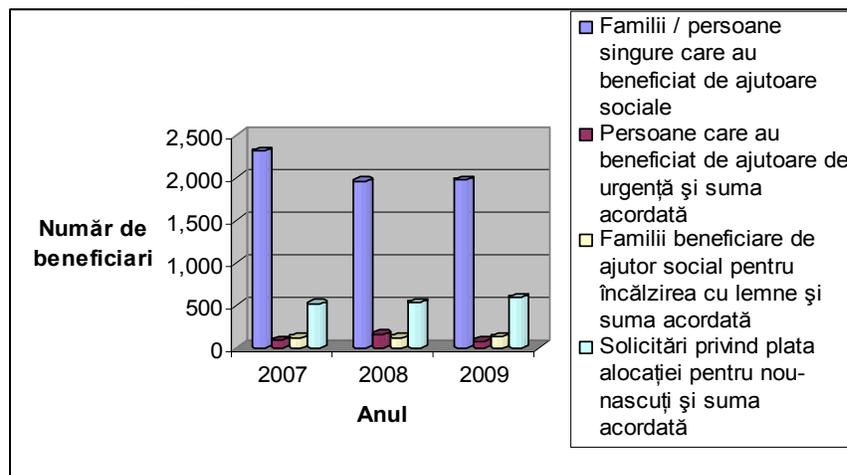

Tabel nr. 1.1.2.1.3. Aplicarea Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat

Categoriile de beneficiari	Anul		
	2007	2008	2009
Familii / persoane singure care au beneficiat de ajutoare sociale și suma acordată	Nr. persoane = 2.313 Valoare = 327.568 lei	Nr. persoane = 1.957 Valoare = 290.453 lei	Nr. persoane = 1.973 Valoare = 366.192 lei
Persoane care au beneficiat de ajutoare de urgență și suma acordată	Nr. persoane = 90 Valoare = 36.650 lei	Nr. persoane = 157 Valoare = 118.350 lei	Nr. persoane = 84 Valoare = 62.150 lei
Familii beneficiare de ajutor social pentru încălzirea cu lemne și suma acordată	Nr. persoane = 125 Valoare = 33.588 lei	Nr. persoane = 124 Valoare = 34.496 lei	Nr. persoane = 127 Valoare = 36.482 lei
Solicitări privind plata alocației pentru nou-născuți și suma acordată	Nr. persoane = 514 Valoare = 103.383 lei	Nr. persoane = 530 Valoare = 112.143 lei	Nr. persoane = 588 Valoare = 133.897 lei

Sursa: Serviciul Public Local de Asistență Socială - Consiliul Local Deva

Graficul nr. 1.1.2.1.1. Evoluția numărului de beneficiari ai Legii 416/2001 privind venitul minim garantat

Sursa: Serviciul Public Local de Asistență Socială - Consiliul Local Deva

Numărul persoanelor care au solicitat ajutor social în anii 2008-2009 a scăzut față de anul 2007, fie datorită faptului ca o parte din beneficiari nu s-au mai încadrat în condițiile legale de acordare a ajutorului social, fie pentru ca o parte din aceștia au surmontat impasul material în care se găseau.

După cum rezultă din graficul de mai sus ponderea cea mai mare a solicitanților de ajutor de urgență s-a înregistrat în anul 2008. Pentru anii 2007 și 2009 numărul solicitanților a fost mai mic și totodată și posibilitățile bugetare au fost mai reduse.

În ceea ce privește familiile beneficiare de ajutor social pentru încălzirea cu lemne, numărul acestora a rămas aproximativ constatat pe parcursul celor 3 ani.

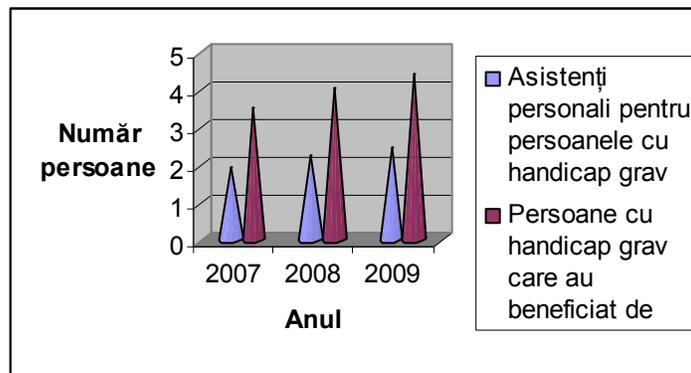

În anul 2009 s-a înregistrat o creștere a solicitărilor pentru alocație nou-născut, ca urmare a natalității mai ridicate la nivelul municipiului Deva. Trebuie precizat ca acest drept se poate acorda fie de către primăria de domiciliu, fie de către primăria de la locul nașterii, fapt ce poate constitui un motiv al creșterii numărului de solicitări în anul 2009.

Tabel nr. 1.1.2.1.4. Aplicarea Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

Categoriile de beneficiari	Anul		
	2007	2008	2009
Asistenți personali pentru persoanele cu handicap grav	Nr. Persoane = 1.913 Valoare = 1.329.311 lei Contracte de muncă încetate = 27 dosare	Nr. persoane = 2.215 Valoare = 95.462 lei Contracte de muncă încetate = 27 dosare Suspendare pentru creșterea copilului până la vârsta de 2 ani = 1	Nr. persoane = 2.469 Valoare = 84.950 lei Contracte de muncă încetate = 35 dosare Suspendare pentru creșterea copilului până la vârsta de 2 ani = 1
Persoane cu handicap grav care au beneficiat de indemnizații lunare	Nr. persoane = 3.528 Valoare = 1.238.694 lei Nr. dosare încetate = 90 Nr. anchete sociale = 1.835	Nr. persoane = 4.040 Valoare = 1.696.535 lei Nr. dosare încetate = 97 Nr. anchete sociale = 1.650	Nr. persoane = 4.393 Valoare = 1.968.395 lei Nr. dosare încetate = 78 Nr. anchete sociale = 1.754

Sursa: Serviciul Public Local de Asistență Socială - Consiliul Local Deva

Grafic nr. 1.1.2.1.2.

Sursa: Serviciul Public Local de Asistență Socială - Consiliul Local Deva

După cum rezultă din tabelul de mai sus, în anul 2009 s-a înregistrat o ușoară creștere a numărului persoanelor cu handicap grav care beneficiază de indemnizație de însoțitor precum și a numărului de asistenți personali pentru persoanele cu handicap grav.

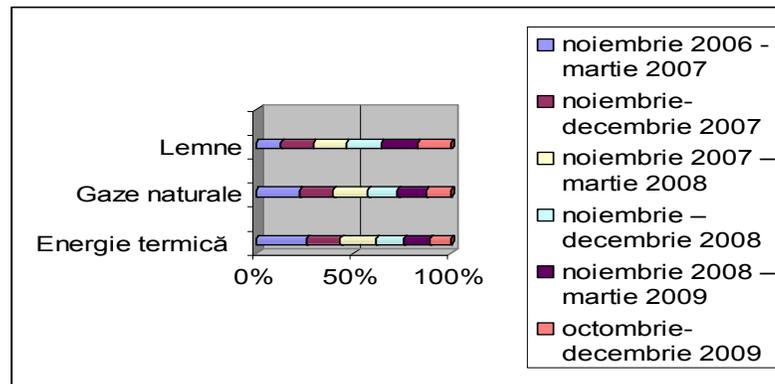
Cauza acestei evoluții o reprezintă atât apariția de cazuri noi în rândul bolnavilor cu handicap, cât și agravarea stării de sănătate a celor cu handicap mediu sau accentuat.

Tabel nr. 1.1.2.1.5. Aplicarea O.U.G. 5/2003 privind acordarea de ajutoare pentru încălzirea locuinței, precum și a unor facilități populației pentru plata energiei termice

Tipul ajutorului acordat	Indicatori rezultat / perioada					
	noiembrie 2006 - martie 2007	noiembrie-decembrie 2007	noiembrie 2007 - martie 2008	noiembrie - decembrie 2008	noiembrie 2008 - martie 2009	octombrie-decembrie 2009
Energie termică	Nr. cereri depuse = 5230, din care aprobate = 5082, respinse = 4, încetate = 114	Nr. cereri depuse = 3455, din care aprobate = 3408, respinse = 47	Nr. cereri depuse = 3634, din care aprobate = 3513, respinse = 40, încetate = 81	Nr. cereri depuse = 2807, din care aprobate = 2758, respinse = 44, încetate = 5	Nr. cereri depuse = 2803, din care aprobate = 2748, respinse = 35, încetate = 20	Nr. cereri depuse = 2041, din care aprobate = 2034, respinse = 6, încetate = 1
Gaze naturale	Nr. cereri depuse = 4356, din care aprobate = 4217, respinse = 31, încetate = 108	Nr. cereri depuse = 3468, din care aprobate = 3353, respinse = 15	Nr. cereri depuse = 3548, din care aprobate = 3467, respinse = 17, încetate = 64	Nr. cereri depuse = 2964, din care aprobate = 2912, respinse = 21, încetate = 31	Nr. cereri depuse = 2938, din care aprobate = 2883, respinse = 22, încetate = 33	Nr. cereri depuse = 2401, din care aprobate = 2397, respinse = 2, încetate = 2
Lemne	Nr. cereri depuse = 257, din care aprobate = 240, respinse = 16, încetate = 1	Nr. cereri depuse = 323, din care aprobate = 312, respinse = 3, încetate = 3	Nr. cereri depuse = 337, din care aprobate = 330, respinse = 7	Nr. cereri depuse = 361, din care aprobate = 356, respinse = 3	Nr. cereri depuse = 365, din care aprobate = 3360, respinse = 5	Nr. cereri depuse = 333, aprobate = 333

Sursa: Serviciul Public Local de Asistență Socială - Consiliul Local Deva

Grafic nr. 1.1.2.1.3.

Sursa: Serviciul Public Local de Asistență Socială - Consiliul Local Deva

Având în vedere că majoritatea populației municipiului Deva folosește ca mijloc de încălzire agentul termic de la rețeaua de căldură în sistem centralizat, numărul cererilor depuse pentru acordarea ajutoarelor la încălzirea locuinței este mai mare în ceea ce privește încălzirea cu energia termică.

Tabel nr. 1.1.2.1.6. Alte servicii realizate de către Serviciul Public Local de Asistență Socială

Tipul serviciului acordat	Indicatori rezultat		
	2007	2008	2009
Alocație de susținere pentru familiile monoparentale, conform O.U.G nr.105/2003	Nr. cereri = 49, din care stabiliri = 46, respingeri = 3	Nr. cereri = 29, din care stabiliri = 24, respingeri = 5	Nr. cereri = 115, din care stabiliri = 109, respingeri = 6
Alocație complementară, conform O.U.G nr.105/2003	Nr. cereri = 17, din care stabiliri = 16, respingeri = 1	Nr. cereri = 24, din care stabiliri = 23, respingeri = 1	Nr. cereri = 111, din care stabiliri = 110, respingeri = 1
Indemnizație pentru susținerea familiei în vederea creșterii copilului, conform O.U.G.nr.148/2005	Nr. dosare = 600	Nr. dosare = 497	Nr. dosare = 527
Alocația de stat, conform Legii nr.61/1993 republicata	-	-	Nr. dosare = 1534 Nr. anchete sociale = 134
Nr. anchete sociale, conform Ordinului nr.219/2006 privind activitățile de identificare, intervenție și monitorizare a copiilor care sunt lipsiți de îngrijirea părinților pe perioada în care aceștia se află la muncă în străinătate	-	-	154 anchete
Nr. anchete sociale, conform Legii nr. 272/2004	15 anchete privind stabilirea unei	42 anchete privind stabilirea unei	-

<p>Nr. anchete sociale, conform H.G. nr.1488/2004 privind aprobarea criteriilor și a cuantumului sprijinului financiar ce se acordă elevilor în cadrul Programului național de protecție socială "Bani de liceu"</p> <p>Drepturi prevăzute de Legea nr. 482/2006 privind acordarea de trusouri pentru nou-născuți, cu modificările și completările ulterioare și Ordonanța Guvernului nr.3/2007</p> <p>Drepturi prevăzute de Legea nr.396/2006 privind acordarea unui sprijin financiar la constituirea familiei</p> <p>Acordarea gratuită de lapte praf pentru copiii cu vârste cuprinse între 0-12 luni, conform Legii nr. 321/2001</p> <p>Servicii sociale acordate beneficiarilor luați în evidența Centrului de urgență pentru femeia și copilul abuzat</p> <p>Servicii sociale acordate la domiciliu persoanelor vârstnice</p>	<p>măsurile de protecție; 30 anchete cu plan de servicii</p> <p>-</p> <p>Nr. copii = 404 Valoare = 60.600 lei</p> <p>Nr. familii = 321 Valoare = 211.822 lei</p> <p>Nr. cutii/400 gr. = 1675</p> <p>Nr. beneficiari = 15</p> <p>Nr. beneficiari = 30</p>	<p>măsurile de protecție; 42 anchete cu plan de servicii</p> <p>-</p> <p>Nr. copii = 517 Valoare = 77.550 lei</p> <p>Nr. familii = 350 Valoare = 252.831 lei</p> <p>Nr. cutii/400 gr. = 2429</p> <p>Nr. beneficiari = 38</p> <p>Nr. beneficiari = 30</p>	<p>67 anchete</p> <p>Nr. copii = 611 Valoare = 91.650 lei</p> <p>Nr. familii = 335 Valoare = 268.737 lei</p> <p>Nr. cutii/400 gr. = 1508</p> <p>Nr. beneficiari = 40</p> <p>Nr. beneficiari = 30</p>
--	--	--	--

Sursa: Serviciul Public Local de Asistență Socială - Consiliul Local Deva

Numărul ridicat al cererilor depuse pentru acordarea unei locuințe sociale de către persoanele care nu au locuință proprietate personală și nici nu au posibilitatea achiziționării acesteia, întrucât nu au venituri sau acestea sunt reduse, indică necesitatea construirii de noi locuințe sociale, care să acopere astfel nevoile sociale existente.

Urmare a evaluărilor făcute, s-a constatat o creștere a numărului persoanelor străzii, a persoanelor care locuiesc în spații improvizate la periferia orașului, fapt care constituie o problemă atât pentru integrarea socială a acestora, cât și pentru siguranța cetățenilor.

Având în vedere acest flagel social, este mai mult decât oportun înființarea unui Adăpost de urgență pe timp de noapte pentru oamenii străzii, unde să poată fi găzduiți pe timp de noapte, mai ales în perioada sezonului rece, când condițiile climatice pot constitui un real pericol pentru sănătatea acestor persoane.

O altă problemă socială identificată la nivelul municipiului Deva, o reprezintă situația persoanelor vârstnice, care au o stare de sănătate precară, nu se mai pot gospodări singure, nu au aparținători sau aceștia sunt la rândul lor în imposibilitatea de a le oferi sprijinul optim.

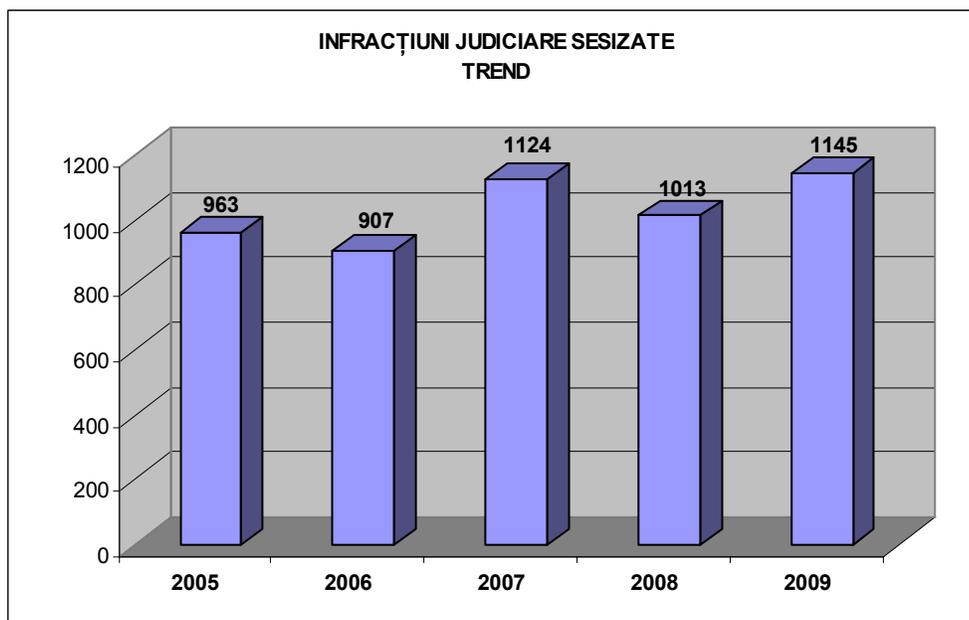
Existența la nivelul municipiului Deva a unui Centru de zi pentru persoanele vârstnice sau a unui Cămin pentru persoanele vârstnice, ar constitui o rezolvare a problemelor pentru această categorie socială, prin asigurarea de măsuri de integrare socială, măsuri de prevenire a marginalizării sociale, constând în servicii de asistență medicală, juridică, psihologică, supraveghere /cazare.

1.1.2.2. Siguranța populației

Infrapecțiuni sesizate

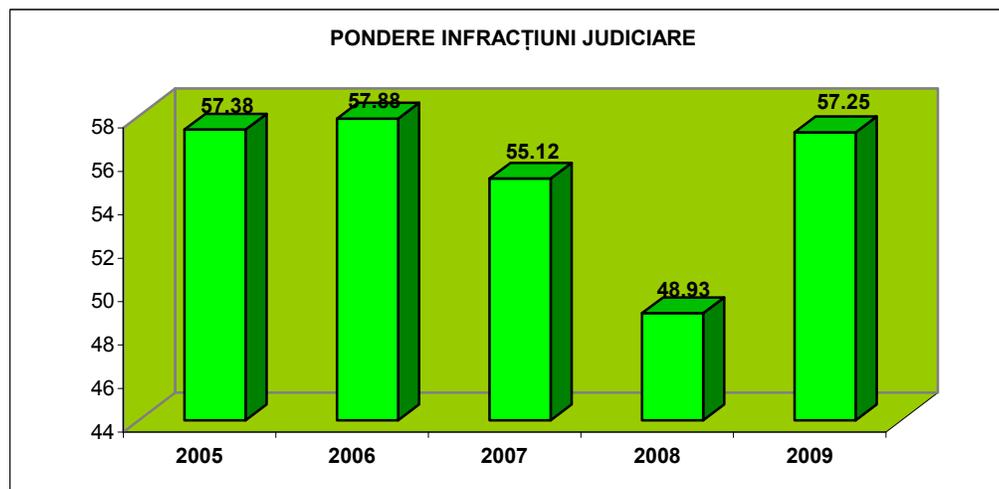
Din analiza datelor menționate în graficul de mai jos a rezultat faptul că, Poliția Municipiului Deva a înregistrat un **trend crescător** al **infrapecțiunilor sesizate**, plecând de la 963 înregistrate în anul 2005 și ajungând până la 1145 în anul 2009, creșterea fiind de 16%.

Grafic nr. 1.1.2.2.1.

Sursa: Inspectoratul de Poliție Județean Hunedoara

Conform graficului următor, s-a constatat faptul că, an de an, **infrapecțiunile de natură judiciară** dețin ponderea din totalul infrapecțiunilor sesizate.

Grafic nr. 1.1.2.2.2.

Sursa: Inspectoratul de Poliție Județean Hunedoara

În tabelul de mai jos este prezentată **situația infracțiunilor judiciare sesizate**, din care rezultă faptul că municipiul Deva cunoaște o **creștere semnificativă** a infracțiunilor de **vătămare corporală** în anul 2008 (175), **lovirile** se situează la același nivel ridicat atât în anul 2005, cât și în 2009, respectiv 185 asemenea infracțiuni, **amenințările** fulminează în anul 2009, plecând de la 6 în 2005, ajungând la 101 în 2009, infracțiunile de **viol** nu scad, rămânând la același nivel (8 în 2005, 8 în 2009), **furturile** au o evoluție ascendentă de la an la an, cea mai mare cotă fiind atinsă în anul 2007 (794), anul trecut acestea situându-se la valoarea de 735.

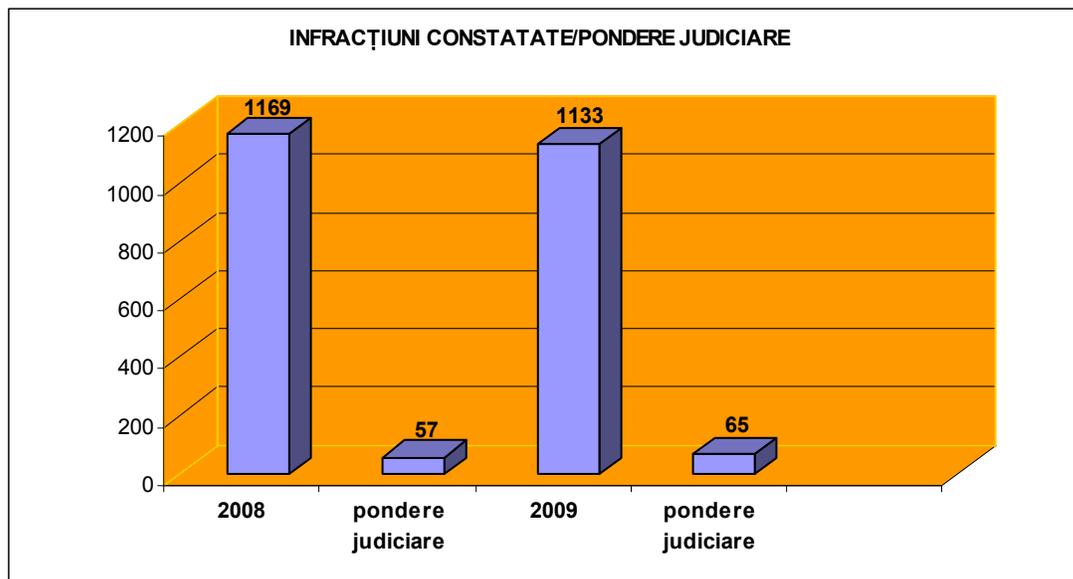
Tabel nr. 1.1.2.2.1. Situația infracțiunilor sesizate în perioada 2005 - 2009

Infracțiuni sesizate	2005	2006	2007	2008	2009
Omor	1	0	0	0	0
Ucidere din culpă	7	4	8	10	0
Vătămare corporală	26	58	140	175	47
Loviri	185	108	177	167	185
Lipsire de libertate	3	2	1	3	3
Violare domiciliu	23	24	10	18	18
Amenințare	6	7	44	36	101
Șantaj	8	5	4	4	5
Viol	8	7	5	3	8
Furt	609	603	794	658	735
Tâlhărie	19	14	14	11	11
Ultraj	3	1	1	0	1
U.c.b.m.	20	4	1	3	1
Cerșetorie	3	0	0	0	0
Prostituție	5	8	2	0	6
Proxenetism	2	0	0	1	1

Sursa: Inspectoratul de Poliție Județean Hunedoara

Infracțiuni constatate

Referitor la **infracțiunile constatate** (cele în care s-a dispus începerea urmăririi penale), conform graficului de mai jos, rezultă faptul că sunt în **scădere** în anul 2009 față de anul 2008, de la 1169 la 1133, respectiv cu **3,8%**, **ponderea fiind deținută tot de infracțiunile judiciare**, respectiv: în anul 2008 acestea reprezentau 57% (668), iar în 2009, 65% (735) din total.

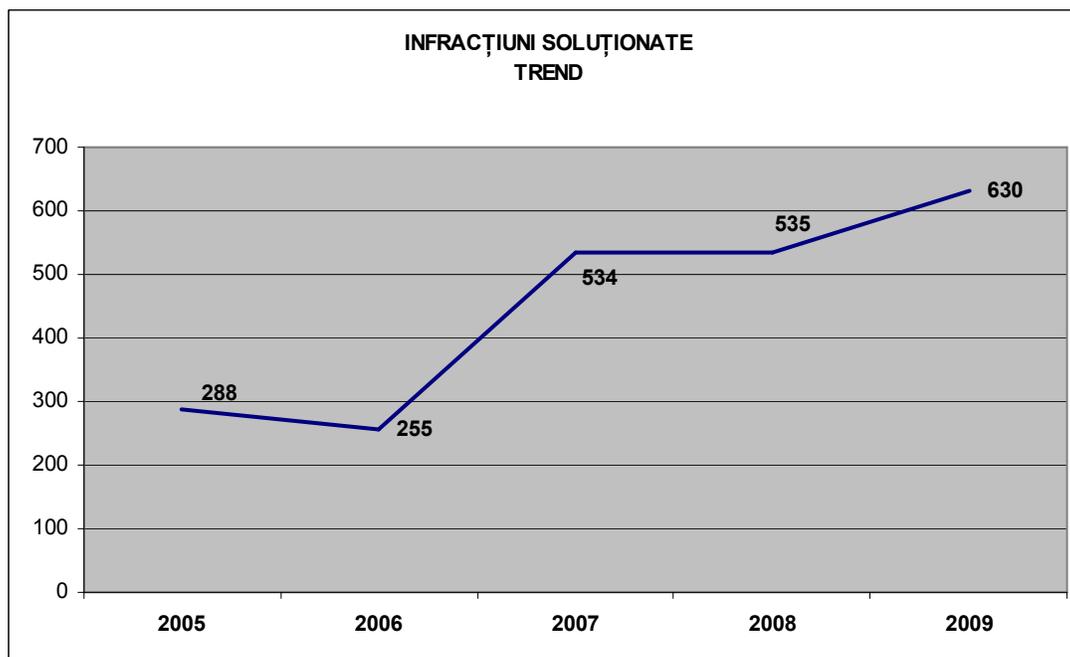

Grafic nr. 1.1.2.2.3.

Sursa: Inspectoratul de Poliție Județean Hunedoara

Infrațiuni soluționate

Datele prezentate în graficul de mai jos relevă faptul că, Poliția Municipiului Deva a înregistrat un **trend crescător** al **infrațiunilor soluționate**, plecând de la 288 în anul 2005 și ajungând până la 630 în anul 2009, creșterea fiind de 45,71%.

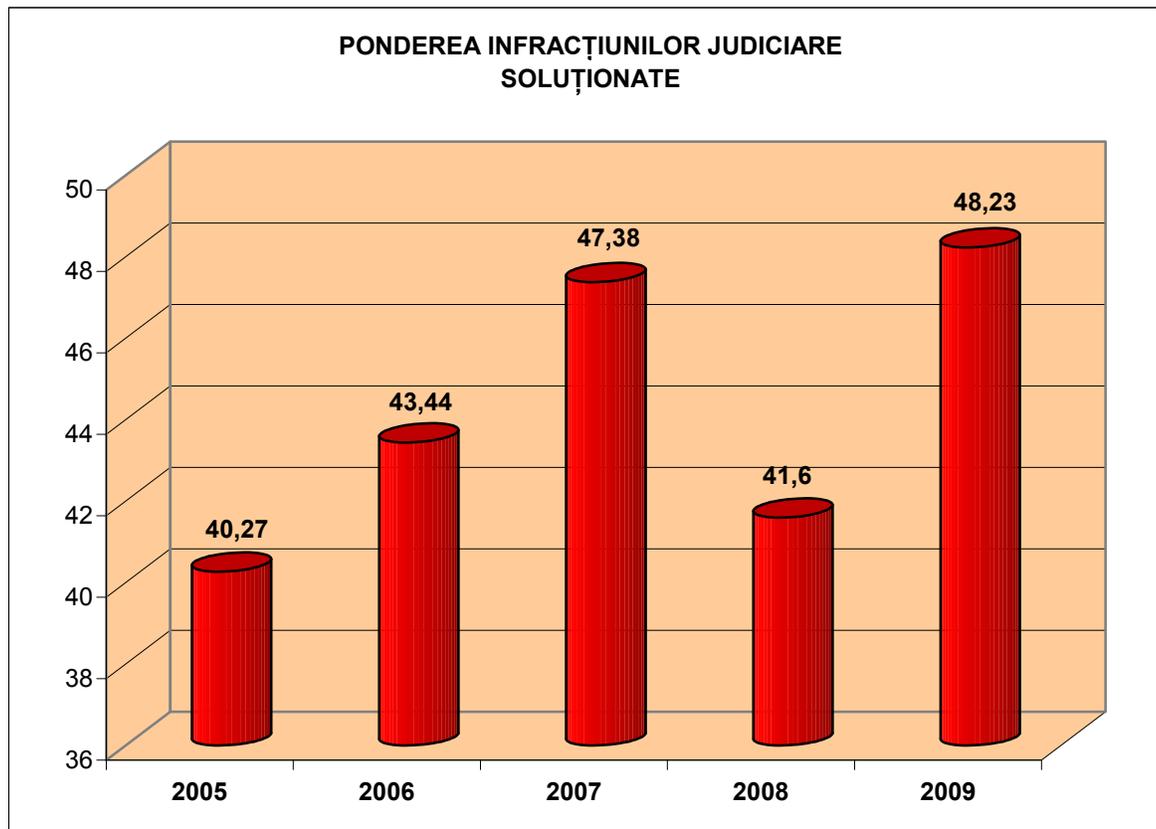

Grafic nr. 1.1.2.2.4.

Sursa: Inspectoratul de Poliție Județean Hunedoara

Conform graficului următor s-a constatat faptul că, an de an, **infracțiunile de natură judiciară soluționate** dețin următoarele ponderi din totalul infracțiunilor sesizate.

Grafic nr. 1.1.2.2.5.
Sursa: Inspectoratul de Poliție Județean Hunedoara

În tabelul de mai jos este prezentată **situația infracțiunilor judiciare soluționate**, din care rezultă faptul că municipiul Deva cunoaște o **creștere** semnificativă a infracțiunilor de **lovire sau alte violențe**, plecând de la 16 în 2005, 189 în anul 2007 și ajungând la 159 în anul 2009, infracțiunile de **viol** sunt în creștere de la 3 în 2005 la 6 în anul 2009, **furturile** au o evoluție ascendentă de la an la an, cea mai mare cotă fiind atinsă în anul 2009 (280), **tâlhăriile** se mențin, de asemenea la un nivel ridicat, cele mai multe fiind soluționate în anul 2008 (15), infracțiunea de **prostituție** înregistrând cel mai înalt nivel în anul 2009, cu 8 asemenea fapte soluționate.

Tabel nr. 1.1.2.2. 2. Situația infracțiunilor soluționate în perioada 2005 - 2009

Infracțiuni soluționate	2005	2006	2007	2008	2009
Omor	0	0	1	0	0
Ucidere din culpă	9	2	6	5	1
Vătămare corporală din culpă	38	14	22	29	6
Loviri	16	26	189	159	159
Viol	3	2	6	1	6
Furt	192	150	187	261	280
Tâlhărie	10	14	14	15	7
Ultraj	0	1	1	1	2
U.c.b.m.	5	5	4	0	2
Prostituție	5	1	5	1	8
Proxenetism	1	0	0	1	1

Sursa: Inspectoratul de Poliție Județean Hunedoara

Argumentele echipei manageriale a Inspectoratului de Poliție Județean Hunedoara care stau la baza necesității amplasării camerelor de supraveghere în municipiul Deva sunt:

- **Stocarea imaginilor referitoare la posibili autori de infracțiuni** contra patrimoniului public/privat și persoanelor (furturi din societăți comerciale, din auto, din buzunare, poșete, geți, etc.) în vederea identificării ulterioare a acestora;
- **Identificarea autoturismelor folosite de infractori și complicii acestora** la comiterea de infracțiuni;
- **Identificarea persoanelor care se ocupă cu comerțul stradal ilicit**, în special cu cel al țigărilor netimbrate;
- **Identificarea și localizarea autoturismelor furate;**
- **Identificarea și probarea activității de taximetrie ilegală** desfășurată de anumite persoane;
- **Descoperirea autorilor accidentelor rutiere cu fugă de la locul faptei;**
- **Monitorizarea traficului rutier** care conferă posibilitatea asigurării unei intervenții prompte în cazul sesizării unor blocaje sau evenimente rutiere.

1.2. CARACTERISTICI ECONOMICE

1.2.1. Evoluția sectorului economic pe domenii de activitate

Datele oficiale oferite de bilanțurile contabile depuse de societățile comerciale hunedorene la Direcția Generală a Finanțelor Publice a județului și cele furnizate de ONRC și OJRC Hunedoara, au stat la baza realizării acestei analize statistice a situației economiei în 2008 în județul Hunedoara. În această analiză au intrat numai firmele care au depus bilanț la DGFP. Nu au intrat în calcul activitățile realizate de Asociațiile Familiare (AF) și persoanele fizice (PF), precum și firmele care nu au depus bilanțurile contabile până la data termenului de predare.

În anul 2008, la 31 decembrie au existat înscrise, la Registrul Comerțului din județul Hunedoara societăți comerciale care aveau obligația să depună bilanț la DGFP și la OJRC. Au depus documentele de bilanț numai 11.940 firme din totalul firmelor înscrise la OJRC Hunedoara. Din cele 11940 firme numai 9645 de societăți comerciale au avut o cifră de afaceri mai mare ca zero, realizând la nivelul județului o cifră de afaceri de aproximativ 11,974 miliarde lei, mai mare cu 13,18% comparativ cu anul 2007. Reținem că numărul firmelor cu cifră de afaceri \leq zero este de 2.295. Această cifră este în creștere cu 4,1% în anul 2008 față de anul 2007.

Din cele 11.940 de firme care au depus bilanț contabil 5804 firme au realizat profit din exploatare. Alte 5.033 firme au realizat pierderi din exploatare. Diferența de 1.103 firme nu au realizat nici profit și nici pierderi din exploatare. Numărul total de firme care au înregistrat în 2008 profit brut este de 5722, iar valoarea totală a profitului brut înregistrat este de 479,675 milioane lei. Pierderile înregistrate de societățile comerciale hunedorene au fost în 2008 de aproximativ 622,88 milioane lei, cu 28,4% mai mari decât pierderile înregistrate în 2007.

Deși în anul 2008 se observă o creștere a cifrei de afaceri și a numărului de societăți comerciale, numărul persoanelor angajate în 2008 a scăzut la 93636 salariați, cu 4,23% mai mic decât în 2007, cele mai mari reduceri de personal fiind din domeniile industrie, comerț și servicii. Ținând cont de algoritmul de stabilire a tipului de întreprindere în funcție de numărul de angajați, la nivelul anului 2008, repartiția societăților comerciale active din județul Hunedoara este de forma:

1. Microintreprinderi - între 0 și 9 angajați : 10677 firme;
2. Intreprinderi mici - între 10 și 49 angajați: 1040 firme ;
3. Intreprinderi mijlocii - între 50 și 249 angajați: 190 firme ;
4. Intreprinderi mari - între 250 și 999 angajați: 28 firme ;
5. Intreprinderi foarte mari - peste 1000 angajați: 5 firme.

Repartiția firmelor pe principalele domenii de activitate, valoarea cifrei de afaceri, a profitului brut, a profitului curent și a numărului de angajați pe fiecare domeniu este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel nr.1.2.1.1.

	Domeniu de activitate	Număr firme	Cifra afaceri (lei)	Profit brut (lei)	Număr angajați	Profit Curent (lei)
1	Agricultură, vânătoare și servicii anexe	193	144422119	8805331	733	8817564
2	Silvicultură și exploatare forestieră	161	117648066	6486071	1539	6486071
3	Pescuitul și acvacultura	7	89248	22615	2	22615
4	Industria extractivă	38	861099162	6961619	12150	6961619
5	Industria prelucrătoare	1322	3391994207	138314667	30500	138279705
6	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	16	1036061732	982756	1876	982756
7	Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	103	396243482	16884316	3043	16884316
8	Construcții	1222	942179671	70318935	10043	70313921
9	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	4712	3803295045	124577643	17672	124542615
10	Transport și depozitare	808	572939684	12648454	4889	12648454
11	Hoteluri și restaurante	769	200157637	21447946	2902	21448446
12	Informații și comunicații	275	56361611	5732215	642	5732215
13	Intermedieri financiare și asigurări	176	19426618	7322451	318	7322451
14	Tranzacții imobiliare	277	63209941	9022481	446	9022481
15	Activități profesionale, științifice și tehnice	963	146382825	30544139	2042	30544139
16	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	317	125792225	9302873	3180	9302873
17	Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	0	0	0	0	
18	Învățământ	38	9179074	685630	160	685630
19	Sănătate și asistență socială	196	27351395	6671295	496	6671295
20	Activități de spectacole, culturale și recreative	96	19102814	1409877	224	1409877
21	Alte activități de servicii	250	41287314	1529717	779	1529717
22	Activități ale gospodăriilor private	1	5700	3780	0	3780
23	Activități ale organizațiilor și organismelor extrateritoriale	0	0	0	0	0
	TOTAL	11940	11974229570	479674811	93636	479612540

Sursa: Camera de Comerț și Industrie Hunedoara

Pentru a putea reprezenta grafic valorile de mai sus, am restrâns domeniile de activitate la nivelul grupelor de activitate principale prevăzute în nomenclatorul activităților economice, astfel:

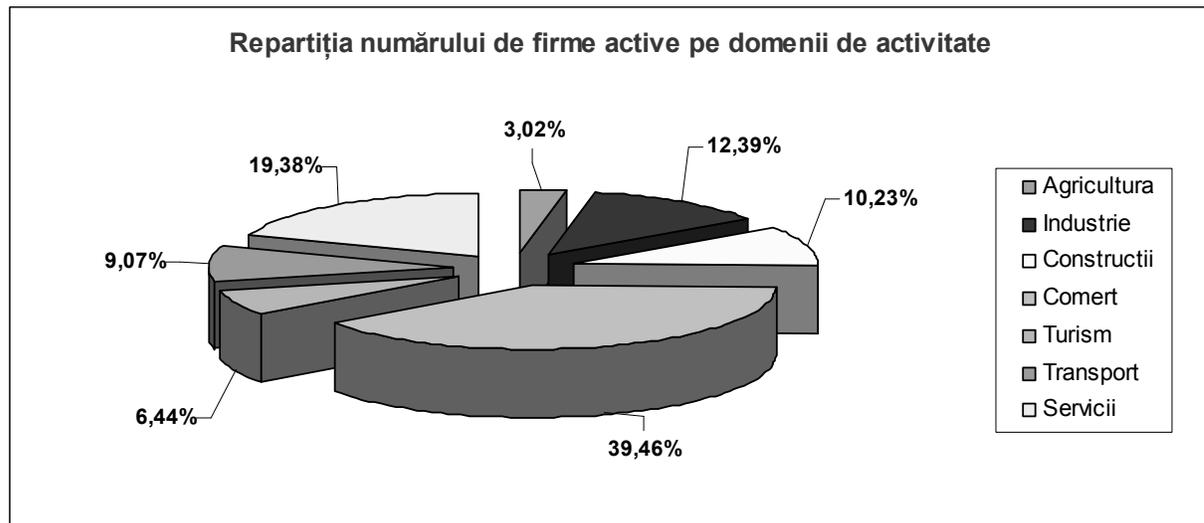

Tabel nr. 1.2.1.2.

Grupa	Nr. firme	Cifra de afaceri	Nr. Angajați	Profitul Curent	Profitul Brut
Agricultura	361	262159433	2274	15326250	15314017
Industria	1479	5685398583	47569	163108396	163143358
Construcții	1222	942179671	10043	70313921	70318935
Comert	4712	3803295045	17672	124542615	124577643
Turism	769	200157637	2902	21448446	21447946
Transport	1083	629301295	5531	18380669	18380669
Servicii	2314	451737906	7645	66492243	66492243

Sursa: Camera de Comerț și Industrie Hunedoara

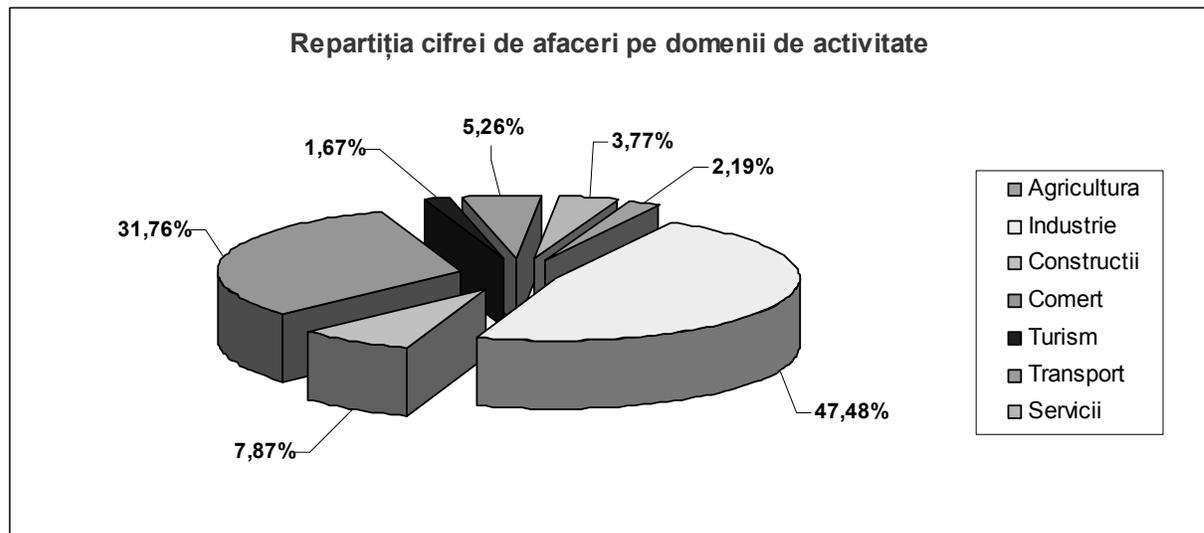
Din analiza acestor date observăm că cele mai multe firme funcționează în comerț (39,46%), urmate de grupa activităților de servicii unde funcționează aproximativ 19,4% din firme, și pe locul 3 se află industria cu 12,39%. În continuare repartitia firmelor ar fi pe domeniul construcțiilor 10,23%, transporturi 9,07%, turism 6,44% și agricultură și silvicultură 3,02%.

Grafic nr.1.2.1.1.

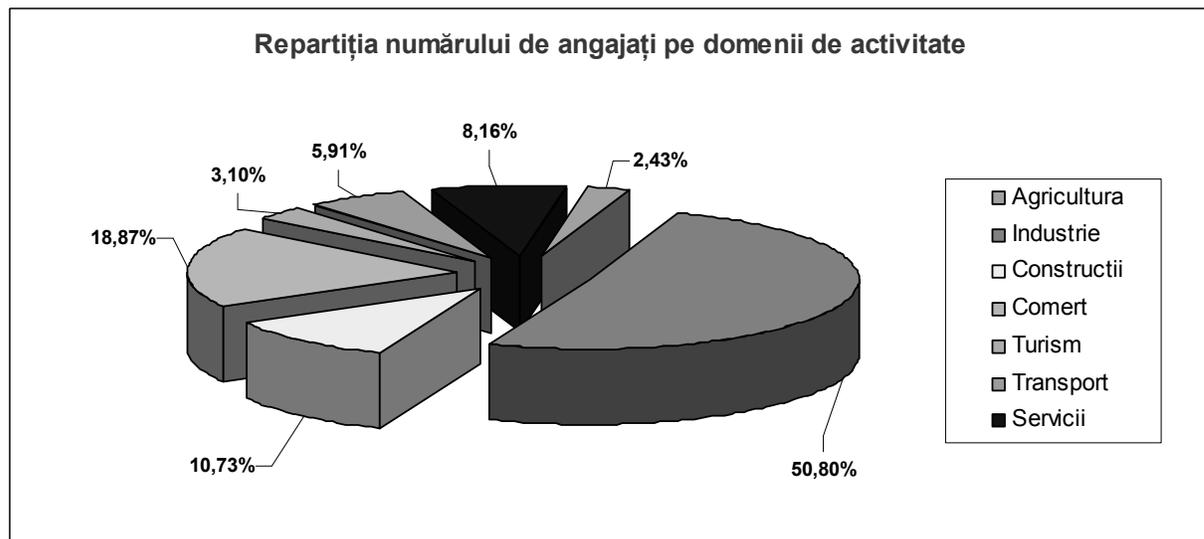
Sursa: Camera de Comerț și Industrie Hunedoara

Dacă analizăm contribuția firmelor din fiecare grupă la realizarea cifrei de afaceri totale a județului, ponderea ar fi următoarea: industrie - 47,48%, cea mai mare contribuție, urmată de comerț cu 31,76%, construcții - 7,87%, transporturi - 5,26%, servicii - 3,77%, agricultură și silvicultură - 2,19% și turism cu 1,67%.

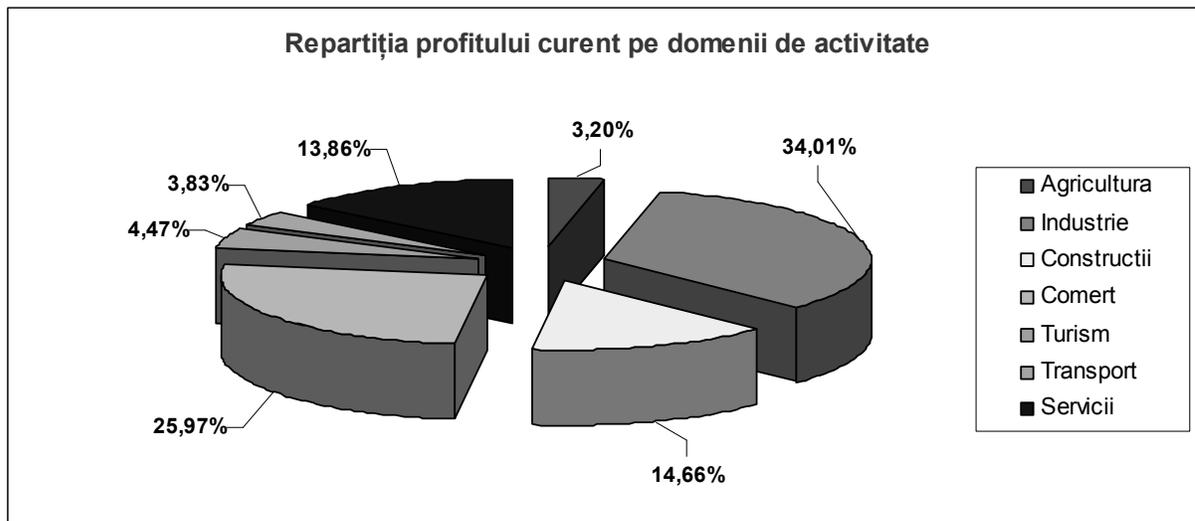
Grafic nr. 1.2.1.2.
 Sursa: Camera de Comerț și Industrie Hunedoara

Din numărul total de 93636 angajați, 50,80% lucrează în industrie, 18,87% în comerț, 10,73% în construcții, 8,16% în servicii, 5,19% în transport, 3,10% în turism și numai 2,43% în agricultură și exploatare forestieră, așa cum este reprezentat în graficul de mai jos.

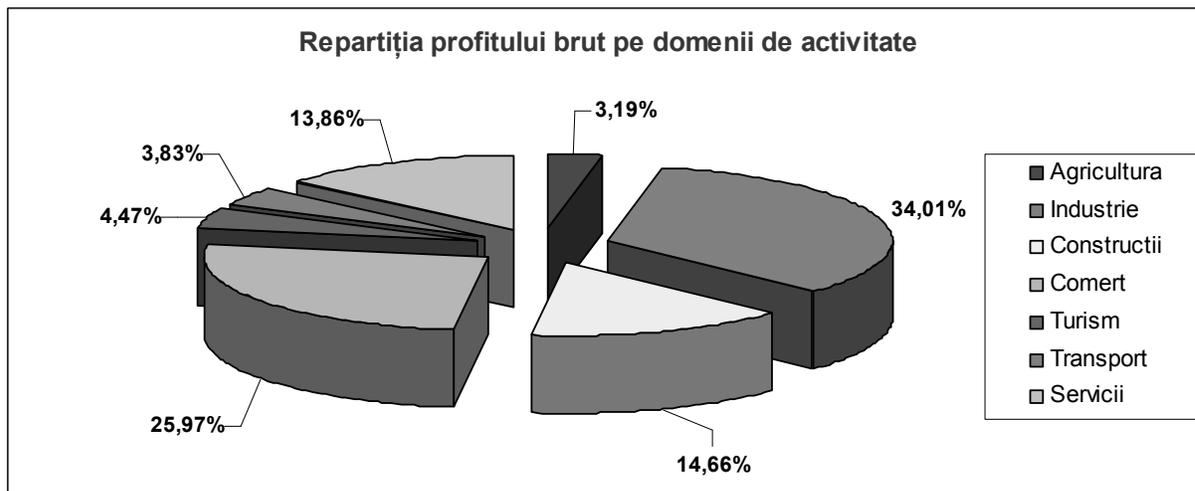
Grafic nr. 1.2.1.3.
 Sursa: Camera de Comerț și Industrie Hunedoara

Dacă ne referim la repartiția profitului curent pe domenii de activitate, luând în considerare toate firmele pentru un anumit domeniu, structura ar fi următoarea: cel mai mare profit curent este înregistrat în industrie - 34,01%, urmată de comerț cu 25,97% și construcții cu 14,66%. În domeniul serviciilor profitul curent a fost de 13,86%, în turism - 4,47%, în transport - 3,83% și doar 3,20% în domeniul agriculturii și silviculturii.

Grafic nr. 1.2.1.4.
 Sursa: Camera de Comerț și Industrie Hunedoara

În ceea ce privește profitul brut, ordinea este asemănătoare, diferă foarte puțin ponderile: industrie - 34,01%, comerț - 25,97%, construcții - 14,66%, servicii - 13,86%, turism - 4,47%, transport - 3,83% și agricultură - 3,19%.

Grafic nr. 1.2.1.5.
 Sursa: Camera de Comerț și Industrie Hunedoara

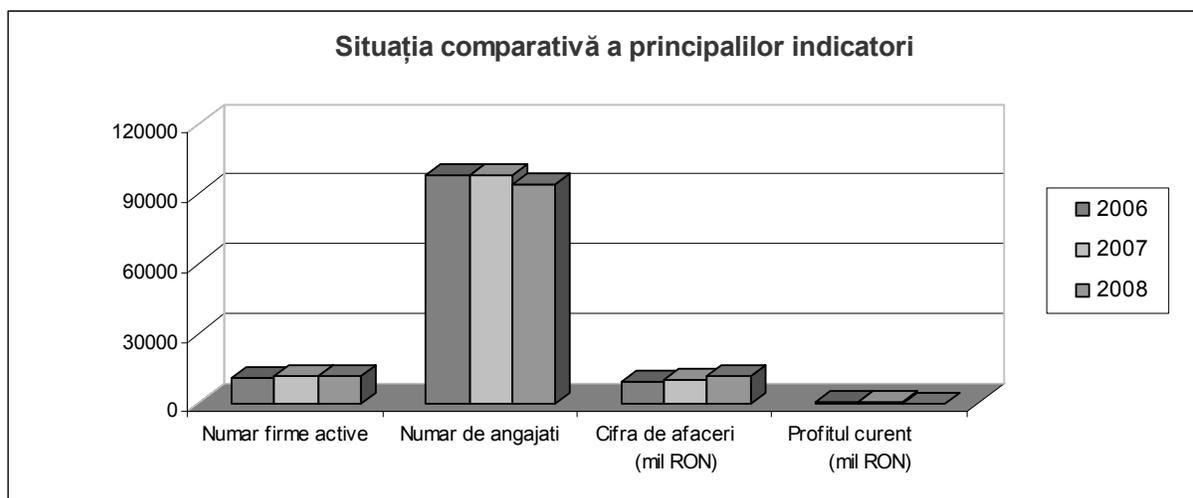

Comparativ, pentru anii 2006, 2007 și 2008, valorile indicatorilor utilizați în această analiză economică sunt:

Tabel nr. 1.2.1.3.

Denumire	2006	2007	2008
Număr firme active	11365	11637	11940
Număr de angajați	98233	97595	93636
Cifra de afaceri (milioane RON)	9201,842	10579,445	11974,226
Profitul curent (milioane RON)	517,922	533,799	479,613

Sursa: Camera de Comerț și Industrie Hunedoara

Grafic nr. 1.2.1.6.

Sursa: Camera de Comerț și Industrie Hunedoara

Astfel, numărul de firme active pe principalele domenii de activitate este repartizat astfel:

Tabel nr. 1.2.1.4.

Nr. crt.	Domeniul de activitate	2006	2007	2008
1	Agricultura, vânătoare, silvicultură	339	338	354
2	Pescuitul și piscicultura	6	11	7
3	Industria extractivă	42	48	38
4	Industria prelucrătoare	1543	1547	1322
5	Producția de energie electrică și termică, gaze și apă	22	22	119
6	Construcții	898	1073	1222
7	Comerț	4981	4819	4712
8	Hoteluri și restaurante	759	760	769
9	Transport, depozitare și comunicații	780	852	1083
10	Intermedieri financiare	105	132	176
11	Tranzacții imobiliare	208	244	277
12	Activități de servicii	1180	1291	1280
13	Administrație publică și apărare	2	2	0
14	Învățământ	30	31	38
15	Sănătate și asistență socială	190	198	196
16	Alte activități de servicii colective, sociale și personale	280	269	347

Sursa: Camera de Comerț și Industrie Hunedoara

Cifra de afaceri pentru firmele active, pe domenii de activitate, pentru anii 2006, 2007 și 2008:

Tabel nr. 1.2.1.5.

Nr. crt.	Domeniul de activitate	CA 2006	CA 2007	CA2008
1	Agricultura, vânătoare, silvicultură	157345774	201003686	262070185
2	Pescuitul și piscicultura	46737	214636	89248
3	Industria extractivă	771312389	841406509	861099162
4	Industria prelucrătoare	3129836837	3384491037	3391994207
5	Producția de energie electrică și termică, gaze și apă	878694280	890652254	1432305214
6	Construcții	604836956	847737064	942179671
7	Comerț	2714760012	3225598925	3803295045
8	Hoteluri și restaurante	136429932	169190607	200157637
9	Transport, depozitare și comunicații	488799500	629172520	629301295
10	Intermedieri financiare	12963623	15187646	19426618
11	Tranzacții imobiliare	64234807	66591601	63209941
12	Activități de servicii	186700539	247885609	272175050
13	Administrație publică și apărare	190078	66959	0
14	Învățământ	1585855	2780002	9179074
15	Sănătate și asistență socială	18200277	26013511	27351395
16	Alte activități de servicii colective, sociale și personale	35904637	31452735	60395828

Sursa: Camera de Comerț și Industrie Hunedoara

Numărul de angajați pentru firmele active, pe domenii de activitate, pentru anii 2006, 2007 și 2008:

Tabel nr. 1.2.1.6.

Nr. crt.	Domeniul de activitate	Nr. angajați 2006	Nr. angajați 2007	Nr. angajați 2008
1	Agricultură, vânătoare, silvicultură	1897	1932	2272
2	Pescuitul și piscicultura	1	4	2
3	Industria extractivă	13759	12768	12150
4	Industria prelucrătoare	36862	35771	30500
5	Producția de energie electrică și termică, gaze și apă	4252	3654	4919
6	Construcții	8993	9977	10043
7	Comerț	18510	18057	17672
8	Hoteluri și restaurante	2837	2728	2902
9	Transport, depozitare și comunicații	3893	4661	5531
10	Intermedieri financiare	223	254	318
11	Tranzacții imobiliare	414	421	446
12	Activități de servicii	4756	5882	5222
13	Administrație publică și apărare	8	6	0
14	Învățământ	90	128	160
15	Sănătate și asistență socială	457	505	496
16	Alte activități de servicii colective, sociale și personale	1281	847	1003

Sursa: Camera de Comerț și Industrie Hunedoara

Profitul curent pentru firmele active, pe domenii de activitate, pentru anii 2006, 2007 și 2008:

Tabel nr. 1.2.1.7.

Nr. crt.	Domeniul de activitate	Profit curent 2006	Profit curent 2007	Profit curent 2008
1	Agricultură, vânătoare, silvicultură	11526314	12851816	15303635
2	Pescuitul și piscicultura	194461	56166	22615
3	Industria extractivă	5260690	13415002	6961619
4	Industria prelucrătoare	169622154	157029268	138279705
5	Producția de energie electrică și termică, gaze și apă	1615753	3061402	17867072
6	Construcții	89409266	109947543	70313921
7	Comerț	126498395	123650286	124542615
8	Hoteluri și restaurante	10647201	15701114	21448446
9	Transport, depozitare și comunicații	24784381	19195649	18380669
10	Intermedieri financiare	4478531	6189427	7322451
11	Tranzacții imobiliare	10378526	17182479	9022481
12	Activități de servicii	55295221	45465835	39847012
13	Administrație publică și apărare	83850	1468	0
14	Învățământ	509486	360266	685630
15	Sănătate și asistență socială	3715882	5530268	6671295
16	Alte activități de servicii colective, sociale și personale	3901985	4160857	2943374

Sursa: Camera de Comerț și Industrie Hunedoara

1.2.2. Piața muncii

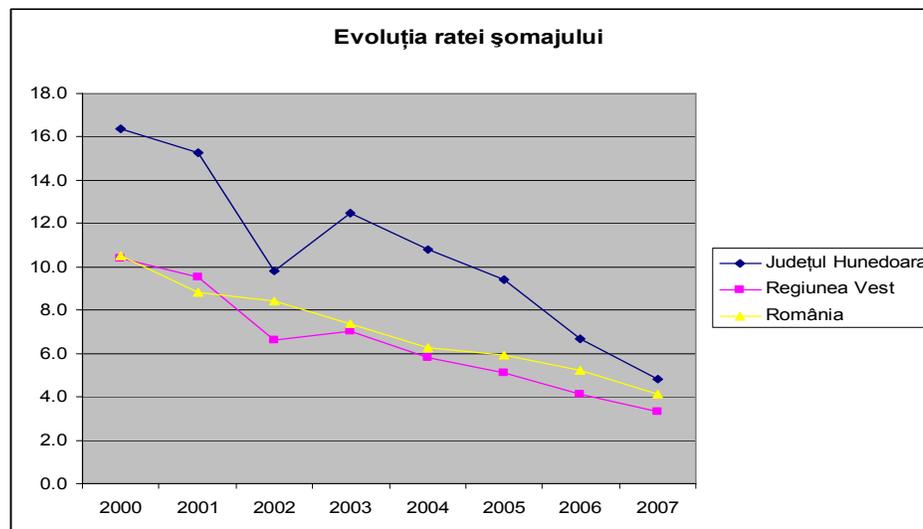
Având în vedere datele furnizate de către Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Hunedoara, rata șomajului, unul dintre cei mai relevanți indicatori pentru piața forței de muncă, se calculează la nivel județean; pentru dinamica pieței muncii la nivel local se utilizează numărul de șomeri înregistrați și structura șomajului, precum și numărul mediu de salariați, atât total cât și pe sectoare de activitate.

Județul Hunedoara a fost înainte de 1990 un județ monoindustrial, predominând ca ramuri de activitate metalurgia, siderurgia și industria extractivă. Prăbușirea acestor ramuri la jumătatea anilor '90, măsurile pasive de sprijin acordate salariaților disponibilizați, necorelate cu reconversia profesională și măsuri de stimulare a inițiativei private, au determinat apariția șomajului structural de lungă durată, disparității regionale și inerția forței de muncă, plasând județul Hunedoara pe primul loc în ceea ce privește rata șomajului la nivelul Regiunii Vest și peste media pe țară până în anul 2007, tendință care continuă și în anul 2008, rata șomajului în județ fiind de 6,6%, conform datelor furnizate de AJOFM Hunedoara, în timp ce rata șomajului la nivel național, conform comunicărilor ANOFM s-a situat la 4%.

Tabel nr. 1.2.2.1.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Județul Hunedoara	16,4	15,3	9,8	12,5	10,8	9,4	6,7	4,8
Regiunea Vest	10,4	9,5	6,6	7,0	5,8	5,1	4,1	3,3
România	10,5	8,8	8,4	7,4	6,3	5,9	5,2	4,1

Sursa datelor: www.insse.ro, AJOFM Hunedoara

Grafic Nr. 1.2.2.1.

Sursa datelor: www.insse.ro, AJOFM Hunedoara

Municipiul Deva este cel mai puternic centru polarizator din județul Hunedoara respectiv din viitorul TZI DHS, din punct de vedere economic dar și din punct de vedere social, cultural și administrativ. Potențialul economic se datorează cadrului natural bogat în resurse și potențialului forței de muncă, datorat în principal absorbției populației sosite din alte localități.

Datele statistice furnizate de Direcția Județeană de Statistică Hunedoara, reliefează, la nivelul Municipiului Deva, pe fondul scăderii drastice a populației în intervalul 1992-2007, o creștere a numărului mediu de salariați de la 34 046 în anul 1992 la 35 144 salariați în 2007.

În intervalul analizat a avut loc o scădere a numărului de salariați în perioada 1997-2001, pe fondul restructurărilor din minerit, siderurgie, industria ușoară și a privatizărilor unităților de producție, pentru ca ulterior numărul mediu al salariaților să crească, odată cu re tehnologizarea unor unități de producție existente și cu deschiderea unor fabrici noi. Anul 2006 marchează o creștere cu 4 542 a numărului mediu de salariați față de 2005, creștere ce se datorează:

- deschiderii la Sântuhalme a fabricii de producție a EUROSPORT DHS cel mai mare producător de biciclete din România;
- dezvoltării producției SEWS România, furnizor de cablaje auto pentru 6 clienți importanți în industria automotive, transferând facilități de producție din Slovacia și Polonia;
- preluării companiei Macon de către Enterprise Investors, cea mai mare companie de private equity din Europa Centrală și de Est;
- deschiderii unor magazine de tip hypermarket, discount și soft discount în anul 2006 (Trident, Spar, Plus, Profi).

Referitor la numărul mediu al salariaților pe sectoare de activitate, în intervalul 1991-2007, se remarcă următoarele aspecte:

- **creșterea** numărului salariaților în următoarele sectoare:
 - industrie (total), pe fondul scăderii de 5.7 ori a numărului de salariați din industria extractivă, sectorul energiei electrice și termice, gaze și apă, dar a creșterii numărului de salariați în industria prelucrătoare;
 - activități financiare, bancare și de asigurări;
 - administrație publică - 1.9 ori;
 - comerț - numărul mediu al salariaților se dublează, ca urmare a deschiderii unui număr mare de unități tip hypermarket, cash&carry, discount și soft discount (Trident, Sparr, Billa, Metro, Real, Practiker, Profi, Plus);
 - sănătate și asistență socială.
- **scăderea** numărului salariaților în următoarele sectoare:
 - agricultură - diminuarea de 4 ori a numărului salariaților, ca urmare a extinderii spațiului urban construit și industrial în zona periurbană și rurală aparținătoare municipiului, spații care aveau inițial destinație de culturi agricole, zootehnice, legumicole și pomicole;
 - transporturi și poștă - de 2.7 ori;
 - construcții;
 - învățământ.

Tabel nr. 1.2.2.2.

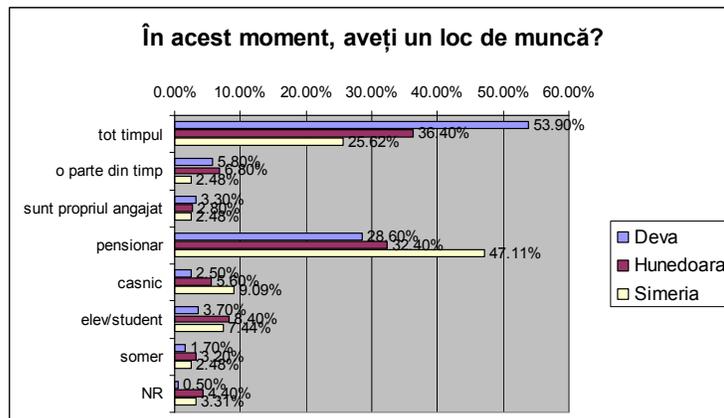
Domenii de activitate	Anul	
	1991	2007
Industrie total	10784	11916
- industrie extractivă	2175	380
- industrie prelucrătoare	8148	10356
- energie electrică și termică, gaze și apă	1627	1180
Activități financiare, bancare și de asigurări	481	749
Administrație publică	942	1748
Comerț	3626	7568
Sănătate și asistență socială	1857	2984
Agricultură	1009	252
Transporturi și poștă	3897	1456
Construcții	3397	3007
Învățământ	1818	1706

Sursa: Consiliul Județean Hunedoara - PATZI DHS

Conform analizei pentru elaborarea PATZI DHS calitatea și disponibilitatea forței de muncă constituite unul dintre factorii-cheie.

În România, piața muncii a suferit o transformare radicală; de unde la începutul și mijlocul anilor '90 principala problemă (de natură în principal socială, dar și cu repercusiuni grave asupra economicului legate de impozitare și re-distribuție) a fost șomajul ridicat.

Grafic Nr. 1.2.2.2.
 Sursa: Consiliul Județean Hunedoara - PATZI DHS

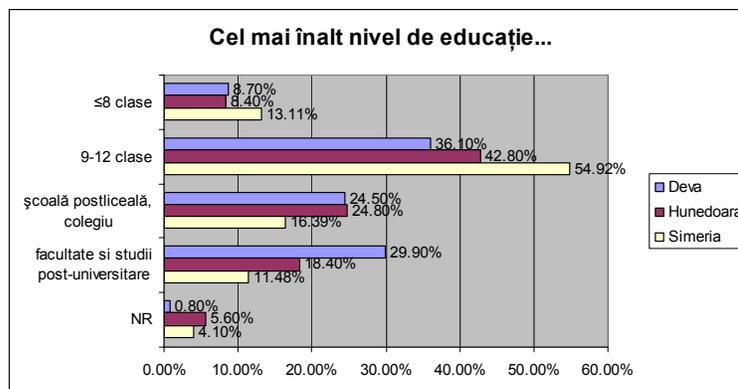
Astfel în Deva ocuparea forței de muncă full time a ajuns la cca 54%, față de Simeria unde era de 28%.

Începând din 2004 se conturează problema exact opusă, aceea a unui deficit de forță de muncă. Aceasta se aplică în special la mâna de lucru calificată, cu precădere în sectoare economice de înaltă competitivitate. Șomajul declarat reprezintă sub 5% în fiecare din cele trei localități.

În special în condițiile în care piața internă nu reușește să rețină unele din elementele cele mai talentate și dinamice ale forței de muncă autohtone, după cum urmează:

- studii superioare: 13,5% în Deva, 5,9% în Hunedoara și Simeria
- studii post-liceale: 7,2% în Deva, 6% în Hunedoara și Simeria
- studii liceale: 31,6% în Deva, 28,1% în Hunedoara și Simeria
- studii vocaționale: 13,1% în Deva, 19% în Hunedoara și Simeria

rezultă un pericol major pentru dezvoltarea socio economică armonioasă a TZI DHS formarea și instruirea continuă a forței de lucru adultă devenind o prioritate de cea mai mare importanță.

Grafic Nr. 1.2.2.3.
 Sursa: Consiliul Județean Hunedoara - PATZI DHS

Vestul, zona din care face parte arealul studiat, între celelalte regiuni ale României, este pe locul 3 ca nivel al productivității muncii pe persoană angajată, după București-Ilfov și Centru. Regiunea Vest realizează 11,65% din VABR cu 12,19% salariați din totalul național realizând o productivitate de 220 mil. lei/salariat, care reprezintă doar 96,35% din media națională.

1.2.3. Infrastructura de locuit și spațiul urban

1.2.3.1. Fondul de locuințe și calitatea locuirii

Suprafața totală a municipiului Deva este de 6.003 ha. La nivelul anului 2008 numărul total de locuințe existente era de 28.361, din care un număr de 472 locuințe în proprietate majoritară de stat și un număr de 28.316 locuințe în proprietate majoritar privată.

Tabel nr. 1.2.3.1. Fondul de locuințe din municipiul Deva (2004-2008)

Denumire	2004	2005	2006	2007	2008
Locuințe existente - total - număr	28119	28115	28148	28194	28361
Locuințe în proprietate majoritară de stat - număr	472	107	77	58	45
Locuințe în proprietate majoritar privată - număr	27647	28008	28071	28136	28316
Suprafața locuibilă - total mp	1014399	1016927	1022842	1029729	1041117
Suprafața locuibilă - proprietate majoritară de stat - mp	11722	3031	1981	1031	844
Suprafața locuibilă - proprietate majoritar privată - mp	1002677	1013896	1020861	1028698	1040273

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara - Fișa localității

Dinamica realizării locuințelor în perioada 2004-2008 arată o ușoară creștere, în anul 2008 fiind terminate peste 99% de locuințe în plus față de 2004.

În ceea ce privește suprafața locuibilă proprietate publică, în ultimii ani se observă o scădere, ca urmare a trecerii acestora în proprietate privată, prin achiziționarea locuințelor de către foștii chiriași.

Tabel nr. 1.2.3.2. Dinamica realizării locuințelor la nivelul municipiului Deva (2004-2008)

Denumire	2004	2005	2006	2007	2008
Locuințe terminate - total - număr	23	44	53	49	172
Locuințe terminate din fonduri private - număr	23	44	53	49	172
Locuințe terminate din fondurile populației - număr	23	26	53	49	154

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara - Fișa localității

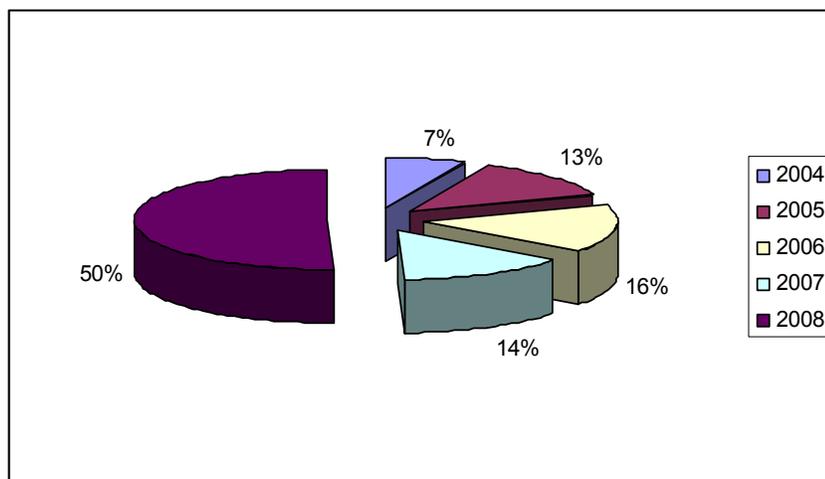
Totodată se remarcă faptul că locuințele terminate în anul 2008 s-au realizat din fondurile private/ale populației.

Așadar, condițiile de locuire impuse marii majorități a populației în perioada 2004-2008, sunt în schimbare, tendința fiind de construire a unor locuințe individuale, proprietate privată.

Există tendința, în creștere, de schimbare a destinației unor spații de locuit, situate, de regulă, la parterul blocurilor, în spații comerciale și birouri.

În fine, se remarcă, în perioada 2004-2008, o scădere a investițiilor în domeniul clădirilor administrative, în perioada 2004-2008 nu a fost eliberată nici o autorizație de construire pentru această categorie de clădiri.

Grafic nr. 1.2.3.1. Evoluția numărului de locuințe terminate (2004-2008)

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara - Fișa localității

Pe de altă parte, se remarcă faptul că cererile de locuințe sociale adresate municipalității sunt numeroase și provin în special din partea tinerilor, a persoanelor cu venituri mici, precum și a persoanelor care și-au pierdut locuințele din diverse motive.

Tabel nr. 1.2.3.3. Evoluția autorizațiilor de construire în perioada 2004-2007

Denumire	2004	2005	2006	2007	2008
Autorizații de construire eliberate pentru clădiri rezidențial (exclusiv pentru colectivități) - nr.	62	82	72	76	130
Autorizații de construire eliberate pentru clădiri rezidențial (exclusiv pentru colectivități) - mp	14338	21387	22143	48834	47882

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara - Fișa localității

În ceea ce privește calitatea locuirii, toate spațiile de locuit existente la nivelul municipiului Deva și localitățile aparținătoare dispun de alimentare energie electrică, iar majoritatea din acestea sunt conectate la rețeaua de apă, canalizare și de încălzire termică (centrală sau proprie).

1.2.3.2. Piețe agroalimentare și pentru manifestări culturale

Piețe agroalimentare

La nivelul Municipiului Deva există în principalele cartiere ale orașului piețe agroalimentare.

La începutul anului 2009 s-a inaugurat Piața Agroalimentară Deva - Central Market. Complexul are 3 niveluri (demisol, parter, etaj) și o suprafață utilă de aproximativ 4700 mp,

suprafață comercială oferită spre închiriere. Interiorul pieței este dotat cu zeci de spații comerciale atent integrate cât și mese destinate micilor comercianți.

Compartimentarea cuprinde:

- sector producători agricoli – mese individuale
- sector lactate – spații comerciale și mese individuale
- sector flori – mese individuale
- sector ouă, carne de pasăre – spații comerciale individuale
- sector carne și produse din carne – spații comerciale individuale
- sector alimentație publică – spații comerciale individuale
- sector produse alimentare preambalate – spații comerciale individuale
- sector pește și produse din pește – spații comerciale individuale
- sector produse meșteșugărești, artisanale – spații comerciale individuale
- sector produse de panificație, patiserie, covrigi, langoși – spații comerciale individuale
- sector produse industriale – spații comerciale individuale

Dotare:

- lift de persoane pentru accesul de la demisol la nivele superioare
- sisteme moderne de iluminat, climatizare
- spații comerciale la cheie (utilități: iluminat, climatizare, spălător, grilaj manual pentru securizarea spațiului, tâmplărie aluminiu)
- serviciu de pază și curățenie
- parcare proprie (demisol - 135 locuri), zone verzi
- acces facil marfă
- grupuri sanitare moderne

Piețe pentru manifestări culturale

Piața Victoriei, în suprafață de 4.635 mp este una dintre zonele emblematice ale orașului Deva fiind destinată manifestărilor socio-culturale, târgurilor și expozițiilor. Este poziționată între „Casa de Cultură” și clădirea „IPH” Deva și are pe amplasament Statuia lui Decebal - simbolul orașului.

În ultimii ani scuarul Piața Victoriei nu a suportat intervenții majore de reparații și modernizare, starea fizică existentă fiind depășită și necesită ample lucrări de modernizare sau noi propuneri de amenajare.

În urma analizei situației curente se identifică următoarele disfuncții:

- degradarea pavimentului și a amenajărilor;
- percepția Casei de Cultură ca fundal, prezența sa nefiind „susținută” în cadrul pieței;
- lipsa unor elemente de atracție a publicului;
- spațiul verde către str. Victoriei este „indiferent”, tratat ca un spațiu de „umplură”, iar cel opus este neîntreținut;
- dorința de ședere și socializare a publicului în zona studiată.

Așadar, este necesară reconsiderarea integrală a spațiului ca nou obiectiv urban, cu alte caracteristici și puncte de atracție.

De asemenea, alte manifestări socio-culturale cum ar fi “Zilele Cetății”, sărbătorirea zilelor de “1 Mai”, “9 Mai”, precum și alte evenimente, se desfășoară în spațiul special amenajat din fața supermarketului Real, la Pădurea Bejan, etc.

1.2.3.3. Spații de joacă pentru copii

În prezent există un număr de 21 de locuri de joacă, amplasate în cartierele municipiului Deva. Starea actuală a mobilierului din aceste spații este în general bună, datorită investițiilor realizate în ultimii doi ani pentru amenajarea corespunzătoare a acestora.

Tabel nr. 1.2.3.3.1. Starea locurilor de joacă din Municipiul Deva

Nr. crt.	Denumire	Dotare
1.	Loc de joacă Parc Cetate	-balansoar: 2 buc. -hinte duble: 5 buc. -tobogane mici: 8 buc. -tobogan mare: 3 buc.
2.	Loc de joacă G.Enescu	-căsuță de joacă din lemn: 1 buc. -hintă : 1 buc. -complex tip scară : 1 buc. -caluți tip arc : 4 buc.
3.	Loc de joacă Împăratul Traian	-casuță de lemn : 1 buc. -hinte : 2 buc. -tobogane : 2 buc.
4.	Loc de joacă Cioclovina I	- Complex de joacă : 2 buc. - Căluți cu arc: 2 buc.
5.	Loc de joacă Cioclovina II	-balansoar : 1 buc. -căluț cu arc: 1 buc. -hintă dublă : 1 buc.
6.	Loc de joacă Uzo Balcan	-balansoare : 1 buc. -hinte: 4 buc. (una ruptă) -tobogan: 4 buc.
7.	Loc de joacă M. Eminescu (Profi)	-căluți cu arc : 2 buc. -complex cu tobogan: 1 buc. -căsuță de lemn: 1 buc.
8.	Loc de joacă M. Eminescu (Maxxa)	-căluți cu arc : 3 buc -tobogan mare : 1 buc.
9.	Loc de joacă Streiului	-căluți cu arc : 2 buc. -complex de jocă : 1 buc. -tobogan : 1 buc.
10.	Loc de joacă Parc Bejan	-căsuță lemn : 1 buc. -balansoar : 5 buc. -hinte : 2 buc. -scărițe metal: 2 buc. -tobogan : 2 buc.

11.	Loc de joacă Str. Bejan	-căluți cu arc: 3 buc. -balansoar: 3 buc. -hinte: 3 buc. (1 ruptă) -tobogane: 4 buc.
12.	Loc de joacă Aleea Panseluțelor	-căluți cu arc: 4 buc. -balansoar: 4 buc. -hinta dublă: 5 buc. -tobogan: 2 buc.
13.	Loc de joacă Aleea Saturn	-căluți cu arc: 2 buc. -complex de joacă: 1 buc. -hintă dublă: 1 buc. -tobogan: 1 buc.
14.	Loc de joacă Zamfirescu	-balansoar: 3 buc. -căluți cu arc: 2 buc. -hinte duble: 3 buc. -sistem roatativ: 1 buc. -tobogan: 2 buc.
15.	Loc de joacă Marăști	-balansoar: 8 buc. -hinte duble: 3 buc. -sistem roată: 1 buc. -tobogane: 4 buc.
16.	Loc de joacă Al. Muncii	-căluți cu arc: 2 buc. -casuță din lemn: 1 buc. -complex cu balansoar: 1 buc. -bancă ruptă: 1 buc. -lipsă coșuri de gunoi.
17.	Loc de joacă Al. Pacii I	-balansoar: 2 buc. -hinte duble: 2 buc. -tobogane: 4 buc.
18.	Loc de joacă Al. Pacii II	-căluți cu arc: 3 buc. -hinte duble: 2 buc. -tobogane: 3 buc.
19.	Loc de joacă „Vânătorul și Pescarul”	-căluț cu arc: 1 buc. -balansoar: 1 buc. -hinte duble: 1 buc. -tobogan dublu: 1 buc.
20.	Loc de joacă Magazinul Ulpia	-căluț cu arc: 1 buc. -balansoar: 1 buc. -hintă dublă: 1 buc.
21.	Loc de joacă Al. Patriei	-în curs de amenajare.

Sursa: Serviciul Public de Întreținere și Gospodărire Municipală Deva - Consiliul Local Deva

După cum este prezentat în tabelul de mai sus există și locuri de joacă în curs de amenajare sau având mobilier deteriorat.

1.2.4. Infrastructura de transport

1.2.4.1. Accesibilitatea

1.2.4.1.1. Accesibilitatea rutieră

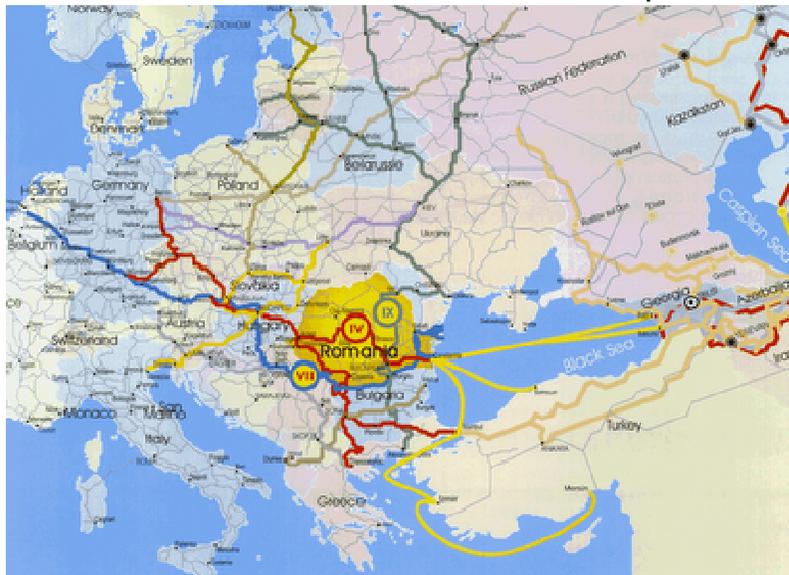
Municipiul Deva, reședința județului Hunedoara, este situat pe malul stâng al Mureșului, la poalele munților Apuseni și Poiana Ruscă.

Prin poziția sa geopolitică, municipiul Deva prezintă avantajul de a fi traversat în viitor de Coridorul IV Pan European, care va face legătura între centrele Deva, Arad și Timișoara, contribuind astfel la fluentizarea traficului pe celelalte drumuri din regiune.

Coridorul IV Pan-European traversează Europa de la Vest la Est, asigurând infrastructura dintre vechile state membre și cele aderate după 2004 precum și cu Grecia. Traseul coridorului este Dresden/Nuremberg - Prague - Vienna - Bratislava - Gyor - Budapest - Arad după care se ramifică în 2 ramuri:

- Timișoara - Deva - Sibiu - Pitești - București - Constanța și
- Timișoara - Drobeta Turnu Severin - Vidin - Sofia - Salonic.

Harta nr. 1.2.4.1.1.1. Coridorul IV Pan European

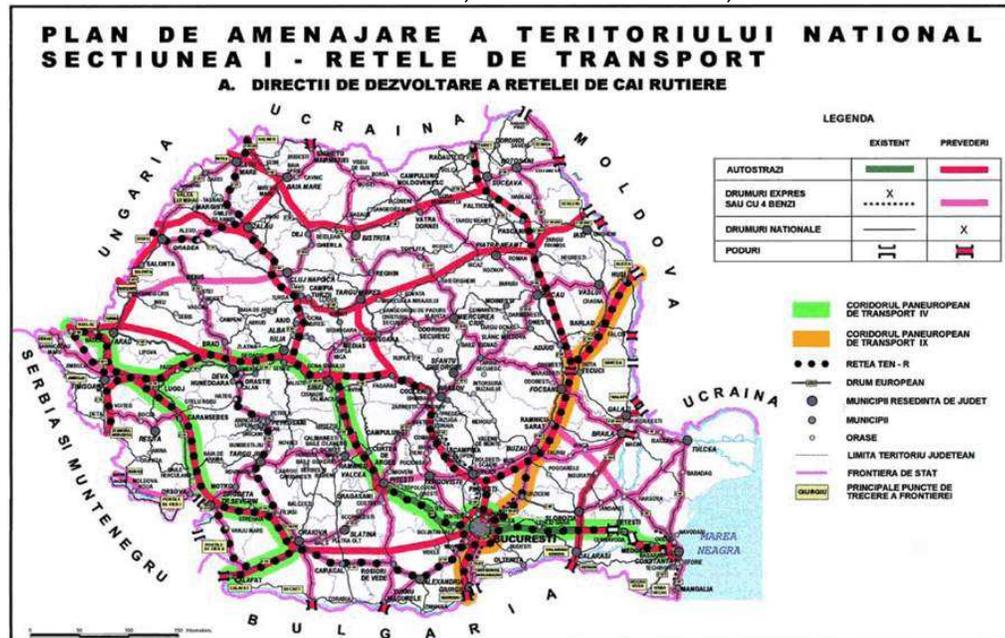
Sursa: <http://infrastructura-romania.blogspot.com/2008/08/coridorul-iv-pan-european.html>

Potrivit Legii privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național, apărută în Monitorul Oficial al României, partea I, Nr. 806/26.IX.2006, Direcții de dezvoltare prevăzute în Planul de Amenajare a Teritoriului Național - Secțiunea I - Rețele de transport, A. Rețeaua de căi rutiere, pct. 1. Autostrăzi, subpunctele 1.01 (Nădlac* - Arad - Timișoara - Lugoj - Deva - Sibiu - Pitești - București - Lehliu - Fetești - Cernavodă - Constanța) și 1.19 (Arad - Deva), stabilește **Coridorul de transport multimodal Pan-European IV** pe traseele descrise mai sus.

De asemenea, aceeași lege prevede la pct. 2. Drumuri expres sau cu 4 benzi, subpunctul 2.18 modernizarea drumului E79/76 Oradea - Beius - Deva, respectiv legarea municipiului Deva cu zona de nord-vest a României.

Harta nr. 1.2.4.1.1.2. Direcții de dezvoltare a rețelei de căi rutiere

Sursa : [www.legestart.ro/Legea-363-2006-approbarea-Planului-amenajare-teritoriului-national-Sectiunea-I-Retele-transport-\(MjA5NDIw\).htm](http://www.legestart.ro/Legea-363-2006-approbarea-Planului-amenajare-teritoriului-national-Sectiunea-I-Retele-transport-(MjA5NDIw).htm)

Situația existentă privind căile de comunicație rutiere din municipiul Deva se prezintă după cum urmează:

Magistrale (drumuri naționale):

Municipiul Deva este situat în zona de împletire a fluxurilor de trafic care leagă zona centrală a țării cu cea de vest, prin DN 7, Sebeș - Deva - Arad - Nădlac, și zona de sud cu cea de nord, prin DN 66 și DN 76, care împreună formează drumul E79 Calafat - Craiova - Petroșani - Simeria - Deva - Brad - Oradea - Borș.

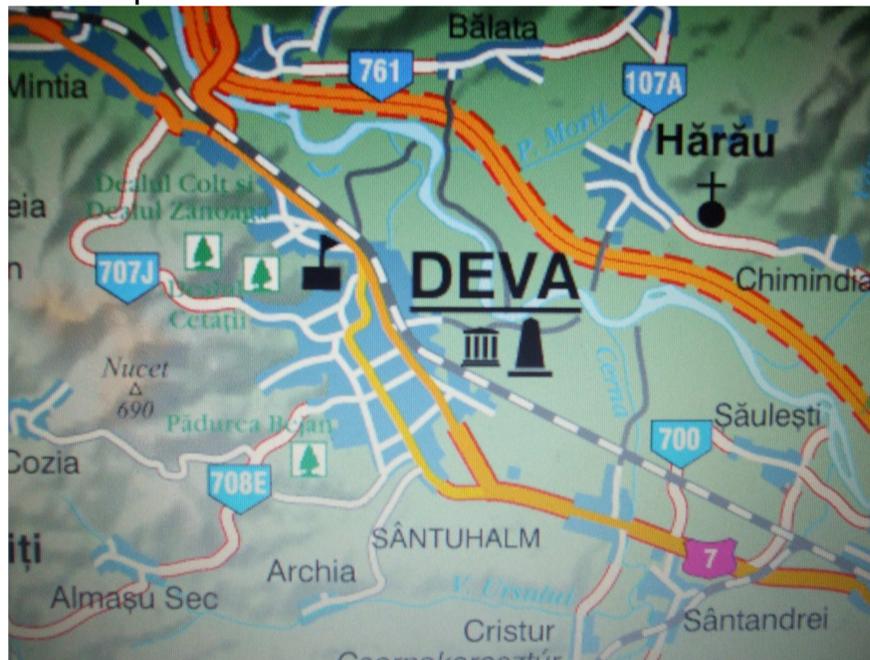
Drumul magistral DN 7, având clasa tehnică III și parțial II (pe teritoriul localităților Deva și Sântuhalim) deservește un trafic de tranzit intens și totodată un trafic local și de penetrație de asemenea intens (generat de necesitățile de deplasări ale teritoriului studiat).

Potrivit studiului de circulație pentru fundamentarea Planul Urbanistic al Municipiului Deva, rezultă că, la nivelul anului 2007, numărul deplasărilor, exprimat în Vt/14h, care afectează rețeaua stradală a orașului este de 112.518 deplasări din care cca. 70% reprezintă traficul de vehicule călători, iar 30% al celor de marfă. Din totalul deplasărilor, traficul interior reprezintă cca. 62%, cel de penetrație 29%, iar tranzitul are pondere semnificativă, de aproximativ 9%.

Pe DN 7, traficul măsurat la intrarea în Deva din direcția Sântuhalim, 67% reprezintă trafic de penetrație și 33% trafic de tranzit.

Harta nr. 1.2.4.1.1.3. Căi rutiere de legătură între Deva și rețele naționale și internaționale de transport

Sursa: www.hartadeva.ro

Regionale (drumuri județene):

Rețeaua de drumuri județene care leagă în mod direct Municipiul Deva de localitățile învecinate se prezintă după cum urmează:

- **DJ 707 J:** DN 7-Cabana Căprioara-Deva;
- **DJ 708 E:** Deva-Cârjiți-Almașu Mic-Peștișu Mic-Nandru-Ciulpăz-DJ 687J.

Cerința actuală principală legată de aceste drumuri este necesitatea menținerii stării tehnice care să facă posibilă exploatarea lor la nivelul de serviciu conferit de clasa tehnică de încadrare.

Locale (drumuri comunale);

Drumuri comunale care asigură deservirea unor localități rurale/zone periurbane ale Municipiului Deva sunt următoarele:

- **Dc 124** (Deva - Archia);
- **Dc 127** (Deva - Cozia);
- **Dc 129** (Deva - Hărău).

1.2.4.1.2. Accesibilitatea feroviară

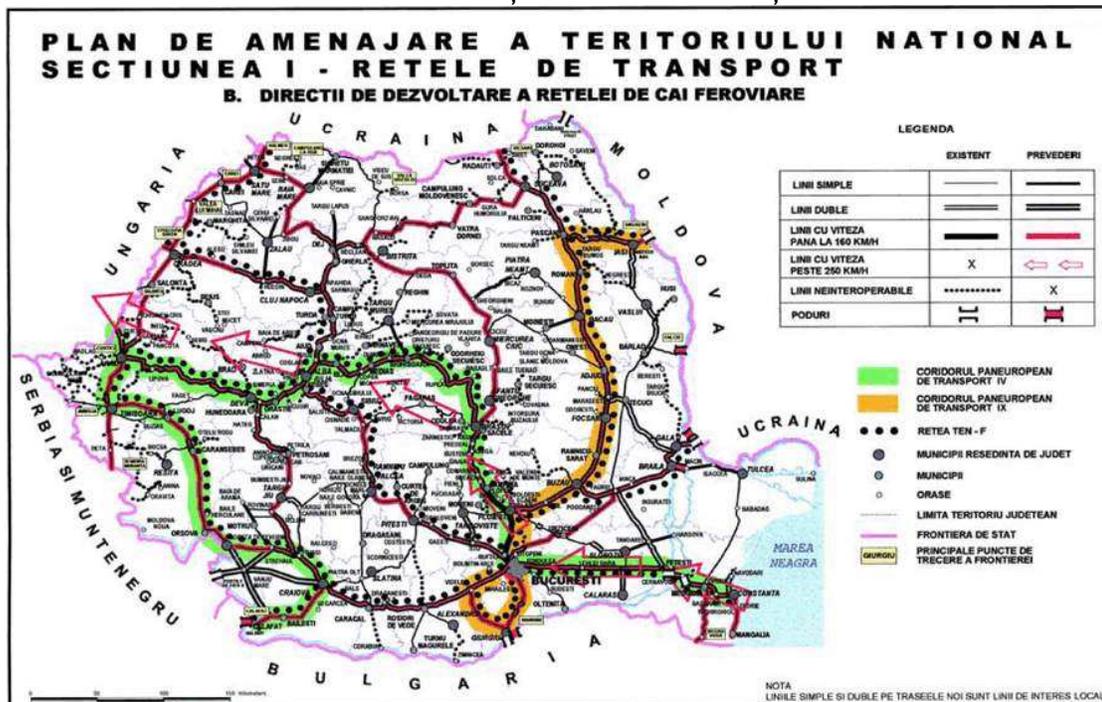
Circulația feroviară este facilitată de existența magistralei feroviare 200, București - Deva - Arad - Curtici.

Din punct de vedere al accesibilității feroviare, Municipiul Deva, prin poziția sa geografică prezintă avantajul de a fi situat pe **Coridorul paneuropean de transport multimodal IV**, potrivit Legii privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național, apărută în Monitorul Oficial al României, partea I, Nr. 806/26.IX.2006, Direcții de dezvoltare prevăzute în Planul de Amenajare a Teritoriului Național - Secțiunea I - Rețele de transport B. Rețeaua de căi feroviare, pct. 1. Linii de cale ferată convenționale cu viteza până la 160 km/h pe trasee existente reabilitate: spct. 1.01

(Curtici* - Arad - Simeria - Vințu de Jos - Alba Iulia - Coslariu - Copșa Mică - Brașov - Ploiești - București - Fetești - Medgidia - Constanța).

Harta nr. 1.2.4.1.2.1. Direcții de dezvoltare a rețelei de căi feroviare

Sursa : [www.legestart.ro/Legea-363-2006-approbarea-Planului-amenajare-teritoriului-national-Sectiunea-I-Rețele-transport-\(MjA5NDIw\).htm](http://www.legestart.ro/Legea-363-2006-approbarea-Planului-amenajare-teritoriului-national-Sectiunea-I-Rețele-transport-(MjA5NDIw).htm)

Pe lângă importanța subliniată prin lege, nu trebuie să neglijăm existența infrastructurii feroviare existente.

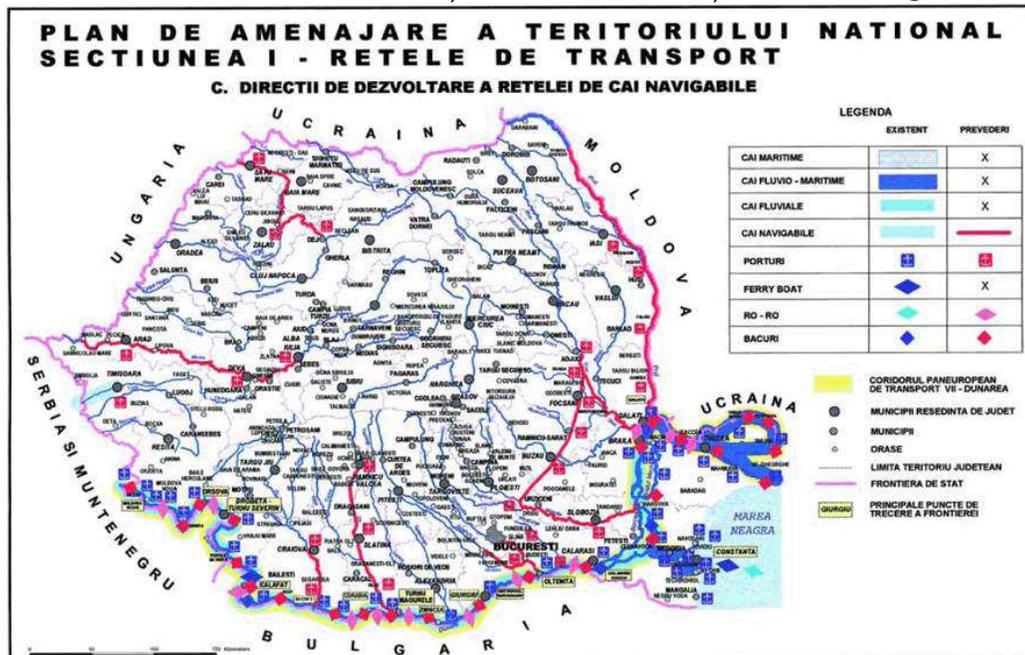
Municipiul Deva dispune de o gară modernă, care asigură accesul în împrejurimi a călătorilor pe calea ferată, precum și de o Agenție de voiaj CFR.

1.2.4.1.3. Accesibilitatea pe apă

Din punctul de vedere al accesibilității pe apă, potențialul râului Mureș nu este folosit, deși este cuprins în planul național al rețelelor navigabile, conform Legii nr. 363/2006 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național, apărută în Monitorul Oficial al României, partea I, Nr. 806/26.IX.2006, Direcții de dezvoltare prevăzute în Planul de Amenajare a Teritoriului Național - Secțiunea I - Rețele de transport C. Rețeaua de căi navigabile interioare și porturi, pct. 5 Porturi noi, spct. 5.10 pe Râul Mureș la Arad, Deva și Alba Iulia.

Harta nr. 1.2.4.1.3.1. Direcții de dezvoltare a rețelei de căi navigabile

Sursa : [www.legestart.ro/Legea-363-2006-aprobarea-Planului-amenajare-teritoriului-national-Sectiunea-I-Rețele-transport-\(MjA5NDIw\).htm](http://www.legestart.ro/Legea-363-2006-aprobarea-Planului-amenajare-teritoriului-national-Sectiunea-I-Rețele-transport-(MjA5NDIw).htm)

1.2.4.1.4. Accesibilitatea aeriană

Din punct de vedere al accesibilității aeriene nu există un aeroport la nivelul Municipiului Deva.

În apropierea Municipiului Deva se află aeroportul Săulești, destinat activităților aviatice sportive.

Pe de altă parte în jurul zonei la distanțe de cca. 100-150 km se află 3 aeroporturi internaționale și anume Timișoara, Sibiu și Cluj-Napoca.

1.2.4.1.5. Accesibilitatea la transportul combinat

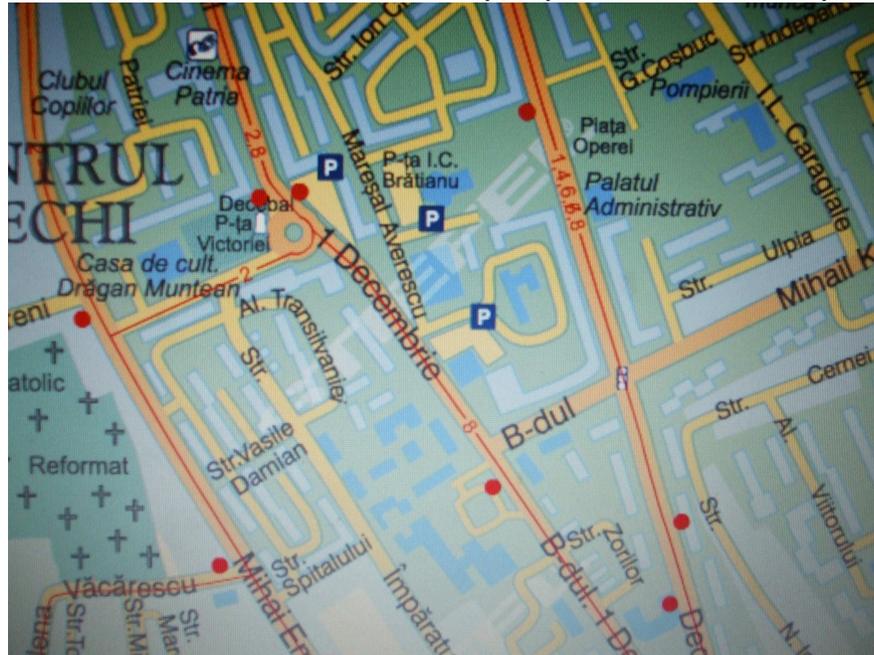
Potrivit Legii nr. 363/2006 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național, apărută în Monitorul Oficial al României, partea I, Nr. 806/26.IX.2006, Direcții de dezvoltare prevăzute în Planul de Amenajare a Teritoriului Național - Secțiunea I - Rețele de transport E. Rețeaua de transport combinat, Municipiul Deva se regăsește la pct. 1. Terminale de transport combinat existente, la care urmează să se execute lucrări de modernizare, spct. 1.12. Terminalul Deva.

1.2.4.2. Transport public local și preorășnesc

În Municipiul Deva, fluxurile de trafic generate de transportul public de călători sunt reduse. Dintre cele 8 linii de transport public, 7 linii au unul din capete Gara Deva. Dintre liniile de transport public cu capăt de linie Gara Deva, doar 3 linii se succed la intervalele de 3-5 minute, două dintre acestea fiind deservite de microbuze.

Harta nr. 1.2.4.2.1. Liniile actuale de transport public urban în Municipiul Deva

Sursa: www.hartadeva.ro

Tabel nr. 1.2.4.2.1. Traseele de transport în comun de călători pe raza Municipiului Deva

	Dus	Întors	Capacitate	Program de circulație	Intervalul de succedere (minutetele de trecere prin stație)
Traseul 1 Gară - Cristur sat	Gară - Opera - BTT - Lic. Auto - Biserica Ceangăi - Autoservice - Peco Sântuhalm - Sântuhalm școala - MACON - Cristur - Cristur sat (școala maghiară)	Cristur sat (școala maghiară) - Cristur - MACON - Sântuhalm (școala) - Peco Sântuhalm - Tipografie - Ceangăi - Miorița - Hala piață - Gară	4 + 1 rezervă	între orele 06.00 - 23.00	<ul style="list-style-type: none"> • între orele 05.00 - 09.00 - 15 minute; • între orele 09.00 - 13.00 - 30 minute; • între orele 13.00 - 18.00 - 15 minute; • între orele 18.00 - 21.00 - 30 minute; • între orele 21.00 - 23.00 - 30 minute.
Traseul 2 Gară - UZO Balcan	Gară - Magazinul Tineretului - Avram Iancu (Parc) - Aurel Vlaicu (Decantor) - Lucian Blaga - Călugareni - Casa	UZO Balcan - B-dul Nicolae Bălcescu - Mihai Eminescu (Oficiul Poștal) - P- ța Victoriei - Poșta veche - Piața - Gară	4 + 1 rezervă	între orele 06.00 - 23.00	<ul style="list-style-type: none"> • între orele 05.00 - 09.00 - 15 minute; • între orele 09.00 - 13.00 - 30 minute; • între orele 13.00 - 18.00 - 15 minute; • între orele 18.00 - 21.00 - 30 minute; • între orele 21.00 -

	mortuară - Elena Văcărescu (IPEG) - Licee industriale - UZO Balcan				23.00 - 30 minute.
Traseul 3 Gară - Zahana	Gară - Magazinul Tineretului - Complex Progresul - Baia Sarată - Horea - Zahana	Zahana - Horea - Baia Sarată - Catedrala - Piața - Gară	4 + 1 rezervă	între orele 06.00 - 23.00	<ul style="list-style-type: none"> • între orele 05.00 - 09.00 - 15 minute; • între orele 09.00 - 13.00 - 20 minute; • între orele 13.00 - 18.00 - 15 minute; • între orele 18.00 - 21.00 - 20 minute; • între orele 21.00 - 23.00 - 20 minute.
Traseul 4 Gară - Complex Real	Gară - Opera - Lido - Măraști1 - Sala Sporturilor - Matex - SUT - Sarmismob - Complex Comercial Real	Complex Comercial Real - SUT - Matex - Sala Sporturilor - Măraști1 - Miorița - Banca Romaneasca - Hala piața - Gară	3 + 1 rezervă	între orele 06.00 - 23.00	<ul style="list-style-type: none"> • între orele 05.00 - 09.00 - 20 minute; • între orele 09.00 - 13.00 - 60 minute; • între orele 13.00 - 18.00 - 20 minute; • între orele 18.00 - 21.00 - 60 minute; • între orele 21.00 - 23.00 - 60 minute.
Traseul 5 Orizont - Complex Real	Orizont - Eminescu - Kartodrom - Bălcescu 1 - Bălcescu 2 - Dorobanți - Sarmismob - Complex Comercial Real	Complex Comercial Real - Sarmismob - Renel - SUT - Matex - Sala Sporturilor - Policlinica veche - Licee - UZO Balcan - Orizont	3 + 1 rezervă	între orele 06.00 - 23.00	<ul style="list-style-type: none"> • între orele 05.00 - 09.00 - 20 minute; • între orele 09.00 - 13.00 - 60 minute; • între orele 13.00 - 18.00 - 30 minute; • între orele 18.00 - 21.00 - 60 minute; • între orele 21.00 - 23.00 - 60 minute.
Traseul 6 Gară - Orizont	Gară - Opera - BTT - Policlinica veche - Licee industriale - UZO Balcan - Orizont	Orizont - Cimitir - Eminescu (Blocuri Mintia) - Bălcescu 1 - Bălcescu 2 - Miorița - Banca - Hala Piață - Gară	15 + 4 rezerve	între orele 06.00 - 23.00	<ul style="list-style-type: none"> • între orele 05.00 - 09.00 - 3 minute; • între orele 09.00 - 13.00 - 5 minute; • între orele 13.00 - 18.00 - 3 minute; • între orele 18.00 - 21.00 - 5 minute; • între orele 21.00 - 23.00 - 5 minute.
Traseul 7 Gară - Orizont	Gară - Opera - BTT - Liceul Auto - Bălcescu 2 -	Orizont - UZO Balcan - Bălcescu 1 - Bălcescu 2 -	15 + 4 rezerve	între orele 06.00 - 23.00	<ul style="list-style-type: none"> • între orele 05.00 - 09.00 - 3 minute; • între orele 09.00 - 13.00 - 5 minute;

	Bălcescu 1 - Kartodrom - Orizont	Miorița - Banca - Hala Piața - Gară			<ul style="list-style-type: none"> • între orele 13.00 - 18.00 - 3 minute; • între orele 18.00 - 21.00 - 5 minute; • între orele 21.00 - 23.00 - 5 minute.
Traseul 8 Gară - UZO Balcan	Gară - Barou avocați - Spicul - Casa de Cultură - Policlinica nouă - Liceul de Artă - Eminescu (Unitatea militară) - Kartodrom - UZO Balcan	UZO Balcan - Licee industriale - Policlinica veche - Miorița - Spital pediatrie - Poșta veche - Piața - Gară	15 + 4 rezerve	între orele 06.00 - 23.00	<ul style="list-style-type: none"> • între orele 05.00 - 09.00 - 3 minute; • între orele 09.00 - 13.00 - 5 minute; • între orele 13.00 - 18.00 - 3 minute; • între orele 18.00 - 21.00 - 5 minute; • între orele 21.00 - 23.00 - 5 minute.

Sursa: www.primariadeva.ro

Transportul public preorășenesc deservește relația Municipiului Deva cu localitățile învecinate, dar și cu orașe ale județului Hunedoara, doar prin intermediul microbuzelor. Principalele rute sunt Deva - Simeria cu 69 de curse pe zi dus/întors și Deva - Hunedoara cu 52 de curse pe zi dus/întors.

Municipiul Deva dispune de o autogară modernă, care asigură accesul în împrejurimi a călătorilor.

În tabelul de mai jos se poate observa evoluția parcului de autobuze în perioada 2004-2008.

Tabel nr. 1.2.4.2.2. Evoluția numărului de autobuze

Denumire	2004	2005	2006	2007	2008
Numărul autobuzelor în inventar	47	43	45	44	39

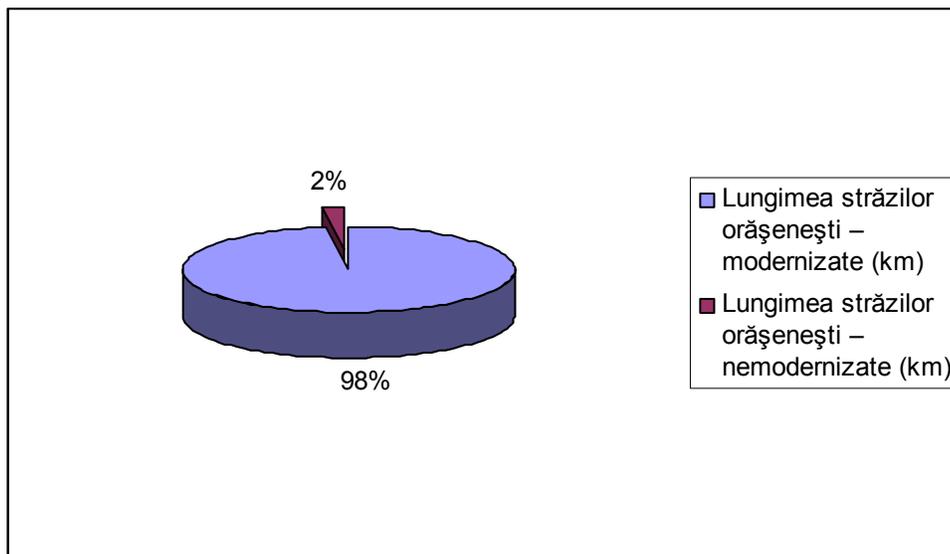
Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara - Fișa localității

1.2.4.3. Transport urban

Tabel nr. 1.2.4.3.1. Lungimea străzilor orășenești (km)

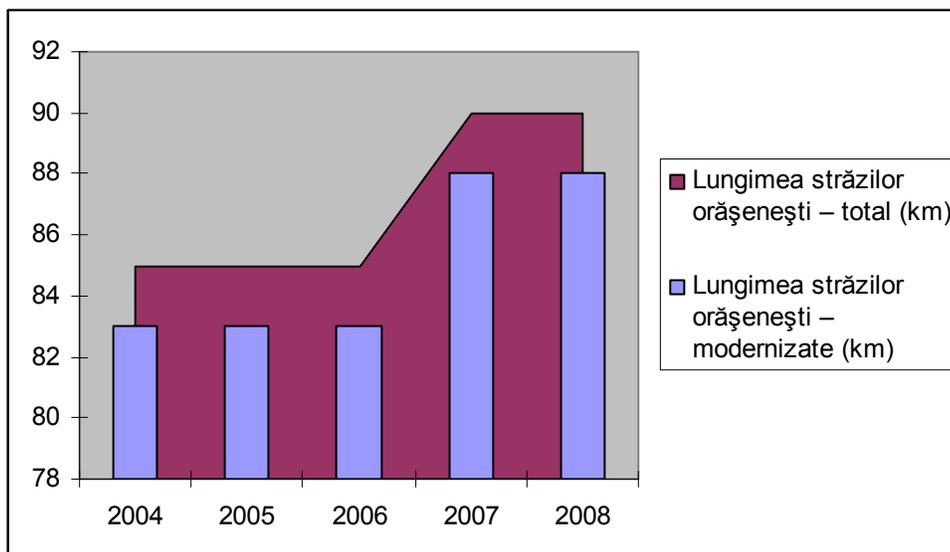
	2004	2005	2006	2007	2008
Lungimea străzilor orășenești - total (km)	85	85	85	90	90
Lungimea străzilor orășenești - modernizate (km)	83	83	83	88	88

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara - Fișa localității

Grafic nr. 1.2.4.3.1. Ponderea drumurilor modernizate/nemodernizate din municipiului Deva

Infrastructura rutieră a municipiului Deva este în proporție de 98% modernizată, necesitând doar parțial investiții (modernizare și reparații), pe anumite străzi care sunt într-o stare improprie.

Grafic nr. 1.2.4.3.2. Situația străzilor din Municipiul Deva

Potrivit ultimelor date furnizate de către Compartimentul atribuire contracte de achiziții publice din cadrul Primăriei Municipiului Deva, rețeaua de drumuri este formată din străzile din interiorul municipiului cu o lungime de 96,22 km și o porțiune din DN 7 care străbate municipiul Deva de la km 386+200 la km 393+000 cu o lungime de 6,8 km.

Străzile din interiorul municipiului sunt acoperite cu beton asfaltic pe o lungime de 60,75 km, cu beton de ciment 15,45 km, cu dale de pavaj 5,15 km și drum pietruit și din pământ 14,78 km.

Probleme de trafic în Municipiul Deva:

Potrivit Studiului de trafic elaborat pentru Municipiului Deva, în anul 2009 se conturează următoarele disfuncții:

- lipsa unor echipamente de semaforizare performante;
- lipsa semafor consolă;
- lipsa marcajelor rutiere;
- marcaje necorespunzătoare;
- echipamente de semaforizare necorespunzătoare;
- vizibilitate indicatoare necorespunzătoare;
- parcări în zona intersecțiilor;
- insuficienta locurilor de parcare;
- parcare incorectă pe benzile de circulație și pe trotuare;
- număr redus de mijloace de transport adecvate pentru persoanele cu handicap;
- supraaglomerarea mijloacelor de transport în timpul orelor de vârf;
- lipsa pistelor special amenajate pentru biciclete.

În ultimii ani asistăm la o creștere accentuată a circulației rutiere și este de așteptat ca această tendință să se intensifice în perioada următoare datorită următorilor factori:

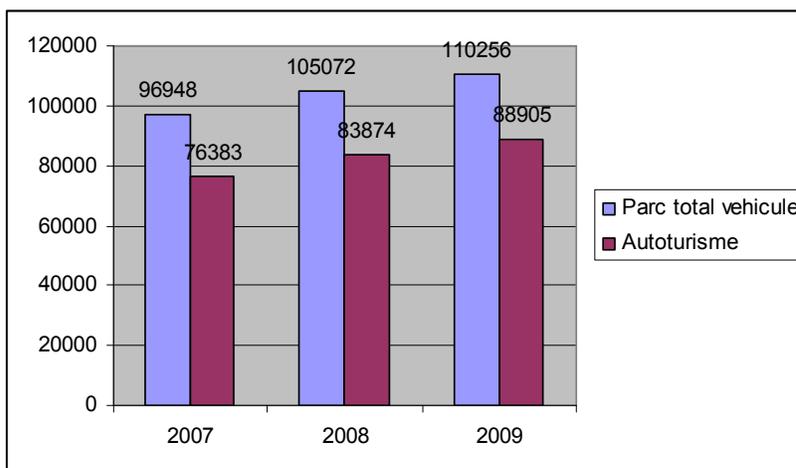
- evoluția ascendentă a gradului de motorizare ca urmare a faptului că autovehiculele individuale devin mai accesibile pentru toate categoriile sociale;
- revigorarea economiei orașului și schimbarea structurii acesteia prin creșterea ponderii sectorului terțiar ale cărui nevoi privind deplasările și comunicațiile sunt mai mari.

Potrivit datelor furnizate de către Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor Hunedoara, situația parcului auto existent în județul Hunedoara se prezintă după cum urmează:

Tabel nr. 1.2.4.2.3.

Denumire	2007	2008	2009
Parc total vehicule	96948	105072	110256
Autoturisme	76383	83874	88905

Sursa : Instituția Prefectului Județului Hunedoara - Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor Hunedoara

Grafic nr. 1.2.4.2.1.

Sursa : Instituția Prefectului Județului Hunedoara - Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor Hunedoara

Potrivit graficului de mai sus se remarcă o evoluție crescândă, atât a parcului total de vehicule, cât și a parcului de autoturisme, raportat la perioada 2007-2009.

Față de anul 2007, în anul 2009 parcul total de autovehicule a crescut cu 12%, iar parcul de autoturisme a înregistrat o creștere de cca. 15%.

Din numărul total de vehicule înmatriculate în anul 2009, numărul de autoturisme dețin o proporție de 80%.

Pentru a preîntâmpina apariția unor efecte negative generate de circulația rutieră precum: scăderea fluctuației traficului, poluarea chimică și fonică a mediului, scăderea siguranței circulației, degradarea peisajului general urban generat al traficului dinamic și staționar trebuie luate din timp unele măsuri de pregătire a rețelei stradale pentru a putea prelua în condiții bune traficul în viitor.

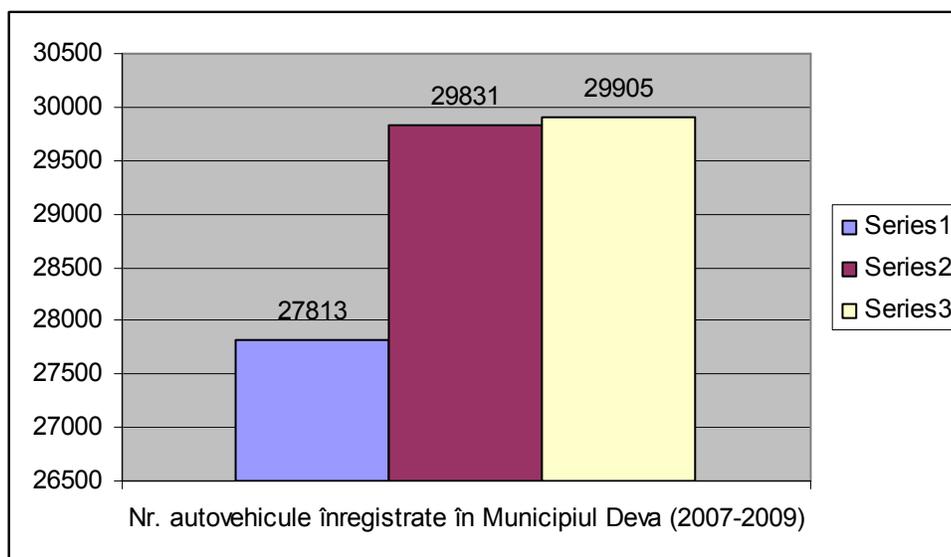
Tabel nr. 1.2.4.2.4. Număr mijloace de transport pe tipuri, în anii 2007, 2008, 2009

Nr. Crt.	Tip mijloc de transport	Număr total		
		2007	2008	2009
1	Autoturism cu capacitate <= 1600 cmc	17747	18861	18814
2	Autoturism cu capacitate între 1601 și 2000 cmc	4496	5328	5693
3	Autoturism cu capacitate între 2001 și 2600 cmc	1075	1119	1111
4	Autoturism cu capacitate între 2601 și 3000 cmc	337	379	363
5	Autoturism cu capacitate > 3000 cmc	228	214	205
6	Autobuz	77	91	74
7	Autocar	3	2	2
8	Microbuz	114	137	141
9	Autovehicule sub 12 tone	3287	3301	3170
10	Autotren	11	11	6
11	Tractor	438	388	326
12	Motocicleta	445	520	543
13	Motoreta peste 69 CC	28	55	62
14	Motoreta sub 69 CC	268	258	226
15	Scuter	129	352	451
16	Atas	27	26	24
17	Triciclu cu motor pentru invalizi	1	1	1
18	Remorca de capacitate < 1 t	559	619	655
19	Remorca de capacitate 1-3 t	186	194	196
20	Remorca de capacitate 3 - 5 t	85	83	78
21	Remorca de capacitate > 5 t	250	238	208
22	Semiremorca de capacitate < 1 t	2	4	5
23	Semiremorca de capacitate 1-3 t	5	5	5
24	Semiremorca de capacitate 3 - 5 t	2	2	2
25	Semiremorca de capacitate > 5 t	232	263	315
26	Rulota de capacitate < 1 t	9	9	15
27	Rulota de capacitate 1-3 t	3	5	7
28	Rulota de capacitate > 5 t	2	1	1

29	Barcă fără motor, folosită pentru uz și agrement personal	1	1	1
30	Barcă fără motor folosită în alte scopuri	1	1	1
31	Barca cu motor	2	3	3
32	Șalupa	0	0	1
33	Nave de sport și agrement 2,5 - 12 m	0	0	1
	Mijloace de transport > 12 t	30050	32471	32706

Sursa: Serviciul Public de Impozite și Taxe Locale - Consiliul Local Deva

Grafic nr. 1.2.4.2.2.

Sursa: Serviciul Public de Impozite și Taxe Locale - Consiliul Local Deva

Așa cum rezultă din graficul de mai sus, în anul 2009, numărul de autovehicule înregistrate în municipiul Deva a crescut cu cca 7 % față de anul 2007.

Servicii de taximetrie

La nivelul Municipiului Deva sunt aprobate, prin Hotărârea Consiliului Local, un număr de 293 de autorizații de transport, 23 dintre acestea nefiind funcționabile. Din totalul transportatorilor autorizați un procent de 62,3 % este reprezentat de Persoane fizice (PF) și un procent 37,7% de Societate cu Răspundere Limitată (SRL).

1.2.5. Echiparea edilitară

1.2.5.1. Rețele de alimentare cu apă

Municipiul Deva dispune de alimentare cu apă în sistem centralizat.

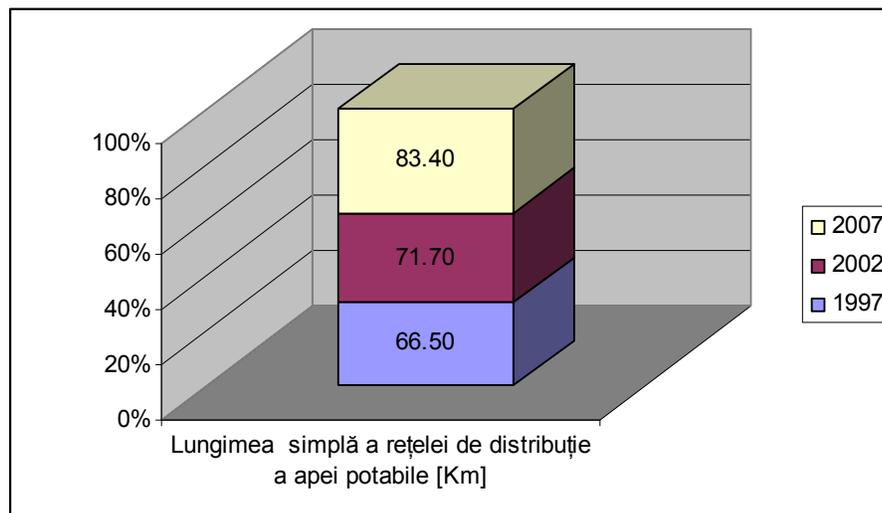
Alimentarea cu apă a municipiului Deva se face printr-o rețea de distribuție care are mai multe zone, fiecare zonă fiind alimentată prin intermediul propriului rezervor. Rețeaua de distribuție nu este extinsă pe toate străzile municipiului. În localitatea aparținătoare Sântuhalm există rețea de distribuție a apei alimentată direct din aducțiunea Hațeg-Deva. În localitatea aparținătoare Cristur, lucrările de alimentare cu apă în sistem centralizat au fost executate pe baza proiectului nr.175/2006, întocmit de S.C. Hidrobest S.R.L. Deva. Apa potabilă este preluată din aducțiunea magistrală DN 1000 mm Hațeg-Deva prin intermediul conductei DN 180 mm care alimentează fabrica S.C. MACON S.A.

Localitatea aparținătoare Archia nu dispune de alimentare cu apă în sistem centralizat.

Tabel nr. 1.2.5.1.1. Sistemul de alimentare cu apă

Denumire	1997	2002	2007
Lungimea simplă a rețelei de distribuție a apei potabile - km	66,5	71,7	83,4
Capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile - mc/zi	69.120	86.400	86.400
Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor - uz casnic - mii mc	6.587,7	4.515,24	3.337,5

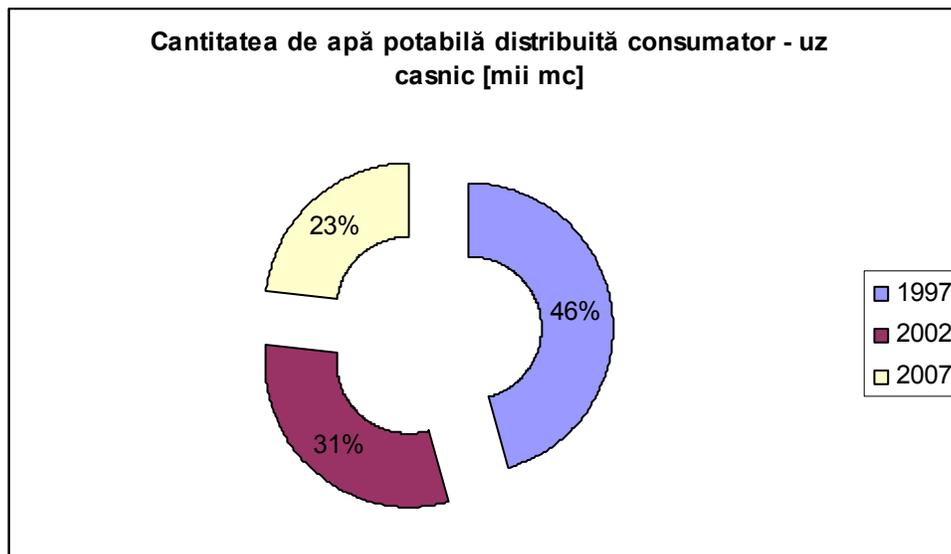
Sursa: S.C. Apa Prod S.A. Deva

Grafic nr. 1.2.5.1.1.

Sursa: S.C. Apa Prod S.A. Deva

După cum rezultă din graficul de mai sus se remarcă o creștere cu 20,3% a lungimii rețelei de distribuție a apei în perioada 1997-2007, respectiv cu cca. 17 km, ca urmare a extinderii rețelei de alimentare cu apă din municipiul Deva și localitățile aparținătoare.

Grafic nr. 1.2.5.1.2.
 Sursa: S.C. Apa Prod S.A. Deva

Datorită modernizării rețelei de distribuție și datorită introducerii sistemului de contorizare individuală, în perioada 1997-2007, volumul de apă potabilă distribuită consumatorilor - uz casnic a scăzut cu 49,33%.

Sistemul de alimentare cu apă la nivelul Municipiului Deva este monitorizat de S.C. *Apa Prod S.A. Deva* și cuprinde următoarele: captarea apei din surse; tratarea apei în stațiile de tratare; sistemul de transport al apei potabile; distribuția apei în localități, organizate ca Centre Operaționale.

Tabel nr. 1.2.5.1.2. Situația rețelelor de alimentare cu apă potabilă, la nivelul Municipiului Deva - în anul 2008

Rețele apă potabilă		
Lungime (km)	Volum distribuit (mii mc)	Populație racordată
110,26	6588,57	67430

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

1.2.5.2. Rețele de canalizare și instalațiile de epurare

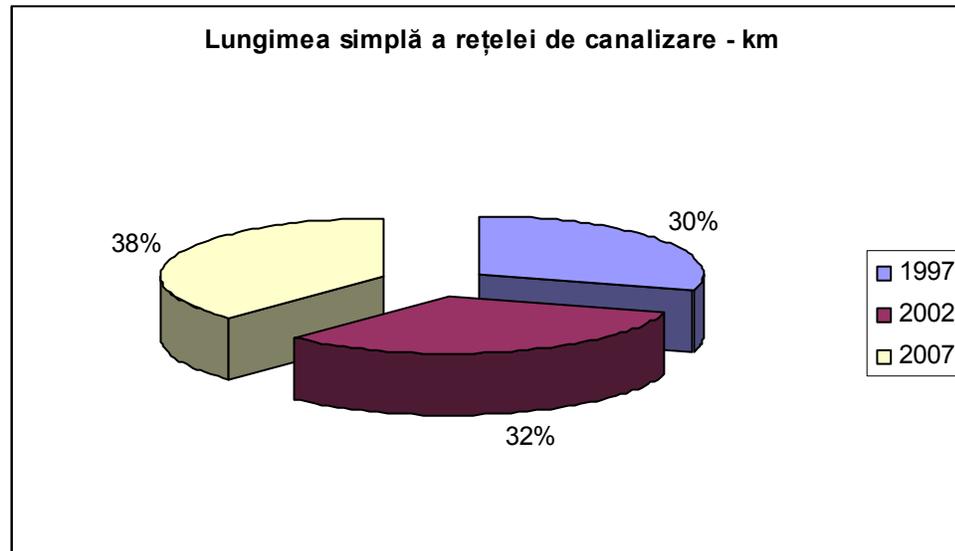
În Municipiul Deva există sistem de colectare a apelor de canalizare în sistem centralizat. Rețeaua de canalizare existentă a municipiului Deva este o rețea în sistem unitar, apele uzate menajere și apele meteorice fiind colectate în aceeași rețea. Pentru cartierul Viile Noi și pentru Cartierul situat între calea ferată și râul Mureș, au fost întocmite proiecte de rețele de canalizare în sistem separativ. Rețelele de canalizare din aceste cartiere au fost finalizate doar pe unele dintre străzi. Stația de epurare existentă a municipiului Deva are doar treapta de epurare mecanică și este nefuncțională. În localitatea aparținătoare Sântuhalm doar un număr mic de gospodării sunt racordate la colectorul de canalizare al municipiului Hunedoara, care trece prin localitate pe un traseu paralel cu râul Cerna. În localitatea Cristur există rețea de canalizare menajeră în funcțiune. Localitățile Archia și Bârcea Mică nu dispun de canalizare.

Tabel nr. 1.2.5.2.1. Sistemul de canalizare

Denumire	1997	2002	2007
Lungimea simplă a rețelei de canalizare - km	51,9	56,9	66,3

Sursa: S.C. Apa Prod S.A. Deva

Grafic nr. 1.2.5.2.1.

Sursa: S.C. Apa Prod S.A. Deva

Din graficul de mai sus se evidențiază o creștere cu 21,7% a lungimii rețelei de canalizare în perioada 1997-2007, ca urmare a extinderii rețelei de canalizare din municipiul Deva și localitățile aparținătoare.

Tabel nr. 1.2.5.2.2. Situația rețelelor de alimentare cu apă menajeră, la nivelul Municipiului Deva - în anul 2008

Rețele apă menajeră		
Lungime (km)	Volum distribuit (mii mc)	Populație racordată
75,25	8069,57	67300

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Municipiul Deva, alături de municipiul Hunedoara beneficiază de reabilitarea și modernizarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare prin intermediul proiectului comun de investiții „Reabilitarea și modernizarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare în municipiile Deva și Hunedoara”, finanțat de Uniunea Europeană prin Măsura ISPA 2005/RO/P/PE/002.

Valoarea totală a proiectului este de 63.410.575,63 Euro (fără TVA) și are termen de finalizare luna decembrie 2010.

Rezultatele proiectului vor fi:

- Înlocuirea a 45,324 km conducte distribuție apă;
- Reabilitarea a 22,649 km conducte canalizare;
- Construcția a 4 bazine de stocare apă pluvială, 5 stații de pompare ape uzate și pluviale;
- Reabilitare 1 stație de tratare apă;

- Reabilitare 1 captare apă;
- Construcție 1 stație de tratare;
- Reabilitare 9 rezervoare de înmagazinare apă;
- Construcție 2 rezervoare de înmagazinare apă;
- Reconstrucția stației de epurare pentru Deva;
- Reconstrucția stației de epurare pentru Hunedoara.

În baza Hotărârii Consiliului Local nr. 311/2008 s-a aprobat asocierea Municipiului Deva cu Județul Hunedoara precum și cu unele unități administrativ-teritoriale din județul Hunedoara în vederea constituirii Asociației de Dezvoltare Intercomunitară “Aqua Prest Hunedoara” cu scopul de a realiza în comun proiecte de dezvoltare a infrastructurii aferente serviciilor de alimentare cu apă și apă uzată.

În prezent obiectivul de investiție *Extinderea și reabilitarea rețelelor de alimentare cu apă și canalizare în municipiul Deva - Investiții prioritare 2010-2013* se află în faza de elaborare a documentației tehnico-economică - Master Plan și urmează să fie depusă în cadrul Programului Operațional Sectorial de Mediu.

1.2.5.3. Rețele electrice

Alimentarea cu energie electrică a Municipiului Deva se desfășoară în prezent în parametri optimi. Există rețele de transport de înaltă tensiune 220 kV, 110 kV, rețele de distribuție de medie tensiune de 20 kV și de joasă tensiune 0,4 kV. Distribuția rețelelor și a stațiilor de transformare aferente asigură alimentarea echilibrată a întregii zone.

În localitățile aparținătoare alimentarea cu energie electrică se face prin medie tensiune prin rețele aeriene de 20 kV și prin posturi de transformare locale, amplasate de regulă în intravilan.

Localitățile aparținătoare municipiului Deva sunt alimentate prin rețele de medie și joasă tensiune aeriene.

La rețeaua de energie electrică este racordat un număr de 26.757 gospodării.

Sunt necesare modernizări în rețelele de medie și joasă tensiune și în posturile de transformare existente.

Operatorul S.C. ELECTROCENTRALE S.A. DEVA este producător de energie electrică cu livrare directă în Sistemul Energetic Național și produce în cogenerare energie termică pe care o transportă, și o livrează pentru încălzire către populație în municipiul Deva.

Termocentrala are o capacitate proiectată de 1260 MWh și o capacitate actuală de 840 MWh.

Tabel nr. 1.2.5.3.1. Consumul brut de energie

Agent economic	An	Consum brut de energie [MWh]
S.C. Electrocentrale S.A. Deva	1999	398.995
	2000	415.723
	2001	463.879
	2002	459.276
	2003	423.371
	2004	395.960
	2005	415.913
	2006	403.267
	2007	450.669
2008	419.904	

Sursa : APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Tabel nr. 1.2.5.3.2. Situația energiei electrice (MWh) produse și distribuite

Agent economic	An	Energie electrică produsă [MWh]	Energie electrică distribuită [MWh]
S.C. Electrocentrale S.A. Deva	1999	3.746.289	-
	2000	4.093.395	-
	2001	4.493.658	-
	2002	4.346.585	-
	2003	4.298.496	-
	2004	3.658.586	-
	2005	3.592.296	-
	2006	3.672.164	-
	2007	4.110.490	3.708.599
	2008	3.822.814	3.451.671

Sursa : APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Iluminatul public este prevăzut pe majoritatea arterelor de circulație ale localității. Se folosesc lămpi cu vapori de sodiu, montate pe stâlpi de beton și metalici cu alimentare subterană pe zona centrală și aeriană în zonele periferice.

S.C. Luxten Lighting Company S.A. reabilitează și întreține instalația de iluminat public la nivelul municipiului Deva.

Serviciul de distribuție și furnizare a energiei electrice, în municipiul Deva este asigurat de către operatorul S.C. ENEL ELECTRICA BANAT S.A.

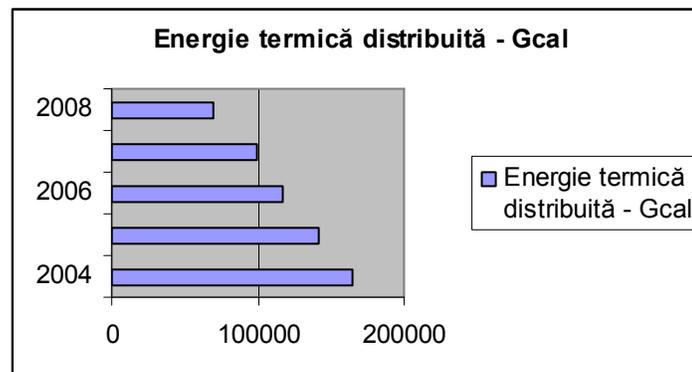
1.2.5.4. Termoficare - Alimentarea cu energie termică

Față de disfuncționalitățile sistemul centralizat existent până în 1990, locuitorii cu venituri mai ridicate, având posibilitatea de a-și prepara căldura și apa caldă de consum individual, s-au debransat după anul 1999, când au achiziționat centrale termice murale sau convectoare.

Tabel nr. 1.2.5.4.1.

Denumire	2004	2005	2006	2007	2008
Energie termică distribuită - Gcal	165208	142108	117399	99275	70041

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

Grafic nr. 1.2.5.4.1.

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

Graficul de mai sus scoate în evidență faptul că volumul energiei termice distribuite în perioada 2004-2008 a scăzut cu 57,6 %.

Serviciul public de alimentare cu energie termică produsă centralizat în municipiul Deva a fost concesionat în anul 2008 către S.C. ELECTROCENTRALE S.A. DEVA - MINTIA care în momentul de față realizează producerea și furnizarea de energie electrică precum și producerea, transportul și distribuția energiei termice.

Termocentrala are o capacitatea proiectată de 300 Gcal/h și o capacitat actuală de 300 Gcal/h.

Tabel nr. 1.2.5.4.3. Situația energiei termice (Gcal)

Agent economic	An	Energie termică produsă [Gcal]
S.C. Electrocentrale S.A. Deva	1999	425.389
	2000	413.824
	2001	366.808
	2002	308.936
	2003	326.183
	2004	275.381
	2005	245.964
	2006	221.669
	2007	200.378
2008	207.799	

Sursa : APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Pentru a ajuta familiile cu posibilități financiare reduse, Consiliul Local Deva, prin Serviciul Social de Asistență Socială acordă în fiecare an sume de bani pentru încălzirea locuințelor, conform prevederilor legale.

Prin Hotărârea Consiliului Local nr. 9/2008 a fost aprobată participarea Municipiului Deva în calitate de Oraș Pilot la proiectul **MODEL - Managementul Domeniilor Energetice în cadrul Autorităților Locale**, alături de alte 5 municipii din România (Brașov, București sector 1, Baia Mare, Târgoviște și Aiud) precum și cofinantarea proiectului de la bugetul general al municipiului Deva cu suma de 11.973 euro.

Proiectul este finanțat de către Comisia Europeană prin Programul IEE și are ca obiective:

- îmbunătățirea capacităților practice în noile state membre de a administra mai bine problemele privind energia inteligentă atât la nivel individual (municipalitate) cât și colectiv (rețele naționale);
- îmbunătățirea utilizării eficiente a energiei la nivel local prin concentrarea pe procesul de management energetic;
- pregătirea cadrului pentru „Comunități durabile energetic” - *Sustainable Energy Communities*.

Partenerii proiectului sunt Energie Cites, EcoEnergy - Bulgaria, EnEffect - Bulgaria, OER - România, PORSENNA o.p.s. - Cehia, KREA - Lituania, SEF - Letonia, PNEC - Polonia, RA Sinergija - Slovenia, EIHP - Croația.

Proiectul se derulează în perioada 2007-2010.

Până în prezent au fost inventariate toate instituțiile ale căror cheltuieli privind utilitățile publice sunt suportate de la bugetul local, fiind monitorizate consumurile de energie electrică, energie termică, gaz și apă pentru toate clădirile aflate în administrarea acestora. Este în curs de elaborare Planul energetic municipal pentru anii 2010-2014.

Potrivit O.U.G. 18/2009 privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe, precum și a Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 18/2009 privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe aprobate prin Ordinul 540/2009 menționăm faptul că, în Municipiul Deva au fost inventariate un număr de 360 de blocuri și s-a stabilit o listă de priorități pentru un număr de 50 de blocuri.

Într-o primă etapă s-au ales 20 de blocuri pentru proiectarea lucrărilor de intervenție, selecția făcându-se pe baza unor criterii aprobate prin HCL nr. 201/2009. Dintre acestea, și-au dat acceptul un nr. de 11 blocuri, care au fost cuprinse în **“Programul local multinațional privind creșterea performanței energetice la blocurile de locuințe din municipiul Deva”**, aprobat prin HCL nr. 19/2010.

Pentru Blocul nr. 8 din Piața Victoriei s-a organizat procedura pentru executarea lucrărilor de reabilitare termică și s-a încheiat contractul cu S.C. Telecterna S.R.L. Deva, în baza fondurilor alocate de Ministerul Dezvoltării Regionale și Locuinței, în anul 2009.

Pentru anul 2010 se așteaptă alocarea fondurilor de la bugetul de stat, solicitarea Primăriei Municipiului Deva fiind de cel puțin 3 blocuri de locuințe.

1.2.5.5. Rețele de transport gaze naturale

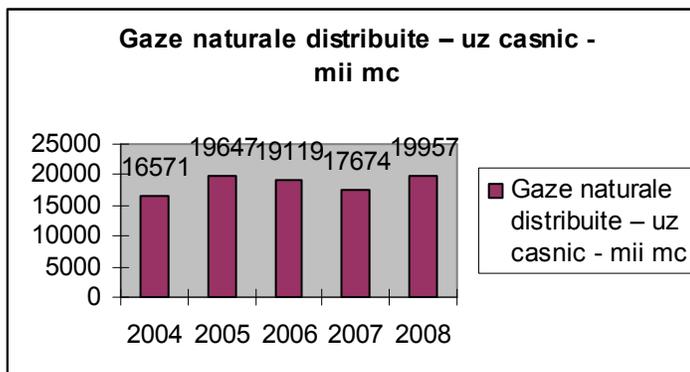
Introducerea gazelor naturale a început în municipiul Deva în a doua jumătate a anilor '50.

În prezent există în municipiul Deva un număr de 5 stații de reglare sector (Micro 15, Dacia - Piața Petre Roman, Gojdu, Barițiu și Fabrica de Mătase), ce asigură consumul casnic și industrial al municipiului.

Tabel nr. 1.2.5.5.1.

Denumire	2004	2005	2006	2007	2008
Lungime simplă a conductelor de distribuire a gazelor naturale - km	131.6	132.5	159	161	122.6
Gaze naturale distribuite - total - mii mc	243331	141480	38320	165238	193406
Gaze naturale distribuite - uz casnic - mii mc	16571	19647	19119	17674	19957

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

Grafic nr. 1.2.5.5.1.

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

În perioada 2004-2008 se observă o fluctuație a consumului de gaze naturale, cu o creștere predominantă la nivelul anului 2008, de cca. 17% față de anul 2004.

Serviciul de furnizare a gazelor naturale la nivelul municipiului Deva este asigurat de către E.ON Gaz România.

1.2.5.6. Rețele de telecomunicații

Datorită expansiunii tehnicii avansate, introducerii cablului optic și dotării localităților cu centrale telefonice moderne, se constată un progres în dezvoltarea legăturilor de telecomunicații (Romtelecom, Vodafone, Orange, Zapp, Cosmote, RDS).

În localitate există un număr de 22.781 abonați, cu o lungime totală a rețelei de 272,61 Km.

1.2.6. Calitatea mediului

1.2.6.1. Atmosfera

Aerul atmosferic natural, nepoluat, are o compoziție diferită de cel pe care îl inspirăm noi astăzi, mai ales cei care locuim în orașe dotate cu diverse întreprinderi de produs fum, praf și alte gaze nocive. Compoziția chimică a aerului natural este următoarea: azot - 78,084%, oxigen - 20,946%, argon - 0,934%, bioxid de carbon - 0,0331%. Au mai fost detectate și următoarele elemente: neon, hidrogen, krypton, heliu, ozon, xenon, precum și metan, oxid de azot și vapori de apă. Agenții poluanți evacuați în atmosferă pot fi transportați pe zone mai mari datorită acțiunii factorilor meteorologici. Principalii factori meteorologici care intervin în modificarea gradului de poluare sunt viteza vântului și stabilitatea aerului. Datorită curenților de aer, poluanții sunt răspândiți pe o suprafață mare în zonele învecinate activității poluatoare.

Surse naturale de poluare: eroziunea eoliană, incendiile, reziduurile de natură vegetală și animală și/sau fenomenele vulcanice.

Surse artificiale de poluare: centrale termoelectrice, industria siderurgică, industria metalurgică, industria chimică, întreprinderile de materiale de construcții și transporturile.

Consecințele aerului poluat asupra sănătății oamenilor:

- efecte acute (imEDIATE);
- efecte cronice produse de concentrații mai reduse de poluanți atmosferici dar care în timp pot conduce la modificări patologice (ex. bronhopneumonii cronice, emfizem pulmonar, astm bronșic, pneumonie, bronșită cronică, conjunctivite, rahitism, îmbolnăviri ale aparatului nervos central, cancer pulmonar etc.);

Consecințele aerului poluat asupra construcțiilor: eroziune de degradare, eroziune de corodare, schimbarea culorii.

Consecințele aerului poluat asupra plantelor și animalelor:

- lezarea plantelor ducând până la dispariție în unele cazuri;
- îmbolnăvirea animalelor;

Potențialele surse de poluare ale aerului din județul Hunedoara sunt: unitățile de producere a energiei electrice și termice, unitățile siderurgice, unitățile de producere a materialelor de construcție, transporturile, etc.

Principalele surse de poluare a aerului de pe raza municipiului Deva sunt: unități de producere a energiei electrice și termice (S.C. Electrocentrale S.A. Deva), unitățile de producere a materialelor de construcție (Carpatcement Holding S.A. - Punct de lucru Chișcădaga, S.C. Carmeuse România S.A. Brașov - Punct de lucru Chișcădaga, S.C. Macon S.A. Deva) și una din cele mai mari companii din țară CNCAF MINVEST Deva (Iazul de decantare Valea Devei - steril din procesul de

preparare a minereurilor; lazul de avarie Valea Devei - steril din procesul de prepararea minereurilor).

1.2.6.1.1. Emisii de poluanți atmosferici

Anual, la nivel județean, Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara, are responsabilitatea întocmirii Inventarului de emisii de poluanți atmosferici, emisii provenite atât de la sursele fixe (arderii în energie și industrii de transformare, instalații de ardere neindustriale, ardere în industria de prelucrare, procese de producție, extracția și distribuția combustibililor fosili și a altor produse, tratarea și depozitarea deșeurilor, agricultura și silvicultura), cât și din sursele mobile (transport rutier, alte surse mobile și utilaje).

Inventarul de emisii de poluanți atmosferici pe anul 2008, pentru județul Hunedoara, a fost întocmit în conformitate cu prevederile Ordinului M.A.P.P.M. nr. 524/2000, instrucțiuni privind elaborarea inventarelor de emisii ale poluanților atmosferici, utilizând aplicația CORINVENT și metodologia CORINAIR.

La nivelul anului 2008, au fost inventariate circa 230 de firme și instituții care își desfășoară activitatea pe teritoriul județului Hunedoara și ale căror activități se regăsesc atât în sursele fixe cât și mobile. Poluanții de referință rezultați din aceste activități sunt: dioxid de sulf, oxizi de azot, compuși organici volatili nemetanici, metan, monoxid de carbon, dioxidul de carbon, amoniac, protoxidul de azot, pulberile, metalele grele, etc.

Strategia autorității de mediu este de a aplica prevederile legale, astfel ca aceste cantități anuale de poluanți, să fie din ce în ce mai mici. Se impun, după caz, sisteme de reținere a noxelor, aplicarea de tehnologii curate, remedierea imediată a eventualelor avarii, folosirea de carburanți ecologici, înlocuirea combustibililor fosili, etc.

Emisii de gaze cu efect acidifiant

Acidifierea este procesul de modificare a caracterului chimic natural al unui component al mediului și se datorează prezenței în atmosferă a unor compuși chimici alogeni care determină o serie de reacții chimice în atmosferă, conducând la modificarea pH-ului aerului, precipitațiilor și chiar a solului, cu formarea acizilor corespunzători. Gazele cu efect acidifiant asupra atmosferei sunt: dioxidul de sulf, dioxidul de azot și amoniacul. Acești poluanți provin în special din activitățile antropice: arderea combustibililor fosili (cărbune, petrol, gaze naturale), metalurgie, agricultură, trafic rutier.

Emisiile de substanțe acidifiante, pe teritoriul județului Hunedoara, provin în principal din următoarele surse inventariate în anul 2008:

- arderea combustibililor fosili în scopul producerii energiei electrice și termice, sursă semnificativă de oxizi de azot și dioxid de sulf. Aceste surse sunt instalațiile mari de ardere (instalații de ardere care au o putere termică mai mare de 50 MW termici), care intră sub incidența Directivei 2001/80/EEC, în județul Hunedoara fiind două astfel de instalații mari de ardere aparținând S.C. Electrocentrale S.A. Deva și S.C. Termoelectrica S.A. - S.E. Paroșeni;
- arderea combustibililor fosili, a lemnului și deșeurilor de lemn în centralele termice, care au o putere termică mai mică de 50 MW termici, de tip comercial, instituțional și rezidențial constituie de asemenea o sursă de emisii de oxizi de azot și dioxid de sulf;
- managementul dejecțiilor și fermentația enterică de la creșterea animalelor reprezintă surse semnificative de amoniac;
- utilizarea îngrășămintelor cu azot în agricultură reprezintă o sursă importantă de amoniac;
- traficul rutier reprezintă o altă sursă semnificativă de gaze acidifiante.

Emisiile anuale, rezultate din inventarul emisiilor, estimate prin metodologiile CORINAIR și AP-42, aferente anului 2008 se prezintă astfel: dioxidul de sulf (SO₂): 39687,27 t/an, oxizii de azot (NO_x): 13523,96 t/an, amoniacul (NH₃): 4585,62 t/an.

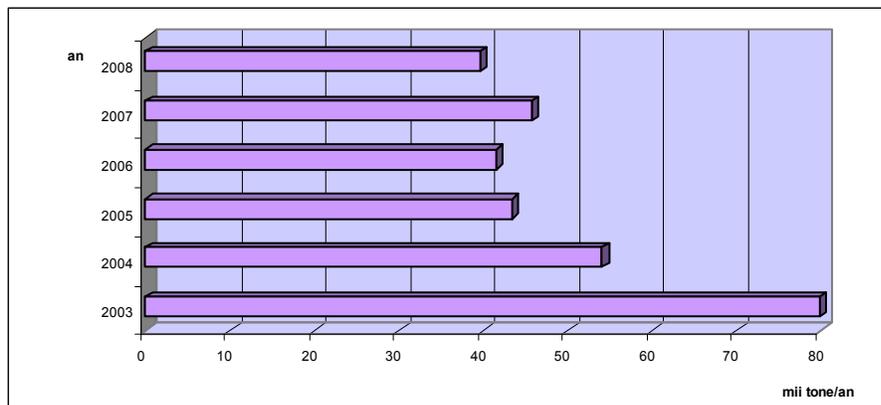
Emisii anuale de dioxid de sulf (SO_2)

Situația emisiilor anuale de dioxid de sulf în județul Hunedoara, estimate prin metodele CORINAIR și AP-42, în perioada 2003 - 2008, se prezintă în tabelul următor:

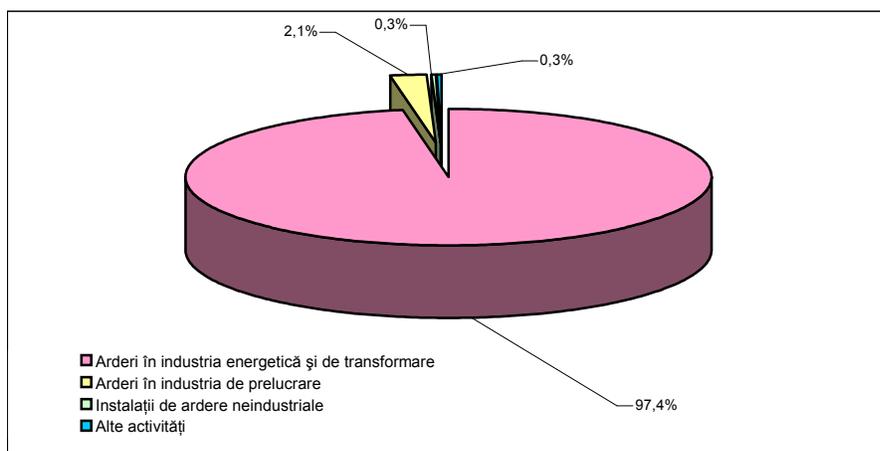
Tabel nr. 1.2.6.1.1.1. Emisii anuale de dioxid de sulf, în perioada 2003 - 2008

Județul Hunedoara	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Emisii totale (mii tone SO_2)	79,9	54,1	43,4	41,6	45,6	39,7

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Grafic nr. 1.2.6.1.1.1. Evoluția emisiilor de SO_2 în perioada 2003 - 2008

Grafic nr. 1.2.6.1.1.2. Repartiția emisiilor de SO_2 pe sectoare de activitate, în anul 2008

Se observă o scădere a emisiilor de SO_2 față de anul precedent cu 13,1%, tendința generală fiind, în ultimii ani, descrescătoare. Arderile din sectorul energetic reprezintă principala sursă de emisii de dioxid de sulf reprezentând 97,4% din totalul emisiilor de SO_2 . La acestea se adaugă arderile în industria de prelucrare și instalațiile de ardere neindustriale.

Emisii anuale de monoxid și dioxid de azot (NO_x)

Situația emisiilor anuale de oxizi de azot în județul Hunedoara, estimate prin metodele CORINAIR și AP-42, în perioada 2003 - 2008, se prezintă în tabelul următor:

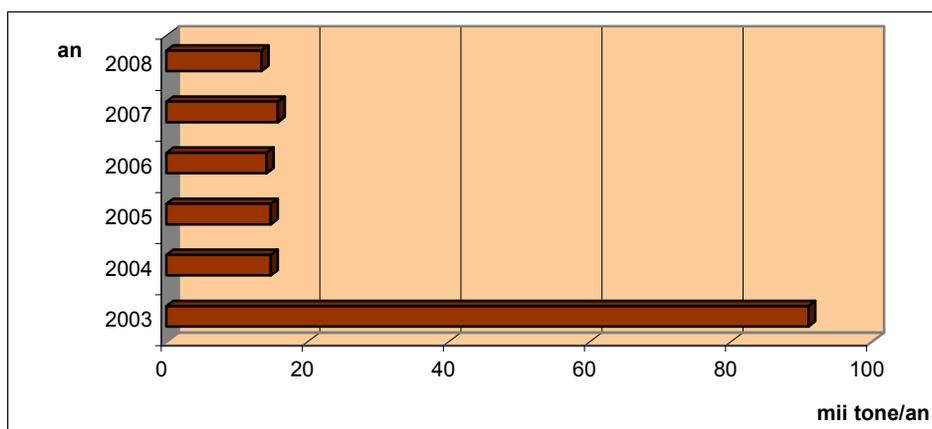

Tabel nr. 1.2.6.1.1.2. Emisii anuale de oxizi de azot în perioada 2003 - 2008

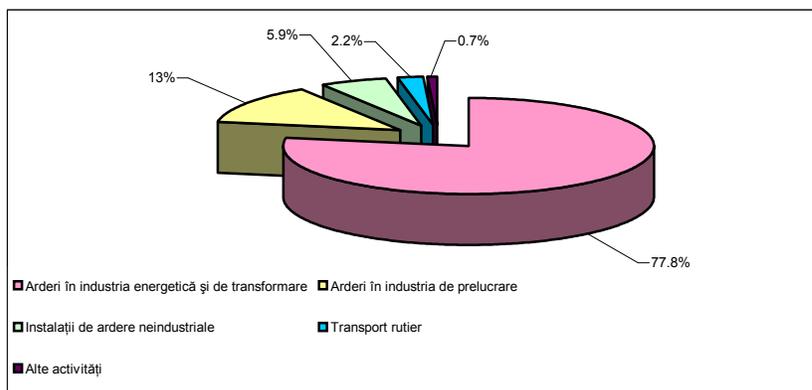
Județul Hunedoara	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Emisii totale (mii tone NO _x)	91,0	14,8	14,8	14,2	15,8	13,5

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

În ultimii ani se observă o scădere generală a emisiilor de NO_x, de la 91 mii tone în anul 2003, la 13,5 mii tone în anul 2008. Ca și în cazul emisiilor de SO₂, arderile din industria energetică reprezintă principala sursă de emisii de NO_x, respectiv 77,8% din totalul emisiilor de oxizi de azot. Alte sectoare generatoare de emisii de NO_x sunt: arderile în industria de prelucrare, instalațiile de ardere neindustriale, transportul rutier, etc.

Grafic nr. 1.2.6.1.1.3. Evoluția emisiilor de NO_x în perioada 2003 - 2008

Grafic nr. 1.2.6.1.1.4. Repartiția emisiilor de NO_x pe sectoare de activitate în anul 2008

Emisii anuale de amoniac (NH₃)

Situația emisiilor anuale de amoniac, estimate prin metodele CORINAIR și AP-42, în județul Hunedoara, în perioada 2003 - 2008, se prezintă în tabelul următor:

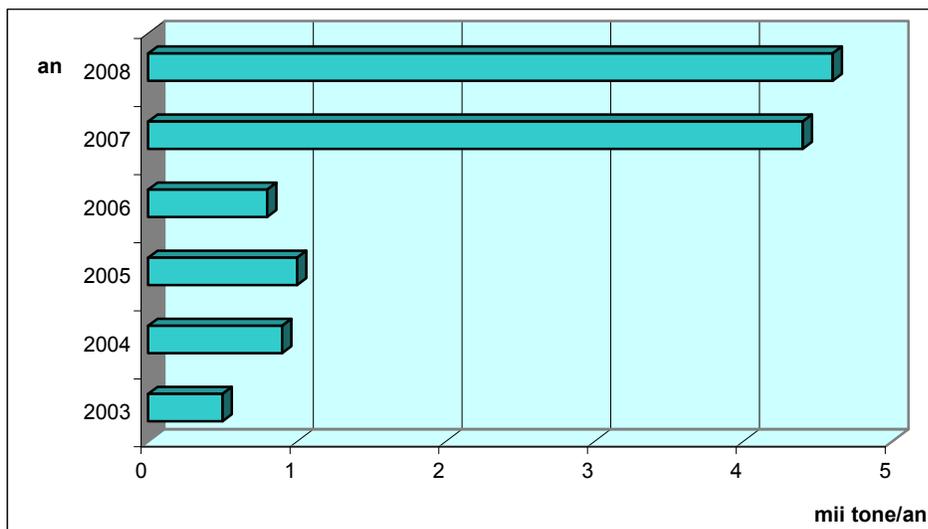
Tabel nr. 1.2.6.1.1.3. Emisii anuale de amoniac în perioada 2003 - 2008

Județul Hunedoara	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Emisii totale (mii tone NH ₃)	0,5	0,9	1,0	0,8	4,4	4,6

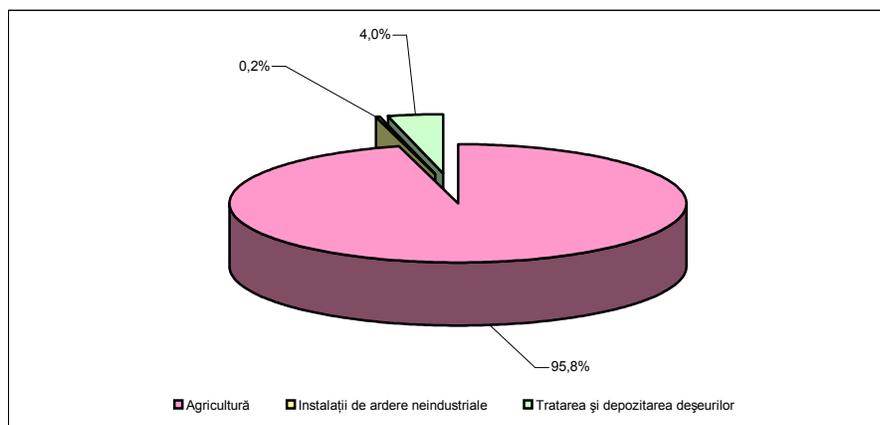
Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Emisiile de amoniac prezintă o creștere ușoară în ultimii doi ani, față de perioada precedentă. Cea mai mare cantitate de amoniac provine din agricultură, respectiv 95,8%. Cantitățile mici de amoniac rezultă din tratarea și depozitarea deșeurilor (4%) și din instalațiile de ardere neindustriale (0,2%).

Grafic nr. 1.2.6.1.1.5. Repartiția emisiilor de NH₃ în perioada 2003 - 2008

Grafic nr. 1.2.6.1.1.6. Evoluția emisiilor de NH₃ pe sectoare de activitate în anul 2008

Urmărirea fenomenului de acidifiere în județul Hunedoara s-a făcut în anul 2008, de către Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara, prin monitorizarea concentrațiilor de dioxid de azot (NO₂), dioxid de sulf (SO₂) și amoniac (NH₃) în aerul ambiental și monitorizarea precipitațiilor.

Calitatea precipitațiilor în județul Hunedoara este supravegheată prin intermediul a 11 puncte de colectare situate în zonele: Deva, Chișcădașa, Hunedoara, Călan, Brad și Valea Jiului. Indicatorii de calitate monitorizați au fost: pH, conductivitate, amoniu, alcalinitate, cloruri, sulfați, azotați, azotiți, calciu, magneziu, sodiu, potasiu, duritate totală.

Analizând rezultatele obținute în anul 2008 la determinările fizico-chimice pentru probele de precipitații, situația se prezintă astfel:

Faptul că precipitațiile au avut un caracter neutru sau ușor alcalin demonstrează că zonele monitorizate sunt afectate de transportul de praf, oxizii de calciu rezultați în urma prelucrării

materiilor prime exploatare din rocile calcaroase specifice județului sau de poluarea cu amoniu provenit din sursele antropice din zonă.

Emisiile de compuși organici volatili nemetanici

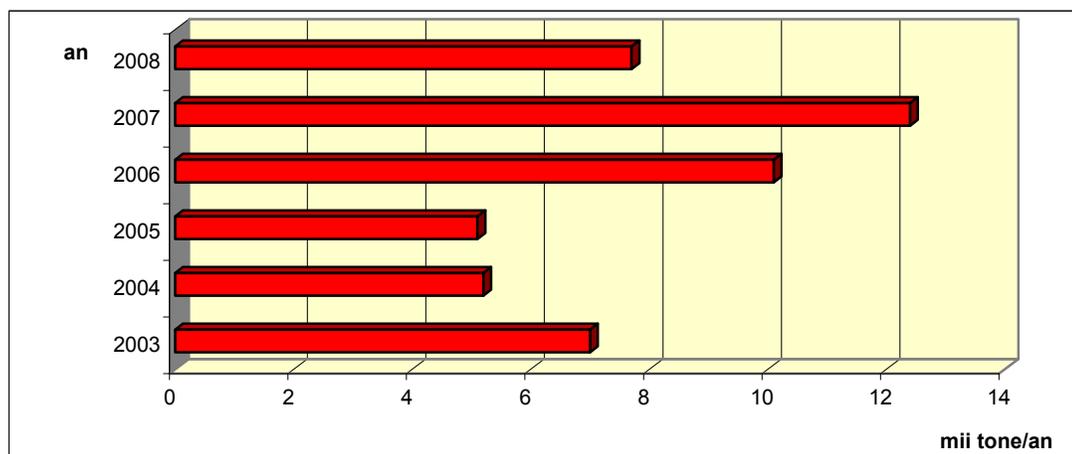
Situația emisiilor anuale de compuși organici volatili nemetanici (COVNM), estimate prin metodele CORINAIR și AP-42, în județul Hunedoara, în perioada 2003 - 2008, se prezintă în tabelul următor:

Tabel nr. 1.2.6.1.1.4. Emisii de COVNM în perioada 2003-2008

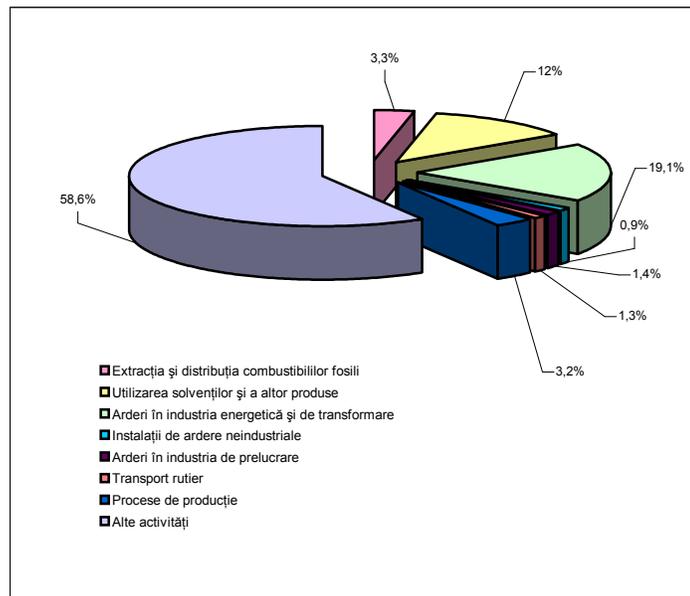
Județul Hunedoara	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Emisii totale (mii tone COVNM)	7,0	5,2	5,1	10,1	12,4	7,7

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Emisiile de compuși organici volatili nemetanici au înregistrat în anul 2008 o scădere de 37,9% față de anul precedent. Principalele sectoare responsabile de aceste emisii sunt: utilizarea solvenților, arderile în industria energetică, distribuția combustibililor fosili, procesele de producție, transportul rutier, etc.; un procent semnificativ (58,6%) fiind reprezentat de alte surse, respectiv sursele naturale (emisii foliare din păduri și pășuni). Faptul că emisiile de compuși organici volatili nemetanici provenite din sursele naturale au fost inventariate, la nivel județean, doar începând cu anul 2006, justifică creșterea acestor emisii pe perioada ultimilor trei ani.

Grafic nr. 1.2.6.1.1.7. Evoluția emisiilor de COVNM în perioada 2003-2008

Grafic nr. 1.2.6.1.1.8. Repartiția emisiilor de COVNM pe sectoare de activitate în anul 2008

Emisii de metale grele

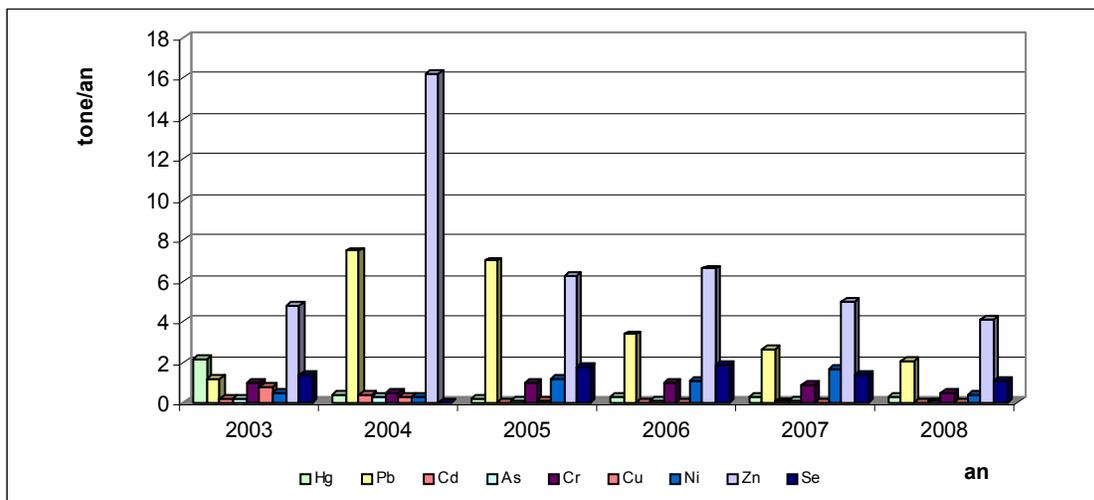
Metalele grele (mercur, plumb, cadmiu, etc.) sunt compuși care nu pot fi degradați pe cale naturală, având un timp îndelungat de remanență în mediu, iar pe termen lung sunt periculoși deoarece se pot acumula în lanțul trofic. Metalele grele pot proveni de la surse staționare și mobile: procese de ardere a combustibililor și deșeurilor, procese tehnologice din metalurgia metalelor neferoase grele și trafic rutier. Metalele grele pot provoca afecțiuni musculare, nervoase, digestive, stări generale de apatie; pot afecta procesul de dezvoltare a plantelor, împiedicând desfășurarea normală a fotosintezei, respirației sau transpirației.

Emisiile de metale grele, în perioada 2003-2008, estimate prin metodele CORINAIR și AP-42, în județul Hunedoara sunt prezentate în tabelul de mai jos:

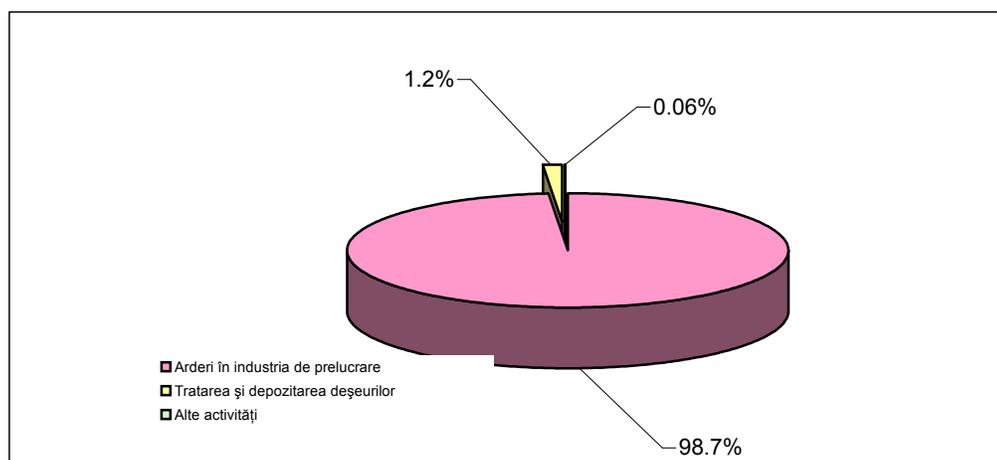
Tabel nr. 1.2.6.1.1.5. Emisii de metale grele, în perioada 2003 - 2008

Județul Hunedoara	Anul						Kg/an
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Emisii de mercur	2248,92	407,36	180,54	252,59	330,16	300,24	
Emisii de cadmiu	213,07	411,22	60,64	62,65	68,07	41,93	
Emisii de arsen	229,04	33,38	118,78	124,06	114,79	80,93	
Emisii de crom	1006,03	478,13	1095,05	1032,64	925,56	509,00	
Emisii de cupru	780,70	336,52	115,41	26,12	39,18	25,25	
Emisii de nichel	538,37	309,86	1196,13	1076,77	1696,89	449,30	
Emisii de seleniu	1411,21	17,47	1836,17	1877,19	1409,12	1127,33	
Emisii de zinc	4801,97	16177,5	6327,91	6550,13	4990,93	4122,11	
Emisii de plumb	1164,38	7546,49	7035,94	3383,91	2697,17	2122,58	
Total emisii metale grele	12393,67	25687,93	17966,57	14386,06	12271,87	8778,67	

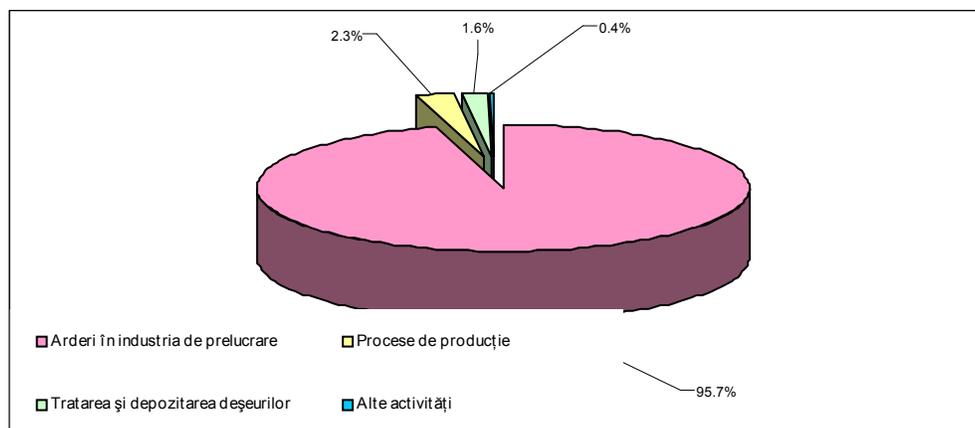
Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Grafic nr. 1.2.6.1.1.9. Evoluția emisiilor de metale grele în perioada 2003-2008

Grafic nr. 1.2.6.1.1.10. Repartiția emisiilor de Hg pe sectoare de activitate

Grafic nr. 1.2.6.1.1.11. Repartiția emisiilor de Cd pe sectoare de activitate în anul 2008

Emisiile de metale grele, la nivelul anului 2008, prezintă o scădere față de cele înregistrate în ultimii ani, respectiv o descreștere 28,5 % față de anul precedent.

Din repartitia emisiilor pe sectoare de activitate, se observă că ponderea cea mai mare a emisiilor de mercur (98,7%) și a emisiilor de cadmiu (95,7%) provine din arderile în industria de prelucrare (în special din industria metalurgică). La acestea se adaugă sectoare precum: procesele de producție, tratarea și depozitarea deșeurilor și, într-o pondere foarte mică, alte activități, respectiv: instalațiile de ardere neindustriale și transportul rutier.

Emisii de plumb

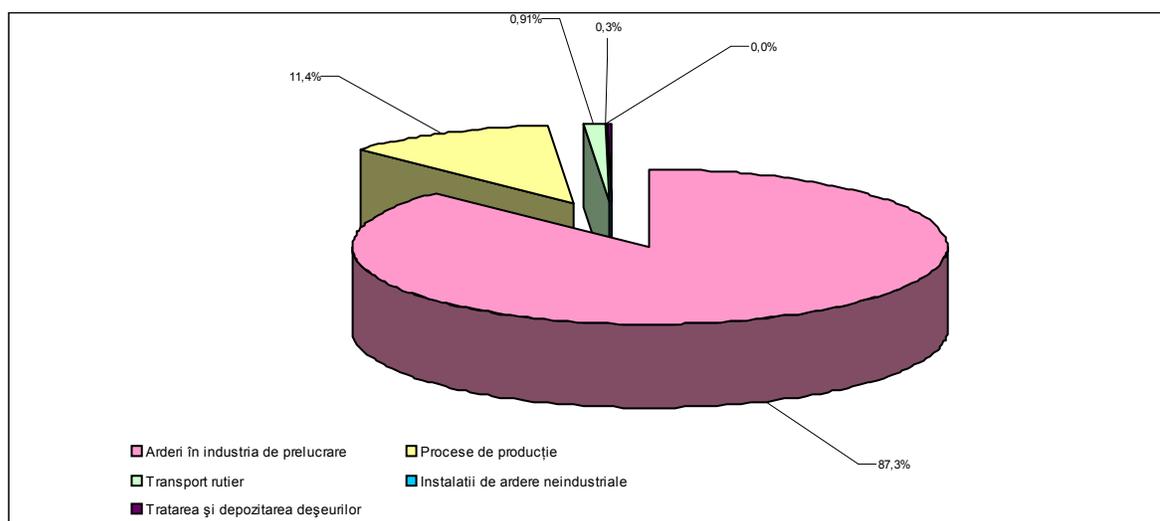
Emisiile de plumb, în județul Hunedoara, au înregistrat o scădere de 21,3% față de anul precedent. Cea mai mare cantitate de emisii de plumb provine din arderile în industria de prelucrare (în special din industria metalurgică), respectiv 87,3% la nivelul anului 2008. Alte sectoare responsabile de emisiile de plumb sunt: procesele de producție, transportul rutier, incinerarea deșeurilor și instalațiile de ardere neindustriale.

Emisiile totale de plumb, în perioada 2003-2008, estimate prin metodele CORINAIR și AP-42, în județul Hunedoara sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 1.2.6.1.1.6. Emisii de plumb

Județul Hunedoara	2003	2004	2005	2006	2007	(kg/an) 2008
Emisii de plumb	1164,38	7546,49	7035,94	3383,91	2697,17	2122,58

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Grafic nr. 1.2.6.1.1.12. Repartitia emisiilor de Pb pe sectoare de activitate în anul 2008

Emisii de poluanți organici persistenti

Poluanții Organici Persistenti (POPs) sunt substanțe chimice (pesticide: aldrin, clordan, DDT, dieldrin, endrin, heptaclor, mirex și toxafen; substanțe chimice industriale: hexaclorbenzen (HCB), bifenili policlorurați (BPC) și produse secundare: dioxine și furani) care intră în mediul înconjurător ca rezultat al unei activități antropice, au proprietăți toxice, sunt rezistenți la degradare, se bioacumulează în organismele vii și se transportă pe calea aerului, apei și prin specii migratoare la distanțe foarte mari, sunt depozitate departe de locul de origine și se acumulează în ecosistemele terestre și acvatice. POP-urile au impact nociv asupra mediului și efecte genotoxice, cancerigene și disfuncții endocrine asupra sănătății umane.

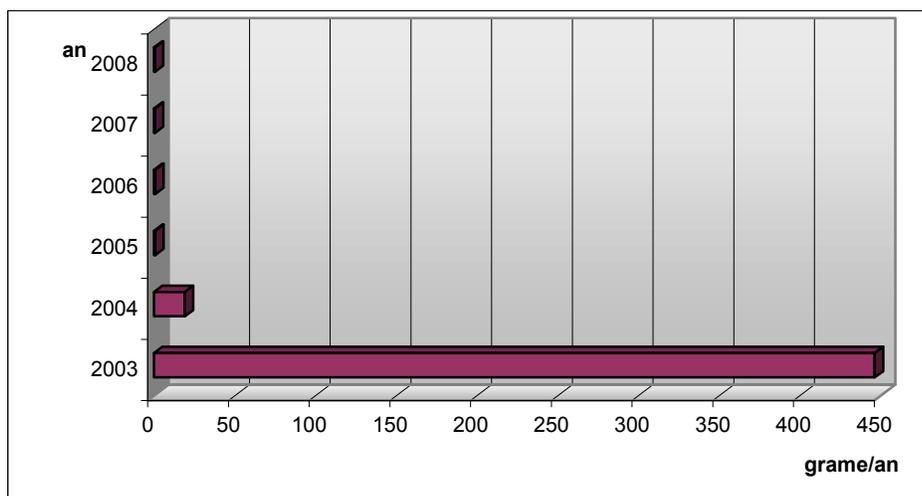
În prezent, în țara noastră nu se mai produc și utilizează: DDT, aldrin, dieldrin, clordan, endrin. România, ca țară semnatară a Convenției Stockholm, a cerut o perioadă de tranziție până în anul 2010, pentru a putea să elimine de pe piață poluanții organici persistenți și pentru a-i înlocui cu alte produse similare «prietenose pentru mediu».

Situația emisiilor de dioxină în perioada 2003-2008, estimate prin metodele CORINAIR și AP-42, în județul Hunedoara, este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 1.2.6.1.1.7. Emisii de dioxină în perioada 2003-2008

Județul Hunedoara	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Emisii totale (grame DIOX)	446,42	19,03	0,77	0,8	0,58	0,49

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Grafic nr. 1.2.6.1.1.13. Evoluția emisiilor de dioxine în perioada 2003-2008

Emisiile de dioxină prezintă o scădere față de ultimii ani, respectiv de 15,5% față de anul 2007 și de 99,9% față de anul 2003. Această scădere semnificativă se datorează, în principal, închiderii în ultimii ani, la nivelul județului Hunedoara, a incineratoarelor de deșuri spitalicești, acestea fiind sursă importantă de emisii de dioxină; un alt sector generator de emisii de dioxină fiind și cel reprezentat de procesele de producție.

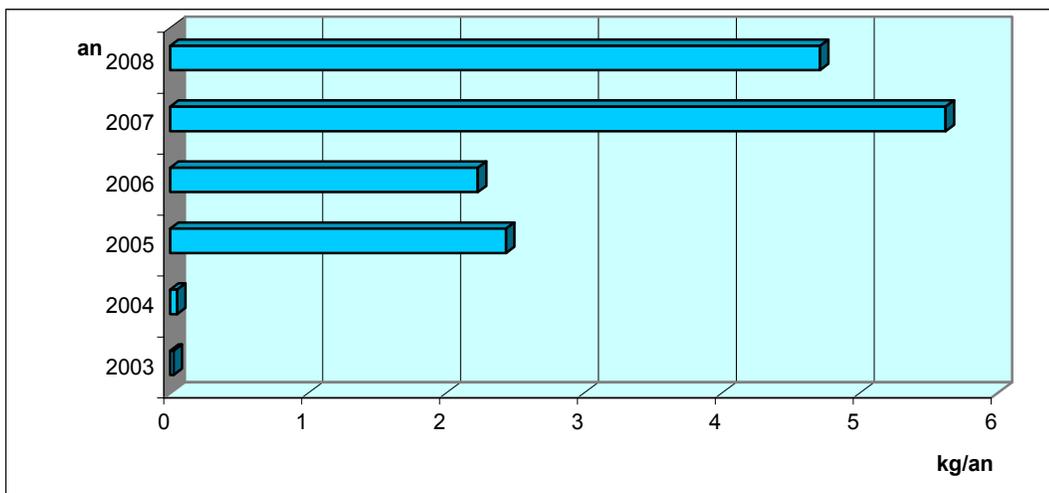
Emisii de hidrocarburi aromatice policiclice

Situația emisiilor de hidrocarburi aromatice policiclice (HAP), în perioada 2003 -2008, estimate prin metodele CORINAIR și AP-42, în județul Hunedoara, este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 1.2.6.1.1.8. Emisii de hidrocarburi aromatice policiclice în perioada 2003-2008

Județul Hunedoara	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Emisii totale (kg HAP)	0,025	0,050	2,437	2,232	5,625	4,714

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Grafic nr. 1.2.6.1.1.14. Evoluția emisiilor de hidrocarburi aromatice policiclice în perioada 2003-2008

Principala sursă de emisii de hidrocarburi aromatice policiclice sunt procesele de producție. Emisiile de hidrocarburi aromatice policiclice prezintă o descreștere de 16,2% față de cele din anul precedent, dar sunt mai mari decât cele înregistrate în perioada 2003 - 2006.

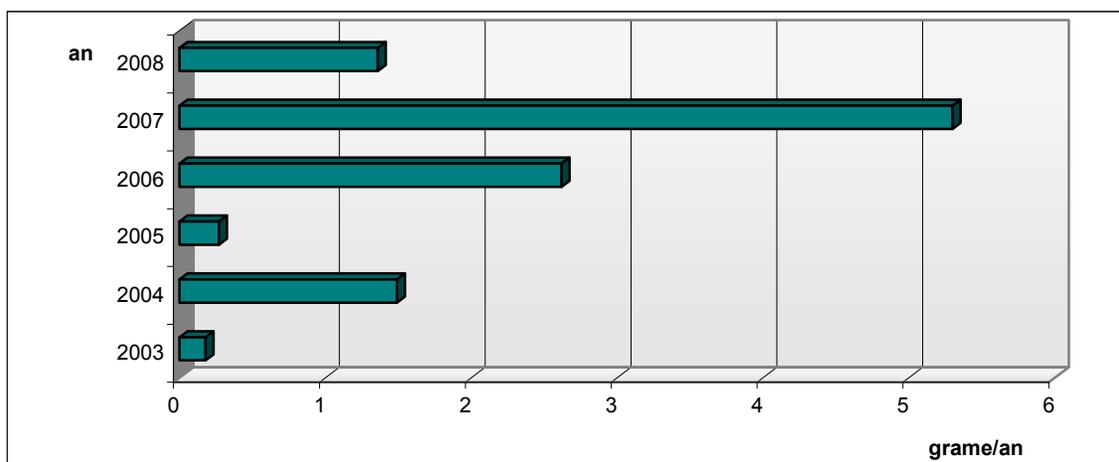
Emisii de bifenili policlorurați

Situația emisiilor de bifenili policlorurați (PCB), în perioada 2003 - 2008, estimate prin metodele CORINAIR și AP-42, în județul Hunedoara este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 1.2.6.1.1.9. Emisii de PCB în perioada 2003 - 2008

Județul Hunedoara	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Emisii totale (grame PCB)	0,18	1,49	0,27	2,62	5,33	1,36

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Grafic nr. 1.2.6.1.1.15. Evoluția emisiilor de PCB în perioada 2003 - 2008

1.2.6.1.2. Calitatea aerului ambiental

Monitorizarea calității aerului a fost asigurată de către Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara, în anul 2008, de 8 (în perioada ianuarie - iulie), respectiv 7 (în perioada august - decembrie) puncte de control dotate cu pompe de aspirație a probelor de aer pentru poluanții gazoși, 11 puncte de control (în perioada ianuarie - iulie), respectiv 8 (în perioada august - decembrie) pentru aerosoli, 1 punct de control pentru PM₁₀ și 29 de puncte de control pentru determinarea pulberilor sedimentabile.

Situația punctelor de prelevare este prezentată în tabelul următor:

Tabel nr. 1.2.6.1.2.1. Situația punctelor de prelevare, în municipiul Deva, pe anul 2008

Oraș	Punct de prelevare	Tipul stației	Tip poluant	Număr probe	Concentrația medie anuală	Nr. probe depășite
Deva	A.P.M. Deva	Urbană	NO2	358	0,00885	0
			SO2	358	0,00099	0
			Pulberi în suspensie	358	0,03835	0
			Pulberi sedimentabile	12	5,15333	0
			PM 10	166	29,615	27
	Stația IRE	Trafic	NO2	124	0,00513	0
			SO2	124	0,00045	0
			Pulberi în suspensie	124	0,03920	0
			Pulberi sedimentabile	10	5,28000	0
	CTE Mintia	Industrială	NO2	188	0,00275	0
			SO2	188	0,00013	0
			Pulberi în suspensie	188	0,03478	0
	Deva, str. Matei Corvin	Urbană	Pulberi sedimentabile	5	5,22000	0
	Deva, Statia hidro-meteo	Urbană	Pulberi sedimentabile	11	3,87091	0
Sat. Sântuhalm, nr. 5	Urbană	Pulberi sedimentabile	10	6,01400	0	
Sat. Vețel - Dispensar	Industrială	Pulberi sedimentabile	11	3,87091	0	
Sat. Vețel, nr. 18	Industrială	Pulberi sedimentabile	6	5.87833	0	

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Agencia pentru Protecția Mediului Hunedoara, prin Contractul nr. 84/11.01.2006 încheiat între Ministerul Mediului și Gospodării Apelor și DAMAT Italia, în asociere cu ORION SRL Italia și ORION EUROPE România, în baza acordului cadru de împrumut dintre România și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei, privind finanțarea „Proiectului pentru prevenirea catastrofelor naturale generate de inundații și poluarea aerului”, a primit 4 stații automate de

monitorizare a calității aerului, repartizate astfel: 2 pe Deva, 1 Hunedoara și 1 Călan, precum și două panouri de informare a publicului: 1 panou exterior și 1 panou interior.

Tipul stațiilor de monitorizare necesare evaluării și gestionării calității aerului este următorul:

- HD-1 stație fond urban - Deva str. Carpați care monitorizează indicatorii: NOx/NO2, SO2, CO, O3, COV, PM10, Pb, stația meteo;

- HD-2 stație fond industrial 1- Deva, Calea Zarandului;
- HD-3 stație fond industrial 1- Hunedoara, str. Bicicliștilor;
- HD-4 stație fond industrial 1- Călan, str. Furnalistului.

Stațiile de fond industrial 1 monitorizează indicatorii: NOx/NO2, SO2, CO, O3, PM10, Pb, stația meteo.

La nivelul județului Hunedoara, în anul 2008, rețeaua automată de monitorizare a calității aerului, precum și captura datelor provenite de la aceasta, se prezintă astfel:

Tabel nr. 1.2.6.1.2.2. Rețeaua automată de monitorizare a calității aerului, în municipiul Deva, la nivelul anului 2008

Nr. crt	Punct de prelevare	Tipul stației	Tip poluanți analizați	Date brute		Date validate	
				Nr. analize	Captura date%	Nr. analize	Captura date%
1.	HD - 1 Deva, str. Carpați	fond urban	NOx/NO2	7038	80,1	2341	26,6
			SO2	6197	70,5	3498	39,8
			CO	6506	74,0	5716	65,0
			O3	6926	78,8	4859	55,3
			PM10	6380	72,6	5323	60,5
			COV	3535	40,2	1174	13,3
			Pb	0	0	0	0
2.	HD - 2 Deva, Calea Zarandului	fond industrial	NOx/NO2	7616	86,7	6263	71,3
			SO2	7902	89,9	7492	85,2
			CO	7902	89,9	6909	78,6
			O3	6947	79,0	3005	34,2
			PM10	7917	90,1	7396	84,1
			Pb	0	0	0	0

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Agencia pentru Protecția Mediului Hunedoara, prin rețeaua de monitorizare, monitorizează poluanții gazoși (dioxid de azot, dioxid de sulf), aerosoli (pulberi în suspensie) cu frecvență de recoltare zilnică și pulberi sedimentabile cu frecvență de recoltare lunară. Datele rezultate din rețeaua de monitorizare a calității aerului, pe municipiul Deva, sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 1.2.6.1.2.3. Date de calitate a aerului

Anul	Dioxid de azot (mg/mc)	Dioxid de sulf (mg/mc)	Pulberi în suspensie (mg/mc)	Pulberi sedimentabile (g/mp)
1997	0,00601	0,00244	0,03973	4,86036
2002	0,01831	0,00183	0,06370	6,30054
2007	0,00482	0,00058	0,03872	5,47516
C.M.A.* cf STAS 12574/87	0,100	0,250	0,150	17

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

*C.M.A. = concentrația maximă admisibilă

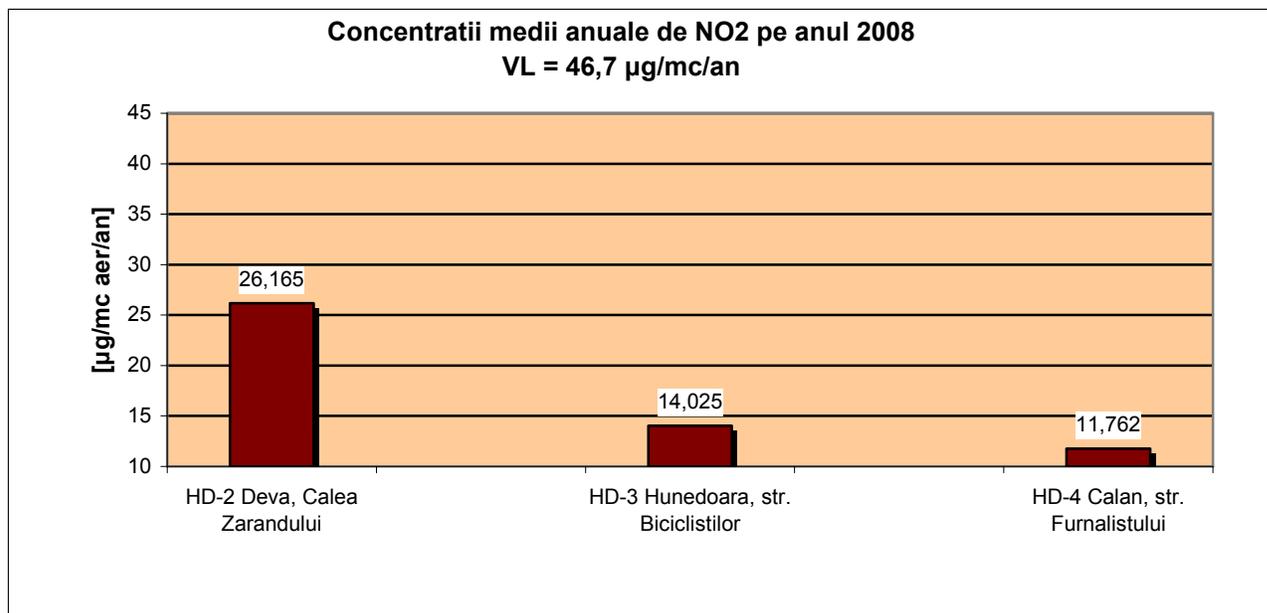
Dioxidul de azot

Concentrații ale dioxidului de azot obținute prin analize automate:

Concentrațiile medii anuale de dioxid de azot în aerul ambiental, obținute în anul 2008, la stațiile automate de monitorizare din Deva - Calea Zarandului, Hunedoara - str. Bicicliștilor și Călan - str. Furnalistului, nu arată depășiri ale valorii limită anuale (46,7 $\mu\text{g}/\text{mc}/\text{an}$) pentru sănătatea umană prevăzută în Ordinul 592/2002.

Concentrațiile medii orare, obținute de la stațiile automate, în anul 2008, nu au depășit valoarea limită orară (233 $\mu\text{g}/\text{mc}/\text{h}$) pentru protecția sănătății umane prevăzută în Ordinul 592/2002.

Menționăm că aceste concentrații medii anuale au fost calculate doar pe valorile validate și pentru perioada în care s-a înregistrat o captură de date suficientă. La stația HD - 1 din Deva, str. Carpați nu s-a înregistrat o captură de date validate suficientă pentru a se putea calcula concentrația medie anuală pentru indicatorul dioxid de azot.

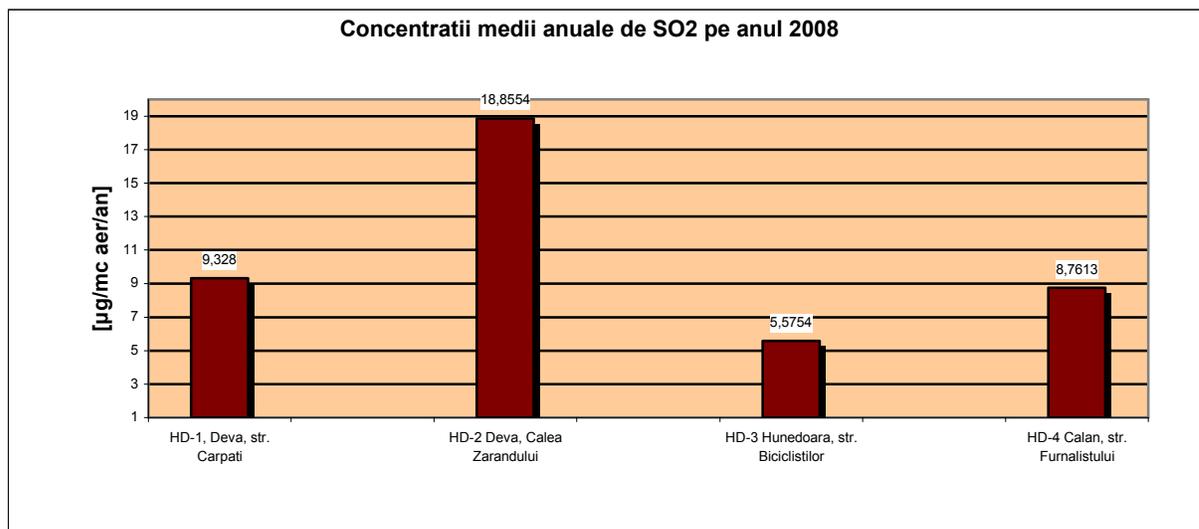
Grafic nr. 1.2.6.1.2.1. Concentrații medii anuale ale dioxidului de azot, în anul 2008, obținute prin rețeaua automată de monitorizare a calității aerului

Dioxidul de sulf

Concentrații ale dioxidului de sulf obținute prin analize automate:

La stațiile automate de monitorizare din localitățile Deva și Călan au fost înregistrate, în anul 2008, depășiri ale valorii limite orare (350 $\mu\text{g}/\text{mc}/\text{h}$) pentru protecția sănătății umane prevăzute de Ordinul 592/2002, dar nu și numărul de depășiri permise într-un an (24 depășiri). Nu s-au înregistrat depășiri ale valorii limită zilnice (125 $\mu\text{g}/\text{mc}/24\text{h}$) și nici a pragului de alertă de 500 $\mu\text{g}/\text{mc}/\text{h}$, măsurat timp de 3 ore consecutiv, pentru protecția sănătății umane, conform Ordinul 592/2002.

Menționăm că aceste concentrații medii anuale au fost calculate doar pe valorile validate și pentru perioada în care s-a înregistrat o captură de date suficientă.

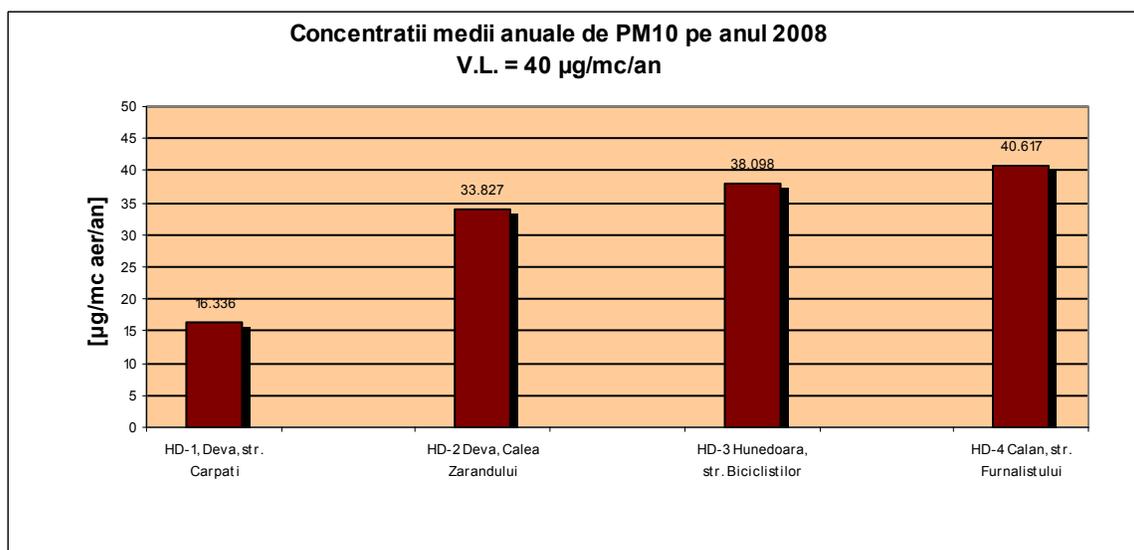

Grafic nr. 1.2.6.1.2.2. Concentrații medii anuale ale dioxidului de sulf, în anul 2008, obținute prin rețeaua automată de monitorizare a calității aerului

Pulberi în suspensie

Concentrații ale pulberilor în suspensie obținute prin analize automate:

Concentrațiile medii zilnice de pulberi în suspensie sub 10 microni (PM₁₀) în aerul ambiental, obținute nefelometric, la stațiile automate de monitorizare de fond industrial din: Deva - Calea Zarandului, Hunedoara - str. Bicicliștilor și Călan - str. Furnalistului au depășit de peste 35 ori (număr depășiri permise), în anul 2008, valoarea limită zilnică (50 µg/mc/24 h) pentru sănătatea umană prevăzută în Ordinul 592/2002. Valoarea limită anuală (40 µg/mc/an) pentru sănătatea umană prevăzută în Ordinul 592/2002 a fost depășită la stația de fond industrial din orașul Călan. Menționăm că aceste concentrații medii anuale au fost calculate doar pe valorile validate și pentru perioada în care s-a înregistrat o captură de date suficientă.

Grafic nr. 1.2.6.1.2.3. Concentrații medii anuale ale PM₁₀, în anul 2008, obținute prin rețeaua automată de monitorizare a calității aerului

Metale grele

În anul 2008 s-au efectuat analize de plumb și cadmiu din pulberile în suspensie (PM_{10}) de la punctul situat la sediul Agenției pentru Protecția Mediului Hunedoara - Deva, str. Aurel Vlaicu.

Valoarea limită pentru determinările de plumb din PM_{10} este prevăzută în Ordinul M.A.P.M. nr. 592/2002 și este de $0,5 \mu\text{g}/\text{mc}$ pe an. Valoarea maximă zilnică pentru indicatorul plumb din PM_{10} a fost de $0,0056 \mu\text{g}/\text{mc}$ iar media anuală de $0,0013 \mu\text{g}/\text{mc}$.

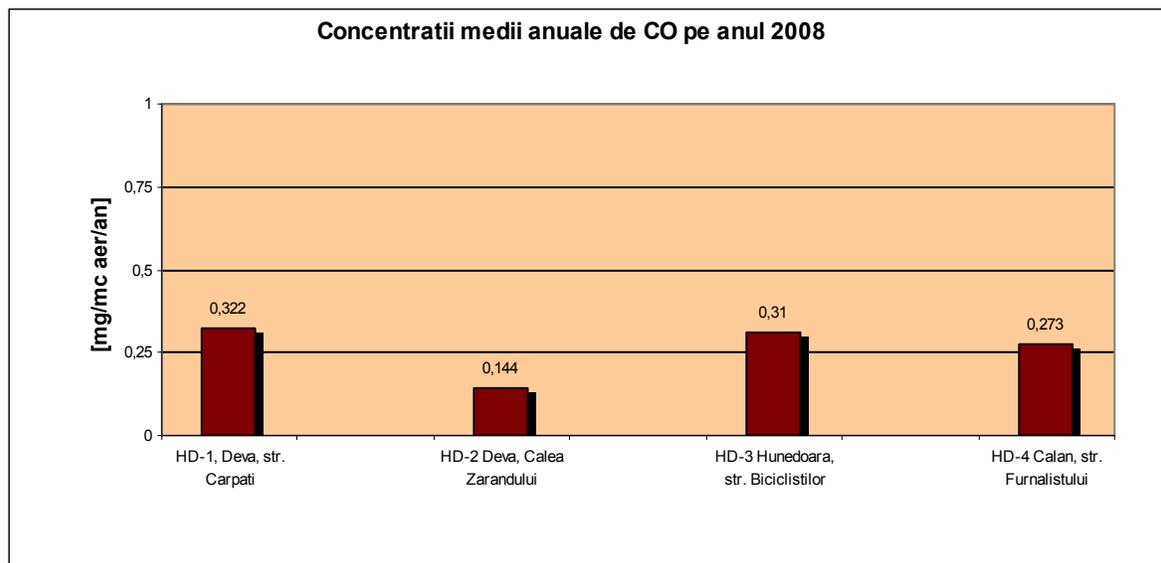
În ceea ce privește cadmiu, Ordinul M.M.G.A. nr. 448/2007 prevede pentru concentrația medie anuală a cadmiului, măsurat din fracția PM_{10} o valoare țintă egală cu $0,005 \mu\text{g}/\text{mc}$, care nu va trebui depășită începând cu anul 2012. Valorile înregistrate pentru cadmiu, în anul 2008, din fracțiunea PM_{10} au fost de $0,00 \mu\text{g}/\text{mc}$.

Monoxidul de carbon

Concentrații ale monoxidului de carbon obținute prin analize automate:

La cele patru stații automate de monitorizare a calității aerului din județul Hunedoara nu au fost înregistrate depășiri ale valorii limită pentru sănătatea umană de $10 \text{ mg}/\text{mc}$ (calculată ca valoare maximă zilnică a mediilor pe opt ore), conform Ordinului 592/2002.

Menționăm că aceste concentrații medii anuale au fost calculate doar pe valorile validate și pentru perioada în care s-a înregistrat o captură de date suficientă.

Grafic nr. 1.2.6.1.2.3. Concentrații medii anuale ale monoxidului de carbon, în anul 2008, obținute prin rețeaua automată de monitorizare a calității aerului

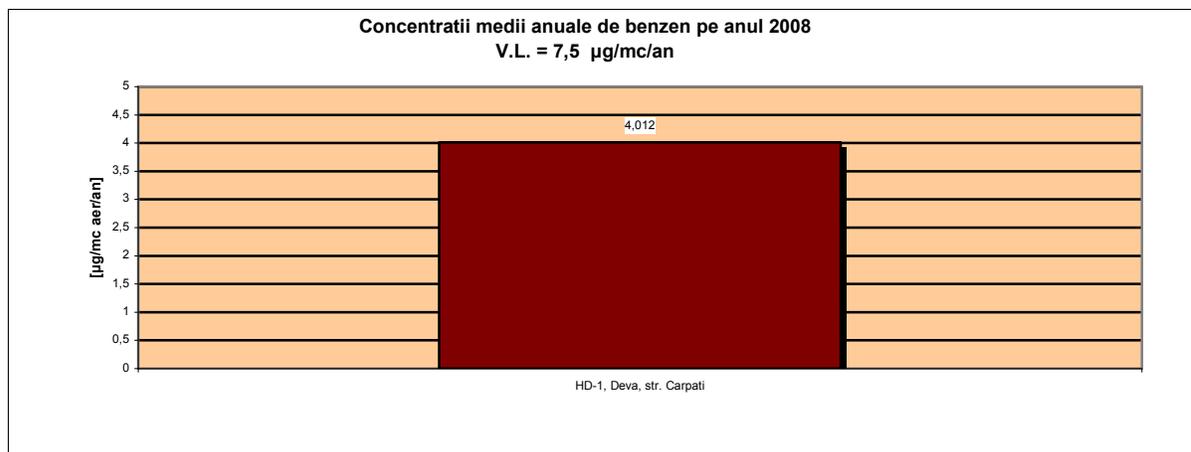

Benzenul

Concentrații ale benzenului obținute prin analize automate:

Acest indicator a fost monitorizat doar la stația de fond urban din Municipiul Deva, str. Carpați, iar concentrația medie anuală înregistrată nu a depășit valoarea limită anuală de 7,5 $\mu\text{g}/\text{mc}/\text{an}$ pentru sănătatea umană, prevăzută în Ordinul 592/2002.

Menționăm că această concentrație medie anuală a fost calculată doar pe valorile validate și pentru perioada în care s-a înregistrat o captură de date suficientă.

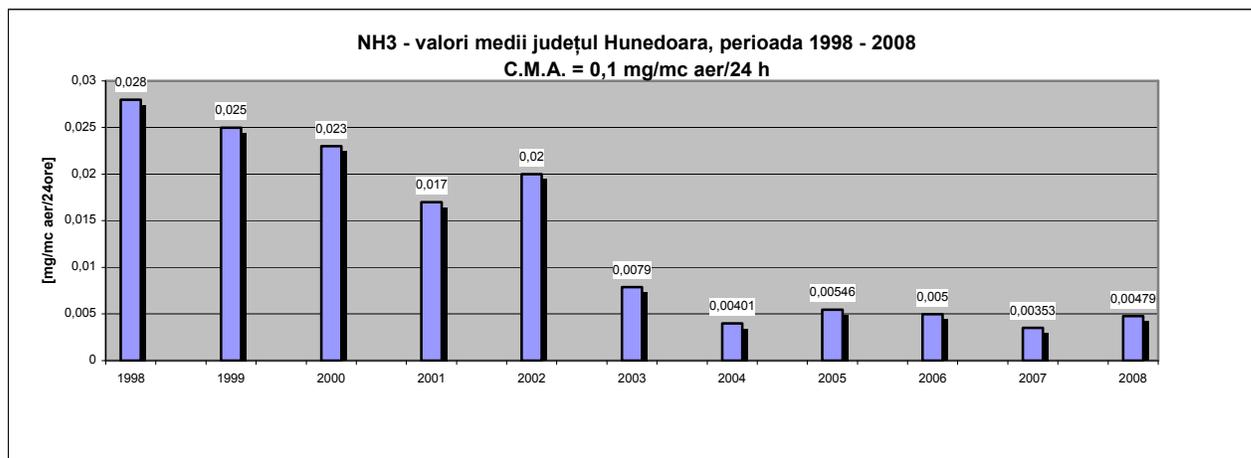

Grafic nr. 1.2.6.1.2.4. Concentrația medie anuală a benzenului, în anul 2008, obținută prin rețeaua automată de monitorizare a calității aerului

Amoniac

Concentrații ale amoniacului obținute prin analize manuale:

Amoniac (NH_3) - (CMA = 0,10 $\text{mg}/\text{mc}/\text{aer}/24$ h, conform STAS 12574/87), acest indicator s-a determinat în municipiile Hunedoara și în comparație cu anul 2007, valoarea medie anuală a scăzut în Hunedoara ajungând la 0,00479 $\text{mg}/\text{mc}/24$ h, valoarea maximă înregistrată a fost de 0,04200 $\text{mg}/\text{mc}/24$ h. În anul 2008 nu s-au înregistrat depășiri ale concentrației maxime admise conform STAS 12574/87, pentru un timp de expunere de 24h.

Grafic nr. 1.2.6.1.2.5. Evoluția calității NH₃ în perioada 1998 - 2008

Ozonul

Ozonul este forma alotropică a oxigenului, având molecula formată din trei atomi. Acesta este un puternic oxidant cu miros caracteristic, de culoare albăstruie și foarte toxic. În atmosferă, se poate forma pe cale naturală în urma descărcărilor electrice și sub acțiunea razelor solare, iar artificial ca urmare a reacțiilor unor substanțe nocive, provenite din sursele de poluare terestră.

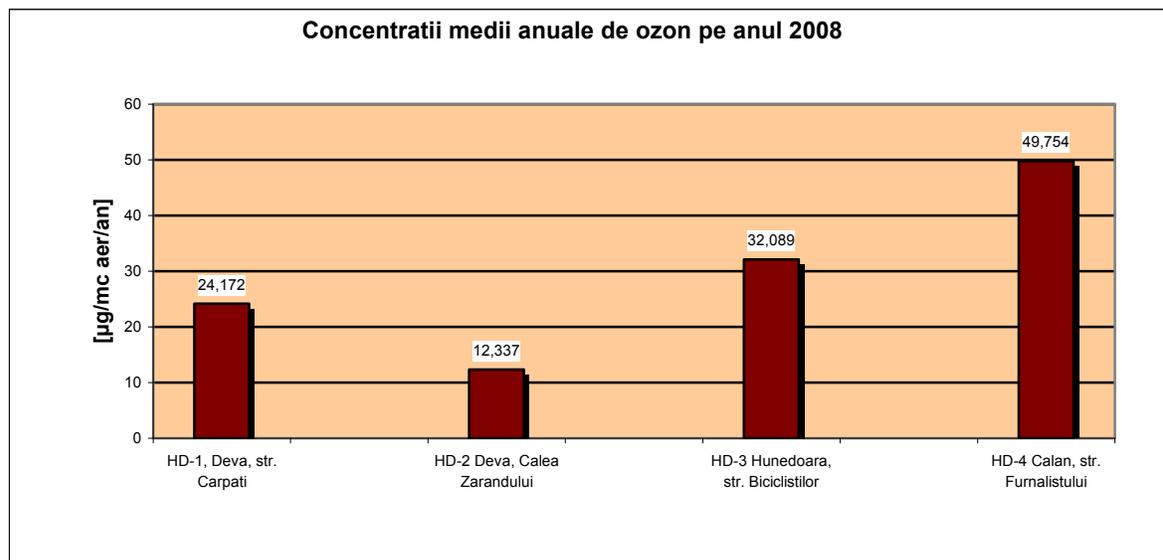
Ozonul format în partea inferioară a troposferei este principalul poluant în orașele industrializate. Ozonul troposferic se formează din oxizii de azot (în special dioxidul de azot), compușii organici volatili - COV, monoxidul de carbon în prezența razelor solare, ca sursă de energie a reacțiilor chimice.

Smogul fotochimic este o ceață toxică produsă prin interacția chimică între emisiile poluante și radiațiile solare. Cel mai întâlnit produs al acestei reacții este ozonul. În timpul orelor de vârf, în zonele urbane, concentrația atmosferică a oxizilor de azot și de hidrocarburi crește rapid, datorită traficului intens. În același timp, cantitatea de dioxid de azot din atmosferă scade datorită faptului că lumina solară duce la descompunerea acestuia în oxid de azot și atomi de oxigen. Atomii de oxigen combinați cu oxigenul molecular formează ozonul. Hidrocarburile se oxidează și reacționează cu oxidul de azot pentru a produce dioxidul de azot. Pe măsură ce se apropie mijlocul zilei, concentrația de ozon devine maximă, cuplat cu un minimum de oxid de azot. Această combinație produce un nor toxic de culoare gălbuie cunoscut drept smog fotochimic.

Concentrații ale ozonului obținute prin analize automate:

La cele patru stații automate de monitorizare a calității aerului din județul Hunedoara nu au fost înregistrate depășiri ale pragului de alertă de 240 $\mu\text{g}/\text{mc}/\text{h}$, măsurat timp de 3 ore consecutiv, pentru protecția sănătății umane, conform Ordinul 592/2002.

Depășiri ale valorii țintă pentru 2010 de 120 $\mu\text{g}/\text{mc}$ (calculată ca valoare maximă zilnică a mediilor pe opt ore) pentru protecția sănătății umane, conform Ordinul 592/2002, au fost înregistrate la stația de fond industrial din orașul Călan.

Grafic nr. 1.2.6.1.2.5. Concentrații medii anuale ale ozonului, în anul 2008, obținute prin rețeaua automată de monitorizare a calității aerului

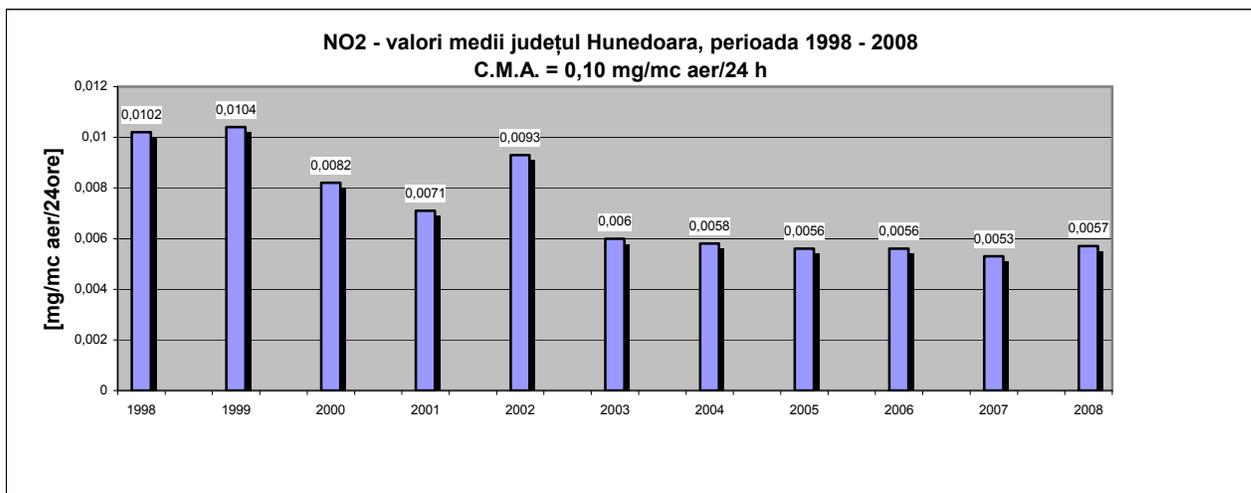
Evoluția calității aerului

Calitatea aerului în județul Hunedoara continuă tendința generală de îmbunătățire din ultimii 10 ani. Față de anul 2007, toți indicatorii de calitate a aerului, monitorizați prin rețeaua de supraveghere din județul Hunedoara, s-au menținut în jurul valorilor din anul precedent, respectiv s-au îmbunătățit.

Evoluția concentrațiilor de dioxid de azot obținute prin analize manuale:

Concentrațiile de dioxid de azot (NO₂) - (CMA = 0,10 mg/mc/24 h, conform STAS 12574/87) au crescut, în comparație cu valorile din 2007, pe zonele Deva și Călan și au scăzut pe zonele Hunedoara și Valea Jiului. Valorile medii anuale au fost cuprinse între 0,00285 mg/mc/aer/24h (zona Călan) și 0,00734 mg/mc/aer/24h pe zona Valea Jiului. Concentrația maximă înregistrată a fost, pentru probe medii de lungă durată, de 0,03400 mg/mc/24h, pe zona Deva.

Nivelul de impurificare a atmosferei, în perioada 1998-2008, prezintă o ușoară scădere pentru NO₂, față de anul 1998, după cum se observă în graficul următor:

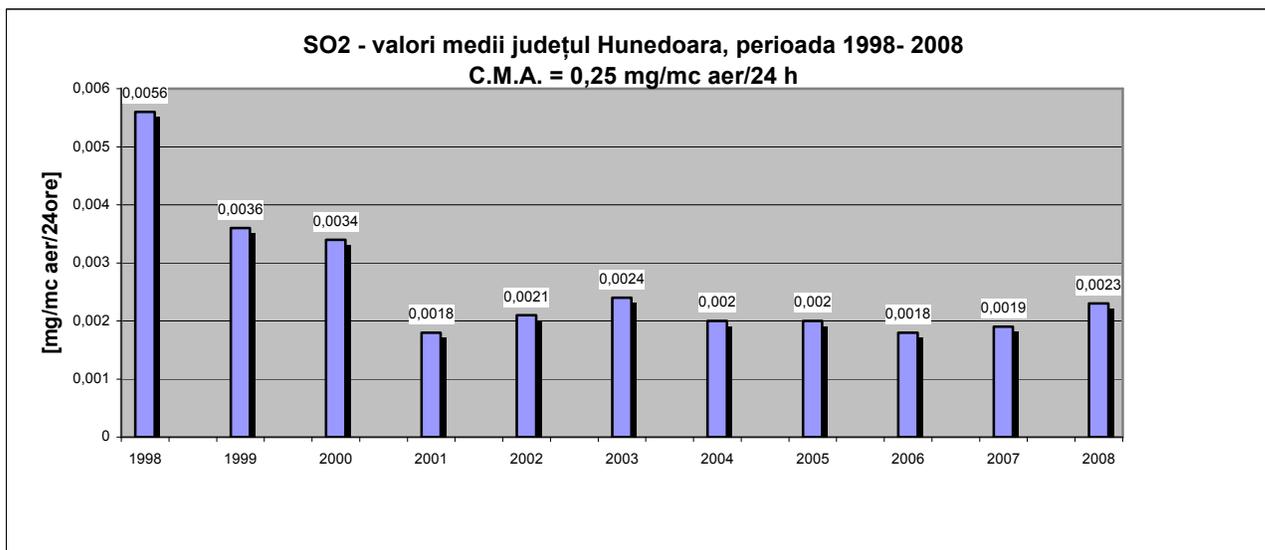
Grafic nr. 1.2.6.1.2.6. Evoluția concentrațiilor de NO₂ în perioada 1998 - 2008

Concentrațiile medii pentru NO₂, obținute în județul Hunedoara, în anul 2008 se încadrează în limitele admise de STAS-ul 12574/87, pentru un timp de expunere de 24h.

Evoluția concentrațiilor de dioxid de sulf obținute prin analize manuale:

Dioxidul de sulf (SO₂) - (CMA = 0,25 mg/mc/24 h, conform STAS 12574/87) în comparație cu anul precedent s-a redus pe zonele Hunedoara și Călan și au crescut pe zonele Deva și Valea Jiului. Valorile medii înregistrate au fost cuprinse între 0,00012 mg/mc/24h (zona Călan) și 0,00792 mg/mc/24h (zona Valea Jiului). Concentrația maximă înregistrată a fost de 0,01300 mg/mc/24h, pe zona Valea Jiului.

Nivelul de impurificare a atmosferei în perioada 1998 - 2008 prezintă o scădere pentru SO₂ față de anul 1998, după cum se observă în graficul următor:

Grafic nr. 1.2.6.1.2.7. Evoluția concentrațiilor de SO₂ în perioada 1998 - 2008

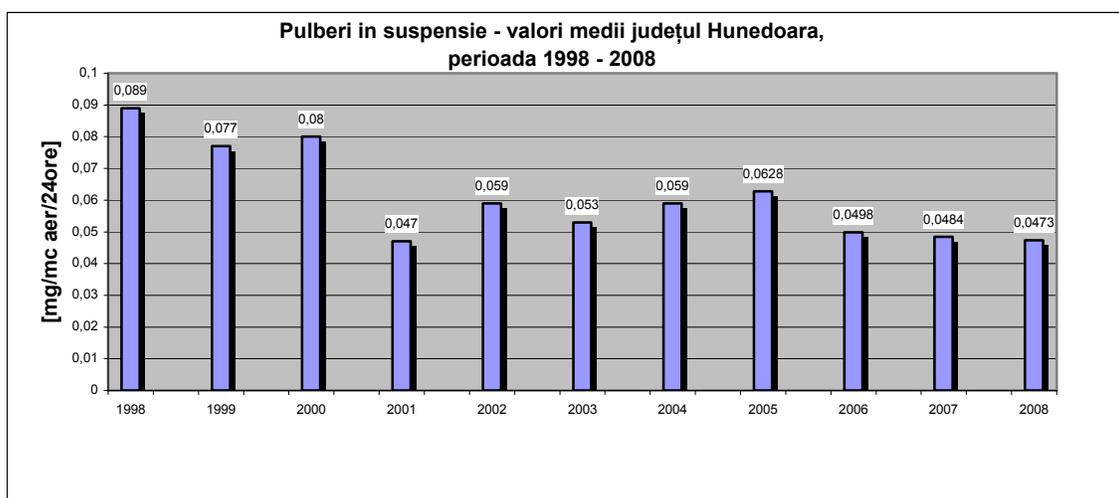

La cele 8 puncte de monitorizare pentru SO₂, existente pe raza județului Hunedoara, concentrațiile medii obținute se încadrează în limitele admise de STAS-ul 12574/87, pentru un timp de expunere de 24 h.

Evoluția concentrațiilor de pulberi în suspensie obținute prin analize manuale:

Pulberi totale în suspensie (CMA - 0,150 mg/mc aer/24h conf. STAS 12574/87) au crescut, în comparație cu valorile din 2007, pe zonele Valea Jiului și Baru Mare și au scăzut pe zonele: Deva, Hunedoara și Călan. Valorile medii anuale au fost cuprinse între 0,03072 mg/mc/aer/24h (zona Baru Mare) și 0,09690 mg/mc/aer/24h pe zona Valea Jiului. Concentrația maximă înregistrată a fost de 0,13400 mg/mc/24h, pe zona Deva, fără a depăși concentrația maximă admisă de STAS 12574/87.

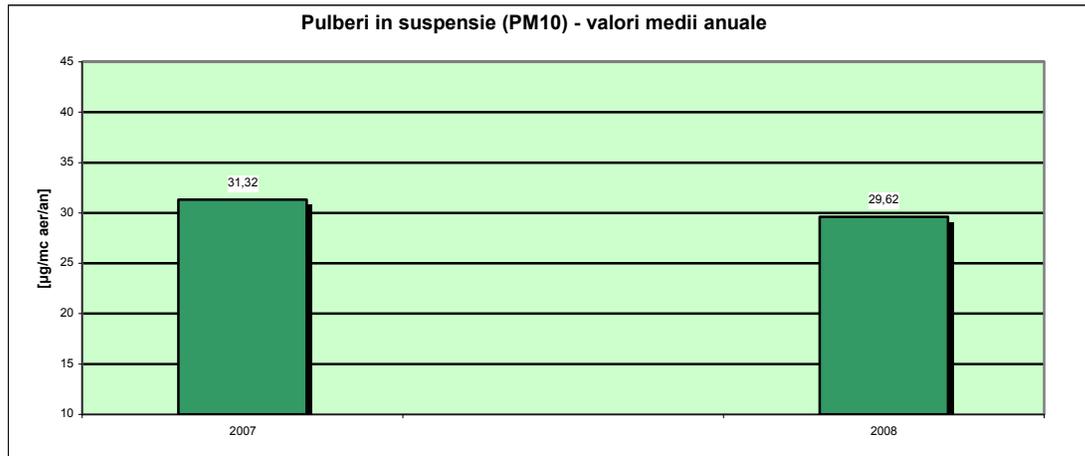
Evoluția calității aerului în județul Hunedoara, în perioada 1998 - 2008, se poate evidenția prin scăderea concentrațiilor indicatorilor pulberi în suspensie, astfel:

Grafic nr. 1.2.6.1.2.8. Evoluția pulberilor în suspensie în perioada 1998 - 2008

Pulberile în suspensie (PM₁₀) - (VL = 50 μg/mc/24 h; VL= 40 μg/mc/an, conform Ordinului 592/2002). Acest indicator s-a determinat în municipiul Deva, începând cu luna martie 2007, valoarea medie pe anul 2008 fiind de 29,62 μg/mc, în creștere față de anul precedent, când s-a înregistrat o valoare medie anuală de 31,32 μg/mc, dar fără a depăși valoarea limită anuală de 40 μg/mc/an.

Din măsurătorile efectuate în rețeaua de monitorizare a calității aerului, în județul Hunedoara, pe parcursul anului 2008, s-au înregistrat 27 depășiri ale valorii limită zilnice de 50 μg/mc/aer/24 h prevăzută de Ordinul 592/2002 pentru indicatorul PM₁₀; valoarea maximă zilnică fiind de 107,83 μg/mc.

Grafic 1.2.6.1.2.9. Evoluția pulberilor în suspensie (PM₁₀) în perioada 2007 - 2008

Fig. nr. 1.2.6.1.2.1. Sistem prelevare pulberi în suspensie LVS3 utilizat la determinarea PM₁₀

1.2.6.2. Apa

1.2.6.2.1. Introducere

Apa reprezintă o resursă naturală regenerabilă, vulnerabilă și limitată, de aceea este tratată ca un patrimoniu natural care trebuie protejat și apărat.

Apa de la suprafața pământului joacă un rol important în evoluția umană, râurile asigurând necesarul de apă pentru agricultură, industrie și consum, fluviile, mările și oceanele fiind căi de transport fluvial și maritim și sursă de hrană, în același timp.

Monitorizarea calității apelor reprezintă activitatea de observații și măsurători standardizate și continue pe termen lung, pentru cunoașterea și evaluarea parametrilor caracteristici ai apelor în vederea gospodăririi și a definirii stării și tendinței de evoluție a calității acestora, precum și evidențierii permanente a stării resurselor de apă.

Administrația Națională Apele Române aplică strategia și politica națională în domeniul gospodăririi cantitative și calitative a resurselor de apă, scop în care acționează pentru cunoașterea, conservarea, folosirea rațională și protecția resurselor de apă împotriva epuizării și degradării, în vederea asigurării unei dezvoltări durabile, prevenirea efectelor distructive ale apelor, reconstrucția ecologică a cursurilor de apă, asigurarea supravegherii hidrologice și hidrogeologice, implementarea prevederilor legislației armonizată cu Directivele Uniunii Europene în domeniul gospodăririi durabile a resurselor de apă și conservarea ecosistemelor acvatice și a zonelor umede.

Administrația Națională Apele Române are ca principal instrument de lucru *Directiva Parlamentului și a Consiliului European 2000/60/EEC - Directiva Cadru în domeniul apei*, care stabilește un cadru de acțiune pentru țările din Uniunea Europeană în domeniul politicii apei, fundamentează o nouă strategie și politică în domeniul gospodăririi apelor, având ca scop principal atingerea cel puțin a "unei stări bune" a tuturor cursurilor de apă din Europa într-un interval de timp.

Directiva Cadru în domeniul apei recunoaște bazinul hidrografic ca unitate naturală și fundamentală pentru formarea, utilizarea și protecția apelor și propune un sistem de analiză și planificare la nivelul acestuia, în vederea coordonării în mod rațional și coerent a măsurilor de protecție și îmbunătățire a stării mediului acvatic, care vor fi înglobate în Planul de Management al Bazinului Hidrografic (PMBH).

Planul de Management al Bazinului Hidrografic reprezintă principalul instrument de implementare a Directivei Cadru în domeniul apei. Prin conținutul său complex, Planul de Management devine un instrument de analiză și planificare în domeniul apelor, elaborat la nivelul întregului bazin hidrografic. Prin acesta sunt stabilite obiective țintă pe o perioadă de 6 ani, pe baza analizei stării corpurilor de apă.

1.2.6.2.2. Ape de suprafață

Starea râurilor interioare

Județul Hunedoara este situat pe cursul mijlociu al râului Mureș, care adună apele din partea centrală a județului, apele din partea de nord fiind colectate de bazinul Crișului Alb, iar cele din partea de sud de bazinul Jiului.

Crișul Alb, după un scurt sector superior montan de la izvor, curge prin depresiunea Brad, intrând de aici în sectorul său inferior piemontan și de câmpie. Până la ieșirea din județ are cca. 74 km, cu un bazin de peste 1000 kmp și un debit mediu $Q=13,9$ mc/s.

Mureșul are cca. 109 km lungime; un bazin hidrografic de 6591 kmp în cuprinsul județului și un debit cuprins între 93 mc/s la intrarea în județ și 142 mc/s în restul județului. Afluenții râului Mureș sunt: Geoagiu (41 km), Strei (93 km, cu afluenții: Râu Bărbat, Râușor, Serel, Râu Alb, Râu Mare), Cerna (73 km), Ardeu (25 km), Orăștie (51 km), Sibîșel (28 km), Zlata (18 km), Galbena (34

km), Canal Cârlete (19 km), Breazova (29 km), Peștiș (22 km), Certej (18 km), Sârbi (24 km), Ritișoara (7 km), însumând la nivelul bazinului hidrografic Mureș un total de 591 km.

Jiul drenează Depresiunea Petroșani formându-se prin unirea a doi afluenți principali: Jiul de Vest și Jiul de Est . Până la localitatea Târgu-Jiu, râul are un regim tipic de munte, caracterizat prin ape mari de primăvară de lungă durată.

Planurile de protecția calității apelor reprezintă elementul de bază în fundamentarea politicii și strategiei de gospodărire a apelor, în vederea reducerii cantităților de poluanți deversați, a riscurilor de poluări accidentale și în scopul conservării și folosirii raționale a resurselor de apă.

Starea calității apelor de suprafață - datele privind starea calității apelor ne-au fost furnizate de către Direcția Apelor Mureș - S.G.A. Deva.

Situația tronsoanelor de râuri în clase de calitate de pe raza Municipiului Deva, la nivelul anului 2007, se prezintă în tabelul următor:

Tabel nr. 1.2.6.2.2.1. Lungimea tronsoanelor de râuri în raport cu calitatea pentru anul 2007

Cursul de apă	Anul	Total km pt. jud. Hunedoara	FB Clasa I	B Clasa II	M Clasa III	S Clasa IV	P Clasa V
RĂUL MUREȘ	2007	109	-	109	-	-	-
RĂUL CERNA	2007	73	63	10	-	-	-

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Notă: FB - foarte bună; B - bună; M - moderată; S - slabă; P - proastă.

Încadrarea secțiunilor de monitorizare în categorii de calitate, la nivelul anilor 1997 și 2002, este prezentată în tabelul următor:

Tabel nr. 1.2.6.2.2.2. Încadrarea secțiunilor pe supraveghere categorii de calitate pentru anii 1997 și 2002

Cursul de apă	Total km pt. jud. Hunedoara	Anul	Categ. I	Categ. II	Categ. III	Degradat
R. MUREȘ	109	1997	-	109	-	-
		2002	-	109	-	-
R. CERNA	73	1997	52	21	-	-
		2002	73	-	-	-

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Repartiția secțiunilor de control pe clase de calitate în anul 2008 se prezintă în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 1.2.6.2.2.3. Repartiția secțiunilor pe clase de calitate

Bazin hidrografic	Nr. total secțiuni	Repartiția secțiunilor pe clase de calitate									
		I		II		III		IV		V	
		Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%
Mureș	16	8	50,0	5	31,25	1	6,25	--	--	2	12,5
Criș	4	1	25,0	3	75,0	--	--	--	--	--	--
Jiu	12	5	41,7	7	58,3	--	--	--	--	--	--

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Încadrarea calității cursului de apă din punct de vedere global, în anul 2008, se prezintă astfel:

Tabel nr. 1.2.6.2.2.4. Repartiția procentuală pe clase de calitate

Bazinul hidrografic	Lungime (km)	Repartiția pe clase de calitate (%)				
		I	II	III	IV	V
Mureș	515	65,43	31,07	0	0	3,50
Criș	94	36,1	63,8	0	0	0

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Informații privind stabilirea stării ecologice a cursurilor de apă pentru bazinul hidrografic Crișul Alb:

Tabel nr. 1.2.6.2.2.5. Starea ecologică a cursurilor de apă din b.h. Criș pentru anul 2008

Nr. crt.	Curs de apă/denumire secțiune	Ind. biologici	Ind. fizico-chimici	Starea ecologică
1.	Crișul Alb - Dragu-Brad	II	II	Bună (II)
	Crișul Alb - aval Mihăileni	II	-	-
2.	Crișul Alb - Criscior	II	II	Bună (II)
3.	Crișul Alb - Baia de Criș	II	I	Bună (II)
4.	Ribița - am. Ribița	II	II	Bună (II)

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Se constată că în B.H. Mureș toate grupele de indicatori se clasifică în limitele claselor I-III de calitate, cu excepția râului Certej - secțiunea Bârsău și a râului Ardeu - secțiunea Bozeș, care se încadrează în clasa V de calitate atât pentru încadrarea biologică, cât și pentru cea chimică, prin urmare starea ecologică se încadrează în clasa V de calitate, iar starea chimică este proastă.

În B.H. Crișuri toate grupele de indicatori se clasifică în limitele claselor I-II de calitate, starea ecologică, pe ansamblu, fiind bună.

1.2.6.2.3. Ape subterane

În județul Hunedoara, aferent bazinului hidrografic Mureș s-au monitorizat un număr de 12 foraje hidrogeologice: 1 la Deva, 1 la Aurel Vlaicu, 1 la Geoagiu, 1 la Șoimuș, 1 la Orăștie, 1 la Călan, Izvor Dumbrăvița, Izvor Gorgan, Izvor Răchitova, Izvor Ghelari, Izvor Fizești, Izvor Bejan.

Astfel din analizele efectuate de laboratorul D.A. Mureș - Deva, se constată următoarele:

Tabel nr. 1.2.6.2.3.1. Caracterizarea calității apei - valori ale indicatorilor monitorizați

Nr crt	Secțiune de prelevare	Indicatori																				
		pH (unități pH)	Conductiv. (us/cm la 20°C)	Reziduu fix mg/l	Amoniu mg/l	Azotiți mg/l	Azotați mg/l	Fe diz mg/l	Mn diz mg/l	Cu diz mg/l	Zn diz mg/l	Pb diz mg/l	Cr tot mg/l	Sodiu mg/l	Sulfăți mg/l	Clo-ruri mg/l	Duritate tot. °G	Oxi-gen diz mg/l	CCO -Mn mg/l	CB O ₅ mg/l	Susp mg/l	Ni mg/l
1.	Aurel Vlaicu	7,46	997	645	0,084	0,0082	1,4244	0,008	0,1095	0,0037	0,005	0,0037	0,0003	63	147,11	100,32	23,22	2,275	2,79	2,71	355,5	0,0012
2.	Deva	7,34	1531,5	1123,5	0,490	0,0256	3,8987	0,021	0,9905	0,0073	0,005	0,0022	0,0018	50,075	428,90	102,12	42,87	3,1	1,96	-	194	0,002
3.	Orăștie	7,42	1811,5	1113	0,056	0,0058	4,4816	0	1,3145	0,0050	0,0205	0,0047	0,0004	194,25	117,52	342,77	27,61	2,52	4,965	-	100,5	0,0050
4.	Călan	7,29	919	689,5	0,0207	0,0138	13,1815	0,0055	0,0135	0,0102	0,045	0,0022	0,0006	38,65	163,27	32,835	26,32	2,945	2,215	-	11,5	0,0006
5.	Geoagiu	7,48	848,5	622	0,018	0,0150	15,1385	0,0295	0	0,0136	0,033	0,0025	0,0011	13,96	74,06	26,535	24,40	6,455	0,74	-	10,5	0,0011
6.	Șoimuș	7,2	1872,5	1444,5	0,052	0,0136	166,83	0	0,758	0,0063	0	0,0018	0,0006	79,85	288,31	115,43	44,79	7,62	2,53	2,89	109	0,0045
7.	Izvor Dumbrăvița	7,43	221	133	0,017	0,0299	4,7334	0,003	0	0,0031	0,056	0,0006	0,0004	5,6	24,688	7,02	5,56	9,95	7,67	1,7	14	0,0004
8.	Izvor Gorgan	7,1	110	64	0,004	0,0246	0,1732	0,027	0,012	0,0032	0,033	0,0079	0,0003	13,5	16,298	18,95	2,08	9,99	5,59	1,05	10	0,0009
9.	Izvor Bejan	6,75	997	704	0,002	0	1,9362	0,007	0	0,0014	0	0	0,0001	36,9	98	14,32	28,58	2,71	0,7	0,39	10	0,0017
10.	Izvor Fizești	7	617	430	0	0,0231	0	0,022	0	0,0058	0,0025	0,0013	0	6,9	39,56	3,35	18,96	8,04	0,33	0,38	10	0,0013
11.	Izvor Ghelari	6,76	157,8	105	0,013	0,0213	2,1744	0,212	0	0,002	0	0	0,0011	3,35	8,93	4,53	-	4,63	1,04	0,37	14	0,0005
12.	Izvor Răchitova	7,27	452	308	0,017	0,0194	7,0986	0,008	0,0012	0,0036	0,025	0,0006	0,0006	15,6	32,029	25,62	10,2	4,9	0,98	1,05	15	0,001

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

1.2.6.2.4. Apa potabilă

Județul Hunedoara, din punct de vedere administrativ, este sistematizat în 14 localități urbane (7 municipii și 7 orașe) și 55 de comune și 457 de sate, cu o populație de aproximativ 468318 locuitori. Ca structură după mediul de rezidență, populația este distribuită astfel: în mediul urban în număr de 359023 locuitori, iar în mediul rural în număr de 109295 locuitori.

Din totalul populației un procent de 81,41% (396585 locuitori) este racordată la rețeaua de apă potabilă.

Stațiile de tratare a apei sunt în număr de 37, ele tratează în vederea potabilizării apa provenind din următoarele surse:

- de suprafață 21 stații (56,75%);
- de profunzime 13 stații (35,13%);
- surse mixte (apă de suprafață cu apă de profunzime - 3 stații (8,10%).

Analizele efectuate în cursul anului 2008 la apa brută, în cadrul monitorizării de control efectuată de către producătorii de apă și cu ocazia expertizării tehnico-sanitare pe treptele de tratare efectuate în stații cu ocazia vizării anuale ale autorizațiilor sanitare de funcționare, au relevat faptul că *apa care provine din sursele de suprafață și care este tratată în vederea potabilizării se încadrează în condițiile prevăzute de NTPA 013/2005 într-un procent de 100% din cazuri în condițiile prevăzute în categoria 1.*

Din totalul de 37 de stații de tratare a apei 25 (67,56%) sunt autorizate sanitar, 1 (2,70%) este în conservare, iar restul de 11 nu îndeplinesc condițiile de autorizare conform legislației sanitare în vigoare. Pentru profilaxia îmbolnăvirilor cu transmitere hidrică Autoritatea de Sănătate Publică Hunedoara monitorizează și stațiile de tratare a apei neautorizate sanitar.

Calitatea apelor de suprafață utilizate în scop potabil (încadrarea efectuându-se conform H.G. 100/2002 (NTPA - 013)), la nivelul b.h. Mureș, pe raza județului Hunedoara, în anul 2008 se prezintă astfel:

Tabel nr. 1.2.6.2.4.1. Ape de suprafață utilizate în scop potabil

Râul	Priza	Încadrarea	Indicatorii ce au determinat încadrarea
Râușor	Orăștie	A1	-
Sibișel	Orăștie	A1	-
Bărbat	Hunedoara	A1	-
Canal Cârlete	Hațeg	A2	Amoniu, CCO
Râul Mare (ac. Hațeg)	Deva	A1	-
Ritișoara	Ghelari	A1	-
Certej (ac. Făerag)	Certej	A2	CCO, CBO ₅

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Sistemul de alimentare cu apă, monitorizat de S.C. Apa Prod S.A. Deva, situat la nivelul b.h. Criș și Mureș, cuprinde următoarele:

- Captarea apei din sursele: lacul hidrocentralei Hațeg pe Râul Mare; sursa Râul Bărbat, puțuri subterane, lacul Cinciș; râul Crișul Alb, dren pe malul Crișul Alb; sursa subterană, puțul Folorit; sursa subterană, izvorul Baniu; lacul Făerag;
- Tratarea apei în stațiile de tratare: Sântămărie Orlea; Stația Sânpetru-Hunedoara; Stația de tratare Crișcior-Brad; Stația de pompe Folorat-Geoagiu; Stația Roșcani; Stația de tratare Certej;
- Sistemul de transport al apei potabile;
- Distribuția apei în localități, organizate ca Centre Operaționale: CO Deva (cu sector Dobra, Ilia), CO Hunedoara, CO Hațeg, CO Călan, CO Simeria, CO Brad, CO Geoagiu (cu sector Certej).

Stația de tratare a apei Sântămărie Orlea captează apa din lacul hidrocentralei Hațeg și o supune procesului de tratare urmărind cu strictețe fluxul tehnologic. Din stația de tratare Sântămărie Orlea se alimentează cu apă potabilă orașele: Deva, Hațeg, Călan, Simeria, comunele: Sântămărie Orlea (sat Sântămărie Orlea, sat Subcetate), Bretea Română (Bretea Română, Bretea Strei, Plopi, Ruși), Băcia (Băcia, Tîmpa, Petreni), Călan-distribuție (Batiz, Călanu Mic, Strei, Crișeni Strei, Sângeorgiu, Strei Săcel, Nădăștia de Sus, Nădăștia de Jos); Simeria-distribuție (Simeria Veche, Sântandrei, Bârcea Mare, Săulești);

Rețele de alimentare cu apă la nivelul județului Hunedoara:

Situația rețelelor de alimentare cu apă, la nivelul județului Hunedoara, în anul 2008, este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 1.2.6.2.4.2. Rețele de alimentare cu apă

Județ Hunedoara/ Localitate	Rețele apă potabilă				Rețele apă menajeră			
	Lungime (km)	Volum distribuit (mii mc)	Număr localități	Populație racordată	Lungime (km)	Volum distribuit (mii mc)	Număr localități	Populație racordată
Deva	110,26	6588,57	1	67430	75,25	8069,57	1	67300
- Ilia	9,7	67,396	1	2487	5,2	23,43	1	1960
- Dobra	12,2	56,032	3	2688	1,7	4,6	1	303
Hunedoara	187,375	4060	1	55650	93,58	3615,5	1	52220
Simeria	51	776,16	5	12688	21,6	529,91	1	6533
- comune	15	88,75	3	1294	-	-	-	-
Călan	28,9	481,609	1	10037	25,4	482,973	1	9127
- comune	13	36,840	3	1103	-	-	-	-
Hațeg	30,91	593,032	1	10350	15,087	614,258	1	9098
- comune	21,756	82,106	3	2121	-	-	-	-
Brad	41,9	729	1	11309	25	751	1	8698
- comuna Crișcior	5,8	477	1	1911	6,5	44	1	810
Geoagiu	22	183	2	2450	11	155	2	1398
Certej	6,8	60	1	1060	3	23	1	780
Orăștie	59,33	1153	1	19216	31,16	932	1	18255
- comuna Beriu	21,91	35	5	986	-	-	-	-
Zona Valea Jiului:								
Petrita	53,223	12340	1	99969	12,70	12011,688	1	87290
Petroșani	102,994		1		56,00		1	
Aninoasa	20,119		1		5,00		1	
Vulcan	52,079		1		46,60		1	
Lupeni	64,073		1		46,90		1	
Uricani	26,499		1		12,10		1	
TOTAL	956,828	27807,495	39	302749	493,777	27256,929	19	263772

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Date privind consumurile lunare de apă potabilă, pentru diferite localități ale județului Hunedoara, precum și pierderile de apă sunt prezentate în tabelul următor:

Tabel nr. 1.2.6.2.4.3. Consumuri și pierderi (%) de apă potabilă

Județ Hunedoara/ Localitate	Pierderi de apă potabilă (%)	Consumuri lunare de apă potabilă (mc/persoană)									
		2008	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Deva	43,00	-	-	-	-	-	-	9,72	8,85	8,66	8,14
- Ilia	25,59	-	-	-	-	-	-	1,29	2,42	2,36	2,28
- Dobra	25,59	-	-	-	-	-	-	0,6	1,45	1,73	1,74
Hunedoara	21,0	-	-	-	-	-	-	5,47	5,67	5,53	6,07
Simeria	10-15	-	-	-	-	-	-	5,93	5,19	4,48	5,15
Călan	63,96	-	-	-	-	-	-	3,2	3,4	3,1	2,95
Hațeg	30,1	-	-	-	-	-	-	-	5,27	4,82	4,51

Brad	28,7	-	-	-	-	-	-	6,2	5,5	4,9	4,8
Geoagiu	42	-	-	-	-	-	-	-	6,36	7,66	3,2
Certej	34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,8
Orăștie	23	6,69	6,10	5,69	5,20	4,75	4,80	4,50	4,65	4,20	4,46
Valea Jiului	-	6,76	4,70	3,83	3,89	3,94	3,73	3,42	2,98	2,69	3,25

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

La nivelul anilor 1999-2008 procentul de persoane, din diferite localități ale județului Hunedoara, care au beneficiat de serviciul de furnizare a apei potabile pe orașe a fost de:

Tabel nr. 1.2.6.2.4.4. Procentul de persoane, din diferite localități, care au avut acces la apa potabilă, în perioada 1999 - 2008

Localitatea	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
%										
Petroșani	69,42	72,47	74,40	75,37	74,92	75,12	74,93	73,31	71,99	69,9
Petrila	67,90	70,52	70,99	72,94	75,25	76,31	75,65	75,11	74,40	66,1
Aninoasa	55,47	54,30	55,79	60,77	66,66	66,94	65,09	60,62	57,61	58,5
Vulcan	77,62	77,39	77,90	79,37	79,06	79,15	78,41	77,81	77,37	74,6
Lupeni	78,39	77,49	80,61	83,20	83,05	82,76	81,36	79,82	79,54	64,1
Uricani	64,40	65,26	66,62	69,33	72,19	72,16	72,31	71,64	70,23	65,7
Orăștie	98	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Programul de distribuție al apei potabile este 24 h din 24 h, 365 zile/an, fără restricții, pentru toate orașele din județul Hunedoara. Restricțiile se fac numai în conformitate cu R.O.F. al Serviciului Public de alimentare cu apă și canalizare a Legii nr. 241/2006 și nr. 51/2006.

1.2.6.2.5. Apele uzate

Structura apelor uzate generate în 2008

Situația privind funcționarea principalelor stații de epurare, în anul 2008, pe bazine hidrografice:

Tabel nr. 1.2.6.2.5.1. Funcționarea principalelor stații de epurare

Nr. crt.	Bazin hidrografic	TOTAL	Stații de epurare existente				În construcție
			Corespunzătoare		Necorespunzătoare		
			Nr.	%	Nr.	%	
1.	Criș	10	2	20	8	80	-
2.	Mureș	39	22	56,41	17	43,59	-
3.	Jiu	2	2	100	-	-	-

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Descrierea stațiilor de epurare administrate de S.C. Apa Serv S.A. Petroșani, în bazinul hidrografic Jiu:

- *Stația de epurare Dănuțoni* (pentru orașele Petrila, Petroșani, Aninoasa, Vulcan și Lupeni) funcționează în prezent cu treapta mecanică. În dorința de a îmbunătăți calitatea apei evacuate în emisar și pentru a fi conformă cu standardele Europene, stația existentă de epurare a apei va fi extinsă cu treapta biologică și tratarea suplimentară a nămolului. Treapta biologică urmează să fie pusă în funcțiune (2009). Stația de epurare are laborator propriu care efectuează analizele fizico-chimice ale apei uzate și ale apei epurate. Nămolul de la stația de epurare este pompat pe paturile de uscare de la Dănuțoni.

Volumul de apă uzată epurată în 2008 a fost în medie de 952201 mc/lună.

- *Stația de epurare Uricani* (pentru orașul Uricani) este o stație nouă cu treapta biologică care a fost pusă în funcțiune în octombrie 2002 pentru orașul Uricani. Stația are un laborator propriu care efectuează analizele fizico-

chimice ale apei uzate, apei epurate și nămolului. Nămolul de la stația de epurare este transportat cu o autospecială pe paturile de uscare de la stația de epurare Dănuțoni.

Volumul de apă uzată epurată în anul 2008 a fost în medie de 48773 mc/lună.

Sursele majore de poluare în municipiul Deva în bazinul hidrografic Mureș, se prezintă după cum urmează:

Tabel nr. 1.2.6.2.5.2. Sursele majore de poluare în municipiul Deva

Surse de poluare	Domeniu de activitate	Emisar	Volum ape uzate evacuate (mil. mc)	Poluanți specifici	Grad de epurare
BAZIN HIDROGRAFIC MUREȘ					
S.C. APA PROD S.A. - CED Hunedoara-stația Sântuhalm	Captare și prelucrare apă pentru alimentare	Cerna	3,953	Suspensii, CBO ₅ , CCO-Cr, fosfor total, NO ₂ , NH ₄ , reziduu filtrat, cloruri, sulfați, fenoli, detergenți sintetici, subst. extractibile, cadmiu și compuși, mercur și compuși	Suficient epurată
S.C. APA PROD S.A. Deva - stație epurare	Captare și prelucrare apă pentru alimentare	Mureș	1,891	Suspensii, CBO ₅ , CCO-Cr, fosfor total, NO ₂ , NH ₄ , reziduu filtrat, cloruri, sulfați, fenoli, detergenți sintetici, subst. extractibile, cadmiu și compuși, mercur și compuși	Suficient epurată
S.C. APA PROD S.A. Deva - Canal Colector	Captare și prelucrare apă pentru alimentare	Mureș	5,921	Suspensii, CBO ₅ , CCO-Cr, fosfor total, NO ₂ , NH ₄ , reziduu filtrat, fenoli, detergenți sintetici, subst. extractibile	Nu se epurează
CNCAPF S.C. MINVEST - Devaminuzina de preparare	Industria extractivă	Mureș	0,357	Suspensii, CCO-Cr, reziduu filtrat, sulfați, fier ionic total, mangan total, arsen, cupru, zinc, cianuri totale, cadmiu, mercur, plumb	Insuficient epurată

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Situația volumelor de ape uzate evacuate, pe activități, în anul 2008, la nivelul județului Hunedoara, în bazinele hidrografice Criș, Jiu și Mureș sunt prezentate în tabelele următoare:

Tabel nr. 1.2.6.2.5.3. Situația volumelor de ape uzate evacuate în 2008 pe activități în bazinul Mures

Nr. crt.	Activitatea	Volum evacuat	Nu necesită epurare	Necesită epurare		
				Nu se epurează	Suficient epurate	Insuficient epurate
				milioane mc./an	milioane mc./an	milioane mc./an
1.	Zootehnie	0,068	-	-	-	0,068
2.	Irigații	-	-	-	-	-
3.	Silvicultură	-	-	-	-	-
4.	Piscicultură	-	-	-	-	-
5.	Industrie extractivă	1,323	-	0,249	0,758	0,316
6.	Industrie alimentară	0,043	-	-	0,015	0,028
7.	Industrie ușoară	-	-	-	-	-
8.	Industrie prelucrare lemn	-	-	-	-	-
9.	Poligrafie, edituri	-	-	-	-	-
10.	Prelucrări chimice	0,190	-	-	0,158	0,032
11.	Industrie metalurgică + construcții de mașini	23,699	-	23,684	0,015	-
12.	Mecanică fină + electrotehnică + electronică	-	-	-	-	-
13.	Industria mijloacelor de transport	-	-	-	-	-
14.	Prod. de mobilier + alte act. ind. neclasif.	-	-	-	-	-
15.	Energie electrică și termică	505,393	505,331	-	0,062	-
16.	Captare și prelucrare apă pentru alimentare	30,500	-	15,520	10,686	4,294
17.	Construcții	0,146	-	-	0,001	0,145
18.	Comerț și servicii pentru populație	-	-	-	-	-
19.	Transporturi	0,030	-	-	-	0,030
20.	Comunicații	-	-	-	-	-
21.	Cercetare - dezvoltare	-	-	-	-	-
22.	Administrație publică	-	-	-	-	-
23.	Învățământ și sănătate	0,068	-	-	0,001	0,067
24.	Alte activități	0,004	-	0,004	-	-
Total		561,464	505,331	39,457	11,696	4,980

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Poluanți în apele uzate

Situația cantităților de nocivități evacuate în anul 2008 în bazinul hidrografic Mureș sunt prezentate în următorul tabel:

Tabel nr. 1.2.6.2.5.4. Principalele substanțe poluante evacuate în apele bazinului hidrografic Mureș

Nr crt	Activitatea economică t/an	SO4	Ca	Hg	Cl	Cu	Pb	Sus-penși	CBO ₅	CCO-Cr	NH ₄	NO ₂	Fier ionic total	Mg	NO ₃	Cr total	Cr Hexaval.	Azot tot.	Fos for tot.	Rez. Filtrat
1	Zootehnie	-	-	-	-	-	-	127,387	12,662	504,544	40,628	0,104	-	-	-	-	-	-	5,373	-
2	Industria extractivă	804,33	59,23	0,430	46,692	0,158	0,004	66,543	0,890	38,135	0,183	-	1,813	3,793	-	0,001	-	-	-	2007,511
3	Industria alimentară	-	-	-	-	-	-	1,290	1,625	6,844	0,616	0,006	-	-	0,014	-	-	-	-	14,910
4	Prelucrări chimice	4,772	-	-	-	-	-	4,939	0,584	1,933	0,283	-	0,028	-	-	-	-	-	-	21,804
5	Industria metalurgică + construcții de mașini	-	-	262,66	-	-	0,003	476,876	1,020	5,742	1,007	-	2,247	0,906	-	0,005	0,180	-	-	5568,228
6	Energie electrică și termică	-	-	-	-	-	-	1,008	0,836	2,378	0,142	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Captare și prelucrare apă pentru alimentare	118,94	-	0,001	86,198	-	-	2156,496	1980,867	6125,851	486,379	458,679	-	-	3,276	-	-	1,645	57,218	772,352
8	Construcții	152,53	-	-	-	0,001	-	9,712	-	-	-	-	-	0,004	-	0,001	-	-	-	165,049
9	Învățământ și sănătate	-	-	-	-	-	-	5,059	4,945	15,657	0,887	0,005	-	-	0,045	-	-	0,543	0,127	-
10	Alte activități	-	-	-	-	-	-	0,048	-	0,127	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,852
	Total	1080,572	59,23	263,091	132,89	0,159	0,007	2849,358	2003,429	6701,211	530,125	458,794	4,088	4,703	3,335	0,007	0,180	2,188	62,718	8550,706

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Rețele de canalizare

Lungimea rețelelor de canalizare în municipiul Deva este de 84 km. (Sursa: Institutul Național de Statistică - BDL, județul Hunedoara)

1.2.6.2.6. Obiective și măsuri privind aspectul poluării apei

Principalele obiective privind aspectul poluării apei constă în:

- îmbunătățirea accesului la infrastructura de apă prin asigurarea serviciilor de alimentare cu apă, canalizare și epurare în zonele urbane și rurale;
- realizarea utilizării durabile a resurselor de apă prin promovarea unui management integrat al apei;
- îndepărtarea reziduurilor solide, a apelor reziduale, comunale și industriale și protecția sanitară a bazinelor naturale de apă.
- având în vedere inundațiile care au avut loc în anii 2005 și 2006 este necesară îmbunătățirea infrastructurii de apărare împotriva inundațiilor pe baza unei Strategii pe termen lung.

Măsuri care se impun:

- continuarea lucrărilor la obiectivele aflate în execuție pentru crearea de noi surse de apă;
- îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării cauzate de substanțe periculoase deversate în mediul acvatic prin modernizarea și re tehnologizarea proceselor industriale, realizarea de noi stații de epurare a apelor industriale, etc.;
- economisirea apei, reducerea pierderilor la utilizatori și în rețelele de distribuție, utilizarea eficientă a apei;
- salubritatea poate fi considerată ca fiind un ansamblu de măsuri ce urmăresc colectarea, îndepărtarea și neutralizarea reziduurilor.

În vederea protecției apelor ca factor natural al mediului înconjurător, a protecției împotriva oricărei forme de poluare și refacerii calității apelor, Legea Apelor nr. 107/1996, Ordinul nr. 161/2006 și NTPA-001 stabilesc limite admisibile ale principalelor substanțe poluante din apele uzate ce urmează a fi evacuate în receptorii naturali. Pentru substanțele poluante valorile limită admisibile se stabilesc prin avizul sau autorizația emisă de organul de gospodărire a apelor competent pe baza standardelor de stat sau normelor tehnice interne, în funcție de debitele de diluție, de conținutul celorlalte ape uzate evacuate în același bazin hidrografic, de cerințele satisfacerii folosințelor de apă și de condițiile protecției mediului înconjurător.

Pentru protecția resurselor de apă se interzice evacuarea în receptorii naturali a apelor uzate, a substanțelor poluante ce depășesc concentrațiile stabilite în normativ, a apelor.

Concluzii:

În ansamblu, se constată o stare de calitate a apelor de suprafață comparativă cu anul precedent. Calitatea apelor în secțiunile urmărite sistematic prezintă îmbunătățiri sau înrăutățiri periodice, din cauza volumului de ape uzate neepurate corespunzător, deversate de către agenții economici, din cauza modului de funcționare a stațiilor de epurare existente, din cauza lipsei stațiilor de epurare, în unele cazuri.

În ceea ce privește starea apelor subterane, se constată o continuă afectare a calității apei provenite din sursele individuale de profunzime. Cauzele sunt multiple: perimetre de protecție sanitară a fântânilor necorespunzătoare, surse de contaminare provenite din gospodăriile individuale, neigienizarea anuală a fântânilor, construcție sau amplasament necorespunzător.

1.2.6.3. Solul

Solul se definește ca fiind formațiunea naturală cea mai recentă de la suprafața litosferei. Este reprezentat printr-o succesiune de straturi, care s-au format și se formează permanent prin

transformarea rocilor și a materialelor organice, sub acțiunea conjugată a factorilor fizici, chimici și biologici, în zona de contact a atmosferei cu litosfera.

Rezultând prin acțiunea factorilor de mediu, solul este un corp natural care se formează și evoluează la suprafața uscatului, prin dezagregarea și alterarea rocilor, sub acțiunea organismelor vegetale și animale, în diferite condiții de climă, relief etc. Solul reprezentând o zonă specifică de concentrare a organismelor vii și în care se petrec procese specifice vieții (asimilație-dezasimilație, sinteză-descompunere, înmagazinare și eliberare de energie). În sol se rețin și se acumulează elementele de nutriție sub formă de substanțe organice (humus), care se eliberează treptat, prin mineralizarea acestora.

Solul prezintă o compoziție chimică complexă, este un corp poros, reține în el apa și aerul, poate fi străbătut ușor de rădăcinile plantelor și reprezintă un adevărat izvor de elemente nutritive. Toate aceste proprietăți fac ca solul să capete față de roca sterilă din care a provenit, o nouă proprietate și anume fertilitatea.

Poluarea solurilor este cauza activității din sectorul industrial (minier, energetic, etc.).

Suprafața totală ocupată de haldele de steril de mină și iazurile de decantare aferente unităților miniere, dar și a altor ramuri industriale (energetică), este de peste 9000 ha în județul Hunedoara.

Terenurile aferente depozitelor de deșeuri industriale și zonelor din vecinătatea acestora sunt degradate (prezintă fenomene de ravenare, șiroire), infertile și, unele dintre, prezintă o contaminare destul de pronunțată cu metale grele (Cu, Zn, Pb, Mn, Cd) - mai ales solul din apropierea exploatărilor și uzinelor de preparare a minereurilor polimetalice (ex. Filiala DEVAMIN).

1.2.6.4. Poluarea fonică

Zgomotul este unul dintre factorii perturbatori ai mediului care afectează starea biologică și psihologică a oamenilor.

În sens tehnic, prin zgomote se înțelege de obicei sunetele cu o bandă continuă de frecvențe, care sunt percepute neplăcut de urechea umană. Printr-o acțiune de durată, zgomotele devin supărătoare pentru om producând o serie de efecte perturbatoare asupra organismului.

În sens fiziologic, prin zgomote se înțeleg toate semnalele sonore, care nu conțin informație utilă pentru un subiect uman. Efectele perturbatoare sunt dependente de nivelul de tărie, de conținutul de frecvențe, de prezența frecvențelor ridicate, de apariția intermitentă a acestora sau aleatoare, de gradul în care pot perturba activitatea normală a individului.

Surse de poluare fonică: traficul auto, feroviar și aerian, activitățile din construcții, zgomotul social (echipamente electrice și electronice, zgomotul generat de copii, de vecin, etc).

Harta de zgomot reprezintă cartarea pentru o anumită zonă a datelor privind situațiile existente sau prognozate referitoare la zgomot, în funcție de un indicator de zgomot, și care evidențiază depășirile valorilor limită în vigoare, numărul persoanelor afectate dintr-o anumită zonă ori numărul de locuințe expuse la anumite valori ale indicatorului de zgomot.

Harta strategică de zgomot este o hartă concepută pentru evaluarea globală a expunerii la zgomotul provenit din surse diferite într-o zonă dată sau pentru a stabili previziuni generale pentru zona respectivă.

Analiza rezultatelor obținute în urma realizării hărții de zgomot pentru sectorul de drum DN 7 km 384+640 - 386+200 Deva - Sântuhalm:

Sectorul de drum care traversează localitatea Sântuhalm este localizat între pozițiile km 384+640 - 386+200 pe DN7, drum național de 525.446 km care leagă în ordine localitățile: București, Titu, Găiești, Pitești, Râmnicu Vâlcea, Sibiu, Sebeș, Deva, Lipova, Arad (Varianta Nord), Nădlac, Frontieră Ungaria. Media Zilnică Anuală de trafic este de 23808 treceri de autovehicule.

Din analiza hărților de zgomot calculate folosind datele furnizate de autoritățile abilitate se observă că zgomotul datorat traficului de pe DN7 km 384+640 - 386+200 care traversează localitatea Sântuhalm are impact asupra populației. Aceste concluzii sunt valabile atât pentru

zgomotul pe durata unei zile (24h) cât și pentru zgomotul pe durata nopții (intervalele orare 23-24 și 00-07).

Tabel nr. 1.2.6.4.1. Populația expusă la fiecare dintre intervalele de valori ale indicatorului Lzsn

Nivel acustic (dB)	Nr. de persoane expuse
55-<60	300
60-<65	200
65-<70	300
70-<75	200
≥75	100

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Tabel nr. 1.2.6.4.2. Populația expusă la fiecare dintre intervalele de valori ale indicatorului Ln

Nivel acustic (dB)	Nr. de persoane expuse
45-<50	300
50-<55	200
55-<60	200
60-<65	200
65-<70	100
≥70	0

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Notă:

Lzsn (indicator de zgomot pentru zi-seară-noapte) - indicator de zgomot asociat disconfortului general, pe o durată de 24 h;

Ln (indicator de zgomot pentru noapte) - indicator de zgomot asociat disconfortului din timpul nopții (intervalele orare 23-24 și 00-07).

Dacă se analizează populația expusă în raport cu limitele admisibile pentru calea ferată, existente în legislația română, se constată că:

- pe durata unei zile complete (24h), peste limita de 70 dB sunt afectați 300 locuitori;
- pe durata nopții, peste limita de 60 dB sunt afectați 300 locuitori.

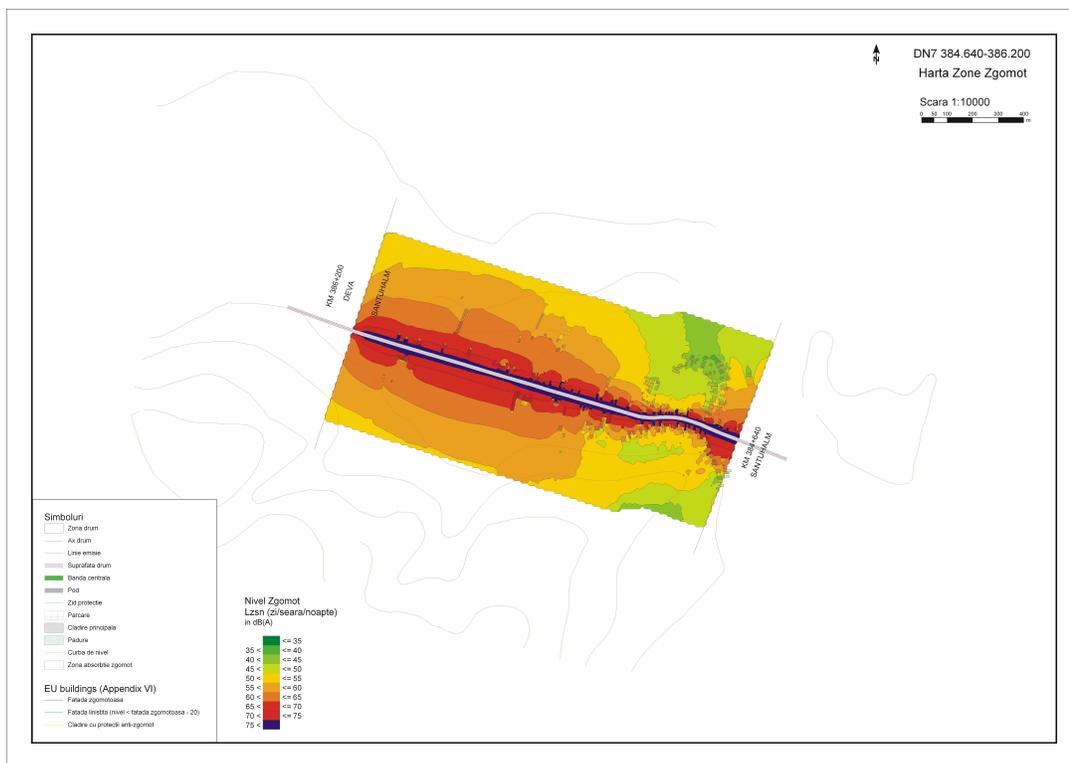

Fig. 1.2.6.4.1 Harta de zgomet - DN 7 Deva - Sântuhalm nivelul de zgomet pentru zi - seară - noapte

Concluzii

Concluziile ce urmează au fost coroborate cu Ordinul M.M.D.D., M.T., M.S.P., M.I.R.A. nr. 152/558/1119/532 din 15.07.2008 pentru aprobarea Ghidului privind adoptarea valorilor-limită și a modului de aplicare a acestora atunci când se elaborează planurile de acțiune, pentru indicatorii Lzsn și Lnoapte în cazul zgomotului produs de traficul rutier pe drumurile principale și în aglomerări, traficul feroviar pe căile ferate principale și în aglomerări, traficul aerian pe aeroporturile mari și/sau urbane și pentru zgomotul produs în zonele din aglomerări unde se desfășoară activități industriale prevăzute în anexa nr. 1 la O.U.G. nr. 152/2005 privind prevenirea și controlul integrat al poluării, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 84/2006”:

Se constată un impact al traficului de pe DN7 km 384+640 - 386+200 privind expunerea la zgomot a populației din zonă.

Având în vedere numărul de populație expusă valorilor Lzsn pentru segmentele 70-75 dB și ≥ 75 dB, precum și valorilor Ln în intervalele 60-65 dB și 65-70 dB, coroborat cu posibilitățile de creștere a traficului în următorii ani, se vor elabora planuri de acțiune pe termen lung care să asigure o reducere a nivelului de zgomot ținând cont de nivelul țintă al valorilor maxime permise pentru anul 2012.

1.2.6.5. Radioactivitatea

Stația de Radioactivitatea Mediului Deva și-a început activitatea în anul 1962, efectuând în prezent măsurători de radioactivitate beta globală pentru toți factorii de mediu, calcule de concentrații ale radioizotopilor naturali Radon și Toron, cât și supravegherea dozelor gamma absorbite în aer.

Stația de Radioactivitatea Mediului Deva derulează un program standard de supraveghere a radioactivității mediului de 11 ore/zi. Acest program standard de recoltări și măsuratori asigură

supravegherea la nivelul județului, în scopul detectării creșterilor nivelelor de radioactivitate în mediu și realizării avertizării / alarmării factorilor de decizie.

Sunt bine stabilite fluxurile de date zilnice sau lunare pentru situații normale, cât și procedurile standard de notificare, avertizare, alarmare precum și fluxul de date în cazul sesizării unei depășiri ale pragurilor de atenționare / avertizare / alarmare.

Starea radioactivității mediului pentru județul Hunedoara rezultă din măsurătorile beta globale pentru factorii de mediu: aerosoli atmosferici, depuneri uscate și precipitații atmosferice, ape, sol și vegetație.

S-a efectuat un număr de 8023 analize beta globale (imediate și întârziate) și de doză gamma externă.

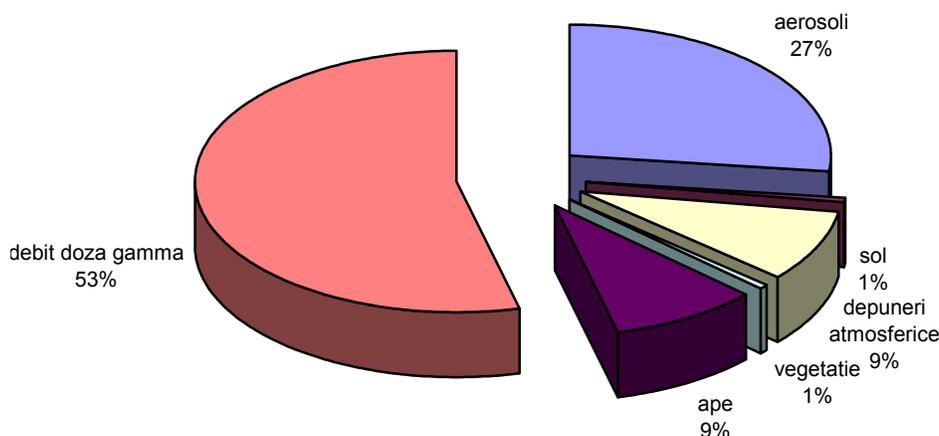
Numărul de măsurători pe factori de mediu se prezintă astfel:

Tabel nr. 1.2.6.5.1. Măsurători pe factori de mediu

Aerosoli	2188
Depuneri atmosferice	731
Apa	701
Vegetație	31
Sol	31
Debit doza gamma	4341

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Ponderea numărului de analize pe factor de mediu monitorizat este prezentată în graficul următor:

Grafic nr. 1.2.6.5.1. Ponderea numărului de analize pe factor de mediu monitorizat

În cursul anului 2008 pentru activitățile specifice beta globale determinate nu au fost înregistrate depășiri ale limitelor de avertizare.

Nivelul mediu anual al radioactivității factorilor de mediu, măsurați în cursul anului 2008, este similar celui din anul 2007, dar în continuă scădere față de nivelul din perioada accidentului de la Cernobîl. La nivelul anului 2008, se observă continua diminuare a amplitudinii maximului anual a contaminării radioactive, principala sursă de contaminare artificială a județului fiind reprezentată de procesele de resuspensie de pe sol, importantă fiind contaminarea inițială (din timpul accidentului de la Cernobîl) .

1.2.6.6. Managementul deșeurilor

1.2.6.6.1. Managementul deșeurilor de echipamente electrice și electronice

Luând în considerare necesitatea implementării legislației privind protecția mediului și a respectării standardelor Uniunii Europene în cursul anului 2008 s-a înființat punctul de colectare DEEE situat pe str. Aleea Romanilor PT8, aprobat prin Hotărârea Consiliului Local al Municipiului Deva nr. 414/19.10.2006.

Punctul de colectare DEEE - uri are un program de funcționare de luni până vineri, între orele 8.00 - 16.00. Aria de depozitare a punctului de colectare DEEE din municipiul Deva este de aproximativ 875 mp.

În anul 2008 au fost organizate 12 campanii de colectare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice în urma cărora cantitatea colectată a fost de cca 40 tone, iar în anul 2009 au fost organizate campanii de colectare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice în fiecare lună, în urma cărora cantitatea colectată a fost de cca 30 tone. Cantitatea de DEEE - uri colectate la data de 30.12.2008 a fost de 4.861 tone, iar la data de 30.12.2009 a fost de 63,72 tone.

1.2.6.6.2. Managementul deșeurilor municipale

În prezent, deșeurile menajere din municipiul Deva sunt depozitate într-un depozit amplasat la nord-est de Deva, în lunca râului Mureș, la o distanță de cca. 250 m de albia minoră a Mureșului și la cca. 50 m de digul de apărare de pe stânga Mureșului, fiind astfel apărat de inundații, distanța depozitului față de oraș este de 3,5 km. Suprafața acestui depozit este de 6,9 ha.

Colectarea deșeurilor este primară și secundară. Colectarea primară se face fără selectarea deșeurilor pe categorii, cu excepția ambalajelor tip PET la toate punctele de colectare și a DEEE-urilor.

Colectarea primară a deșeurilor la societățile comerciale se face conform autorizației de mediu a acestora.

Colectarea secundară se face în următoarele moduri:

- Camere de gunoi, la blocurile cu mai multe nivele.
- Containere metalice de 4 mc., eurocontainere de 1,1 mc. și europubele.
- Ghene de gunoi.
- Recipienti improvizati.

Recipientii pentru colectarea secundară sunt amplasați astfel:

- Pe platforme gospodărești la asociațiile de proprietari.
- Pe platforme amenajate în incinta agenților economici.
- În gospodăriile individuale.

Capacitatea și numărul recipientilor sunt:

- Containere metalice de 4 mc.: 43 buc.
- Eurocontainere 1,1 mc.: 485 buc.
- Eurocontainere 0,67mc: 31 buc.
- Europubele 120- 240 l: 2210 buc.

Problemele semnalate în cadrul procesului de colectare secundară au fost:

- Se fură roțile de la containere și de la europubele.
- Se împrăștie gunoiul de către persoane care își câștigă existența recuperând diferite materiale reciclabile.
- Se depozitează gunoiul lângă recipienti, în special de către copii.
- Se aprinde gunoiul din recipienti, distrugându-i în mod iremediabil.

Prin Hotărârea Consiliului Local al Municipiului Deva nr. 376/2009 a fost aprobat contractul de concesiune nr. 33573/2009 privind concesiunea serviciului public comunitar de salubritate a

municipiului Deva, pentru activitatea de precolectare, colectarea și transportul deșeurilor municipale, inclusiv a deșeurilor toxice periculoase din deșeurile menajere, cu excepția celor cu regim special din municipiul Deva, pentru activitatea de măturat, spălat, stropit și întreținere a căilor publice din municipiul Deva și pentru activitatea de colectarea, transportul, depozitarea și valorificarea deșeurilor voluminoase provenite de la populație, instituții publice și agenți economici, neasimilabile celor menajere - mobilier, deșeuri de echipamente electrice și electronice, etc.

Firma desemnată câștigătoare a fost S.C. SALUBRITATEA S.A. DEVA și s-a încheiat contractul de concesiune pe o perioadă de 8 ani.

Pentru transportul deșeurilor municipale și stradale S.C. Salubritate S.A. Deva dispune de 1 autogunoiere cu container de 4 mc, și 10 autogunoiere compactoare cu capacități de 10, 5, 17, respectiv 20 mc. și 2 bascule de 10 mc. Traseul parcurs este următorul:

- Colectarea se face fără preselectie în recipienti sau pungi, respectiv saci de plastic în locuințele individuale.
- Deșeurile colectate primar se transportă manual la sistemul de colectare secundar descris anterior, de către fiecare generator de deșeuri.
- Recipientii de colectare secundară sunt evacuați, în funcție de tipul acestora, astfel:
 - a. din camerele de gunoi și din ghețele de gunoi, deșeurile se evacuează manual prin lopătare. Transportul acestora se face cu autocompactoare.
 - b. Containerele metalice de 4 mc. se evacuează prin transportul acestora la depozitul de deșeuri cu autogunoieră cu container.
 - c. Eurocontainerele și europubelele se evacuează cu autocompactoare dotate cu sisteme adecvate.

Conform datelor furnizate de S.C. SALUBRITATEA S.A. DEVA, cantitatea de deșeuri colectate în 2008 de către societate a fost de 54 600 tone, iar în 2009 de 53 880 tone. Componenta deșeurilor colectate a fost următoarea: sticlă 3%, plastic 11%, hârtie/carton 12%, metal 4%, lemn 5%, materiale biodegradabile 55%, alte materiale 10%.

1.2.6.7. Situația spațiilor verzi și a zonelor de agrement în Municipiul Deva

Tabel nr. 1.2.6.7.1.

Suprafața totală	Suprafața de spațiu verde	Zone de agrement
267 887 mp	4,006 mp/locuitor	<p>Ștrandul municipal Deva: incinta ștrandului municipal este un loc de recreere atât pentru copii, tineri, cât și pentru adulți. Dotarea celor trei bazine de înot și agrement cu pompe care recircuitează apa, existența spațiilor gazonate bine întreținute, amenajarea complexelor de joacă pentru copii cu leagăne, balansoare, tobogane, bănci de odihnă, amplasarea unui număr de trei fântâni arteziene, amenajarea a două terenuri de mini fotbal, două terenuri de tenis de câmp, un teren de volei plajă, amplasarea a 10 mese de tenis de masă și aparate de fitness, precum și amenajarea unui spațiu pentru servirea mesei de tip fast-food, fac ca mulți cetățeni din municipiul Deva și nu numai, să își petreacă timpul liber aici (6.400 mp spațiu verde).</p> <p>Dealul Cetății Deva - sit de importanță comunitară, Cod sit ROSCI0054, în suprafață de 109 ha, este situat pe teritoriul municipiului Deva.</p> <p>Pădurea Bejan - sit de importanță comunitară, Cod sit ROSCI0136, în suprafață de 99,4 ha, este rezervație de tip forestier amplasată în imediata apropiere a Devei.</p>

		<p>Dealul Colț și Dealul Zănoaga - rezervație naturală botanică de categoria a IV-a, în suprafață de 78,4 ha, situată în apropierea Devei.</p> <p>Parcul Cetate, cu o suprafață gazonată de 17.000 mp.</p> <p>Parcul Opera de 6.300 mp. De asemenea s-a mărit aria suprafețelor gazonate, s-au reamenajat rondourile de flori existente.</p> <p>Parcul Bejan, cu o suprafață de 20.585 mp.</p> <p>Suprafața scuarurilor este de 13.900 mp, iar suprafața aliniamentelor plantate este de 197.600 mp.</p> <p>De asemenea, s-au înființat noi locuri de joacă în oraș și s-au reamenajat locurile de joacă existente prin completarea suprafețelor gazonate, dotarea cu complexe de joacă pentru copii și mobilier urban: bănci de odihnă, filigorii, etc.</p>
--	--	--

Conform reinventarierii parțiale efectuate de Serviciul comunitar pentru cadastru și agricultură din subordinea Consiliului Local al Municipiului Deva la data de 24.11.2008, suprafața spațiilor verzi a municipiului Deva era de 9,24 ha (conform inventarului bunurilor care aparțin domeniului public al Municipiului Deva - Hotărârea Consiliului Local al municipiului Deva nr. 196/1999).

Telecabina de pe dealul Cetății s-a bucurat de un real succes atât în rândul locuitorilor municipiului Deva cât și în rândul turiștilor. Încasările la biletele pentru călătorie cu telecabina s-au ridicat la cca. 550.000 lei în perioada ianuarie 2009 - decembrie 2009, cu telecabina călătorind aproximativ 100.000 de persoane.

De asemenea ștrandul municipal aflat în administrarea Serviciului Public de Întreținere și Gospodărire Municipală a adus venituri de cca 300.000 lei, fiind unul dintre locurile de agrement preferate de locuitorii municipiului Deva.

Salubritatea municipiului în sectorul repartizat a fost efectuată în condiții optime, iar zonele verzi existente au fost întreținute și au fost amenajate altele noi.

Din veniturile proprii Serviciul Public de Întreținere și Gospodărire Municipală a achiziționat utilaje noi, necesare desfășurării în bune condiții a activităților specifice.

Prezentarea obiectivelor, domeniilor de activitate și acțiunilor întreprinse de serviciile specializate ale Primăriei municipiului Deva

Tabel nr. 1.2.6.7.2.

Obiective	Domenii de activitate	Acțiuni
1. Rezolvarea problemelor sectoriale de mediu	Rezolvarea problemelor din domeniul apei	1. Satisfacerea cerințelor de apă ale populației din municipiul Deva și din satele aparținătoare; 2. Realizarea alimentării cu apă potabilă în sistem centralizat pentru gospodăriile individuale; 3. Inventarierea tuturor surselor individuale de alimentare cu apă potabilă din mediul urban și rural; 4. Reabilitarea vechilor rețele și realizarea de noi rețele de distribuție a apei potabile.

	2. Rezolvarea problemelor din domeniul aerului	1. Realizarea sau optimizarea instalațiilor de depoluare în cadrul proceselor tehnologice generatoare de noxe în atmosferă (acțiuni întreprinse de către agenții economici care prin procesul de producție generau noxe în atmosferă - acțiuni prevăzute prin planurile de conformare atașate autorizațiilor de mediu); 3. Acțiuni în vederea conștientizării de către populație a necesității reducerii emisiilor de CO2 prin campanii de conștientizare.
	3. Managementul deșeurilor	1. Extinderea rețelei de colectare selectivă a deșeurilor; 2. Extinderea rețelei publice de colectare a deșeurilor; 3. Realizarea unor proiecte privind acțiuni de conștientizare a populației; 4. Monitorizarea permanentă a curățeniei din municipiul Deva, precum și modul de aplicare a prevederilor legale privind colectarea selectivă a deșeurilor, reciclarea și introducerea lor în circuitul productiv; 5. Participarea la ședințele comitetului județean pentru redactarea și aprobarea Planului Județean pentru Managementul deșeurilor; 6. Organizarea de campanii de colectare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice;
	4. Poluarea fonică	1. Restricționarea traficului rutier pe unele străzi în vederea reducerii poluării fonice.
2. Apărarea împotriva calamităților, dezastrilor și accidentelor naturale	1. Prevenirea diverselor riscuri de mediu	1. Protejarea lucrărilor de apărare și a instalațiilor de captare a apei; 2. Reabilitarea lucrărilor existente și realizarea unor noi lucrări de apărare a mediului natural și construit împotriva inundațiilor; 3. Conștientizarea populației cu privire la modul de intervenție și acțiune în cazul unor fenomene meteorologice periculoase (ruperi de nori, ploi abundente, poduri de gheață pe cursurile de apă, etc.).
	2. Schimbarea mentalității și a comportamentului față de mediu	1. Încheierea de parteneriate active între administrația publică locală și instituțiile de învățământ, în vederea realizării de programe de educație ecologică: - organizarea, împreună cu unitățile de învățământ din municipiul Deva, a manifestării „Săptămâna mobilității europene”, eveniment prin care copiii au fost informați cu privire la importanța reducerii emisiilor de CO2; - organizarea, împreună cu unitățile de învățământ din municipiul Deva, a manifestării „Zilele energiei inteligente în municipiul Deva”, eveniment prin care copiii au fost informați cu privire la importanța economisirii resurselor energetice, a folosirii de echipamente electrice și electronice cu consum redus de energie; - organizarea, împreună cu unitățile de învățământ, a campaniei „Milioane de oameni, milioane de copaci”, campanie în care căreia s-au plantat copaci și flori în parcurile, zonele verzi și aliniamentele plantate din municipiul Deva; - au fost ecologizate zonele de agrement (Pădurea

		Bejan, Dealul Cetății, Cabana Căprioara); - organizarea campaniei „Închide, Stinge, Reciclează”, campanie în cadrul Primăriei Deva prin care se propune o nouă atitudine în ceea ce privește consumul responsabil de resurse energetice și colectarea selectivă a deșeurilor.
3. Animale abandonate și influența asupra stării de sănătate a populației		Managementul câinilor comunitari pe raza municipiului Deva este asigurat de către Serviciul Public de Întreținere și Gospodărire Municipală Deva în colaborare cu Asociația chinologică „Canis” Deva. Adăpostul pentru câinii comunitari este organizat pe un teren în suprafață de 3.571 mp, situat în Deva, Sântuhalm f.n.

1.2.6.8. Păduri și spații protejate

Pe suprafața municipiului Deva se află:

- Arii naturale protejate de importanță națională: rezervațiile naturale „Dealul Cetății Deva”, „Dealul Colț și Dealul Zănoaga”, „Pădurea Bejan”, în conformitate cu Legea nr.5/2000;
- Arii naturale protejate de importanță comunitară: Dealul Cetății Deva și Pădurea Bejan, care includ ca suprafață și cele trei rezervații naturale enumerate mai sus, în conformitate cu Ordinul Ministrului Mediului și Dezvoltării Durabile nr.1964/2007;
- Monumente ale naturii și exemplare de specii de floră protejată (Taxus baccata, Ginkgo biloba), în conformitate cu Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr.13/1997.

1.2.6.9. Riscurile de mediu

Având în vedere așezarea geografică și dezvoltarea municipiului Deva, acesta este supus riscurilor de mediu ce se încadrează în categoriile de risc natural și tehnologic.

Riscurile de mediu monitorizate la nivelul municipiului Deva sunt:

- a) Riscuri naturale: furtuni, îngheț, secetă, inundații, incendii, cutremur;
- b) Riscuri tehnologice: accidente, avarii, explozii cu incendii.

1.2.6.9.1. Riscuri naturale

1.2.6.9.1.1. Alunecări de teren

În conformitate cu datele la nivel național, Municipiul Deva este cuprins în perimetrul zonelor cu risc natural provenit din alunecări de teren.

Zona afectată de alunecări de teren este în jurul străzii Crângului-Deva, între Deva și Archia și între Bârcea Mare și Băcia. Pentru zona Crângului este în curs de elaborare un studiu de fezabilitate pentru consolidarea acestui teren instabil.

Pentru protejarea împotriva alunecărilor de teren a unui număr de 60 de gospodării de pe strada Aurel Vlaicu din Deva, pentru siguranța circulației rutiere în zonă și accesul în zona de agrement Cabana Căprioara, Primăria Municipiului Deva a executat un zid de sprijin cu o lungime de 48 m și He = 5 m, cu finanțare de la bugetul local și de la Ministerul Mediului prin Administrația Fondului pentru Mediu din Fondul de mediu.

1.2.6.9.1.2. Inundații

În conformitate cu datele la nivel național Municipiul Deva se află în perimetrul zonelor inundabile. În urma datelor colectate referitoare la inundații, situația se prezintă astfel:

- Zona inundabilă a râului Mureș pe malul stâng, între podul rutier spre Brad și râul Strei. Între podul rutier spre Brad și râul Cerna s-a construit digul care controlează inundațiile. Între râul Cerna și râul Strei din cauza lipsei unui dig există pericolul inundațiilor pe suprafața terenurilor agricole adiacente.

- Zona inundabilă a râului Cerna, începe din dreptul localității Peștișul Mare pe ambele laturi, ajungând până la vărsarea în Mureș.

1.2.6.9.1.3. Seisme

În conformitate cu STAS 11100/1-77 (clasificarea seismică din România), zona se încadrează între zona seismică clasa IV (Deva) și clasa VI (Simeria) pe scara Mercalli, ceea ce înseamnă că un cutremur cu o intensitate între IV și VI poate cauza daune minore în cazul clădirilor comune (blocuri) și daune medii în cazul clădirilor construite din cărămidă (în conformitate cu STAS 3684-71).

1.2.6.9.1.4. Schimbări climatice

Schimbările climatice, asociate cu variațiile pe termen lung ale sistemului climatic, sunt determinate de următorii factori:

- factori interni: modificări care apar în interiorul sistemului climatic, interacțiuni între componentele sistemului climatic;
- factori externi naturali: variația energiei emise de soare, erupții vulcanice, variația parametrilor orbitali ai Pământului;
- factori externi antropogeni: emisiile de gaze cu efect de seră (CO₂, N₂O, CH₄, hidrofluorocarburi - HFC, perfluorocarburi - PFC, hexafluorura de sulf).

România este semnatară a Convenției Cadru a Națiunilor Unite asupra Schimbărilor Climatice care a avut loc la 5 iunie 1992 la Rio de Janeiro. Convenția a fost ratificată de Parlamentul României prin Legea nr. 24 din 1994, care are ca principal obiectiv stabilizarea concentrațiilor de gaze cu efect de seră în atmosferă la un nivel care să prevină orice dereglare antropogenică a sistemului climatic.

România, ca parte semnatară a convenției, a fost prezentă la negocierile privind schimbările climatice la Berlin în anul 1995, când s-au stabilit obiectivele pe termen mediu și lung, și la Kyoto în anul 1997, când s-au stabilit datele concrete și mijloacele de realizare a acestor obiective.

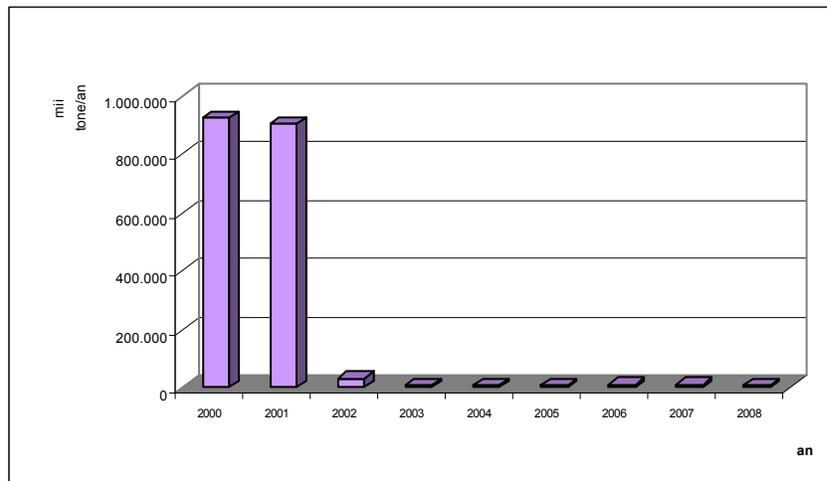
Implementarea măsurilor rezultate din Protocolul de la Kyoto, ratificat prin Legea nr. 3 din 2001, are două obiective de bază:

- respectarea angajamentului de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 8% comparativ cu anul de referință 1989 pentru perioada de angajament 2008 - 2012;
- adoptarea unui set de mecanisme flexibile de piață în cooperare cu alte țări (JI, CDM, IET).

Tabel nr.1.2.6.9.1.4.1. Emisii totale anuale de gaze cu efect de seră în perioada 2000-2008

Județul Hunedoara	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Emisii totale (mii tone CO ₂ Eq)	924.310,3	904.107,7	32.302,9	6.046,8	8.039,4	7.434,8	9.060,6	11.070,4	8.993,7

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

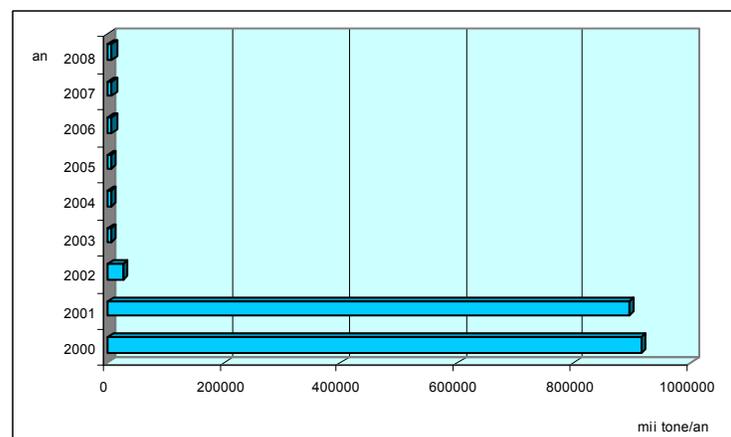

Grafic nr.1.2.6.9.1.4.1. Evoluția emisiilor de CO2 echivalent în perioada 2000-2008

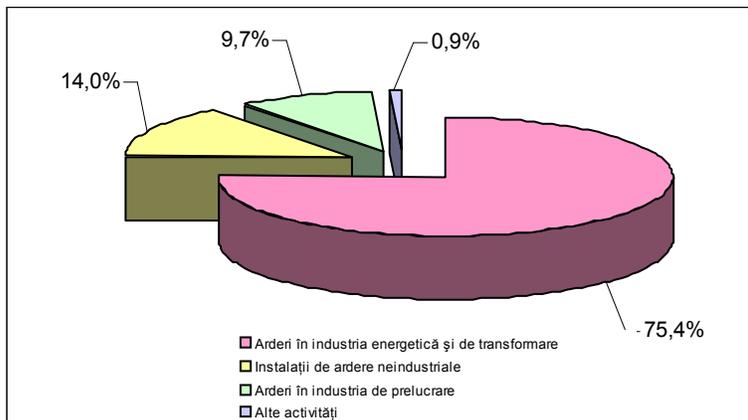
Tabel nr.1.2.6.9.1.4.2. Emisii anuale de dioxid de carbon în perioada 2000-2008

Județul Hunedoara	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Emisii totale (mii tone CO2)	913.148,4	893.073,1	25.931,3	4.914,3	5.803,0	5.707,8	6.205,5	7.713,1	6.783,2

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Grafic nr.1.2.6.9.1.4.2. Evoluția emisiilor de CO2 în perioada 2000-2008

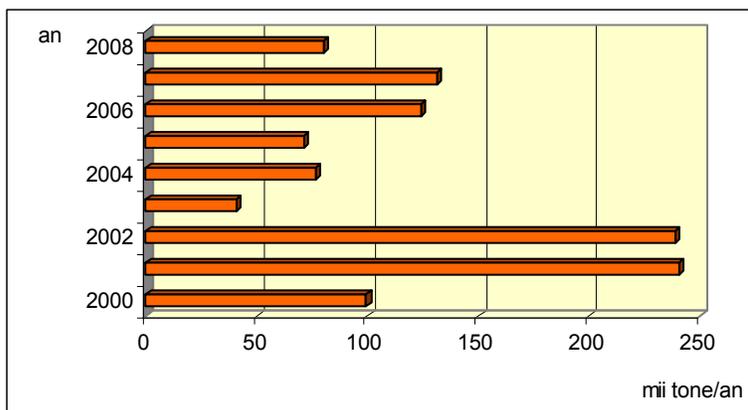

Grafic nr.1.2.6.9.1.4.3. Repartiția emisiilor de CO2 pe sectoare de activitate în anul 2008

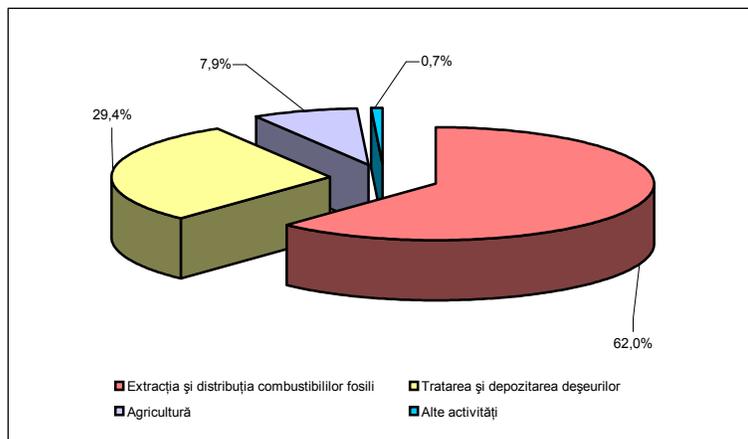
Tabel nr.1.2.6.9.1.4.3. Emisii anuale de metan în perioada 2000-2008

Județul Hunedoara	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Emisii totale (mii tone CH4)	99,4	240,8	238,7	40,5	76,3	71,6	124,4	131,3	80,4

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Grafic nr.1.2.6.9.1.4.4. Evoluția emisiilor de CH4 în perioada 2000-2008

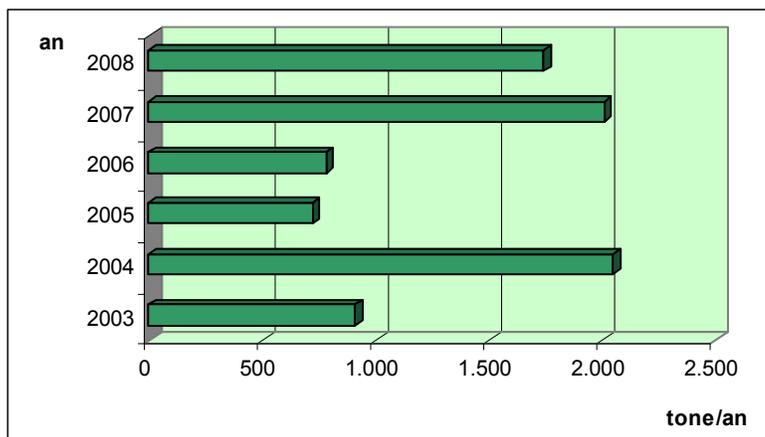
Grafic nr.1.2.6.9.1.4.5. Repartiția emisiilor de CH4 pe sectoare de activitate în anul 2008

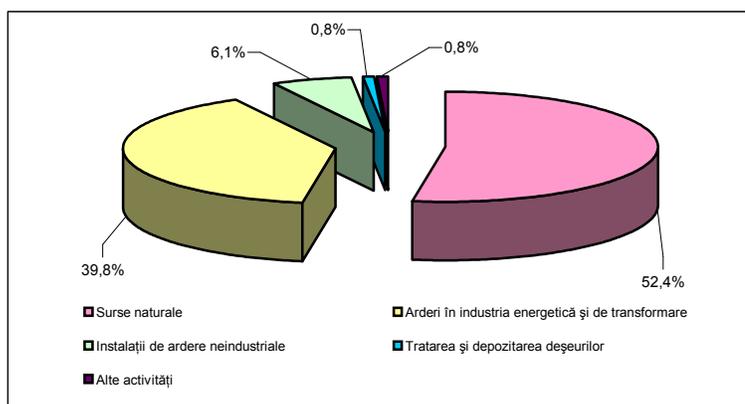
Tabel nr.1.2.6.9.1.4.4. Emisii anuale de protoxid de azot în perioada 2003-2008

Județul Hunedoara	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Emisii totale (tone N2O)	909,8	2.045,4	720,6	783,0	2.005,6	1.739,9

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Grafic nr.1.2.6.9.1.4.6. Evoluția emisiilor de N2O în perioada 2003-2008

Grafic nr.1.2.6.9.1.4.7. Repartiția emisiilor de N2O pe surse generatoare în anul 2008

Schema de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră (EU ETS) instituită de Directiva 2003/87/CE are scopul de a sprijini statele membre ale UE în atingerea obiectivului prevăzut de Protocolul de la Kyoto, într-o manieră eficientă din punct de vedere al costurilor. Schema stabilește un sistem de limitare - tranzacționare bazat, în primă fază, doar pe instalațiile industriale care emit CO₂: instalații de ardere cu putere nominală peste 20 MW, instalații din rafinării, cuptoare de cocs, precum și instalații din siderurgie, industria mineralelor, cimentului, sticlei și ceramicii, celulozei și hârtiei.

Inventarul instalațiilor din județul Hunedoara care intră sub incidența Anexei 1 la Directiva 2003/87/CE este prezentat în următorul tabel:

Tabel nr.1.2.6.9.1.4.5. Instalații EU-ETS în județul Hunedoara

Activitate	Unitate industrială
Activități din domeniul energiei	
Instalație de ardere cu o putere nominală ce depășește 20 MW	S.C. Termoelectrica S.A. - S.E. Paroșeni
	S.C. Electrocentrale S.A. Deva
	S.C. Acvacalor S.A. Brad
Activități din domeniul producerii și prelucrării metalelor	
Instalație pentru producerea oțelului în care se realizează turnarea continuă, cu o capacitate de peste 2,5 t/h	S.C. ArcelorMittal S.A. Hunedoara
Activități din domeniul industriei mineralelor	
Instalație pentru producția de clincher de ciment în cuptoare rotative cu o capacitate de producție de peste 500 t/zi	S.C. Carpatcement Holding S.A. - Sucursala Deva
Instalație de producere a varului cu o capacitate de peste 50 t/zi	S.C. Carmeuse Holding S.R.L. - Punct de lucru Chișcădaga
Instalație pentru producerea de cărămizi, cărămizi refractare cu o capacitate de peste 4 mc și o densitate de peste 300 kg/mc	S.C. Refraceram S.R.L. Baru

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Cei șapte agenți economici din tabelul de mai sus au obținut autorizația privind emisiile de gaze cu efect de seră pentru perioada 2008-2012, conform prevederilor legale în vigoare.

1.2.6.9.2. Riscuri tehnologice

Un mediu curat este esențial pentru sănătatea umană și bunăstare. Totuși, interacțiunile dintre mediu și sănătatea umană sunt extrem de complexe și dificil de evaluat. Aceasta face ca utilizarea principiului precauției să fie extrem de utilă. Cele mai cunoscute impacturi asupra sănătății se referă la poluarea aerului înconjurător, la calitatea proastă a apei și la igiena insuficientă. Se cunosc mult mai puține despre impacturile substanțelor chimice periculoase asupra sănătății. Zgomotul reprezintă o problemă emergentă de sănătate și de mediu. Schimbările climatice, diminuarea stratului de ozon, pierderea biodiversității și degradarea solului pot afecta, de asemenea, sănătatea umană.

1.2.6.9.2.1. Efectele poluării aerului asupra stării de sănătate

Efectele poluării aerului asupra sănătății populației sunt numeroase și deosebit de nocive. Poluanții pătrund în căile aeriene, sunt reținuți parțial în plămân sau trec în sânge și sunt parțial evacuați tot pe cale respiratorie, la care contribuie secreția glandelor mucoase și acțiunea cililor vibraționali. Poluanții ajunși în sânge vor fi depozitați în țesuturi, în mod selectiv, iar apoi vor ajunge din nou în sânge, acționând nociv în funcție de însușirile lor toxice. Ei vor fi evacuați prin urină și, mai rar, prin bilă, salivă.

Efectele nocive ale poluanților pot fi iritante, asfixiante, toxice, cancerigene, alergice. Ele vor genera boli acute și cronice ale aparatului respirator și organelor anexe: nas, faringe, laringe, sinusuri și urechi, cât și alte maladii de o deosebită gravitate: cancer, efecte mutagene și teratogene și intoxicații.

Efectele nocive ale oxizilor de azoți:

- gaz iritant pentru mucoasă afectează aparatul respirator și diminuează capacitatea respiratorie (gradul de toxicitate al NO₂ este de patru ori mai mare decât cel al oxizilor de azot);

- oxizii de azot contribuie la formarea ploilor acide și favorizează acumularea nitraților la nivelul solului care pot provoca alterarea echilibrului ecologic ambiental.

Efectele nocive ale dioxidului de sulf:

- poate provoca iritația ochilor, gâtului și, în special, al sistemului respirator;
- persoanele afectate în principal sunt cele în vârstă și cele care au probleme respiratorii;

- în atmosferă, contribuie la acidifierea precipitațiilor cu efecte toxice asupra vegetației.

Efectele nocive ale pulberilor:

- în zonele în care se înregistrează depășiri ale limitelor admise pentru pulberile în suspensie, în special cele cu dimensiuni micronice și submicronice, pot afecta aparatul respirator cu precădere la copii, pot irita ochii (conjunctivită) și pielea;

- toxicitatea pulberilor se datorează nu numai caracteristicilor fizico-chimice, dar și dimensiunilor acestora. Cele mai mari particule (diametru mai mare de 10 μm) sunt blocate în primele părți ale aparatului respirator al omului. Cele cu diametru mai mic de 10 μm (PM10) și mai mic de 2,5 μm (PM5) pot atinge alveolele plămânilor provocând inflamații sau intoxicații. Mai mult decât atât, ele poartă gaze iritante (SO₂, NO_x, etc.), elemente toxice (cum ar fi plumbul, cadmiul, arsenul, etc.) și substanțele cancerigene (hidrocarburi policiclice aromatice, nitrocompuși, aldehide, etc.). Pulberile în suspensie pătrunse în plămân se depun, cauzând cancerul bronhopulmonar, conducând astfel la creșterea mortalității.

În afara acestor consecințe deosebit de grave, poluarea atmosferică produce o modificare a întregii ambianțe, reducerea radiațiilor solare, ultraviolete și luminoase, favorizează ceață și precipitații (mai puțin cantitativ). Ca urmare, vor fi favorizate bolile prin carență de radiații ultraviolete - rahitism, tulburări de osificare și accidente rutiere, navale, aviatice.

De asemenea, poluarea atmosferei determină un ansamblu ecologic ce acționează negativ asupra psihicului și, indirect, asupra comportamentului uman. Este vorba de murdărirea obiectelor, suprafețelor, ferestrelor, afectarea vegetației, schimbarea culorii ambianței.

Mortalitatea generală se datorează, în special, bolilor aparatului circulator, tumorilor maligne, bolilor aparatului respirator și bolilor aparatului digestiv. Poluarea aerului din zonele populate are o influență majoră în declanșarea acestor afecțiuni.

1.2.6.9.2.2. Efectele poluării apei asupra stării de sănătate

Ca și aerul, apa este un factor indispensabil vieții. În organisme, ea îndeplinește multiple funcții, de la dizolvarea și absorbția elementelor nutritive, la transportul și eliminarea produșilor nocivi și/sau rezultați din metabolism.

În condițiile poluării mediului, calitatea apei folosită de populație poate constitui un important factor de îmbolnăvire, prin transmiterea de:

- boli infecțioase - produse prin apa poluată (epidemii - afectează un număr mare de persoane sau endemii - forma de îmbolnăvire care se găsește permanent într-o zonă);
- bolile bacteriene - febra tifoidă este determinată de bacilul tific (*Salmonella typhi*), poate fi combătută prin vaccinarea antitifică și prin respectarea măsurilor de igienă personală; dizenteria, produsă de *Shigella* sp., este extrem de periculoasă prin efectele sale de deshidratare;
- bolile virotice - poliomielita poate fi prevenită prin vaccinare; hepatita epidemică este legată de transmiterea virusului prin apa contaminată, nu doar prin contactul cu omul bolnav;
- boli parazitare - amibiaza (dizenteria amibiană) este favorizată de rezistența sporită a parazitului sub forma chistică; lambliaza sau giardiaza se contactează prin consumarea apei infestate cu chiști; strongiloidoza este produsă de un parazit ce trăiește în organismul uman; tricomonioza este determinată de *Trichomonas* sp. (flagelat);
- boli neinfecțioase - produse prin apa poluată: intoxicația cu nitrați (efect methemoglobinizant), intoxicația cu plumb (saturnism hidric), intoxicația cu mercur ce are ca semne și simptome: dureri de cap, amețeli, insomnie, anemie, tulburări de memorie și vizuale. Intoxicația cu cadmiu afectează ficatul (enzimele metabolice) și duce la anemie, etc. Intoxicația cu arsen (ce se acumulează ca și mercurul în păr și unghii), duce la tulburări metabolice și digestive, cefalee, amețeli, etc. Intoxicația cu fluor are forme dentare, osoase și renale. Intoxicația cu pesticide are efecte hepatotoxice, neurotoxice, de reproducere, etc.

Rezultatele analizelor efectuate de Autoritatea de Sănătate Publică a Județului Hunedoara la probele de apă recoltate în anul 2008 din rețeaua de distribuție:

Tabel nr.1.2.6.9.2.2.1. Analize efectuate la probele de apă din rețeaua de distribuție în județul Hunedoara, în anul 2008

ZONA	Total probe 2008						Analize bacteriologice		Analize chimice	
	Bacteriologic			Chimic			Analize efectuate	Necoresp	Analize efectuate	Necoresp.
	Probe recoltate	Necoresp	% coresp.	Probe recoltate	Necoresp	% coresp.				
ZONA DEVA	1075	4	99,62	1075	0	100	2532	8	3224	97
ZONA HUNEDOARA	1462	55	96,23	1334	55	95,87	3760	72	5167	698
ZONA VALEA JIULUI	2554	4	99,84	2421	1	99,95	6622	10	6620	1
ZONA BRAD	207	1	99,51	207	0	100	509	2	795	16
TOTAL JUDEȚ 2008	5298	64	98,79	5037	56	98,88	13423	92	15806	812

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

În anul 2008 nu a fost înregistrată nici o epidemie hidrică.

Supravegherea de către Autoritatea de Sănătate Publică a Județului Hunedoara a cazurilor de methemoglobinemie acută generate de apa din fântână:

- nu a fost înregistrat nici un caz de methemoglobinemie acută infantilă generată de apa de fântână;
- s-a efectuat monitorizarea calității apei din 134 de fântâni publice sau izvoare raportate de Consiliile Locale, prin recoltarea și analizarea chimică și microbiologică a unui număr de 268 probe din care un număr de 159 de probe au fost necorespunzătoare.

Monitorizarea de către Autoritatea de Sănătate Publică a Județului Hunedoara a radioactivității apei potabile:

- s-au recoltat 12 probe de apă prelucrându-se până la faza de reziduu la Deva, iar prelucrarea finală s-a realizat la laboratorul de Igiena radiațiilor Reșița ;
- nici una din probele recoltate nu a prezentat contaminare radioactivă.

1.2.6.9.2.3. Efectele gestionării deșeurilor municipale asupra stării de sănătate a populației

Deșeurile urbane sunt depozitate în rampe de gunoi care nu sunt prevăzute cu sisteme de protecția mediului, reprezentând pericol de contaminare a factorilor de mediu și vectori importanți în răspândirea bolilor infecțioase, datorită agenților patogeni conținuți. Deșeurile solide municipale care sunt depozitate la groapa municipală de deșeuri, precum și depozitățile ilegale de deșeuri cauzează pagube mediului prin poluarea apei și a solului.

Stația de tratare a apei este subdimensionată, iar tratarea apei este insuficientă, fiind încărcată cu substanțe organice, NH₃ și alți poluanți. Acest fapt duce la o calitate scăzută a apei de suprafață.

În ceea ce privește calitatea vieții, oamenii sunt descurajați în folosirea cursurilor de apă Mureș și Cerna pentru activități de agrement. De asemenea, ele prezintă un impact negativ asupra florei și faunei acvatice. Impactul asupra mediului natural include degradarea solului, creșterea riscului producerii alunecărilor de teren și influența negativă asupra florei și faunei acvatice.

Influența asupra sănătății publice include intoxicații accidentale, boli respiratorii, infecțioase, bacteriologice și dermatologice. Impactul asupra calității vieții include mirosul neplăcut și imposibilitatea de a folosi zonele afectate pentru agrement și turism.

Luând în considerare poluarea produsă de deșeuri asupra factorilor de mediu, concluzionăm că efectele asupra sănătății populației ar putea fi:

- poluarea solului, apei, aerului cu deșeuri periculoase poate induce afecțiuni reproductive și perturbații funcționale, hepatite cronice și ciroze hepatice, dereglări ale sistemului imunitar, handicapuri fizice și retardări mintale;
- poluarea atmosferei poate induce afecțiuni respiratorii virale și bacteriale (pneumonia), astmul, malformații congenitale, cancerul pulmonar, faringian, etc.;
- poluarea apei poate induce boli diareice acute, gușa endemică, caria dentară, diferite afecțiuni cardiovasculare, intoxicații.

1.2.6.9.2.4. Impactul sectorului energetic asupra mediului

Sectorul energetic, la nivelul municipiului Deva, este reprezentat de S.C. Electrocentrale Deva S.A. Datorită complexității construcțiilor, instalațiilor și proceselor tehnologice, a caracteristicilor materiilor prime și deșeurilor rezultate, a suprafețelor ocupate, activitatea termocentralei prezintă impacturi negative asupra tuturor factorilor de mediu: apă, aer, sol.

Pulberile (cenușa zburătoare) au efecte locale asupra mediului înconjurător, emisiile de SO₂ și NO_x contribuie la formarea “ploilor acide”, cu acțiune regională, în timp ce emisiile de CO₂ contribuie la creșterea “efectului de seră”. Emisiile de CO, CO₂, N₂O, NO_x afectează stratul de ozon.

Apele evacuate din instalațiile de răcire ale termocentralei pot contribui la poluarea termică a râurilor, cu efecte negative asupra florei și faunei acvatice. Apele reziduale din circuitele epurărilor chimice ale termocentralei pot provoca poluarea chimică a emisarilor. Scăpările prin neetanșeități sau cele generate accidental din rezervoarele de ulei și păcura pot provoca impurificarea apelor de suprafață, a solului și a pânzei freatice.

Depozitele de cărbune și mai ales cele de zgură și cenușă constituie surse potențiale de poluare a aerului și solului (datorită spulberării de către vânt a particulelor), precum și a apelor, ele ocupând suprafețe importante de teren.

Coșurile de fum și turnurile de răcire, datorită înălțimii lor considerabile, au impact asupra peisajului, iar conductele de gaze naturale, de păcură și cele care transportă agenți termici, hidroamestec de zgură și cenușă, afectează aspectul estetic, mai ales în zonele urbane.

Poluanții rezultați din arderea combustibililor fosili conduc nu numai la deteriorarea calității atmosferei ci și a celorlalți factori de mediu. Pentru o zonă urbană, construcțiile și instalațiile pot fi afectate de poluare.

Pentru reducerea impactului sectorului energetic asupra mediului s-au luat următoarele măsuri:

- îmbunătățirea combustiei pentru reducerea emisiilor de NO_x ;
- montarea unor instalații de desulfurare a gazelor de ardere;
- îmbunătățirea randamentelor electrofiltrelor;
- reducerea spulberării cenușii din depozitele de zgură și cenușă prin montarea instalațiilor de umectare în perioada secetoasă;
- prevenirea poluării apelor cu produse petroliere;
- prevenirea poluării termice a râului Mureș;

- amenajarea depozitelor pentru depozitarea deșeurilor de zgură și cenușă și închiderea, conform calendarului de închidere.

Reabilitarea blocurilor energetice de la S.C. Electrocentrale S.A. Deva vor conduce la diminuarea emisiilor atmosferice de pulberi și compuși chimici, iar lucrările de rețehnologizare vor conduce la scăderea impactului asupra florei și faunei.

S.C. Electrocentrale S.A. Deva a luat măsuri pentru respectarea programului propriu întocmit în conformitate cu cerințele Directivei 2001/80/EC privind limitarea emisiilor anumitor poluanți în atmosferă proveniți din instalațiile mari de ardere.

S.C. Electrocentrale S.A. Deva va promova un management durabil al protecției mediului prin:

- aplicarea standardelor privind automonitorizarea continuă a emisiilor;
- identificarea fondurilor necesare, pentru realizarea investițiilor de mediu prevăzute în Planurile de Implementare ale Directivelor Europene;
- asigurarea stabilității și siguranței depozitelor de zgură și cenușă, precum și protecția mediului în acea zonă în conformitate cu cerințele europene;
- închiderea depozitelor conform calendarului de închidere;
- monitorizarea emisiilor de gaze cu efect de seră în vederea încadrării în cotele distribuite prin Planul Național de Alocare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră.

1.2.6.9.2.5. Efectele zgomotului asupra sănătății populației

În condițiile civilizației contemporane, omul trăiește într-o continuă ambianță sonoră. Pretutindeni el este însoțit neîncetat de un ansamblu de sunete și zgomote de cele mai diferite intensități având efecte mai mult sau mai puțin agresive asupra confortului și chiar asupra sănătății sale. Dacă ascultăm muzică frumoasă și tare, acesta este un sunet, dar pentru vecinul care încearcă să doarmă, muzica este un zgomot.

Sunetul reprezintă oscilații mecanice într-un mediu. Zgomotul este definit ca sunet nedorit.

Nivelul de zgomot ambiental este exprimat în decibeli (dB). Decibelul este unitatea de măsură logaritmică folosită pentru a exprima raportul dintre puterile a două surse sonore, astfel:

- 0 dB este limita pe care o poate sesiza urechea umană;
- între limite de 30 și 60 dB se situează zgomotul produs de o convorbire;
- 40 dB este zgomotul dintr-o casă normală;
- 85 dB este nivelul mediu al unei melodii;
- 150 dB este zgomotul produs de avionul cu reacție.

Nivelul de 20 - 30 dB este inofensiv pentru organismul uman, acesta este fondul sonic normal.

Când zgomotul este este dăunător sau deranjant?

- expuneri la peste 45 dB duc la perturbarea somnului;
- expuneri la peste 55 dB perturbă comunicarea;
- expuneri la peste 65 dB prezintă risc de sănătate;
- expuneri la peste 120 dB provoacă senzația de durere;
- expunerea la 150 dB este insuportabilă.

Pragul cel mai de jos care poate fi auzit este de 0 dB, iar pragul de durere este de 120dB.

Dacă zgomotul este, în general, neplăcut, tot așa absența sa totală este de nedorit. Organismul uman se adaptează greu la "lumea tăcerii". Astfel, liniștea desăvârșită poate avea - paradoxal - urmări nedorite, perturbări ale activității cerebrale normale.

Modificările organice ce apar datorită acțiunii zgomotului sunt traumatisme ale urechii interne, care, repetate în timp, duc la surditate de percepție (surditate profesională). La intensități egale, zgomotele cu frecvența mai înaltă sunt mai nocive decât cele cu o frecvență joasă.

În afara urechii interne, alte sisteme și organe afectate vor genera tulburări cardiovasculare (vasoconstricție cu creșterea rezistenței periferice, mai ales la hipertensivi) oboșală generală,

solicitare nervoasă, perturbare a somnului (insomnie precoce, agitație nocturnă, somn profund neodihnitor), creștere a excitabilității neuromusculare și a schimburilor respiratorii, scădere a motricității gastrointestinale, creștere a activității glandelor endocrine, stări de iritabilitate.

Mărirea acestor efecte depinde de intensitatea sonoră, de banda de frecvență a perturbațiilor sonore, de durata expunerii la perturbația sonoră, de existența unor sunete pure de frecvență înaltă suprapusă peste zgomote, de existența unor perturbații intermitente, de prezența suplimentară a vibrațiilor. Acțiunea dăunătoare a zgomotelor este mai accentuată dacă în condiții identice de frecvență și intensitate, perturbațiile sonore:

- acționează sub formă de impulsuri, efectul dăunător fiind ca a unui zgomot cu 10 dB mai mare;
- dacă zgomotul are apariție și durată neașteptată;
- dacă are o bandă de frecvență mai largă;
- dacă în spectru conține și sunete pure;
- dacă zgomotul este însoțit de vibrații mecanice.

Pentru nivele ale zgomotelor până la 65 dB, apar doar efecte psihice care constă în creșterea nivelului de iritabilitate, urmată de scăderea nivelului atenției, apariția oboselii, tulburări ale somnului, scăderea randamentului școlar și profesional.

Pentru nivele ale zgomotelor de peste 65 dB apar și efecte fiziologice, cum ar fi scăderea acuității auditive, dependente de durata expunerii și de nivelul perturbației sonore. Pentru nivele sub 85 dB aceste efecte sunt reversibile. Pentru expuneri la nivele de peste 85 dB, în cazul expunerilor profesionale, aceste modificări devin ireversibile.

Pentru expuneri de peste 5 ani la nivele de peste 65 dB, poate apare chiar surditatea. La astfel de expuneri se constată afectarea celulelor auditive, distrugerea învelișului celular exterior din urechea internă. Astfel de tulburări apar la persoanele care lucrează în industria textilă, la stații de compresoare, la prelucrarea metalelor prin așchiere, în industria siderurgică, la prelucrarea lemnului și a sticlei, etc.

Expunerea de 6-7 ore la 80 - 90 dB produce tulburări ale funcționării scoarței și sistemului nervos vegetativ.

Dacă nivelul de intensitate a sunetelor depășește 120 dB, percepția devine dureroasă, expunerea îndelungată producând efecte dureroase, câmpul sonor producând leziuni interne ireversibile. Peste 140 dB efectele sunt letale și la expuneri scurte.

Expunerea îndelungată la nivele de intensitate mai scăzute produce oboseală, scăderea distanței minime de percepere inteligibilă a vorbirii, scăderea sensibilității de percepere a vorbirii, în special a frecvențelor înalte. La expunerea îndelungată, la început apare surditatea temporară, apoi surditatea definitivă. Efectele neplăcute apar la nivele de peste 40 dB. În afară de tulburările aparatului auditiv, crește tensiunea arterială, pulsul, tensiunea vasculară craniană poate crește de trei ori, scade acuitatea vederii, se modifică ritmul respirator, apare iritarea nervoasă.

Chiar și infrasunetele pot produce leziuni ale unor organe prin intrarea în rezonanță a acestor organe. Infrasunetele produc intrarea în rezonanță a unor organe interne cum ar fi creier, ficat, inimă, etc.

Efectele ultrasunetelor sunt periculoase numai la nivele care depășesc 140 dB.

Zgomotul este o problemă de mediu și de sănătate mai ales în zonele urbane unde, urmare a traficului intens, sunt înregistrate nivele de zgomot peste normele admise de standardele în domeniu. La poluarea sonoră, mai participă și zgomotul produs de diferitele obiective industriale amplasate în perimetrul zonelor populate, mai ales dacă sunt la distanță mică de zonele rezidențiale. Unii specialiști consideră zgomotul ca un pericol grav, la fel ca și poluarea mediului înconjurător.

1.2.6.9.2.6. Impactul transporturilor asupra mediului

Transporturile poluează atmosfera cu produși de ardere a combustibililor: funingine, oxid de carbon, hidrocarburi, plumb. Atât transportul de mărfuri cât și de persoane prezintă o amenințare asupra mediului, în special în orașele mari și de-a lungul principalelor artere rutiere. Datorită acestui fapt, traficul are o influență directă asupra sănătății publice, aici fiind cuprinse toate bolile respiratorii, slăbirea sistemului imunitar și o incidență mai mare a cancerului. Influența negativă asupra calității vieții include vizibilitatea scăzută, niveluri ridicate ale zgomotului și mirosul neplăcut.

Traficul constituie o importantă sursă de poluare a mediului urban, atât prin numărul mare al autovehiculelor, cât și prin cantitatea de substanțe poluante evacuate. Traficul urban se face răspunzător de eliminarea în atmosferă a bioxidului de sulf, oxizilor de azot, monoxidului de carbon, dioxidului de carbon, compușilor organici volatili și ai plumbului care constituie un factor de poluare notabil. Odată ajunși în atmosferă, în funcție de condițiile meteorologice, acești poluanți participă la o serie de reacții fotochimice care contribuie la producerea ozonului de atmosferă joasă.

Tabel nr.1.2.6.9.2.6.1. Situația emisiilor din transportul rutier la nivelul județului Hunedoara

Poluant	Emisii în 2006	Emisii în 2007	Emisii în 2008
SO ₂	67,698 Mg	72,256 Mg	80,009 Mg
NO _x	193,640 Mg	209,617 Mg	267,323 Mg
NM ₁₀ VOC	87,957 Mg	109,177 Mg	100,893 Mg
CH ₄	1,628 Mg	1,983 Mg	2,105 Mg
CO	579,503 Mg	779,935 Mg	655,625 Mg
CO ₂	24,016 Gg	26,004 Gg	27,737 Gg
N ₂ O	1,134 Mg	1,197 Mg	1,211 Mg
Cd	0,075 Kg	0,082 Kg	0,087 Kg
Cr	0,377 Kg	0,408 Kg	0,436 Kg
Cu	12,827 Kg	13,889 Kg	14,814 Kg
Ni	0,528 Kg	0,571 Kg	0,609 Kg
Pb	77,081 Kg	77,017 Kg	19,248 Kg
Se	0,075 Kg	0,082 Kg	0,087 Kg
Zn	7,545 Kg	8,170 Kg	8,699 Kg
Pulberi	28,551 Mg	29,963 Mg	33,712 Mg

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

Din tabelul de mai sus se constată o creștere ușoară a emisiilor provenite din transportul rutier în anul 2008 față de anul 2007, mai puțin pentru NM₁₀VOC, CO și Pb.

Dat fiind faptul că transportul rutier constituie o sursă majoră de poluare, în special în localitățile urbane, se impune implementarea de tehnici de management ale traficului.

Pentru diminuarea impactului generat de traficul urban s-au luat o serie de măsuri ca:

- acces restrictiv în anumite zone aglomerate din municipiul Deva;
- lărgirea șoselelor și crearea unor noi spații de parcare;
- reorganizarea traseelor în funcție de categoriile mijloacelor de transport și de străzi astfel încât să se asigure o fluidizare a traficului autovehiculelor cu satisfacerea necesităților populației și a agenților economici;
- vehiculele de transport în comun să respecte graficele de revizie și să respecte normele de emisie;
- conștientizarea populației pentru reducerea transportului individual și încurajarea transportului în comun;
- identificarea soluțiilor pentru excluderea traficului greu de pe DN 7 - Calea Zarandului.

În cursul anului 2008 pe teritoriul județului Hunedoara nu au fost înregistrate poluări accidentale cu impact major asupra mediului.

Tabel nr.1.2.6.9.2.6.2. Număr poluări accidentale în județul Hunedoara în perioada 2000-2008

Factor de mediu	Perioada 2000-2008							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aer	9	-	1	2	3	3	2	-
Apă	4	7	6	1	1	2	5	1
Sol	6	2	3	-	-	1	4	3
Vegetație	1	-	-	-	-	-	-	-

Sursa: APM Hunedoara - Anuar Mediu 2008

1.2.7. Educație

Izvorât din necesitatea de a cunoaște, învățământul în cadrul orașului Deva are o tradiție îndelungată. În perioada Evului Mediu, școlile erau organizate pe lângă biserici și mănăstiri. Cea mai veche atestare despre învățământul de vean datează din 1593 când, în testamentul comandantului Cetății Deva, Geszthi Francisc, se arată dispoziția de a înființa o școală cu șase săli de clasă, locuință pentru profesori și internat pentru elevi.

Între 1922 - 1924 la Școala Normală a funcționat ca profesor de muzică Sabin Drăgoi, personalitate marcantă a vieții muzicale românești. Din anul 1995 Liceul Pedagogic poartă numele acestui om de cultură.

La 4 octombrie 1871 s-a înființat Liceul Real. În anul 1920 Liceul Real s-a transformat în Liceul Decebal, care de la 1 septembrie 1996 a primit numele de *Colegiul Național Decebal*.

În 1893 s-a construit o parte din clădirea în care funcționează în prezent Școala Generală Regina Maria.

După 1965, în contextul unei dezvoltări industriale puternice a zonei, în municipiul Deva au apărut cinci licee industriale: Liceul Energetic (1966), numit din 2001 *Colegiul Tehnic „Dragomir Hurmuzescu”*, Liceul Industrial de Construcții (1966) din care se vor separa în 1992 Grupul Școlar Construcții Montaj numit din 2001 *Grup Școlar „Ion Mincu”* și *Liceul Teoretic Traian*, Liceul Industrial Minier (1969), care din 1998 se numește *Grup Școlar „Grigore Moisil”*, Liceul Industrial de Chimie (1972), care din 1998 funcționează sub numele de *Grup Școlar „Horea”* și Liceul Industrial Auto (1977) care din 1995 s-a transformat în *Colegiul Tehnic „Transilvania”*.

Alături de aceste licee au mai luat naștere: Liceul de Artă și Muzică (1969-1979, reînființat după 1990) care a derivat din Școala de Arte înființată în 1958, liceu care din 1997 se numește *Liceul de Muzică și Artă „Sigismund Toduță”*.

În cadrul Liceului cu *Program Sportiv Deva* a fost construită o sală de sport olimpică, unde se efectuează pregătirea echipei naționale de gimnastică feminină. Aici s-au antrenat gimnaste de renume mondial, campioane mondiale și olimpice.

Activitatea elevilor din școli se continuă prin activități extrașcolare în cadrul Palatului Copiilor și Clubului Școlar Sportiv (întemeiat în 1954).

După 1990 în municipiul Deva începe să se dezvolte și învățământul universitar. În anul 1990 a fost înființată Universitatea Ecologică, în cadrul căreia sunt pregătiți studenți în domeniul management și economia turismului și comerț internațional.

Din anul 1997 funcționează Colegiul Pedagogic - coordonat de Universitatea de Vest Timișoara, care pregătește instructori pentru limba engleză, franceză și educație fizică.

În anul 1999 s-au pus bazele Centrului Teritorial de Învățământ Economic Deschis la Distanță, filială a Academiei de Sudii Economice București.

1.2.7.1. Învățământ preuniversitar

Municipiul Deva dispune de o rețea de instituții educaționale care asigură toate nivelele de educație și formare, de la grădinițe până la instituțiile de învățământ superior.

Structura unităților de învățământ preuniversitar la nivelul anului școlar 2008-2009 cuprinde un număr total de 21 de unități de învățământ, din care: 5 grădinițe de copii, 5 școli din învățământul primar și gimnazial și 11 licee. Numărul total al elevilor înscriși în anul școlar 2008-2009 este de 12 767 copii, iar numărul personalului didactic este de 1 024 persoane.

Prezentăm mai jos evoluția principalilor indicatori ai învățământului preuniversitar la nivelul județului Hunedoara și din municipiul Deva, astfel:

Tabel nr.1.2.7.1.1. Principalii indicatori ai învățământului preuniversitar în județul Hunedoara

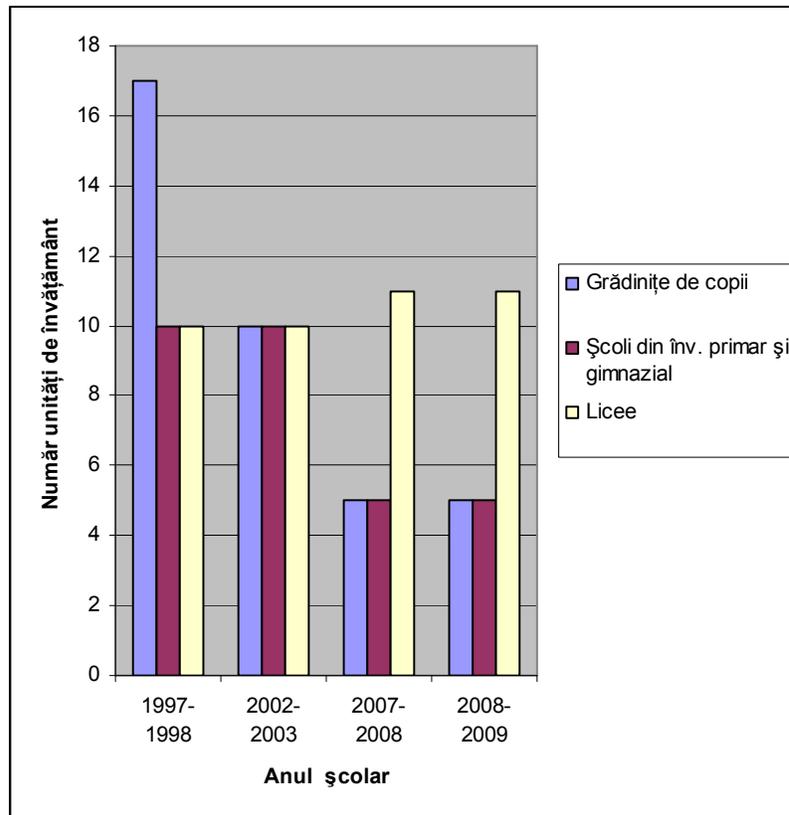
INDICATOR		1997-1998	2002-2003	2007-2008	2008-2009
2101	Unități de învățământ - total	732	444	191	190
2102	Grădinițe de copii	261	44	36	35
2103	Școli din înv. primar și gimnazial	410	359	97	95
2106	Licee	33	34	36	36
2109	Elevi înscriși total	100430	80484	77638	74016
2115	Personal didactic total	6256	5920	5632	5547

Sursa: Inspectoratul Școlar al Județului Hunedoara

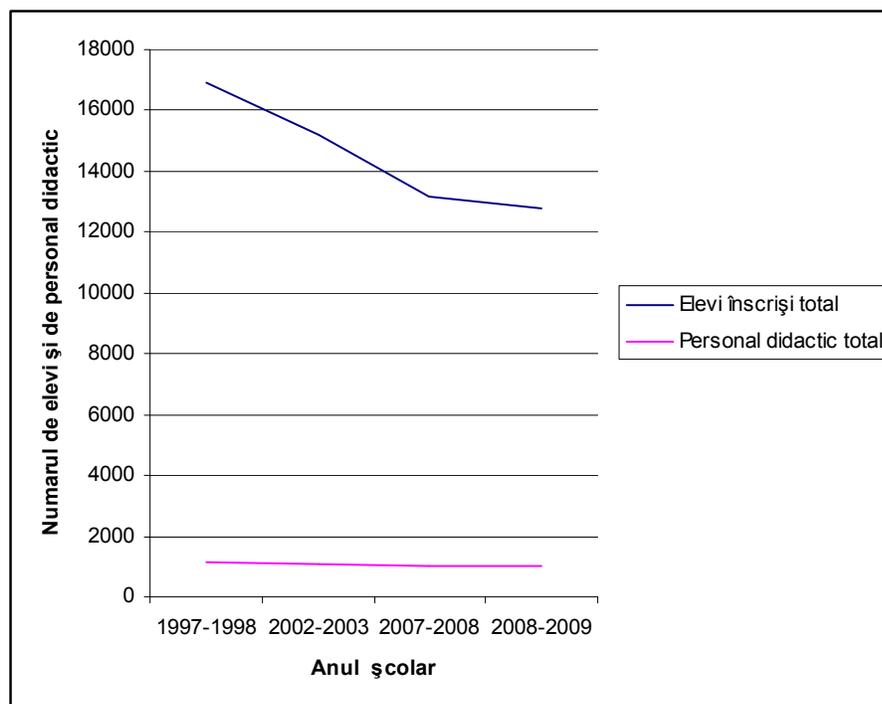
Tabel nr.1.2.7.1.2. Principalii indicatori ai învățământului preuniversitar în Municipiul Deva

INDICATOR		1997-1998	2002-2003	2007-2008	2008-2009
2101	Unități de învățământ - total	35	30	21	21
2102	Grădinițe de copii	17	10	5	5
2103	Școli din înv. primar și gimnazial	10	10	5	5
2106	Licee	10	10	11	11
2109	Elevi înscriși total	16928	15171	13190	12767
2115	Personal didactic total	1156	1075	1031	1024

Sursa: Inspectoratul Școlar al Județului Hunedoara

Grafic nr.1.2.7.1.1. Evoluția numărului unităților de învățământ preuniversitar în Municipiul Deva

Grafic nr.1.2.7.1.2. Evoluția numărului de elevi și de personal didactic în Municipiul Deva

1.2.7.1.1. Învățământul preșcolar

În municipiul Deva, în anul 2008 funcționau un număr de 6 grădinițe, numărul copiilor înscriși în grădinițe fiind de 1676 copii. În perioada 2004 - 2008, numărul instituțiilor preșcolare a scăzut mult întrucât și numărul copiilor înscriși a scăzut. De asemenea, numărul de copii / cadru didactic a scăzut de la 18,20 la 17,46, în timp ce numărul cadrelor didactice / 1000 de copii a crescut în anul 2008 de la 54,94 la 57,28.

Tabel nr.1.2.7.1.1.1. Situația învățământului preșcolar în Deva, în perioada 2004 - 2008

Denumire	2004	2005	2006	2007	2008
Nr. de grădinițe	11	11	6	6	6
Nr. de copii înscriși în grădinițe	1711	1685	1662	1743	1676
Personal didactic	94	92	100	93	96
Cadre didactice / 1000 copii	54,94	54,60	60,17	53,36	57,28
Copii / cadre didactice	18,20	18,32	16,62	18,74	17,46

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

1.2.7.1.2. Învățământul primar și gimnazial

În perioada 2004 - 2008 numărul de școli din învățământul primar și gimnazial s-a redus la jumătate. De asemenea, numărul elevilor înscriși și a personalului didactic a scăzut, astfel că numărul cadrelor didactice / 1000 de elvi a scăzut de la 74,46 la 65,91, în timp ce numărul de elevi / cadru didactic a crescut de la 13,43 în anul 2004 la 15,17 în anul 2008.

Tabel nr. 1.2.7.1.2.1. Situația învățământului primar și gimnazial în Deva, în perioada 2004 - 2008

Denumire	2004	2005	2006	2007	2008
Nr. de școli din inv. primar și gimnazial	11	11	7	6	5
Nr. de elevi înscriși în inv. primar și gimnazial	5842	5525	5292	5164	5007
Personal didactic	435	434	407	358	330
Cadre didactice / 1000 elevi	74,46	78,55	76,91	69,33	65,91
Elevi / cadre didactice	13,43	12,73	13,00	14,42	15,17

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

1.2.7.1.3. Învățământul liceal

Municipiul Deva este cel mai important centru de studiu la nivelul județului Hunedoara. În perioada analizată numărul liceelor s-a menținut constant, în timp ce numărul elevilor înscriși și al cadrelor didactice a scăzut. Astfel, numărul de cadre didactice / 1000 de elevi a scăzut de la 85,91 la 80,30, iar numărul de elevi / cadru didactic a crescut de la 11,64 în anul 2004 la 12,45 în anul 2008.

Tabel nr.1.2.7.1.3.1. Situația învățământului liceal în Deva, în perioada 2004 - 2008

Denumire	2004	2005	2006	2007	2008
Nr. de licee	10	11	11	11	11
Nr. de elevi înscriși în licee	5378	5284	5334	5497	5280
Personal didactic	462	464	447	450	424
Cadre didactice / 1000 elevi	85,91	87,81	83,80	81,86	80,30
Elevi / cadre didactice	11,64	11,39	11,93	12,22	12,45

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

Instituțiile de învățământ liceal din Municipiul Deva sunt: Colegiul Național „Decebal”, Colegiul Național Sportiv „Cetate”, Colegiul Tehnic Energetic „Dragomir Hurmuzescu”, Colegiul Tehnic „Transilvania”, Liceul Teoretic „Traian”, Liceul Pedagogic „Sabin Drăgoi”, Liceul de Muzică și Arte Plastice „Sigismund Toduță”, Grupul Școlar „Ion Mincu”, Grupul Școlar „Grigore Moisil”, Grupul Școlar „Horea”, Grupul Școlar „Teglaş Gabor”.

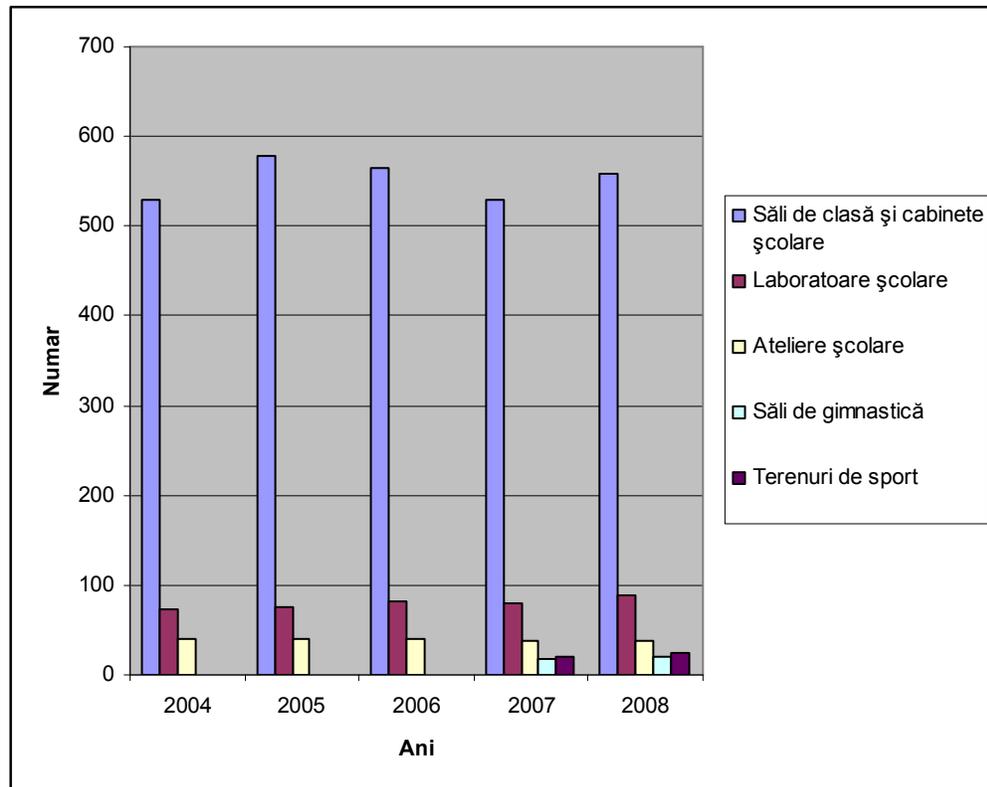
Minoritățile naționale au posibilitatea să studieze în limba maternă, infrastructura școlară cuprinzând școli și licee cu predare în limba maghiară.

În perioada analizată, la majoritatea instituțiilor de învățământ preuniversitar din municipiu s-au efectuat lucrări de reabilitare și modernizare a infrastructurii educaționale, s-au efectuat dotări cu mobilier, echipamente didactice și IT, în vederea îmbunătățirii procesului educațional. Aceste investiții s-au realizat cu finanțare de la bugetul general al Municipiului Deva.

Tabel nr.1.2.7.1.3.2. Situația dotărilor din învățământul preuniversitar al municipiului Deva, în perioada 2004-2008

Dotări	2004	2005	2006	2007	2008
Săli de clasă și cabinete școlare	530	578	565	530	558
Laboratoare școlare	74	76	81	80	88
Ateliere școlare	40	39	40	38	38
Săli de gimnastică	0	0	0	17	19
Terenuri de sport	0	0	0	19	24
PC	0	0	0	866	945

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

Grafic nr. 1.2.7.1.3.1. Evoluția bazei materiale din învățământul preuniversitar în perioada 2004-2008

În anul 2009 Municipiul Deva a depus la Ministerul Dezvoltării Regionale prin Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest 4 proiecte de investiții pentru școli în vederea obținerii de finanțare nerambursabilă de la Uniunea Europeană prin Programul Operațional Regional 2007-2013, Axa prioritară 3, Domeniul major de intervenție 3.4. Reabilitarea / modernizarea / dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și a infrastructurii pentru formare profesională continuă. Aceste proiecte sunt:

1. Reabilitarea ansamblului de clădiri și echiparea infrastructurii educaționale a Colegiului Național „Decebal” Deva.
2. Reabilitarea ansamblului de clădiri și echiparea infrastructurii educaționale a Liceului Pedagogic „Sabin Drăgoi” Deva.
3. Reabilitarea ansamblului de clădiri și echiparea infrastructurii educaționale a Colegiului Tehnic „Dragomir Hurmuzescu” Deva.
4. Reabilitarea, modernizarea clădirilor și echiparea infrastructurii educaționale la Școala „Andrei Șaguna” Deva.

În anul 2007 Municipiul Deva a încheiat un număr de 12 parteneriate pentru asigurarea cofinanțării proiectelor depuse de școli și licee din localitate la Ministerul Educației și Cercetării pentru finanțare nerambursabilă prin Programul de Granturi pentru Dezvoltare Școlară. Singurul proiect care s-a implementat a fost „Art-terapia - modalitate de recuperare a copiilor aflați în dificultate”, al Școlii Generale „Octavian Goga” Deva.

Pentru prevenirea abandonului școlar, în anul 2008 Municipiul Deva a încheiat un parteneriat cu Colegiul Tehnic Energetic „Dragomir Hurmuzescu”, Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Deva, Postul de televiziune DevaTV, Ziarul „Hunedoreanul” pentru depunerea proiectului „Stay in school, fii cool!” la Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse în vederea obținerii de finanțare nerambursabilă prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane „A doua șansă în educație”, Axa prioritară 2 „Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu

piața muncii”, Domeniul Major de Intervenție 2.2. „Prevenirea și corectarea părăsirii timpurii a școlii”. Acest proiect se află în evaluare tehnică și financiară.

Tabel nr.1.2.7.1.3.3. Situația învățământului de arte și meserii în Deva, în perioada 2004 - 2008

Denumire	2004	2005	2006	2007	2008
Nr. de elevi înscriși în înv. de arte și meserii	1351	1292	1155	937	858
Personal didactic	6	43	1	17	22
Cadre didactice / 1000 elevi	4,44	33,28	0,87	18,14	25,64
Elevi / cadre didactice	225,17	30,05	1155,00	55,12	39,00

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

Tabel nr.1.2.7.1.3.4. Situația învățământului de maiștri în Deva, în perioada 2004 - 2008

Denumire	2004	2005	2006	2007	2008
Nr. de elevi înscriși în înv. de maiștri	48	47	40	0	0
Personal didactic	0	18	0	0	0

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

Tabel nr.1.2.7.1.3.5. Situația învățământului postliceal în Deva, în perioada 2004 - 2008

Denumire	2004	2005	2006	2007	2008
Nr. de elevi înscriși în înv. postliceal	174	147	71	151	195
Personal didactic	16	0	0	15	0

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

1.2.7.2. Învățământul superior

Învățământul superior din municipiul Deva pregătește specialiști în domeniile: științe economice, drept, administrație publică, informatică, etc. prin intermediul filialelor unor universități de prestigiu din București, Arad, Petroșani, astfel:

1. Universitatea Ecologică "Traian" Deva

Facultăți :

- *Economia comerțului, turismului și serviciilor*
- *Relații Economice Internaționale*
- *Informatică*

2. Academia de Studii Economice București - învățământ la distanță

Facultăți :

- *Finanțe, Asigurări, Bănci și Burse de Valori*
- *Contabilitate și Informatică de Gestiune*
- *Comerț*

3. Universitatea "Vasile Goldiș"

Facultăți:

- *Drept*
- *Administrație publică*

4. Universitatea "Spiru Haret" - învățământ la distanță
 Profil : - toate secțiile universității

5. Universitatea Petroșani
 Facultăți :

- Facultatea de Științe

Tabel nr.1.2.7.2.1. Situația învățământului superior în Deva, în perioada 2004 - 2008

Denumire	2004	2005	2006	2007	2008
Nr. de studenți înscriși	463	1831	262	257	145
Nr. de studenți înscriși în sectorul public	136	62	21	0	0
Nr. de studenți înscriși în sectorul privat	327	1769	241	257	145
Personal didactic	8	7	7	5	5
Personal didactic în învăț. universitar-sector privat	8	7	7	5	5

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

1.2.8. Sănătate

Potrivit datelor furnizate de către Direcția de Sănătate Publică a județului Hunedoara, municipiul Deva beneficiază de un singur spital, Spitalul Județean de Urgență Deva și un ambulatoriu de specialitate, Serviciul de Ambulanță Județean Hunedoara, ambele aflate în sectorul public. În anul 2009, Spitalul Județean de Urgență Deva dispune de un număr de 828 paturi, iar personalul medical cuprinde un număr de 154 medici și 520 persoane care alcătuiesc personalul mediu sanitar.

Serviciul de Ambulanță Județean Hunedoara cuprinde stația centrală Deva și 10 substații în localitățile: Ilia, Hunedoara, Călan, Petroșani, Vulcan, Lupeni, Brad, Orăștie, Hațeg, Pui. Personalul medical cuprinde 29 medici și 125 persoane care alcătuiesc personalul mediu sanitar.

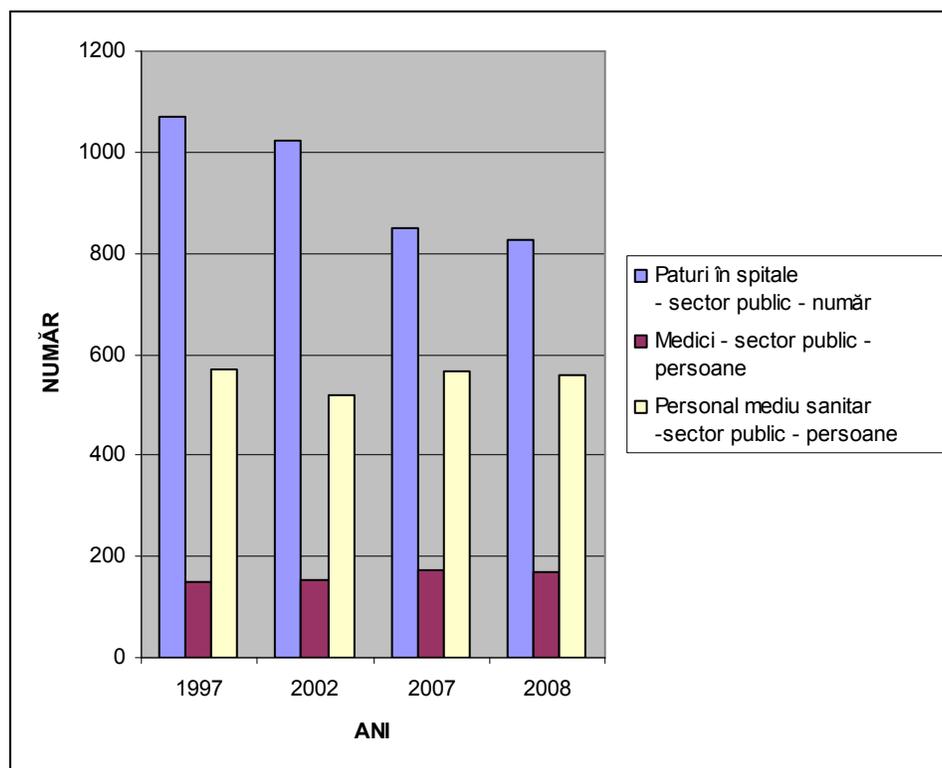
Tabel nr.1.2.8.1. Indicatori privind infrastructura și personalul din cadrul serviciilor de sănătate în municipiul Deva și județul Hunedoara

Cod	Indicator	Municipiul Deva				Județul Hunedoara			
		1997	2002	2007	2008	1997	2002	2007	2008
2302	Paturi în spitale - sector public - număr	1070	1021	848	828	5046	4409	3787	3794
2311	Paturi în spitale - sector privat - număr	0	0	0	0	0	0	0	0
2303	Medici - sector public - persoane	151	154	174	170	815	811	831	615
2304	Personal mediu sanitar -sector public - persoane	569	518	566	558	2835	2833	2656	2243
2326	Spitale - sector public	1	1	1	1	16	14	13	13
2342	Unități medico-sociale	0	0	0	0	0	0	2	3
2359	Sanatorii balneare - sector public	0	0	0	0	0	0	0	0

2328	Dispensare medicale - sector public	19	0	0	0	96	0	0	0
2330	Policlinici - sector public	1	0	0	0	11	0	0	0
2348	Centre de diagnostic și tratament -sector public	0	0	0	0	0	0	0	0
2349	Centre medicale de specialitate - sector public	0	0	0	0	0	0	0	0
2351	Ambulatorii de specialitate - sector public	0	0	0	0	0	0	0	0
2350	Ambulatorii de spital - sector public	0	1	1	1	0	11	10	10
2333	Centre de sănătate - sector public	0	0	0	0	0	3	1	1
2316	Spitale - sector privat	0	0	0	0	0	0	0	0
2323	Policlinici - sector privat	0	0	0	0	0	0	0	0

Sursa: Direcția de Sănătate Publică a județului Hunedoara

Grafic nr. 1.2.8.1 Evoluția principalilor indicatori privind infrastructura și personalul din cadrul serviciilor de sănătate

Potrivit datelor prezentate în tabelul nr.1, în anul 2008 numărul medicilor din municipiul Deva a crescut față de anii precedenți și reprezintă un procent de 27,64% din numărul total de medici din sectorul public al județului Hunedoara. În perioada analizată personalul mediu sanitar a scăzut atât în municipiul Deva cât și în județul Hunedoara. În anul 2008, personalul mediu sanitar din sectorul public în Deva reprezenta un procent de 24,87% din totalul personalului mediu sanitar angajat în județul Hunedoara. Numărul de paturi în spitale în sectorul public a scăzut în perioada

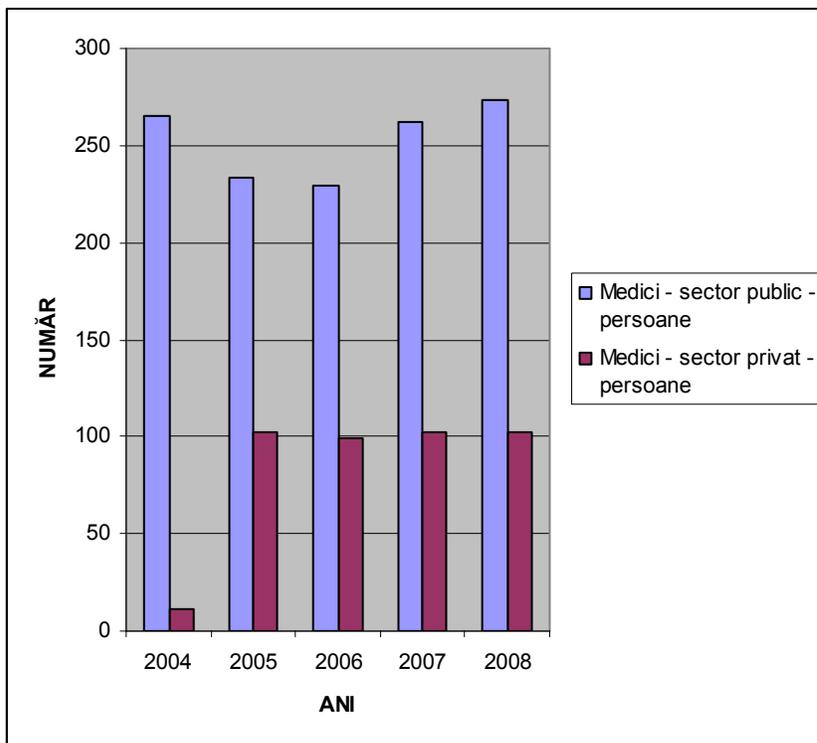

analizată de la 1070 buc. în 2007 la 828 buc. în 2008. Față de județul Hunedoara, numărul de paturi din spitale în municipiul Deva reprezintă un procent de 21,82% în anul 2008.

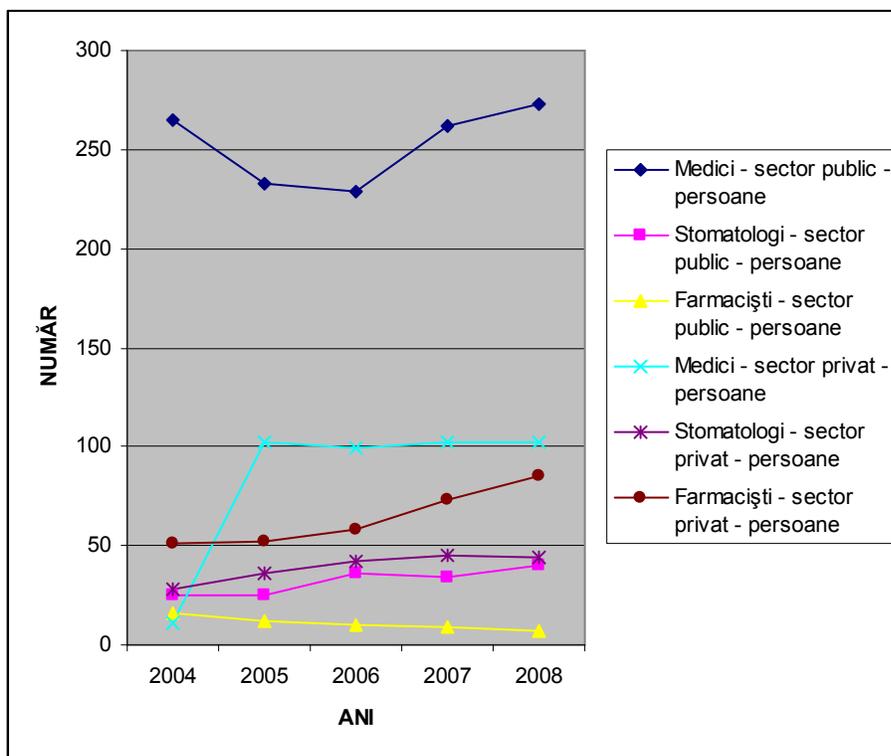
Tabel nr.1.2.8.2. Indicatori privind infrastructura și personalul din cadrul serviciilor de sănătate în municipiul Deva în perioada 2004 - 2008

Cod	Indicator	Municipiul Deva				
		2004	2005	2006	2007	2008
2302	Paturi în spitale - sector public - număr	831	831	831	828	828
2309	Paturi în creșe - sector public - număr	55	55	50	50	50
2303	Medici - sector public - persoane	265	233	229	262	273
2312	Medici - sector privat - persoane	11	102	99	102	102
2305	Stomatologi - sector public - persoane	25	25	36	34	40
2315	Stomatologi - sector privat - persoane	28	36	42	45	44
2313	Farmaciști - sector public - persoane	16	12	10	9	7
2314	Farmaciști - sector privat - persoane	51	52	58	73	85
2304	Personal mediu sanitar -sector public - persoane	794	751	627	644	645
2339	Personal mediu sanitar -sector privat - persoane	103	105	39	59	63
2326	Spitale - sector public	1	1	1	1	1
2328	Dispensare medicale - sector public	3	3	3	1	1
2343	Cabinete medicale școlare - sector public	5	5	5	5	5
2335	Farmacii - sector public	2	2	2	4	2
2321	Farmacii - sector privat	21	21	21	26	28
2330	Policlinici - sector public	1	1	1	1	1
2351	Ambulatorii de specialitate - sector public	1	1	1	0	0
2350	Ambulatorii de spital - sector public	1	1	1	2	2
2334	Creșe - sector public	1	1	1	1	1
2362	Centre de transfuzie sanguină - sector public	0	1	1	1	1
2333	Centre de sănătate - sector public	0	0	0	1	1

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

Grafic nr. 1.2.8.2. Situația numărului medicilor din sectorul public față de sectorul privat în perioada 2004 - 2008

Grafic nr. 1.2.8.3. Evoluția numărului personalului medical din sectorul public față de sectorul privat în perioada 2004 - 2008

În perioada 2004-2008 numărul personalului medical angajat în sectorul public a scăzut, iar numărul personalului medical angajat în sectorul privat a crescut. Astfel, în sectorul public numărul medicilor a crescut cu 3%, al stomatologilor a crescut cu 60%, în timp ce numărul farmaciștilor a scăzut cu 56,25% și al personalului mediu sanitar a scăzut cu 18,76%.

În sectorul privat numărul medicilor a crescut de la 11 persoane în anul 2004 la 102 persoane în anul 2008. De asemenea, numărul stomatologilor a crescut cu 57,14%, iar al farmaciștilor cu 66,66%. Numărul personalului mediu sanitar a scăzut cu 38,83%. Numărul spitalelor, policlinicilor, al cabinetelor școlare și al creșelor din sectorul public a rămas constant.

Începând cu data de 01.07.2009, Consiliul Local Deva prin Serviciul Public Local de Asistență Socială a preluat, conform Ordonanței nr.162/2008 privind transferul ansamblului de atribuții și competențe exercitate de Ministerul Sănătății Publice către autoritățile administrației publice locale, personalul medico-sanitar din cadrul cabinetelor școlare din unitățile de învățământ local.

Personalul medico-sanitar care își desfășoară activitatea în cadrul cabinetelor școlare din unitățile de învățământ asigură asistență medicală preventivă și curativă constând în:

- examinare medicală;
- supraveghere epidemiologică;
- tratamente;
- campanii de vaccinare;
- verifică condițiile de igienă din spațiile de învățământ;
- verifică condițiile de alimentație din cantinele școlare.

1.2.9.Cultură

1.2.9.1. Unități de cultură

Viața culturală a locuitorilor Devei a fost marcată în mare măsură de evenimentele istorice și politice care s-au petrecut în Transilvania.

În Evul Mediu manifestările culturale erau specifice clasei nobiliare, care organiza în cadrul Castelului Bethlen (Palatul Magna Curia) saloane literare, recepții și baluri. La începutul secolului XIX, ca urmare a inițiativelor și acțiunilor unor intelectuali, animați de dorința de a contribui la "luminarea poporului", Deva cunoaște o dezvoltare a mișcării culturale.

Astfel, în anul 1842 a luat ființă Asociația Culturală Casina Națională, cu sediul în actuala Piața Unirii. Casina Națională a reprezentat un veritabil lăcaș de cultură, artă și educație pentru populația Devei.

În 1949, în Piața Unirii, s-au pus bazele Ateneului Popular "Ilie Pintilie", care avea și o bibliotecă. Aceasta a primit în 1951 statutul de bibliotecă a regiunii Hunedoara. Între 1951-1968 a funcționat sub denumirea de Biblioteca Centrală Regională, între 1968-1974 sub cea de Biblioteca Județeană, iar din 1993 de Biblioteca Județeană "Ovid Densușianu" Hunedoara - Deva.

Biblioteca Județeană "Ovid Densușianu" Hunedoara - Deva este o bibliotecă publică, cu caracter enciclopedic, care satisface nevoile informaționale, educaționale, culturale, de lectură și de petrecere a timpului liber a comunității locale din județul Hunedoara, prin intermediul unor activități și servicii specifice.

Biblioteca Județeană are un fond de cca. 400.000 de publicații, cărți și periodice, documente audio-video, atât în limba română cât și în limbi străine, din domenii variate, pentru toate tipurile de utilizatori. Anual se achiziționează cca. 7.000 unități de bibliotecă (cărți, documente audio-video, etc.); se înregistrează peste 6.000 de utilizatori, se difuzează cca 90.000 de documente și se răspunde solicitărilor a 44.000 de utilizatori.

Anual sunt organizate numeroase activități de valorificare a colecțiilor, unele din ele devenind tradiționale precum:

- "Ziua Francofoniei" (23 martie);
- "Dacă aș fi scriitor" cu ocazia zilei internaționale a cărții pentru copii (3 aprilie);

- “Ziua bibliotecarului” (23 aprilie);
- “Ziua Europei” (9 mai);
- “Trofeul micului cititor” iunie, etc.

În cadrul bibliotecii își are sediul Asociația FRADEV, cu care biblioteca întreține o frumoasă colaborare concretizată prin manifestări artistice comune, donații de carte și material documentar în limba franceză din cele mai diverse domenii.

Biblioteca Județeană "Ovid Densusianu" Hunedoara - Deva facilitează accesul cititorilor la colecțiile bibliotecii, realizează împrumutul documentelor pentru Sala de lectură sau pentru acasă prin secțiile de la sediul central (Secția de Împrumut carte pentru Adulți; Secția de Împrumut carte pentru Copii; Sala de Lectură; Secția de Artă; Sala de internet BiblioNet), filialele din cartierele Dacia, Viile Noi și Micro 15, precum și prin punctul de împrumut din satul Cristur.

În anul 1963 și-a început activitatea Teatrul de Estradă care a purtat în perioada 1963-1990 numele de Teatrul de Artă. Avea o sală de 520 de locuri, actualmente în renovare. Din anul 2005 se numește Teatrul de Artă Dramatică și se află în subordinea Primăriei și a Consiliului Local al municipiului Deva.

În 1960 s-a construit Cinematograful „Patria”.

Concomitent s-au pus bazele Comitetului pentru Cultură și Artă, transformat ulterior în Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă, instituție din care a derivat, în 1990, Inspectoratul pentru Cultură al Județului Hunedoara.

Un eveniment important pentru dezvoltarea culturii l-a constituit darea în folosință, în anul 1975, a noii Case de Cultură, care dispunea de o sală de spectacol cu 500 de locuri și o sală pentru simpozioane cu 100 de locuri. Actualmente Casa de Cultură “Drăgan Muntean” din Deva organizează anual manifestări cultural-artistice precum: Zilele Cetății și Festivalul concurs interjudețean “Stelele Cetății” pentru tinerii soliști de muzică ușoară.

Cercul Militar (Casa Armatei) - s-a înființat în 1975 sub denumirea de Casa Armatei și a funcționat, până în 1981, în localul fostului Club al Sindicatelor Deva, pe str. Decebal. Din anul 1981 până în anul 2002 a funcționat în localul Căminului Cultural din Cartierul Ceangăi Deva. În prezent se află amplasată, din anul 2000, în clădirea de deasupra Restaurantului Casina din Piața Unirii.

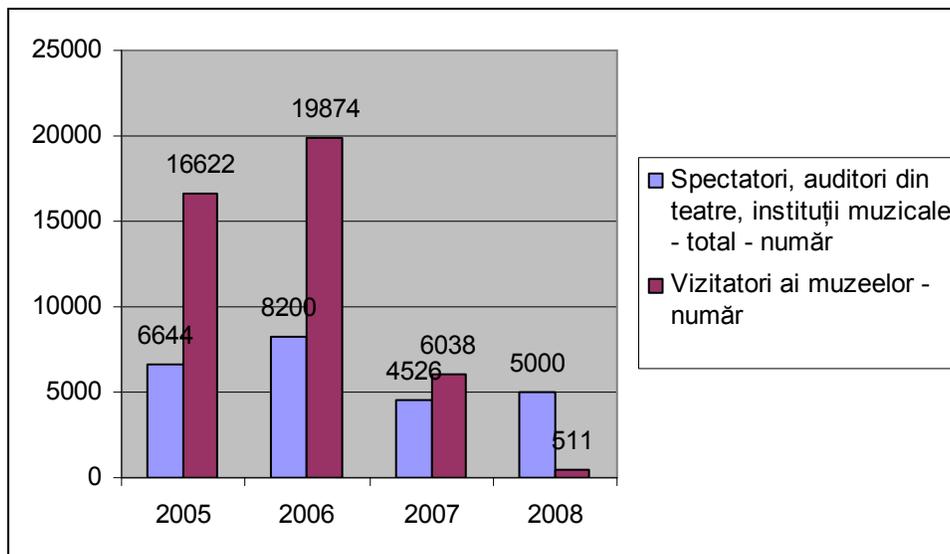
1.2.9.2. Activitățile instituțiilor de cultură

În tabelul de mai jos sunt prezentate principalele activități culturale desfășurate la nivelul Municipiului Deva, în perioada 2005-2008.

Tabel nr. 1.2.9.2.1. Activități culturale în cadrul Municipiului Deva (2005-2008)

Denumire	2005	2006	2007	2008
Instituții de spectacole - total - număr	1	1	1	1
Locuri în instituții de spectacole	80	80	68	68
Spectatori, auditori din teatre, instituții muzicale - total - număr	6644	8200	4526	5000
Biblioteci total număr	46	41	36	38
Biblioteci publice - număr	1	1	1	1
Muzee - număr	1	1	1	1
Vizitatori ai muzeelor - număr	16622	19874	6038	511

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

Grafic nr. 1.2.9.1. Evoluția numărului spectatorilor / auditorilor din instituții muzicale și vizitatorilor la muzee (2005-2008)

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Hunedoara- Fișa localității

Numărul spectatorilor/auditorilor din instituții muzicale și a vizitatorilor la muzee prezintă o evoluție crescătoare, predominând la nivelul anului 2006, după care se remarcă o evoluție descrescătoare până în anul 2008.

1.2.10. Patrimoniul cultural

- **Vestigii arheologice: cetate medievală**

Cetatea Deva (Castrum Deve), așezată pe magura andezitică a Dealului Cetății, în NV orașului, la o altitudine de 371 m Cetatea Devei a fost construită pe urmele unei fortificații daco romane.

Primele lucrări de edificare datează din primii ani ai secolului XI, după înfrangerea de către unguri a ducelui Ahtum din Cetatea Morisena (Cenad), când au venit primii colonialiști dinspre vest, alte lucrări au fost executate în timpul regelui maghiar Geza II (1141-1161), când au sosit primii colonialiști germani în Ardeal.

Cel mai plauzibil însă, cetatea a fost înălțată în jurul anului 1250 în timpul regelui Bela IV, după năvălirea tătarilor din 1241, care a pustiit Valea Mureșului.

Înălțată în secolul XIII într-o zonă strategică, la îngustarea Văii Mureșului și pătrunderea râului în defileul dintre Munții Poiana Ruscă și Apuseni, Cetatea Devei a fost una dintre cele mai importante cetăți ale Transilvaniei.

Urmând cursul istoriei, cetatea a avut rol de apărare împotriva tătarilor și a altor potențiali dușmani care urmăreau ocuparea regiunii, a fost refugiu pentru nobilii în fața răscoalelor țărănești, reședința nobiliară, închisoare și garnizoană, a asigurat protecția călătorilor și a comercianților care circulau în lungul Văii Mureșului.

Prima atestare documentară a cetății datează din anul 1269, când într-un act emis de Ștefan Duce al Transilvaniei, se amintește de "Castrum Deva". Cetatea a fost reședință voievodală începând din 1307, iar în secolele XIV și XV district militar valah având în jurisdicție patru districte românești. Începând cu 1453 lăncu de Hunedoara a transformat-o în castel nobiliar, ajungând astfel printre cele mai puternice cetăți ale Transilvaniei. În timpul năvălirii turcilor din anii 1550, 1552 și 1557 a suferit asedii otomane, cetatea fiind ocupată în 1557 de sultanul Soliman cel Mare, care a predat-o reginei Isabela a Ungariei și fiului său Ioan Sigismund. Cetatea a funcționat în secolul XVI și

ca închisoare, aici fiind întemnițați umanistul David Ferencz, fondatorul bisericii unitariene și Moise Secuicul conducătorul nobilimii tansilvănene ostile puterii imperiale. În celula în care a fost întemnițat David Ferencz a fost amplasat în anul 1948 o placă comemorativă.

La sfârșitul secolului XVIII cetatea și-a pierdut importanța strategică, fiind lăsată în părăsire, dar și-a recăpătat importanța după 1817, când împăratul Francisc I trecând prin Deva a hotărât să o restaureze. Lucrările au durat peste un an, cheltuindu-se peste 216.000 florini. În timpul revoluției din 1848-1849, garnizoana austriacă aflată în cetate condusă de locotenentul Wurn, la vestea victoriilor dobândite de revoluționari asupra armatelor imperiale, a minat zidurile cetății.

Zidul de incintă prezintă creneluri fiind amenajat pentru armele grele de foc. După un bastion semicircular se ajunge la poarta ultimei incinte care păstrează contraforturi masive. În această incintă se dezvoltă curtea interioară a cetății, care este marginită de pereții înalți care reprezintă ruinele unor încăperi, dependințe gospodărești, depozite, etc.

În partea centrală se găsesc ruinele palatului nobiliar cu resturi de boltiri în stil gotic și elemente renascentiste. La vest de poartă este situat un turn de apărare, iar în est camera corpului de gardă.

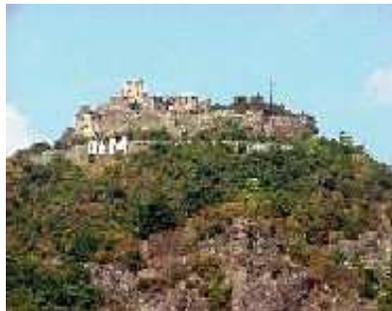

Fig. nr. 1.2.10.1. Cetatea Deva

- **Monumente istorice și de artă de factură religioasă: mănăstiri, biserici, catedrale**

Mănăstirea Franciscană

Catedrala Ortodoxă "Sfântul Nicolae"

Catedrala Ortodoxă "Bunavestire"

Turnul vechii biserici ortodoxe

Biserica romano-catolică "Sfântul Anton"

Biserica Reformată

Sinagoga (Biserica Evreiască)

Fig. nr. 1.2.10.2. Biserica Reformată

Fig. nr. 1.2.8.10.3. Biserica ortodoxă Buna Vestire

Fig. nr. 1.2.8.10.4. Catedrala Ortodoxă Sf. Nicolae - construită în anul 1861

Fig. nr. 1.2.8.10.5. Mănăstirea Franciscană

- **Monumente istorice și de artă, ansambluri arhitecturale**
Situl arheologic de la Deva punct „Dealul Cetății”, Centrul istoric al orașului, Parcul orașului, Ansamblul Cetatea Medievală Deva, Magna Curia (castelul Bethlen), Palatul Administrativ, Casina Română, etc.

Fig. nr. 1.2.10.6. Dealul Cetății Deva

Fig. nr.1.2.10.7.
Magna Curia
scara monumentală

Fig. nr.1.2.10.8
Magna Curia
balcon

Fig. nr.1.2.10.9.
Magna Curia
fântână

Fig. nr.1.2.8.10
Magna Curia
interior

**Fig. nr. 1.2.8.11. Prefectura Hunedoara -
construcția Palatului Administrativ datează din anul 1890**

- **Monumente de artă plastică și comemorative:** busturi, statui, monumente comemorative

Statuia pedestră a lui Decebal - se înalță la intrarea în parcul orașului, întregind perspectiva asupra Dealului Cetății și Cetății Deva.

A fost dezvelită în 1937 fiind realizată de sculptorul Radu Moga (1905-1950) profesor la liceul Avram Iancu din Brad. În anul 1944 basorelieful de pe soclu reprezentând harta României întregite a fost înlăturat, locul rămânând gol până la 1966 când s-a fixat un basorelief care reprezintă o scenă de luptă daco-romană realizat de sculptorul Nicolae Adam. Alături de acest basorelief pe soclu mai există un basorelief cu Lupoaița cu Romulus și Remus și unul care îi înfățișază pe Horea, Cloșca, Crișan și Avram Iancu.

Fig. nr. 1.2.8.12. Statuia pedestră a lui Decebal

Statuia ecvestră a lui Decebal - este amplasată în fața Casei de Cultură în Piața Victoriei. A fost realizată în anul 1978, fiind opera sculptorului Ion Jalea.

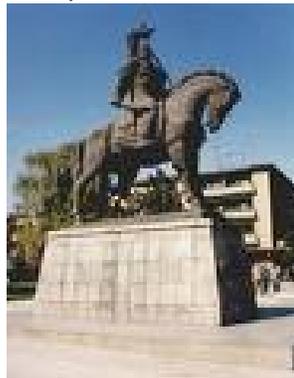

Fig. nr. 1.2.8.13. Statuia ecvestră a lui Decebal

Statuia împăratului Traian - a fost înălțată în anul 1999 în Piața Unirii. A fost realizată în anul 1999 de către sculptorul Ioan Medruț.

Fig. nr. 1.2.8.14. Statuia împăratului Traian

Statuia poetului Mihai Eminescu - este situată în parcul orașului, fiind sculptată în 1970 de Tudor Panait.

Busturile martirilor Horea, Cloșca și Crișan - sunt amplasate în fața Palatului Magna Curia, fiind opera sculptorului Ioan VasIU, realizată în 1934.

În anul 1946 au fost amplasate în Piața Unirii pe un soclu înalt cu două basoreliefuli realizate de sculptorul Eugen Ciuca în 1946, care reprezentau țărani răsculați (în față) și țărani împărțind pământul (în spate). Acest soclu a fost demontat în anul 1962, busturile fiind amplasate ulterior în fața Palatului Magna Curia.

Monumentul eroilor neamului - se înalță în curtea Catedralei Ortodoxe „Sfântul Nicolae”, fiind realizat de sculptorul Ioan Seu în perioada 1993-1995. A fost dezvelit în anul 1995. Pe latura din față se găsește o placă cu chipurile lui Horea, Cloșca, Crișan și Avram Iancu, iar pe celelalte trei laturi sunt inscripții dedicate eroilor din cele două războaie mondiale. În vârful monumentului este amplasată o cruce pe care este gravat un porumbel, simbol al păcii și libertății.

- **Muzee și colecții, galerii de artă**

Muzeul Civilizației Dacice și Romane. Bazele muzeului au fost puse în anul 1880 de către Societatea de Istorie și Arheologie a județului Hunedoara.

Primele secții înființate în anul 1882, au fost cele de arheologie și etnografie. Până în anul 1938 muzeul a avut sediul pe strada Regele Carol II (actualul Bulevard 22 Decembrie).

Din anul 1938 muzeul s-a instalat în sălile Palatului Magna Curia, iar din 1966 și 1987 s-a extins în alte două clădiri din zona parcului orașului.

În prezent funcționează sub denumirea de Muzeul Civilizației Dacice și Romane, în componența sa intrând secțiile de istorie și științele naturale.

Fig. nr. 1.2.8.15. Muzeul Civilizației Dacice și Romane

Galeria de Artă Forma este situată în municipiul Deva, bd.Decebal, bl.8, parter. Uniunea Artiștilor Plastici din România - Filiala Deva organizează aici expoziții, saloane și galerii de artă, singură sau în colaborare, pe baza Programelor Expoziționale anuale, precum și activități specifice pentru a face cunoscute lucrările de artă plastică românească, creație a membrilor săi, prin producție editorială, cataloage, afișe, pliante, film, videotecă, târguri de artă, ș.a.

Monumentele istorice, siturile și ansamblurile istorice și urbanistice, valori ale patrimoniului cultural sunt în conformitate cu Legea 422/2001, Lista Monumentelor Istorice actualizată conform Ordinului 2314/2004 emis de Ministerul Culturii și Cultelor.

Conform Listei oficiale a monumentelor istorice 2004 a Institutului Național al Monumentelor Istorice pe teritoriul administrativ al municipiului Deva se găsesc următoarele monumente istorice:

Tabel nr. 1.2.10.1. Monumente istorice în Municipiul Deva

Cod LMI 2004	Denumire	Adresa - Loc. Deva	Datare
HD-II-a-A-03216	Ansamblul Cetatea medievală Deva	"Dealul Cetății"	sec. XIII, ext. XV-XIX
HD-II-a-B-03217	Parcul Orașului		sec. XIX
HD-II-s-B-03218	Centrul istoric al orașului		
HD-II-a-B-03218.04	Ansamblul urban "Bd. 1 Decembrie 1918"	Bd. 1 Decembrie 1918, ambele laturi	sec. XIX - XX
HD-II-m-B-03220	Banca Dacia, azi Banca Națională	Bd. 1 Decembrie 1918 10	inc. sec. XX
HD-II-m-B-03221	Hotel "Orient", azi sediul S. C. Asar Group S. R. L.	Bd. 1 Decembrie 1918 11	1900
HD-II-m-B-03222	Teatrul Orășenesc, azi Teatru de estradă	Bd. 1 Decembrie 1918 13-15	1911
HD-II-m-B-03223	Hotelul "Bulevard", azi C.A.S. și Facultatea "Traian"	Bd. 1 Decembrie 1918 16	sec. XVIII
HD-II-m-B-03224	Palatul Administrativ, azi Prefectura	Bd. 1 Decembrie 1918 28-30	1890
HD-II-m-B-03225	Magna Curia, azi Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva	Bd. 1 Decembrie 1918 39	sec. XVI, trasf. XVII-XVIII
HD-II-m-B-03226	Orfelinat, azi Spital de Pediatrie	Bd. 1 Decembrie 1918 61	inc. sec. XX
HD-II-a-B-03218.08	Ansamblul urban "Str. 8 Martie"	Str. 8 Martie 1-13, 2-24	sec. XIX-XX
HD-II-a-B-03218.01	Ansamblul urban "Str. George Barițiu"	Str. George Barițiu 1-25, 2-14	sec. XIX-XX
HD-II-m-B-03227	Parva Curia, azi Casa Corpului Didactic	Str. George Barițiu 2	sec. XVIII
HD-II-m-B-03234	Biserica reformată	str. George Barițiu 5	1908-1910
HD-II-a-B-03218.02	Ansamblul urban "Str. Lucian Blaga"	Str. Blaga Lucian 1-13, 2-26	sec. XIX-XX
HD-II-m-B-03228	Școala de fete, azi Școala generală Regina Maria	Str. Blaga Lucian 1	sec. XIX
HD-II-m-A-03229	Turnul vechii biserici ortodoxe	Str. Calugăreni 25 în cimitirul românesc	1700
HD-II-A-B-03218.05	Ansamblul urban "Str. Mihai Eminescu"	Str. Mihai Eminescu 1-17, 2-34	sec. XIX-XX
	Ansamblul urban "Str.	Str. Octavian Goga 1-13,	

HD-II-A-B-03218.06	Octavian Goga"	6-8	sec. XIX-XX
HD-II-a-B-03218.07	Ansamblul urban "Str. Libertății"	Str. Libertății 3-7, 2-6	sec. XIX-XX
HD-II-m-B-03230	Sinagoga	Str. Libertății 9	1896
HD-II-a-B-03231	Mănăstirea franciscană,	Str. Progresului 6	sec. XVIII
HD-II-m-B-03231.01	Biserica mănăstirii franciscane	Str. Progresului 6	sec. XVIII
HD-II-m-B-03231.02	Calustru	Str. Progresului 6	sec. XVIII
HD-II-a-B-03218.03	Ansamblul urban "Str. Andrei Șaguna"	Str. Andrei Șaguna 1-15,2-24	sec. XIX-XX
HD-II-a-B-03219	Ansamblul urban "Str. Timișoara"	Str. Timișoara 30-32, 41	sec. XIX-XX
HD-II-a-B-03218.09	Ansamblul urban "Piața Unirii"	Piața Unirii	sec. XIX-XX
HD-II-m-B-03232	Banca de Investiții, azi Centrul teritorial de învățământ econ.	Piața Unirii 2	1906
HD-II-m-B-03233	Casina Romana, azi Centrul militar Deva	Piața Unirii 6	1872
HD-II-m-B-03234	Biserica Reformată	Piața Unirii 7	1908-1910

Tabel nr. 1.2.10.2. Monumente istorice în Bârcea Mică, sat aparținător Municipiului Deva

HD-II-m-B-03249	Conacul "Acațiu"	"Barcsay Sat aparținător Bârcea Mică; municipiul Deva	Sec. XVIII
-----------------	------------------	---	------------

Conform Listei oficiale a monumentelor istorice 2004 a Institutului Național al Monumentelor Istorice pe teritoriul administrativ al municipiului Deva se găsesc următoarele **situri arheologice**:

Tabel nr. 1.2.10.3. Situri arheologice în Municipiul Deva

Cod LMI 2004	Denumire	Adresa - Loc. Deva	Datare
HD-I-s-B-03149	Situl arheologic de la Deva "Dealul Cetății"	"Dealul Cetății" versantul de S	
HD-I-m-B-03149.01	Așezare	"Dealul Cetății"	Hallstatt Epoca
HD-I-m-B-03149.02	Așezare	"Dealul Cetății"	bronzului
HD-I-m-B-03149.03	Așezare	"Dealul Cetății"	Neolitic

1.2.11. Turismul

1.2.11.1. Turismul în județul Hunedoara

Valorile turistice sunt date de un cadru natural deosebit de bogat și variat, cu o multitudine de tipuri de relief (întâlnite în toate unitățile de relief, de la cele ale Câmpiei de Vest, Depresiunea Hațegului și Culoarul Orăștiei, până în zona montană aparținând atât Carpaților Meridionali, cât și Carpaților Occidentali), elemente de climă ce se află sub influențe oceanice și submeridionale, o rețea hidrografică reprezentativă, un bogat și variat fond forestier și cinegetic, toate acestea constituind destinații turistice cu un mare grad de atractivitate.

Resurse turistice naturale ale județului Hunedoara:

- variate forme de relief carstic din Munții Retezat;
- peisaje montane deosebit de atractive, puncte de belvedere: piscurile și vârfurile montane; pasurile și trecătorile, cu valoare peisagistică deosebită;
- lacurile glaciare, lacurile carstice, lacurile crionivale, lacurile naturale de luncă;
- defileul Jiului;
- izvoare minerale și termice-minerale: Geoagiu-Băi, Vața de Jos, Călan, Băcia;
- fond forestier: păduri de foioase, păduri de conifere;
- fond cinegetic: specii foarte variate;
- parcuri naționale: Cheile Nerei-Beușnița, Retezat;
- parcuri naturale: Munții Orăștiei (Cetățile Dacice), Parcul Național Retezat;
- rezervații naturale: cea mai mare parte integrate în perimetrul parcurilor naționale sau naturale;
- parcuri dendrologice: Arboretul de la Simeria;
- domenii schiabile: Vâlcan, Straja, Retezat.

Resurse turistice antropice

- Vestigii arheologice: așezări dacice, castre romane, minele cetăților feudale, castele medievale: Deveii, Colți, Tibiscus (Jupa), Turnu Ruinei, Grădiștea Muncelului (Sarmizegetusa Regia), Costești, Blidaru, Piatra Roșie, Ulpia Traiana Augusta Dacia Sarmizegetusa, etc.;
- Monumente istorice și de artă de factură religioasă: mănăstiri, biserici de zid, biserici de lemn, catedrale: Deva, Hunedoara, Călugăra;
- Monumente istorice și de artă, ansambluri arhitecturale: Deva, Hunedoara, Hațeg;
- Monumente de artă plastică și comemorative;
- Muzeu și colecții, galerii de artă;
- Etnografie și folclor: arhitectura populară țărănească, tehnică și instalații populare, costume populare, ceramică populară, manifestări populare tradiționale, festivaluri populare.

Tipuri și forme de turism

1. Turismul de circulație: Defileul Jiului, Munții Retezat sau turism itinerant prin vizitarea obiectivelor turistice
2. Turismul termal și balnear: Geoagiu-Băi, Călan-Băi, Vața-Băi
3. Turismul de odihnă și recreere: în toate stațiunile turistice, baze de agrement, malurile apelor, la marginea sau în poienile pădurilor
4. Turismul de afaceri: Depresiunea Petroșani, Brad, Hunedoara, Călan

5. Turismul cultural-istoric: Complexul Dacic din Munții Orăștiei și colonia Ulpia Traiana Sarmizegetuza, Cetatea Devei, Cetatea Colț, Castelul Corvinilor-Hunedoara, Sântămăria Orlea
6. Turismul montan: Munții Retezat, Parâng, Vâlcan, Depresiunea Hațeg, Brad, Petroșani
7. Turismul sportiv
8. Turismul de vânătoare și pescuit
9. Turismul religios
10. Turismul de croazieră
11. Turismul urban
12. Turismul intercultural
13. Turismul agronomic
14. Agroturismul

Pe lângă aceste forme tradiționale de turism, analiza efectuată de specialiștii olandezi, contractați de către Consiliul Județean Hunedoara pentru elaborarea Strategiei de Turism a județului, s-au identificat următoarele forme de turism menite să contribuie la dezvoltarea zonei prin valorificarea resurselor antropice din zonele monoindustriale ale regiunii: turismul voluntar, turismul de film și turismul industrial:

- în ultimii ani Castelul Corvinilor a fost gazda și subiectul a multor producții prestigioase de cinema care prezintă monumente faimoase ale României, istorie universală și ficțiune; până acum această caracteristică specială nu a fost utilizată pentru a crea un nou tip de turism; avantajele producției de film în județul Hunedoara sunt multiple și imediate. În mod direct, aceasta oferă beneficii financiare pentru castel. De asemenea, agenții economici au beneficii prin oferirea de servicii de calitate pentru solicitările de cazare și mese ale echipelor de filmare. În mod indirect, vizionarea filmelor atrage turiștii care ar dori să vadă ei înșiși locurile.

- turismul voluntar combină munca voluntară cu activitățile de turism; activitățile ar putea include ajutorul la excavarea arheologică (Sarmizegetura), paleontologică sau prezervarea vieții sălbatice în Munții Retezat sau drumurile montane; ca sector turistic, turismul voluntar are un sentiment și atingere plăcută și atrage oameni; este o formă socială de turism care poate sublinia caracterul social al unei zone și o sursă de venit și o creație de talent; pe lângă aceasta el poate ajuta la dezvoltarea zonei înseși; ar putea fi o bună combinație cu turismul rural.

- turismul industrial este legat de istoria industrială a județului; în tot județul, mai notabil în Hunedoara, Vulcan, Brad și Călan există zone enorme care arată o lungă istorie în mine, oțel și alte activități industriale românești; multe din aceste situri sunt ruinate și în declin; totuși, aceste situri oferă asemenea priviri de interior legate de măsura și modul în care era efectuată producția în perioada ultimelor decade care ar trebui să fie considerate ca moștenire culturală a industriei naționale din România; din acest punct de vedere, turismul industrial ar putea fi văzut ca parte a turismului cultural și de moștenire; aceste situri oferă de asemenea oportunități pentru utilizări alternative care ar putea fi legate de alte teme turistice; exemple sunt situri pentru construcția centrelor de conferințe, hoteluri (turism de afaceri), situri pentru filmări (turism de film), situri pentru construcția de muzee și expoziții (turism cultural și de moștenire).

- proprietatea unei a 2-a case este acum la un nivel scăzut în România; în județul Hunedoara, câțiva români și maghiari au o a doua casă în zona de schi. Există puține exemple de străini care au o a doua proprietate în zona rurală; proprietatea celei de-a doua case ar putea aduce bani noi, muncă și creativitate; un număr mare de europeni caută o posibilitate să cumpere o a doua casă undeva în Europa de Sud - Est; asemenea activități ar trebui înlesnite de către autoritățile locale pentru a stimula creșterea economică și a preveni construcția în peisajul județului fără o planificare urbană potrivită.

Conform analizei mai sus-menționate, ierarhizarea formelor de turism pentru județul Hunedoara este următoarea:

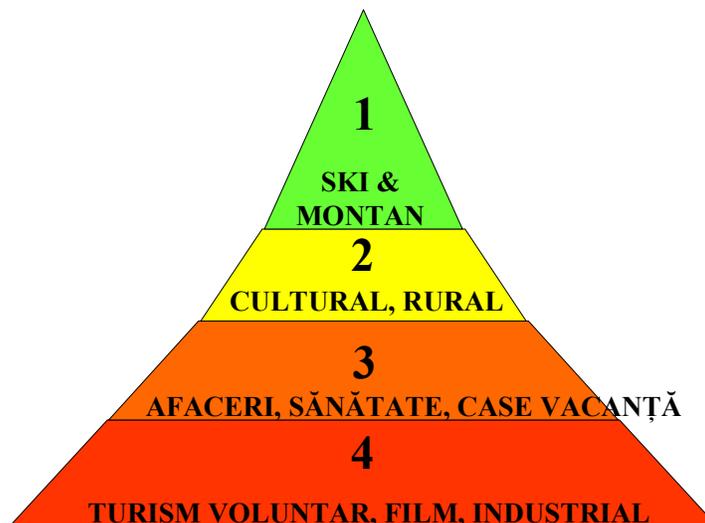

Fig. nr. 1.2.11.1.1.

Din analiza efectuată rezultă că județul Hunedoara se află într-o curbă ascendentă privind activitatea economică, ceea ce face ca resursele materiale, pe de o parte, și nevoia de relaxare, pe de altă parte, să constituie factori care să ducă la o creștere vizibilă a activităților turistice și, implicit, la nevoia de realizare a unor produse turistice care să valorifice la maximum posibilitățile naturale, istorice și culturale de care beneficiază județul.

1.2.11.2. Analiza turismului județean în raport cu turismul regional și național

Indicatorii statistici la nivel județean, regional și național au ca sursă Institutul Național de Statistică, www.insse.ro, Buletine statistice județene.

Județul Timiș

Tabel nr. 1.2.11.1.1. Sosiri în principalele structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, pe tipuri de structuri de primire turistică

Tipuri de structuri de primire turistică	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.
Total județ	30780	27307	17374	17383	22175	23855	22233	28791	26587	25600	22372	26932	26564
din care:													
Hoteluri	25871	22759	13787	13910	18098	19602	18392	23908	21537	20065	17175	22594	21830
Moteluri	235	215	197	239	227	241	238	242	244	287	251	233	179
Vile turistice	283	193	83	83	146	187	188	249	276	413	330	216	277
Cabane turistice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pensiuni turistice urbane	3206	3022	2404	2262	2751	2870	2549	3045	3231	2938	2777	2846	3257
Pensiuni turistice rurale	286	293	251	224	187	208	159	149	189	261	167	175	188

Tabel nr. 1.2.11.1.2. Înnoptări în principalele structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, pe tipuri de structuri de primire turistică

număr

Tipuri de structuri de primire turistică	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.
Total județ	65315	60799	34532	34997	48528	49580	52672	67342	59568	58771	54586	66900	68475
din care:													
Hoteluri	54679	50561	27335	27223	38927	40334	43460	56431	48544	46354	42263	57795	57343
Moteluri	302	251	276	332	322	316	276	278	282	342	292	332	321
Vile turistice	2167	2665	897	597	1343	829	1785	1433	1689	2851	1897	1442	2464
Cabane turistice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pensiuni turistice urbane	5889	5378	4409	4972	6248	6450	5300	6590	6244	5591	6036	5535	6574
Pensiuni turistice rurale	467	421	453	448	307	317	288	233	360	374	258	267	363

Tabel nr. 1.2.11.1.3. Indicele de utilizare netă a locurilor de cazare

%

	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.
Total județ	37,6	36,2	21,2	23,3	30,0	28,4	30,5	37,5	34,2	32,7	30,4	38,6	38,1

Județul Arad

Tabel nr. 1.2.11.1.4. Sosiri în principalele structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, pe tipuri de structuri de primire turistică

număr

Tipuri de structuri de primire turistică	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.
Total județ	15775	12675	13357	11997	11881	13453	12373	15659	16636	18562	19157	17202	18501
din care:													
Hoteluri	12710	9478	10270	8769	8885	10285	9191	12164	13101	14698	15169	14182	14774
Moteluri	507	503	472	441	469	481	244	-	58	253	309	82	33
Vile turistice	51	149	108	147	68	94	81	113	188	152	114	76	69
Cabane turistice	9	16	67	25	22	13	114	20	23	71	19	-	18
Pensiuni turistice urbane	2029	2075	1841	2290	2115	2284	2353	2233	2076	2587	2652	2452	2982
Pensiuni turistice rurale	153	113	250	99	115	140	85	208	136	93	86	95	168

Tabel nr. 1.2.11.1.5. Înoptări în principalele structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, pe tipuri de structuri de primire turistică

număr

Tipuri de structuri de primire turistică	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.
Total județ	28741	25891	22204	19442	23787	24598	22402	29618	32374	36449	36640	27992	31839
din care:													
Hoteluri	24718	21451	18088	15248	19470	20281	17682	23621	25169	28115	28835	22531	25206
Moteluri	507	503	472	441	469	481	244	-	58	253	309	82	94
Vile turistice	51	149	108	147	68	94	81	113	188	152	114	76	69
Cabane turistice	21	27	103	140	45	26	152	28	400	96	26	-	38
Pensiuni turistice urbane	2820	3042	2415	2945	2836	3178	3782	3746	3346	4071	3671	3537	4859
Pensiuni turistice rurale	163	161	418	215	212	175	102	425	705	612	137	896	827

Tabel nr. 1.2.11.1.6. Indicele de utilizare netă a locurilor de cazare

%

	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.
Total județ	34,6	32,0	26,7	24,3	30,8	29,4	28,2	34,8	37,9	39,6	40,5	33,2	32,4

Județul Caraș-Severin

Tabel nr. 1.2.11.1.7. Sosiri în principalele structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, pe tipuri de structuri de primire turistică

număr

Tipuri de structuri de primire turistică	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.
Total județ	9269	7142	7385	5268	4622	5627	7581	9730	10103	12914	13911	10172	9684
din care:													
Hoteluri	6606	5027	4886	3108	2323	3290	5395	6404	6375	8070	8369	7172	7080
Moteluri	240	209	199	175	162	236	202	291	319	395	518	362	232
Vile turistice	407	270	375	290	293	265	342	452	410	515	825	253	273
Cabane turistice	225	147	134	178	169	179	179	204	232	281	226	106	154
Pensiuni turistice urbane	843	769	819	657	779	800	843	1054	1386	1560	1456	1061	1056
Pensiuni turistice rurale	373	400	349	383	386	321	258	361	457	515	593	591	418

Tabel nr. 1.2.11.1.8. Înnoptări în principalele structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, pe tipuri de structuri de primire turistică

număr

Tipuri de structuri de primire turistică	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.
Total județ	71347	61468	50688	14847	13761	17681	54027	70106	71008	96273	102726	81347	83711
din care:													
Hoteluri	63436	55320	43001	8216	6290	11510	48275	59308	59045	76991	80824	70091	74141
Moteluri	1463	1043	888	551	768	998	648	2329	2535	3318	2934	2234	1949
Vile turistice	926	475	668	423	414	496	620	950	1080	1304	2104	621	872
Cabane turistice	289	215	350	904	765	351	417	477	351	791	485	247	389
Pensiuni turistice urbane	2489	2138	2392	2028	2277	1393	2194	3074	3264	4542	4992	3981	3424
Pensiuni turistice rurale	913	917	979	938	941	980	527	758	1143	1325	2099	1531	956

Tabel nr. 1.2.11.1.9. Indicele de utilizare netă a locurilor de cazare

%

	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.
Total județ	46,5	40,6	34,1	17,7	20,7	18,8	42,1	50,6	47,1	58,2	59,4	50,3	51,2

Județul Hunedoara

Tabel nr. 1.2.11.1.10. Sosiri în principalele structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, pe tipuri de structuri de primire turistică

număr

Tipuri de structuri de primire turistică	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.
Total județ	10188	10254	7416	6490	9384	8286	8331	11810	9447	10686	9932	8629	8052
din care:													
Hoteluri	6354	5652	4116	3506	5445	5354	5154	8018	6143	7528	6879	5233	4512
Moteluri	812	748	555	602	580	572	589	694	650	676	794	948	923
Vile turistice	1180	978	838	680	898	706	823	772	715	804	798	787	786
Cabane turistice	20	842	1008	854	1074	750	516	572	429	247	212	305	155
Pensiuni turistice urbane	1534	1592	534	614	961	689	907	893	849	887	774	880	1102
Pensiuni turistice rurale	158	182	146	216	354	172	178	243	248	233	285	164	173

Tabel nr. 1.2.11.1.11. Înnopțări în principalele structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, pe tipuri de structuri de primire turistică

număr

Tipuri de structuri de primire turistică	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.
Total județ	28407	26148	18872	15235	22231	21631	20009	29824	26870	31411	30992	26787	21717
din care:													
Hoteluri	18743	15363	10223	9711	15818	16360	13188	21708	18395	21804	21284	17247	13858
Moteluri	1603	1604	1023	1014	969	1088	1022	1514	1349	1172	1320	1578	1588
Vile turistice	5171	4305	2613	1086	1226	1095	2852	2946	3539	4479	5763	5023	3583
Cabane turistice	20	1698	2496	2022	2404	1503	1092	992	844	492	418	422	290
Pensiuni turistice urbane	2362	2426	1626	1127	1307	1258	1401	1585	1590	1356	1161	1126	1673
Pensiuni turistice rurale	245	252	225	236	364	220	290	363	452	386	471	248	206

Tabel nr. 1.2.11.1.12. Indicele de utilizare netă a locurilor de cazare

%

	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.
Total județ	36,9	34,1	24,1	20,2	29,0	26,7	26,2	36,2	34,0	38,0	39,1	33,9	28,6

Nivel național

Tabel nr. 1.2.11.1.13. Sosiri în principalele structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, pe tipuri de structuri de primire turistică

număr

Tipuri de structuri de primire turistică	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep. ¹⁾	oct. ²⁾
Total țară din care:	57390 9	52412 8	45153 9	38339 4	44058 3	46242 8	48022 6	61631 6	70656 1	90748 8	95939 6	66775 6	59303 0
Hoteluri	44161 4	39440 8	32213 3	27571 8	32259 1	34893 7	35593 0	46340 2	53225 6	66120 9	67695 9	50593 9	44803 0
Moteluri	24914	23412	22868	20208	20178	21439	21124	22748	24253	27178	31316	25859	22429
Vile turistice	17617	18992	16805	14328	16938	14959	16048	22105	23957	35174	40842	24179	20397
Cabane turistice	5478	5784	7992	6002	7014	5367	6630	7186	8861	15651	18462	10205	6892
Pensiuni turistice urbane	39027	39946	37510	33458	37383	35677	36335	38755	39032	46409	49277	41946	43375
Pensiuni turistice rurale	23253	22487	26970	20830	20969	21701	25791	29206	31282	38648	47305	30918	31335

Tabel nr. 1.2.11.1.14. Înnopțiuni în principalele structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, pe tipuri de structuri de primire turistică

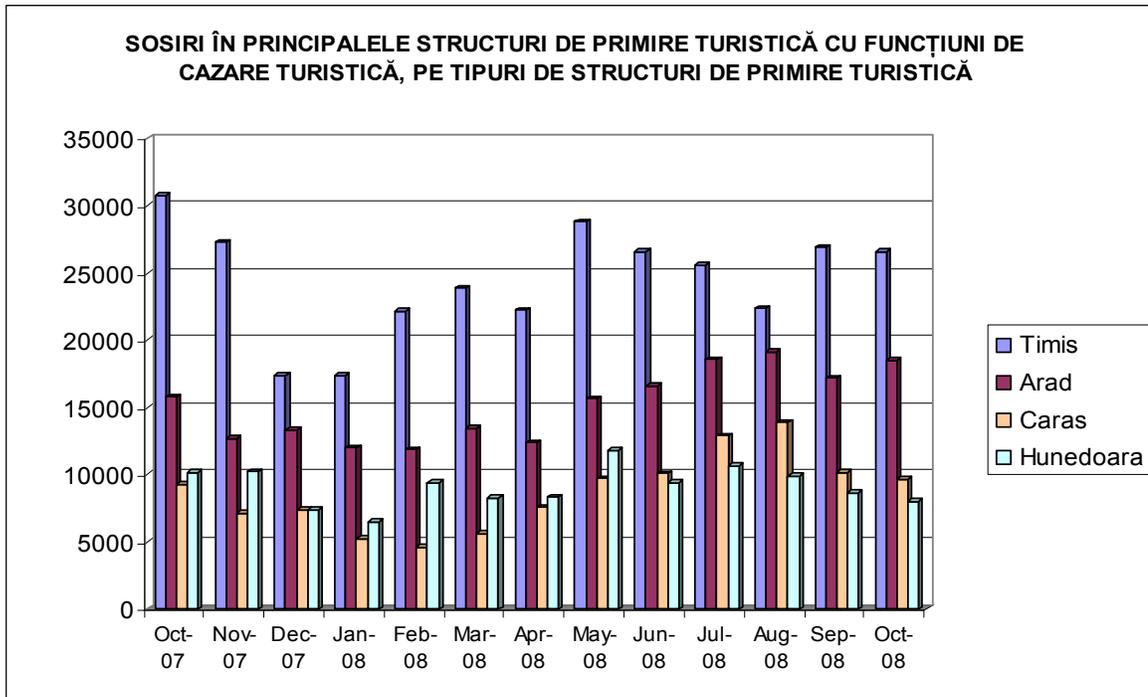
număr

Tipuri de structuri de primire turistică	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep. ¹⁾	oct. ²⁾
Total țară din care:	15717 23	14222 30	11200 11	85495 3	10009 12	10595 03	12848 67	16446 78	21284 58	32227 99	34481 49	20106 13	16421 40
Hoteluri	12968 01	11558 22	83327 0	63335 5	76000 6	83721 7	10146 61	13233 16	17326 17	25519 72	26882 84	16428 75	13397 41
Moteluri	38639	36171	35403	32285	33162	33934	37653	39823	40987	46694	51662	41710	39074
Vile turistice	52372	47649	42649	30483	35719	31020	48147	60008	74416	11218 2	14213 3	81840	57718
Cabane turistice	9324	9963	17637	12694	15049	10210	12442	12234	15395	28989	32973	16115	11652
Pensiuni turistice urbane	78535	80808	80627	67793	72024	66728	71003	79500	77887	10005 1	10624 2	81861	84353
Pensiuni turistice rurale	45979	44103	61928	42037	42561	42525	52922	56841	62655	84882	10711 9	63987	61302

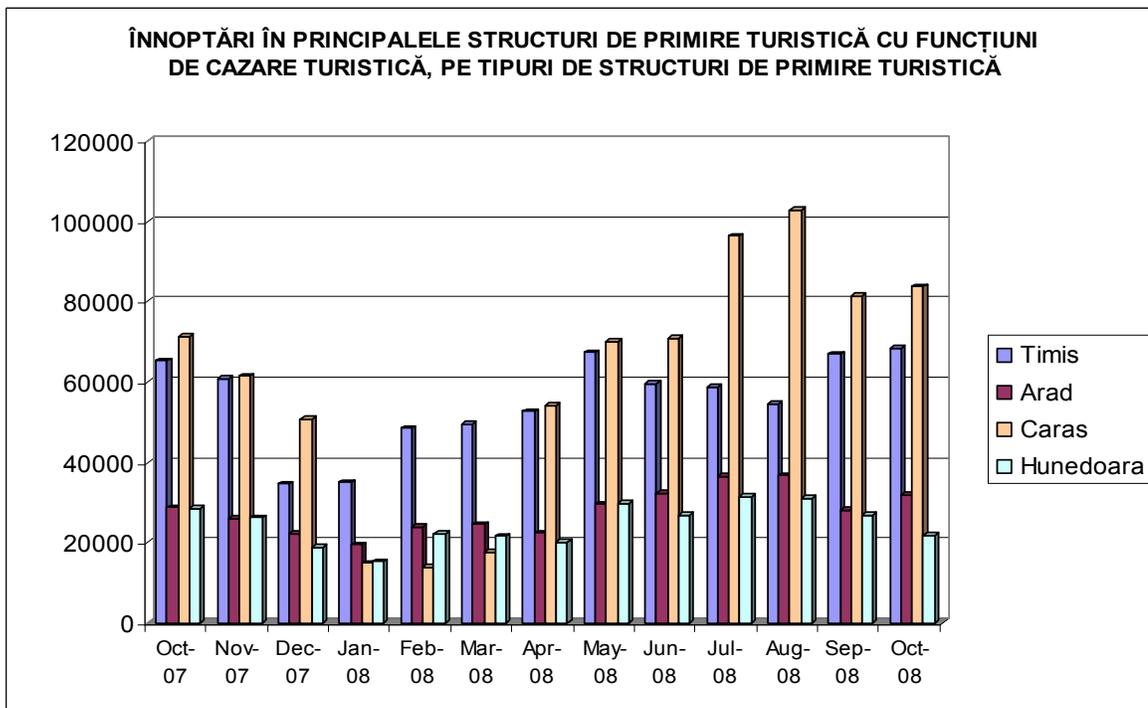
Tabel nr. 1.2.11.1.15. Indicele de utilizare netă a locurilor de cazare

%

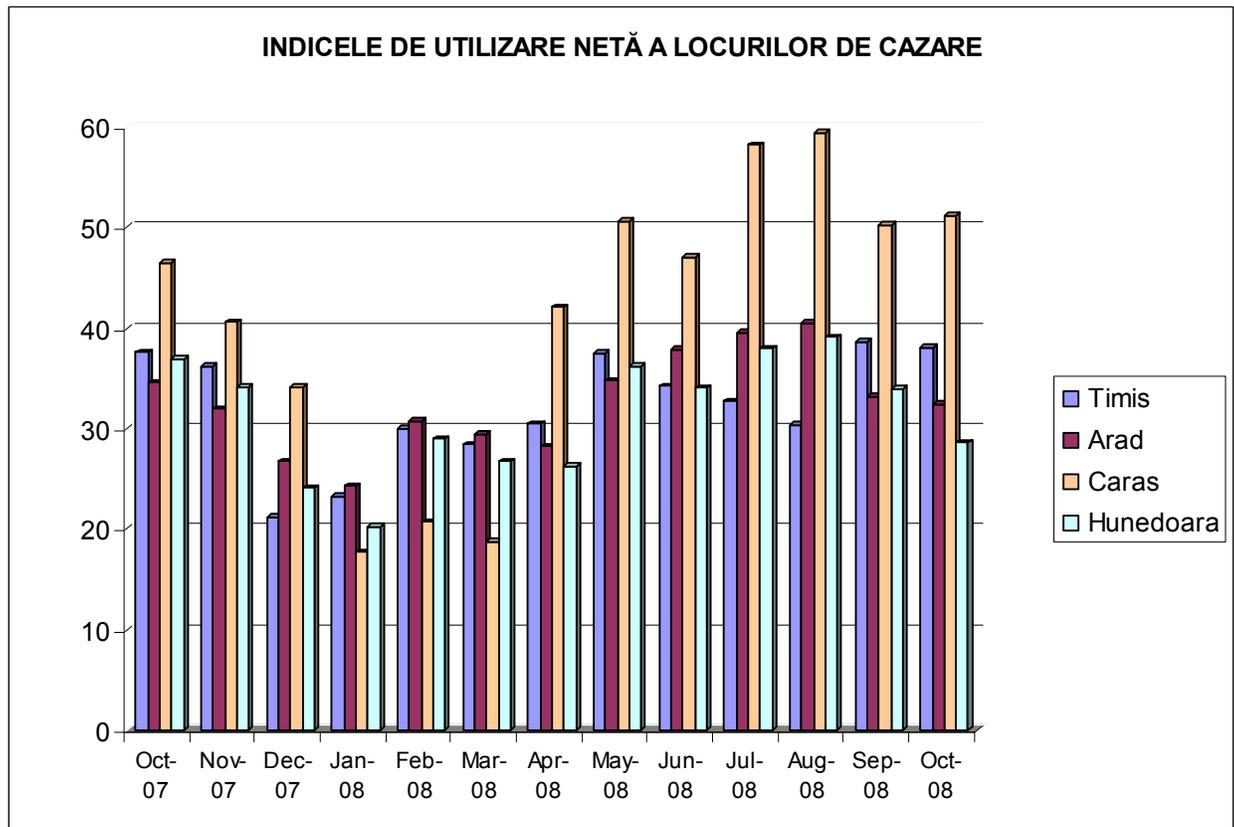
	2007			2008									
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct. ¹⁾
Total țară	36,7	34,5	26,4	22,2	27,9	25,4	30,2	35,3	36,2	45,4	49,2	38,2	35,7

Grafic Nr. 1.2.11.1.1.

Grafic Nr. 1.2.11.1.2.

Grafic Nr. 1.2.11.1.3.

Din analiza grafică se poate observa că la nivelul anului 2008 județul Hunedoara ocupă ultimul loc în Regiunea Vest în ceea ce privește sosirile turiștilor și înnopțările în principalele structuri de cazare, dar ocupă locuri medii în ceea ce privește indicele de utilizare netă a locurilor de cazare, în condițiile în care în Planul de Dezvoltare Regională a Regiunii Vest județul Hunedoara este creditat cu cel mai mare potențial turistic din regiune. De asemenea se remarcă o activitate turistică mai intensă în lunile de vară. În ceea ce privește indicele de utilizare netă a locurilor de cazare județul Hunedoara se situa la finele lui 2007 și în prima jumătate a anului 2008 la nivelul mediei naționale, cu o scădere în ultima jumătate a anului 2008.

1.2.11.3. Turismul în Municipiul Deva

Baza tehnico-materială

Multe studii ce au vizat turismul urban au demonstrat că orașele care dețin un patrimoniu cultural pot deveni destinații turistice și pot răspunde nevoii tot mai mari de culturalizare a turiștilor. Este vorba de orașele care posedă centre vechi, monumente istorice, muzee.

Astfel, analiza motivațiilor pentru călătoriile în spațiul urban, relevă faptul că o pondere importantă (circa 40%, potrivit opiniei unor specialiști) în totalul acestor călătorii revine turismului cultural, particularizat prin conținutul specific al deplasării.

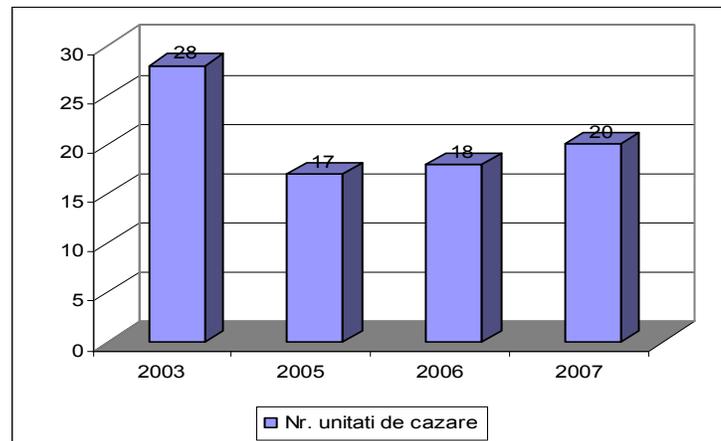
Turismul cultural, prin natura motivelor sale, prin locul de desfășurare și modul de organizare, se integrează celui urban și se interferează, în acest perimetru, cu cel de loisir (agrement) și cu cel de afaceri.

Pentru analiza pieței în perioada 2001-2003 indicatorii statistici au fost preluați din Studiul De Marketing elaborat de către Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Turism București, iar pentru perioada 2005-2007 indicatorii au provenit de la Direcția Județeană de Statistică Hunedoara - Fișa Localității Deva pe care o vom prezenta la sfârșitul analizei curente a pieței.

O analiză detaliată, în dinamică și structură, a echipamentelor de cazare, este de natură să evidențieze nivelul de dezvoltare a turismului și gradul de valorificare a potențialului, direcțiile în care trebuie acționat pentru a se realiza o valorificare corespunzătoare a atracțiilor turistice.

Analiza bazei tehnico-materiale presupune identificarea numărului de structuri de cazare, a capacității acestora și a distribuției lor pe categorii de confort.

În perioada 2003-2006, conform graficului de mai jos, se constată o scădere a numărului de unități de cazare din Municipiul Deva, pentru ca în anul 2007 să se înregistreze o creștere față de 2006.

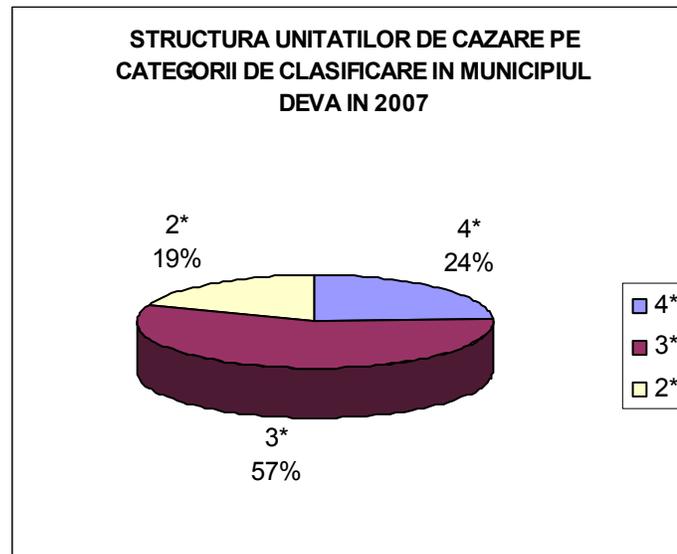

Grafic Nr. 1.2.11.3.1.

Distribuția unităților de cazare pe categorii de confort reflectă nivelul calitativ al ofertei, fiind și un răspuns la cererile turiștilor în ceea ce privește condițiile de cazare.

Conform datelor deținute de Departamentul Turism al Consiliului Județean Hunedoara, la nivelul anului 2007 în Deva existau 20 de unități de cazare din care: 9 pensiuni urbane, 5 hoteluri și 6 moteluri, clasificate astfel:

Categorie	Număr unități de cazare	%
5*	-	-
4*	5	24
3*	12	57
2*	3	19
1*	-	-

Grafic Nr. 1.2.11.3.2.

Se remarcă faptul că în Municipiul Deva numărul unităților de cazare a scăzut comparativ cu anul 2003, dar a crescut gradul de confort oferit turiștilor de aceste unități. Activitățile turistice sunt susținute de existența unei baze tehnico-materiale cu rol important în organizarea și dezvoltarea turismului. Astfel, dimensiunile și structura acesteia, nivelul tehnic al echipamentelor determină nemijlocit accesul și prezența turiștilor într-o anumită zonă, amplasarea fluxurilor și gradul de mulțumire a vizitatorilor. În același timp, creșterea și modernizarea dotărilor materiale antrenează o intensificare a circulației turistice.

Circulația turistică

Indicatorul cel mai expresiv pentru caracterizarea dinamicii circulației turistice este numărul turiștilor sau al persoanelor cazate în unitățile turistice și, asociat acestuia, numărul înnopțărilor și durata medie a sejurului.

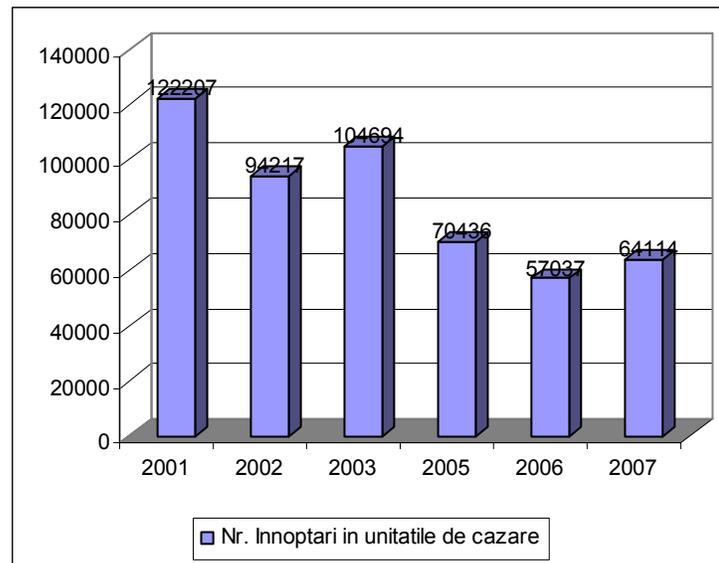
Creșterea numărului de sosiri în perioada 2005-2007 în raport cu perioada 2001-2003 s-a datorat construirii ascensorului înclinat, demonstrând că în condițiile facilitării accesului la obiectivele de patrimoniu, turismul cultural va fi unul dintre segmentele de piață cheie în viitor și va impune o promovare intensă pentru coordonarea fluxurilor de vizitatori spre atracțiile culturale.

Anul	Nr. turiști
2001	34.605
2002	33.281
2003	32.494
2005	42.930
2006	36.097
2007	38.059

Un alt indicator analizat este și numărul înnoptărilor .

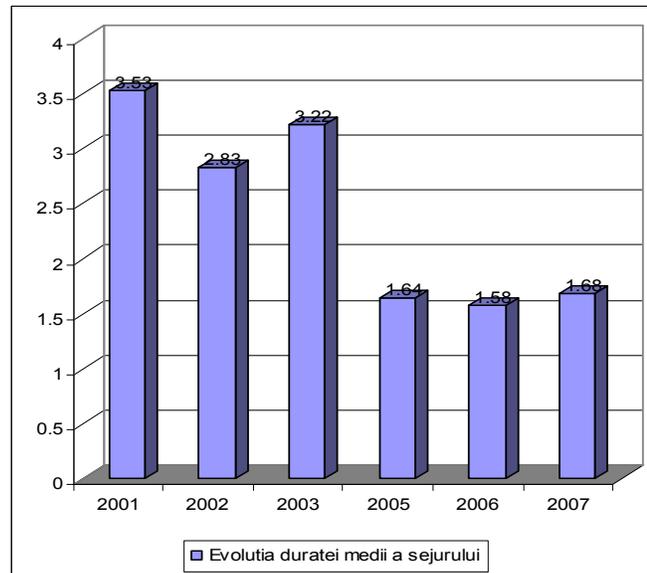
Anul	Nr. înnoptări în unitățile de cazare
2001	122.207
2002	94.217
2003	104.694
2005	70.436
2006	57.037
2007	64.114

Grafic Nr. 1.2.11.3.3.

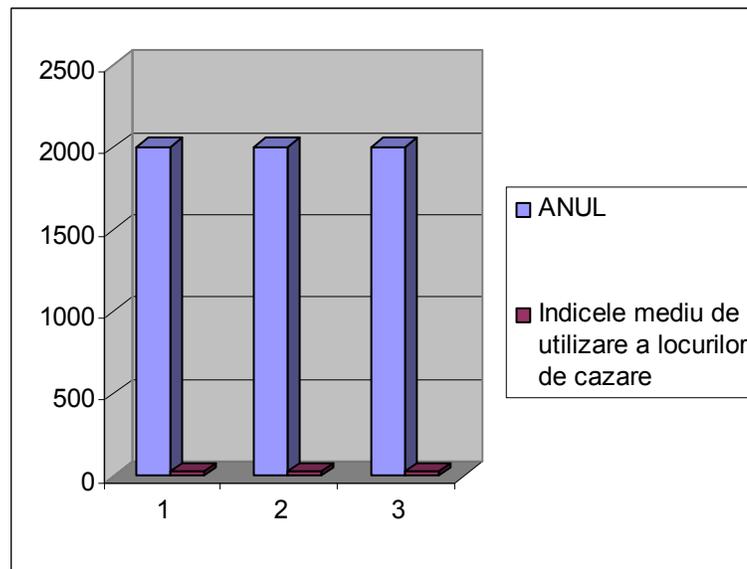
Spre deosebire de numărul turiștilor, în perioada 2005-2007, în raport cu perioada 2001-2003, numărul de înnoptări în unitățile de cazare scade.

Anul	Evoluția duratei medii a sejurului
2001	3,53
2002	2,83
2003	3,22
2005	1,64
2006	1,58
2007	1,68

Grafic Nr. 1.2.11.3.4.

ANUL	2005	2006	2007
Indicele mediu de utilizare a locurilor de cazare	29.8	26.5	26.8

Grafic Nr. 1.2.11.3.5.

La nivelul Municipiului Deva se înregistrează o durată medie a sejurului mult inferioară mediei naționale, ca de altfel și indicele mediu de utilizare a locurilor de cazare. Tendința clară de micșorare a duratei sejurului și o fragmentare mai mare a vacanțelor implică o creștere a cererii pentru turismul cultural, dat fiind faptul că scurtarea vacanțelor multiplică vizitele de durată mică, orientate în principal spre turismul cultural. Darea în funcțiune a ascensorului înclinat în anul 2005 a facilitat vizitarea Cetății Deva și a determinat creșterea numărului de turiști.

Specificul activității turistice imprimă cererii anumite trăsături care o diferențiază față de alte domenii. Determinată de o gamă largă de factori, circulația turistică se înfățișează diferit în

timp și în spațiu, manifestările ei concrete reflectând elasticitatea dorințelor și posibilităților oamenilor pentru turism. Indicatorii de cuantificare a circulației turistice reflectă atât aspectul cantitativ al activității turistice, cât și pe cel calitativ, ipotetic putând accepta că vacanțele interesante și servicii de bună calitate prelungesc rămânerea turistului într-un anumit loc.

Valorile prezentate accentuează amploarea caracterului de tranzit al circulației turistice urbane; cu toate acestea, deoarece informațiile statistice nu relevă și structura circulației turistice pe motivații de călătorie, este dificilă separarea fluxurilor turistice de cele de tranzit care, alături de cazarea în spații neomologate limitează analiza turismului în spațiul urban.

Apartenența Județului Hunedoara la Euroregiunea DKMT deschide un orizont pentru dezvoltarea turismului, Municipiul Deva fiind parte a unui traseu turistic de 8 zile intitulat „Belle-epoque” - Itinerarii Art Nouveau în Euroregiunea Dunăre-Criș-Mureș-Tisa.

1.2.11.4. Obiective turistice

Cetatea Devei este o zonă cu patrimoniu arheologic cunoscut, inclusă pe lista monumentelor istorice. Cetatea a fost construită pe urmele unei fortificații daco-romane. Primele lucrări de edificare ar putea data din primii ani ai secolului XI după înfrângerea de către unguri a ducelui Ahtum din Cetatea Morisena (Cenad), când au început a veni primii coloniști dinspre vest, în urma primirii unor moșii cum a fost cea de la Mintia. Alte lucrări ar fi fost executate în timpul regelui maghiar Geza II (1141-1161) când au sosit primii coloniști germani în Ardeal. Cel mai plauzibil însă cetatea a fost înălțată în jurul anului 1250 în timpul regelui Bela IV (1238-1275) după năvălirea tătarilor din 1241, care au pustiit Valea Mureșului. Înălțată în secolul XIII într-o zonă strategică la îngustarea Văii Mureșului și pătrunderea râului în defileul dintre Munții Poiana Ruscă și Apuseni, Cetatea Devei a fost una dintre cele mai importante cetăți ale Transilvaniei.

De la altitudinea de 371 m la care a fost înălțată pe o măgura vulcanică, cetatea oferea o vizibilitate bună asupra zonelor învecinate pe care le domina cu 100-184 m.

Inițial cetatea a avut rolul de apărare împotriva tătarilor și a altor potențiali dușmani care urmăreau ocuparea regiunii. Ulterior a dobândit și alte utilități: refugiu pentru nobili în fața răzcoalelor țărănești, reședința nobiliară, închisoare și garnizoană. Cetatea mai avea rolul de a asigura protecția călătorilor și a comercianților care circulau în lungul Văii Mureșului.

Prima atestare documentară a cetății datează din anul 1269, când într-un act emis de Ștefan duce al Transilvaniei, se amintește de “Castrum Deva”. Cetatea a fost resedință voievodală începând din 1307, iar între secolele XIV și XV district militar valah având în jurisdicție patru districte românești.

Fig. nr. 1.2.11.4.1.

Ruinele Cetății Deva

Începând cu 1453 lăncu de Hunedoara a transformat cetatea în castel nobiliar, ajungând printre cele mai puternice cetăți ale Transilvaniei. Cetatea a funcționat în secolul XVI și ca închisoare, aici fiind întemnițati umanistul David Ferencz (Francisc), fondatorul bisericii unitariene. În 1564, după separarea definitivă a calvinilor maghiari de evanghelicilor lutherani, a fost ales episcop calvinist al bisericilor maghiare din Transilvania și numit pastor la curtea principelui transilvan Ioan al II-lea Sigismund Zapolya. Discuțiile sale asupra trinității au început în 1565, exprimându-și dubii asupra personalității Spiritului Sfânt. La Dieta de la Turda din 1568 David Ferencz proclama libertatea religioasă. David Ferencz a murit în celula de pe Cetatea Devei la data de 15 noiembrie 1579. În 1948 în celulă a fost pusă o placă comemorativă.

În timpul răscoalei din 1782 cetatea a fost ocupată vremelnic de țărani din Dobra, iar în 1786 asediată de țărani răsculați conduși de Horia, Cloșca și Crișan.

La sfârșitul secolului XVIII cetatea și-a pierdut importanța strategică, fiind lăsată un timp în părăsire. Cetatea și-a recăpătat importanța după 1817 când împăratul Francisc I trecând prin Deva a hotărât să o restaureze. Lucrările au durat peste un an, cheltuindu-se 216.000 florini. În timpul revoluției din 1848-1849, garnizoana austriacă aflată în cetate, condusă de locotenentul Wurn, la vestea victoriei dobândite de revoluționari asupra armatelor imperiale, a minat zidurile cetății.

Revoluționarii au asediat în primăvara anului 1849 cetatea, forțând garnizoana austriacă să o părăsească. Pe fondul derulării ultimelor evenimente revoluționare în august 1849, concomitent cu înfrângerea revoluției, explozia depozitului de muniție a aruncat în aer zidurile Cetății Devei.

Cetatea medievală a Devei a păzit, secole de-a rândul, ieșirea și intrarea în Transilvania, pe valea Mureșului. Aici s-au descoperit urme de locuire din neolitic și din epoca bronzului, iar prezența unor blocuri de piatră cioplită, cu tăieturi în formă de coadă de rândunică, dovedește că în acest loc a existat și o fortificație dacică.

În prezent se mai păstrează centurile de ziduri întărite cu turnuri pătrate sau circulare și cu porți monumentale. De la poarta de intrare principală, se dezvoltă zidul inferior de incintă care urcă dealul și înconjoară cetatea. Drumul care însoțește zidul ne conduce la a doua poartă în forma de coridor lung boltit. În dreapta acestei porți se păstrează urmele camerelor corpului de gardă. Trecând de a doua poartă spre complexul de clădiri de pe culmea dealului, poteca urcă spre poarta incintei a doua a cetății.

Cetatea Devei în forma pe care o are în prezent este evocatoare, stârnind interesul vizitatorilor atât prin ruinele ei, cât și prin poziția sa care domină orașul.

Fig. nr. 1.2.11.4.2. Intrarea în Cetatea Deva

Dealul Cetății, monument al naturii, se întinde pe o suprafață de 31 ha și este în mare parte împădurit, conținând o floră bogată și variată, de peste 1450 de specii de plante, unele rare, altele unice. Dealul este totodată monument geologic și peisagistic.

Ca urmare a reabilitării zonei se poate realiza integrarea ansamblului Dealul Cetății și Cetatea medievală într-un circuit turistic de vizitare a orașului Deva și, mai amplu, într-un circuit de vizitare a monumentelor istorice ale județului Hunedoara, alături de cetățile dacice din Munții Orăștiei și ansamblul roman al Coloniei Ulpia Traiana Sarmizegetusa - Hațeg.

Pentru a pune în valoare potențialul turistic al zonei și pentru a facilita accesul către Cetatea Deveii, în anul 2003 au început lucrările pentru construirea unei telecabine pe Dealul Cetății. Telecabina este singurul ascensor înclinat din România, iar din punct de vedere al lungimii traseului - 278 metri și a diferenței de nivel - 158 metri este primul din Europa.

Utilajul a fost achiziționat de la firma austriacă Doppelmayr, firma care mai are o telegondolă instalată în țara noastră, în stațiunea Mamaia. Lucrările au început în luna septembrie 2003 și au fost finalizate în luna iunie 2005. Instalația asigură legătura mecanică de la stația de plecare, situată la cota 180,0 metri până la platforma intermediară a Cetății Deva situată la cota 342,65 metri, respectiv o diferență de nivel de circa 160,00 metri. Cele două stații sunt legate prin calea de rulare pe care se deplasează telecabina, având lungimea de 277 de metri, șina fiind rezemată pe 24 stâlpi metalici, cu fundații izolate din beton, cu talpa din beton simplu, bloc din beton armat și piese metalice de prindere prin bulonare, iar capacitatea telecabinei este de 16 persoane. Stația de plecare constă din platforma de plecare, deschisă și acoperită, cu suprafața de 121,77 mp, având șina de glisare de asemenea deschisă și acoperită.

Stația de sosire se află amplasată la cota 361,20 metri pe platforma a doua a cetății, între al doilea și al treilea zid. Stația constă dintr-o încăpere cu trolu și dispozitivele anexă, cu suprafața de 10,80 mp, și platforma sosire, deschisă și acoperită, cu o suprafață de 15,50 mp.

Comanda telecabinei se face prin stație, dar poate fi efectuată și prin radio și telefon, aceasta putându-se realiza chiar de la sediul firmei din Austria. Ascensorul beneficiază de trei sisteme de frânare, ceea ce face să ofere siguranță maximă celor care au plăcerea de a face o plimbare cu telecabina.

Fig. 1.2.11.4.3.
Telecabina pe Dealul Cetății Deva

Fig. 1.2.11.4.4.
Stația de plecare

Alte îmbunătățiri ce vor fi aduse ansamblului sunt:

- ✓ vor fi reabilitate căile de acces rutiere și va fi construită o parcare în zona porții de acces în cetate;
- ✓ vor fi reabilitate aleile pietonale prin dotarea lor cu locuri de staționare pentru vizitatori și prin marcarea corespunzătoare a traseelor de acces;
- ✓ va fi reabilitat iluminatul prin realizarea unor instalații electrice de iluminat exterior, atât în zona stației de pornire a monoliner-ului și urmărind traseul de rulare a acestuia, cât și pe aleile pietonale ce asigură accesul în incinta a treia.

Valoarea cultural-istorică a Cetății Deva se constituie într-o motivație puternică pentru promovarea potențialului acesteia, iar amenajările realizate prin proiectul de reabilitare creează cadrul necesar unei activități turistice eficiente și durabile.

Dealul Cetății ca monument al naturii - situat în nordul orașului, Dealul Cetății s-a format în legătura cu activitatea vulcanică ce a avut loc în neogen (acum 10-16 milioane de ani). Aici, spre deosebire de zona Munților Metaliferi, au existat condiții favorabile fenomenelor de tip subvulcanic, magma neajungând la suprafață. Eroziunea ulterioară a rocilor sedimentare existente deasupra vulcanitelor andezitice, a distrus forme de relief, scoțând în evidență corpul subvulcanic (neck), care are un aspect circular. Deși se înalță la o altitudine de numai 371 m Dealul Cetății domină regiunile înconjurătoare, delimitându-se tranșant față de Lunca Mureșului pe care o domină cu 187 metri și față de înșeuarea care îl leagă cu treapta piemontană nord-vestică a Munților Poiana Ruscă, înșeuare pe care o domină cu 100 metri. Declivitatea variază în general între 30-40 grade, pante mai mari prezentând versantul sud-estic dinspre parcul orașului pe care apar abrupturi în rocă de 80-90 grade. Construirea și funcționarea cetății începând cu secolul al XIII-lea, a condus la apariția unui relief antropoc care se pune în evidență prin zone terasate, poteci, galerii subterane și gropi. În anul 1889 s-a construit un tunel de 20 m lungime iar între 1942-1943 o galerie pentru adăpost antiaerian. Până în anul 1941 pe versantul dinspre parc, mai jos de zidurile cetății a existat o capelă mică. În sistemul de galerii subterane funcționează din 1971 o stație seismologică și geomagnetică.

Pe fondul unui climat blând cu influențe submediteraneene, aici se dezvoltă o vegetație bogată și variată, cu numeroase specii endemice, motiv pentru care Dealul Cetății a fost declarat în 1988 rezervație naturală.

Pe o suprafață de 30 de ha sunt protejate elemente de peisaj, floră și faună. Vegetația de aici înglobează 1123 specii de fanerogame, 14 specii de criptogame casculare, peste 200 de specii de briofite și aproape 100 de specii de ciuperci și alge. Dintre plantele lemnoase caracteristice sunt mojdreanul (*Faximus Ornus*), cornul (*Cornus mas*), Liliacul (*Syringa vulgaris*) și fagul (*Fagus silvatica*), care apare pe versanții nordic și vestic, iar dintre ierburi: festuca *Festuca valesciana*, *F.rupicola*) și firuța termofila (*Cleistogene serotina* Keng) care sunt specifice locurilor stâncoase, apoi garofița (*Dianthus giganteus*), clopoței (*Campanula groskeii*) etc. Dintre endemisme amintim otrățelul (*Onosma viride*), șopârlita (*Veronica crinata* ver.tracica), albița (*Alyssum murale* wet k) și soaldina (*Sedum acre*).

În cadrul faunei se remarcă exemplare de viperă cu corn (*Vipera ammoytes*).

La poalele Dealului Cetății, în partea de nord, la altitudinea de 192 m apar ape minerale clorosodice, bicarbonate atermale (17-18 gr.C), utilizate medical în cadrul Băilor Sărate. Trecutul istoric la care a fost martor Dealul Cetății este marcat de prezența ruinelor Cetății Devei care ocupă partea superioară a măgurii vulcanice. Dealul Cetății reprezintă un important punct de belvedere, de aici deschizându-se o frumoasă panoramă asupra orașului Deva, Văii Mureșului și Munților Apuseni.

Accesul pe Dealul Cetății se face cu ușurință, urmărind una din cele două poteci care urcă domol.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane

În parcul de la poalele cetății se află Muzeul Civilizației Dacice și Romane cu secție de istorie veche, științele naturii și mineralogie care cuprind vestigii antice, material arheologic din cetățile dacice din Munții Orăștiei, antichități romane, lapidariumul și multe obiecte dacice din secolele IV-IX î.e.n. Muzeul este adăpostit de Castelul Bethlen, monument de arhitectură datând din secolul XVI.

Fig. nr. 1.2.11.4.3.

Palatul Magna Curia - Cunoscut și sub numele de Castelul Bethlen, Palatul Magna Curia (Curtea Mare) este situat la poalele Dealului Cetății, lângă parcul orașului.

Clădirea a fost construită în secolul XVI (începând cu 1582); inițial arhitectura era renascentistă, suferind modificări ulterioare prin adăugarea de elemente baroce. Cele mai importante transformări au fost efectuate de principele Transilvaniei Gabriel Bethlen între 1613-1629. În acea perioadă palatul făcea parte din cetate, clădirea fiind despărțită de oraș printr-un zid și o poartă monumentală. La subsol se găseau bucătăriile, cămările, închisoarea și o sală de supliciu, iar la etaj camerele de locuit ale stăpânilor.

Camerele erau deosebit de luxoase, cu mobilier în stil renascentist și porțelanuri, palatul fiind extrem de vestit pentru luxul și somptuozitatea sa. În sala de festivități exista un cămin baroc care avea pe fațade blazoanele familiilor Holler și Daniel (un leu și o lebădă cu gâtul străpuns de o săgeată).

Din elementele de arhitectura care se păstrează și în prezent amintim: balconul în stil baroc de deasupra intrării principale, construit în formă de lojă, cu sculpturi, motive florale și doua figurine umane cu chipuri grotești; chenarele de la ușile din față, sculptate în piatră și scara monumentală dinspre parc, pe unde se făcea intrarea festivă în clădire. Sălile mai mici au tavanele boltite, iar cele mai mari tavanele drepte cu ornamente baroce.

În prezent Palatul Magna Curia adăpostește Muzeul Culturii și Civilizației Dacice și Romane. Bazele Muzeului Județean au fost puse în anul 1880 de către Societatea de Istorie și Arheologie a județului Hunedoara.

Primele secții înființate în anul 1882, au fost cele arheologice și etnografice. Până în anul 1938 muzeul a avut sediul pe strada Regele Carol II (actualul Bulevard 22 Decembrie, peste drum de Spitalul Județean).

Fig. nr. 1.2.11.4.4.

Din anul 1938 muzeul s-a instalat în sălile Palatului Magna Curia, iar din 1966 și 1987 s-a extins în alte două clădiri din zona parcului orașului.

În prezent funcționează sub denumirea de Muzeul Civilizației Dacice și Romane, în componența sa intrând secțiile de istorie și arheologie, științe naturale și artă din Deva și muzeele din localitățile Sarmisegetuza, Orăștie, Aurel Vlaicu, Brad, Crișan, Complexul Țebea.

Secția de arheologie și istorie - este situată în sălile Palatului Magna Curia.

Cuprinde vestigiile materiale din prima epocă a pietrei descoperite în perimetrul orașului, obiective dacice și romane și documente care amintesc despre trecutul orașului Deva și al Județului Hunedoara. Vestigiile paleolitice sunt reprezentate prin obiecte descoperite în peșterile Cioclovina, Bordu Mare, Pietroasa, etc., iar cele neolitice prin ceramică și obiecte metalice din centrele Turdaș, Deva, Nandru, Geoagiu.

Cele mai multe exponate aparțin perioadelor dacică și romană. Aici există peste 23.000 de piese descoperite în așezările antice de pe Valea Mureșului și Valea Grădiștei. La parter există o machetă a sistemului de cetăți dacice din Munții Orăștiei. O valoare deosebită prezintă lapidarul roman (pietre sculptate, gravate și basoreliefuluri) care este unul dintre cele mai mari din țară, statuetele zeilor Mithras, Pluton, și Proserpina, Liber și Libera, Mars, Diana, Silvanus, Hecate, Eroul Trac și colecția numismatică formată din piese grecești, dacice, romane, bizantine și medalii comemorative.

Secția de științe naturale - a fost înființată în 1966 într-o clădire anexă Palatului Magna Curia. Muzeul este amenajat sub forma a două expoziții permanente. Expoziția de la parter "Rezervații naturale din Județul Hunedoara", ale cărei baze au fost puse în 1974, redă prin intermediul a șase diorame aspecte din Parcul Național Retezat, Pădurea Bejan și Parcul Dendrologic Simeria. O altă dioramă reprezintă interiorul unei peșteri. Expoziția de la etaj "Memoria naturală a pământului hunedorean" deschisă în anul 1986, prezintă mărturiile ale evoluției viețuitoarelor în erele geologice. În cadrul ei se remarcă fragmente osteologice ale unor reptile mezozoice: dinozaurieni, crocodili și broaște țestoase din Bazinul Hațeg și o dioramă cu zimbrii din cadrul Pădurii Slivuț-Hațeg. Muzeul posedă o serie de colecții: botanică (10511 coli herbar), paleontologică (6600 exemplare), entomologică (4400 exemplare), de păsări (665 exemplare), de mamifere (201 exemplare), de pești (163 exemplare), de reptile (2013 exemplare), de moluște actuale (2476 exemplare) și minerale (995 eșantioane), cu care se realizează expoziții periodice.

Secția de artă - a fost înființată în anul 1987 în aripa dreaptă a Palatului Administrativ. Cuprinde cinci săli în cadrul cărora se realizează expoziții temporare. Colecția care însumează peste 1000 de exponate, cuprinde pictura din secolele XVIII- XIX. Dintre picturile existente se remarcă cele semnate de John Bergman (sec. XVIII), Barabas Miklos, Melka Vincze, Kovary Iosif,

Tomasek Emma (sec. XIX), Corneliu Baba, Henri Catargi, Sabin Bălașa. O serie de exponate aparțin artiștilor hunedoreni: Bâtcă Mircea, Cârjoi Ion, Ionescu Doina, Pogan Gheorghe, (pictura), Olinescu Marcel, Telman Iosif, Eva Suto (grafica), Ion Seu, Gheorghe Mureșan, Ernest Kovacs, Adam Nicolaie (sculptura).

După facilitarea accesului turiștilor în zonă prin amplasarea ascensorului înclinat, municipalitatea a demarat un vast proiect de punere în valoare a monumentului istoric, prin reabilitarea zonei urbane care delimitează monumentul precum și a monumentului în sine. Acest proiect se compune din două mari intervenții și anume: Refuncționalizarea Incintei I și intervenții în situații de urgență și Reabilitarea Zonei Urbane Dealul Cetății Deva - Incintele II și III. Având în vedere lucrările de reabilitare mai sus menționate s-a impus realizarea descărcării de sarcină arheologică, în urma cercetării arheologice rezultând cel mai mare șantier arheologic din țară, cu descoperiri care au stârnit deja interesul comunității științifice din țară și străinătate. Artefactele descoperite vor fi expuse, după inventariere și catalogare în sălile de expunere muzeistică ce vor fi amenajate în timpul lucrărilor de reabilitare.

1.3. DINAMICA INVESTIȚIILOR

1.3.1. Forme predominante de internaționalizare manifestate în regiune

1.3.1.1. Evoluția și structura societăților comerciale cu participare de capital străin la nivelul județului Hunedoara

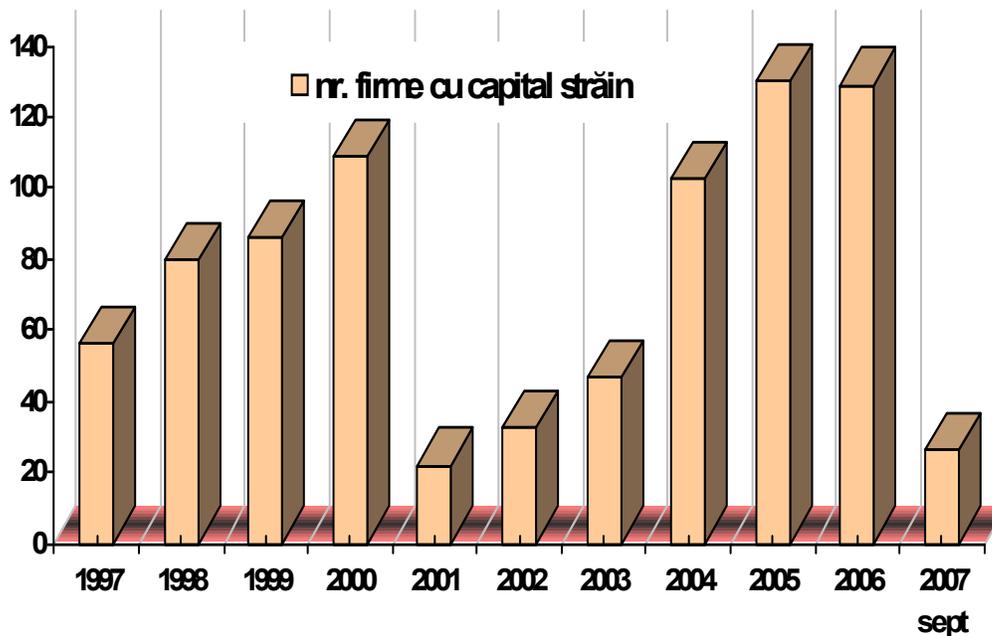
Trendul dezvoltării societăților comerciale sub aspect cantitativ dar și al formei de proprietate și al îmbinării capitalului autohton cu cel străin este redat în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 1.3.1.1.1. Evoluția societăților comerciale cu participare de capital străin în județul Hunedoara, în ultimii 10 ani

Perioada	Număr de firme	Din care cu capital		Capital social	Participare
		mixt	străin	subscris (lei vechi)	străină (euro)
1997	56	49	7	215.745.816.182	471.965
1998	80	69	11	2.987.150.600	772.216
1999	86	74	12	2.112.028.140	13.816.628
2000	109	77	32	553.895.440	1.182.644
2001	22	12	10	23.352.960.000	1.329.575
2002	33	23	10	1.056.301.600	2.182.644
2003	47	19	28	5.751.539.000	1.861.667
2004	103	44	59	15.581.382.885.	226.236
2005	130	76	54	17.859.154.700	2.605.000
2006	129	73	56	9.086.293.250	473.122
2007 sept	26	13	13	474.890.000	2.952
TOTAL	821	529	292	294.573.411.797	24.924.749

Sursa: Camera de Comerț și Industrie a Județului Hunedoara, Oficiul Registrului Comerțului, Buletin Statistic, Numărul 13 -aprilie 2008

Se observă așadar, în trendul evoluției post-revoluționare a fluxurilor investiționale, existența a două perioade de creșteri distincte, care coincid în plan politic, cu succesiunea la putere a celor două guverne de orientări diferite. În ceea ce privește ponderea capitalului străin în capitalul social subscris la înființarea societăților comerciale, se remarcă o participare a acestuia cu valoarea medie de 40,46% aferentă întregului interval de timp considerat, în timp ce valoarea maximă a acestui indicator a fost atinsă în cursul anului 2000, când s-a cifrat la aproape 60%.

Grafic nr.1.3.1.1.1. Evoluția și structura societăților comerciale cu participare de capital străin în regiune.

Sursa: Camera de Comerț și Industrie a Județului Hunedoara - Oficiul Registrului Comerțului, Buletin Statistic, Operațiuni înregistrate în Registrul Comerțului în luna februarie 2008 și cumulativ în perioada ianuarie 1997 - 31 martie 2007, numărul 13 - aprilie 2008, p. 45.

Din punct de vedere al structurii fluxurilor investiționale reflectate în planul participării sau neparticipării la luarea deciziilor în cadrul firmelor nou înființate, se remarcă faptul că din numărul total de societăți înmatriculate pe raza județului, după revoluția din decembrie 1989 și până în luna martie a anului 2001, 64,43% au capital integral străin. Considerăm că reliefaarea formei juridice de înregistrare a societăților comerciale cu participare de capital străin, are o importanță aparte în contextul analizei de față, sub aspectul răspunderii juridice asumate de către aceste firme, în ansamblul relațiilor comerciale de pe raza județului și nu numai, și prin prisma relațiilor societăților comerciale cu autoritățile publice.

Astfel, în tabelul de mai jos, este redată repartitia societăților comerciale cu participare de capital străin, după forma juridică.

Tabel nr.1.3.1.1.2. Repartitia societăților comerciale cu participare de capital străin, după forma juridică

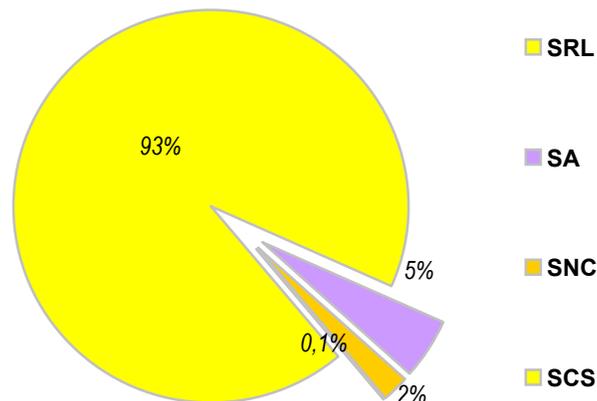
Forma juridică	Număr de firme	Cuquantumul capitalului social subscris (milioane lei)	Participarea străină la capitalul social (dolari SUA)
SRL	764	40.640	4.498.952
SA	42	253.676	20.248.402
SNC	13	255	152.147
SCS	2	2	25.248
Total	821	294.573	24.924.749

Se observă din datele prezentate, că forma juridică de înregistrare, preponderent agreată de către investitorii de capital străin în județul Hunedoara, este de departe Societatea cu Răspundere Limitată, a cărei pondere în total firme înmatriculate depășește 92%. În aceeași perioadă de referință, capitalul străin subscris în cadrul unor societăți comerciale pe acțiuni a depășit de aproape 5 ori cuantumul capitalului de proveniență străină care a alimentat capitalul social al SRL-urilor, însă ponderea societăților pe acțiuni în totalul numărului de firme cu participare de capital străin abia dacă atinge 5%. Sub aspectul ponderii în totalul numărului de societăți cu participare de capital străin, formele juridice de Societate în Nume Colectiv și Societate în Comandită Simplă au constituit o atractivitate mai redusă, punctând doar cu 2% și respectiv 0,1%.

În ceea ce privește randamentul infuziei de capital după forma de înregistrare juridică, sau mai precis, după raportul participării capitalului străin în totalul capitalului social subscris, se remarcă o ușoară devansare a societăților pe acțiuni, de către societățile cu răspundere limitată.

Putem așadar conchide prin a sublinia că forma juridică de înregistrare a firmelor cea mai agreată de către investitorii străini în județ este societatea cu răspundere limitată.

Grafic nr. 1.3.1.1.2. Structura pe forma juridică a societăților comerciale cu participare de capital străin (%)

Sursa: Camera de Comerț și Industrie a Județului Hunedoara, Oficiul Registrului Comerțului, Buletin Statistic, numărul 13 - aprilie 2008

Între cauzele care au condus la manifestarea acestei preferințe s-ar putea enumera: în primul rând, cadrul legislativ favorabil investițiilor străine (dar și de capital autohton) mai ales în ultimul an și jumătate, atât sub aspectul înființărilor de noi întreprinderi mici și mijlocii cât și în ceea ce privește o gamă largă de facilități care privesc funcționarea acestora. Trebuie amintită, în acest context, existența unei legi care reglementează Întreprinderile Mici și Mijlocii. Ori forma juridică cea mai adecvată pentru o societate comercială mică și mijlocie este, în contextul mediului socio-economic din România, SRL-ul; în al doilea rând, județul Hunedoara prezintă încă un profil (sau o deschidere) economic(ă) cu un pronunțat caracter monoindustrial, axat în principal pe extracția minereurilor și apoi prelucrarea acestora în industria siderurgică. Câtă vreme societățile comerciale pe acțiuni, cele de dimensiuni considerabile (cândva apreciate și prin apelativele „mamuți industriali” sau „mormane de fiare vechi”) rămân cantonate în nișe de activitate specifice sectorului economic primar și cel al industriei grele, ele s-au dovedit și se dovedesc foarte greu privatizabile și, cu un pronunțat caracter de neatractivitate pentru influxurile investiționale; în sfârșit, potențialul economic al regiunii este însemnat și promițător în special sub

aspectul dotării cu resurse și factori de producție caracteristici dezvoltării sectorului terțiar - foarte bine aspectat din acest punct de vedere fiind turismul - dar și unele ramuri ale industriei prelucrătoare, construcțiilor și ale industriei de vârf - sectoare care se bazează, în principal, pe existența la nivel regional, a resurselor umane bine pregătite pentru dezvoltarea în aceste domenii. Sursele de proveniență a influxurilor investiționale în regiune pot fi analizate sub cel puțin două aspecte: cantitativ și calitativ. Latura cantitativă a analizei de față, se limitează la raportarea numărului de societăți comerciale înființate exclusiv cu capital de proveniență externă cumulat cu numărul firmelor românești la care capitalul străin este subscris ca aport la capitalul social, la țara de proveniență a acestuia.

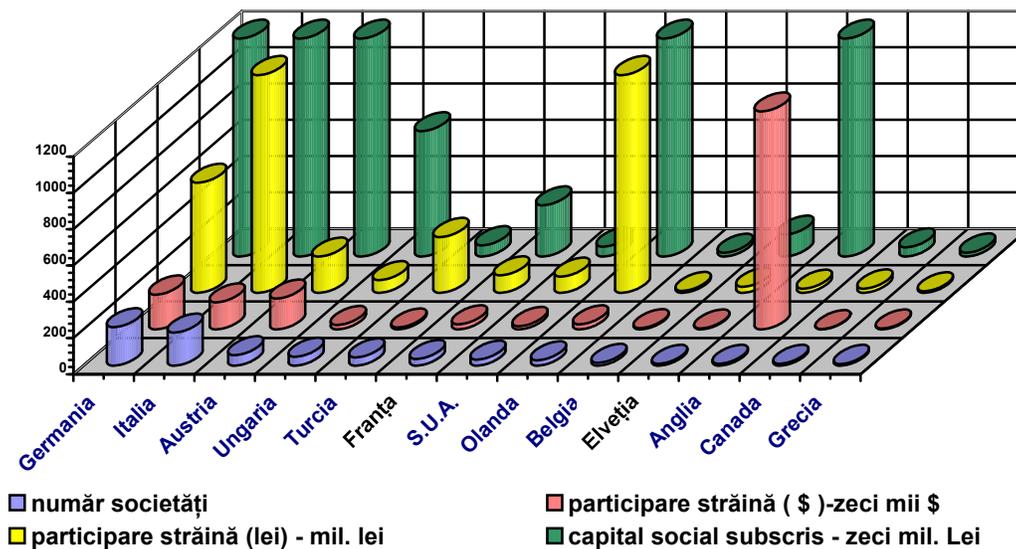
Tabel nr. 1.3.1.1.3. Clasamentul pe țări după numărul societăților comerciale cu participare străină la capital, înmatriculate în perioada 01.01.1991 - 31.03.2008, în județul Hunedoara

Nr. crt.	Țara	Număr societăți	Capital social subscris	Participare străină	Participare străină (lei)
			valoare în lei	valoare în euro	valoare în lei
	TOTAL	821	294.573.411.797	24.924.749	118.352.286.675
1	<i>Germania</i>	221	19.555.534.247	1.911.924	606.782.450
2	<i>Italia</i>	183	19.050.921.782	1.480.187	2.310.320.000
3	<i>Austria</i>	58	18.407.889.400	1.707.055	199.890.000
4	<i>Ungaria</i>	49	6.901.539.876	243.694	69.000.000
5	<i>Turcia</i>	45	613.481.200	88.640	307.900.000
6	<i>Franța</i>	37	2.819.380.225	271.182	96.104.225
7	<i>S.U.A.</i>	33	555.154.140	182.974	88.400.000
8	<i>Olanda</i>	30	114.984.275.027	274.415	114.205.700.000
9	<i>Belgia</i>	15	127.544.000	52.115	10.800.000
10	<i>Elveția</i>	11	1.156.236.000	48.824	32.300.000
11	<i>Marea Britanie</i>	11	70.668.889.000	17.247.574	23.100.000
12	<i>Canada</i>	11	55.100.000	447	24.150.000
13	<i>Grecia</i>	10	20.975.000	4.001	9.900.000
14	<i>Israel</i>	10	1.279.137.900	80.843	4.800.000
15	<i>Suedia</i>	10	300.710.000	51.468	4.800.000
16	<i>China</i>	10	1.755.540.000	81.351	144.000.000
17	<i>Moldova</i>	8	51.200.000	111	35.600.000
18	<i>Australia</i>	6	4.273.650.000	355.030	3.000.000
19	<i>Iordania</i>	6	4.940.000	12.401	600.000
20	<i>R. Arabă Siria</i>	5	2.650.000	1.672	100.000
21	<i>Luxemburg</i>	4	6.100.000	117	5.800.000
22	<i>Danemarca</i>	4	2.621.000	6.360	0
23	<i>Bulgaria</i>	3	10.099.300.000	572.430	700.000
24	<i>Cipru</i>	3	22.460.000	10.000	2.400.000
25	<i>Iran</i>	3	6.000.000	0	6.000.000
26	<i>Iugoslavia</i>	2	191.500.000	1.314	1.900.000
27	<i>Polonia</i>	2	91.120.000	28.888	1.000.000
28	<i>Norvegia</i>	2	85.933.000	50.460	2.000.000
29	<i>Slovacia</i>	2	17.100.000	10.000	100.000
30	<i>Spania</i>	2	10.105.000	364	10.000.000
31	<i>Croația</i>	2	4.000.000	0	2.000.000

32	Ucraina	2	2.800.000	0	2.800.000
33	Gibraltar	1	1.632.180.000	104.500	0
34	Irak	1	54.100.000	20.000	0
35	Serbia-Munte­negru	1	46.400.000	4.382	0
36	Slovenia	1	24.245.000	13.854	0
37	San-Marino	1	15.000.000	0	15.000.000
38	Kuweit	1	2.100.000	500	0
39	Palestina	1	1.600.000	571	0
40	Monaco	1	10.000.000	514	0
41	Sudan	1	2.000.000	0	2.000.000
42	Cehia	1	2.000.000	75	0
43	Egipt	1	2.000.000	0	2.000.000
44	Finlanda	1	5.000.000	0	3.500.000
45	Liban	1	2.000.000	0	1.500.000
46	Japonia	1	2.000.000	0	1.000.000

Sursa: Camera de Comerț și Industrie a Județului Hunedoara, Oficiul Registrului Comerțului, Buletin Statistic, numărul 13 -aprilie 2008;

Grafic nr. 1.3.1.1.3. Evoluția statistică a investițiilor în județul Hunedoara, pe țări de proveniență, în ultimul deceniu.

Sursa: Camera de Comerț și Industrie a Județului Hunedoara, Oficiul Registrului Comerțului, Buletin Statistic, Numărul 13 - aprilie 2008, pag.9.

Dimensiunea calitativă a prezentei analize se referă la sublinierea sumelor absolute exprimate atât în valută forte (euro) cât și în monedă națională, aduse sub forma investițiilor directe în județ, cu precizarea țării de proveniență. Așadar, în tabelul de mai sus este prezentat clasamentul pe țări, după numărul societăților comerciale cu participare străină la capital, înființate în perioada 01.01.1991 - 31.03.2008, în județul Hunedoara.

Se observă din cadrul acestui clasament, ponderea foarte mare pe care capitalul de proveniență vest - europeană o are și în firmele din județul Hunedoara.

Pentru a sugera mai bine îmbinarea celor două aspecte considerate -cantitativ și calitativ, referitoare la dinamica investițiilor - în graficul de mai jos sunt redată comparativ pe sursele de proveniență, atât numărul de firme cu capital străin cât și cuantumul investițiilor angajate (atrase) din cele mai importante 15 țări, sub ambele aspecte. După cum se observă din datele prezentate, cu toate că influxurile investiționale de proveniență germană au contribuit la capitalizarea sau înființarea a 211 societăți comerciale, în sumă absolută, ele au reprezentat mai puțin de o cincime din capitalurile atrase din Olanda și respectiv doar aproape o treime din capitalurile de origine britanică. Astfel se poate afirma că sub aspectul randamentului infuziei de capital străin în regiune, contribuția cea mai însemnată a avut-o, din totalul țărilor investitoare, Olanda, urmată de Marea Britanie și Germania. Un alt aspect important, atât din punct de vedere calitativ cât și cantitativ, al fluxurilor investiționale atrase în regiune, îl constituie moneda în care capitalul a fost subscris ca participare străină la capitalul social al firmelor vizate. Din acest punct de vedere, locul întâi este ocupat de investitorii din Marea Britanie, care au subscris un capital de peste 17 milioane euro, în cele 11 societăți din județ cu participare de capital britanic, sumă ce reprezintă aproximativ 68% din valoarea totală a investițiilor directe și de portofoliu atrase în valută pe perioada ultimului deceniu în regiune. În acest context, poziția de lider a Olandei în clasamentul pe țări, după valoarea capitalului social subscris în societățile comerciale cu participare de capital străin, se explică prin ponderea extrem de mare - peste 96% din totalul participării străine angajate în lei - a investițiilor de origine olandeză efectuate în monedă națională.

Oricare ar fi însă criteriul utilizat în ierarhizarea țărilor de proveniență a influxurilor investiționale în regiune, se remarcă ponderea covârșitoare - de peste 95% - la toate capitolele considerate, a capitalurilor investite de proveniență din țări membre ale Uniunii Europene. Pe de altă parte, considerăm că este interesant de remarcat prezența în pondere relativ însemnată și, ca urmare, cu poziții „onorante” în clasamentul pe țări de proveniență a fluxurilor investiționale, a două țări vecine geografic și aflate pe aceleași coordonate economice și sociale la nivel internațional, cu țara noastră.

1.3.1.2. Dinamica influxurilor investiționale pe sectoarele receptoare din județul Hunedoara.

Din ansamblul societăților comerciale cu participare străină înființate sau revigorată pe parcursul ultimului deceniu, în județ, cele mai multe își desfășoară în prezent activitatea în sfera comerțului de mărfuri.

Totalul de 821 de societăți comerciale cu capital integral străin sau capital mixt (autohton și străin), acoperă toate cele cinci domenii de activitate care vor fi luate în considerare în analiza ce urmează: producția industrială, producția agricolă, comerț și activități de import-export, sfera serviciilor și construcții.

Repartiția și evoluția societăților comerciale cu participare de capital străin, în funcție de obiectul principal de activitate, pe perioada cuprinsă între 01.01.1997 și septembrie 2007, este redată în tabelul de mai jos, dinamica funcționării pe activitățile economice fiind sugestiv surprinsă în graficul de mai jos.

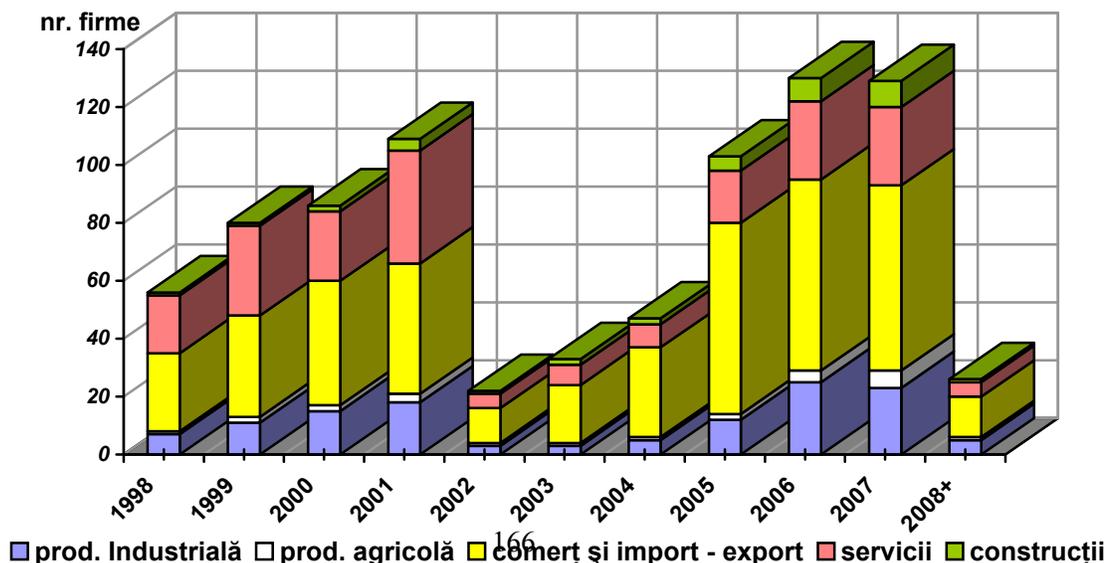
Tabel nr.1.3.1.2.1. Evoluția societăților comerciale cu participare de capital străin, în funcție de obiectul principal de activitate, pe perioada 01.01.1997 și 30.09.2007.

Anul	Număr firme	Producție industrială	Producție agricolă	Comerț și import-export	Servicii	Construcții
		1	2	3	4	5
1997	56	7	1	27	20	1
1998	80	11	2	35	31	1
1999	86	15	2	43	24	2
2000	109	18	3	45	39	4
2001	22	3	1	12	5	1
2002	33	3	1	20	7	2
2003	47	5	1	31	8	2
2004	103	12	2	66	18	5
2005	130	25	4	66	27	8
2006	129	23	6	64	27	9
Sep.07	26	5	1	14	5	1
Total	821	127	24	423	211	36

Se observă așadar, că zona cea mai atractivă și pentru investițiile străine angajate în județul Hunedoara în perioada post-decembristă, a fost cea a comerțului cu amănuntul și cu ridicata și a operațiunilor de import-export. Din totalul societăților comerciale cu participare de capital străin înmatriculate în această sferă a activităților economice, cele mai multe s-au înființat în a doua jumătate a anului 2005, atunci când presiunile politice venite de la forurile de conducere hunedorene au găsit suficientă înțelegere la nivelul legislativului de la București și, ca urmare, în scurt timp, a devenit certă declararea unor zone largi din cadrul județului Hunedoara ca zone defavorizate efectiv.

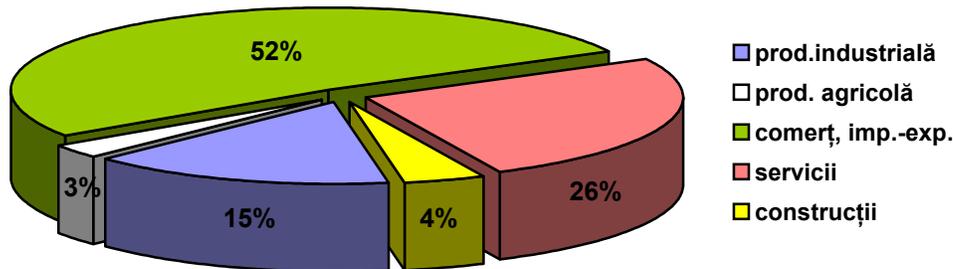
Acest aspect al cadrului legislativ care se reflectă în zona economicului prin importante facilități de ordin, în primul rând, fiscal, a avut repercusiuni pozitive și asupra investițiilor în sfera producției industriale, așa încât, atât pe parcursul celei de a doua jumătăți a anului 2005, cât și pe perioada anului 2006, s-au înmatriculat noi firme cu participare de capital străin într-un ritm aproape dublu decât în oricare perioadă precedentă a intervalului luat în considerare.

Grafic nr.1.3.1.2.1. Evoluția în dinamică a firmelor cu participare de capital străin, după obiectul principal de activitate (până la 31 martie 2008)

Din păcate, influxurile investiționale străine care au alimentat sfera producției industriale s-au cantonat în pondere covârșitoare în zona prelucrării active cu suspendare de la plata taxelor vamale.

Grafic nr.1.3.1.2.2. Radiografia structurii înmatriculărilor de societăți comerciale cu participare de capital străin după domeniul de activitate, în județul Hunedoara (situație existentă la 31.03.2003)

Acest dezavantaj pe termen lung se reflectă în cel puțin două categorii de efecte, a căror probabilitate de manifestare este, din păcate, foarte mare, după cum practica relațiilor internaționale a dovedit-o:

- **un prim efect negativ** constă în eliminarea de pe piețele internaționale a produselor cu inscripția „Made în România”, atâta vreme cât importatorul final din ecuația lohn-ului, își va comercializa produsul sub propria-i marcă. Acest aspect poate constitui în anumite cazuri (atunci când produsele românești sunt puternic competitive sub aspect calitativ și de preț, bucurându-se de notorietate pe piețe bine determinate) factorul determinant al unor politici comerciale agresive și cu valențe neloiaiale, practicate de firmele investitoare angajate în cucerirea de noi piețe de desfacere. Altfel spus, sub umbrela ajutorului acordat prin utilizarea capacităților de producție autohtone (românești), care se confruntă cu o puternică subcapitalizare, investitorii străini câștigă prin practicarea lohn-ului pasiv pe două fronturi: forța de muncă ieftină transpusă în costuri de producție reduse oferită tocmai de vechiul concurent, coroborată cu câștigarea pieței acestuia tocmai prin obturarea posibilităților de vehiculare a numelui său de marcă pe aceste piețe tradiționale. În zona economică a producției industriale din județul Hunedoara, practicarea lohn-ului pasiv se regăsește în domeniile producției de încălțăminte, confecții, prelucrarea pieilor și industria blănurilor. Exemplele în acest sens abundă: fosta fabrică de încălțăminte Meropa din municipiul Hunedoara produce în lohn, calitativ la aceiași parametri, însă acum produsele se comercializează pe piețele tradiționale din U.E. sub marca italiană Bianchini; fabrica de confecții din blană Vidra din municipiul Orăștie, a căror produse erau binecunoscute și apreciate atât pe piețele fostului C.A.E.R. cât și în spațiul Uniunii Europene, sunt comercializate astăzi sub branduri aparținând unui celebru consorțiu italian în domeniu; ș.a.m.d.
- **al doilea aspect** nefavorabil, pentru realizarea produselor finite care fac obiectul prelucrării în lohn, se utilizează aproape în exclusivitate materii prime, materiale și resurse auxiliare de proveniență străină, astfel încât sunt eludate toate categoriile de factori de producție autohtoni cu excepția resurselor umane (forței de muncă).

1.3.2. Impactul politicilor publice asupra fluxurilor investiționale străine, atrase în regiune.

Sfârșitul anului 1998 și începutul anului 1999 au fost marcate de declararea majorității zonelor monoindustriale de pe raza județului Hunedoara drept zone defavorizate, în conformitate cu prevederile Ordonanței de Urgență a Guvernului nr.24/1998 și republicată în Monitorul Oficial nr.545 din 08.11.1999. Trebuie menționat faptul că, în acest act normativ care reglementează regimul zonelor defavorizate sunt prevăzute facilități însemnate în ceea ce privește tot complexul de factori care converg înspre înființarea și buna funcționare ulterioară a societăților comerciale cu obiect principal de activitate în ramurile sau subramurile economice specificate pentru fiecare regiune în parte.

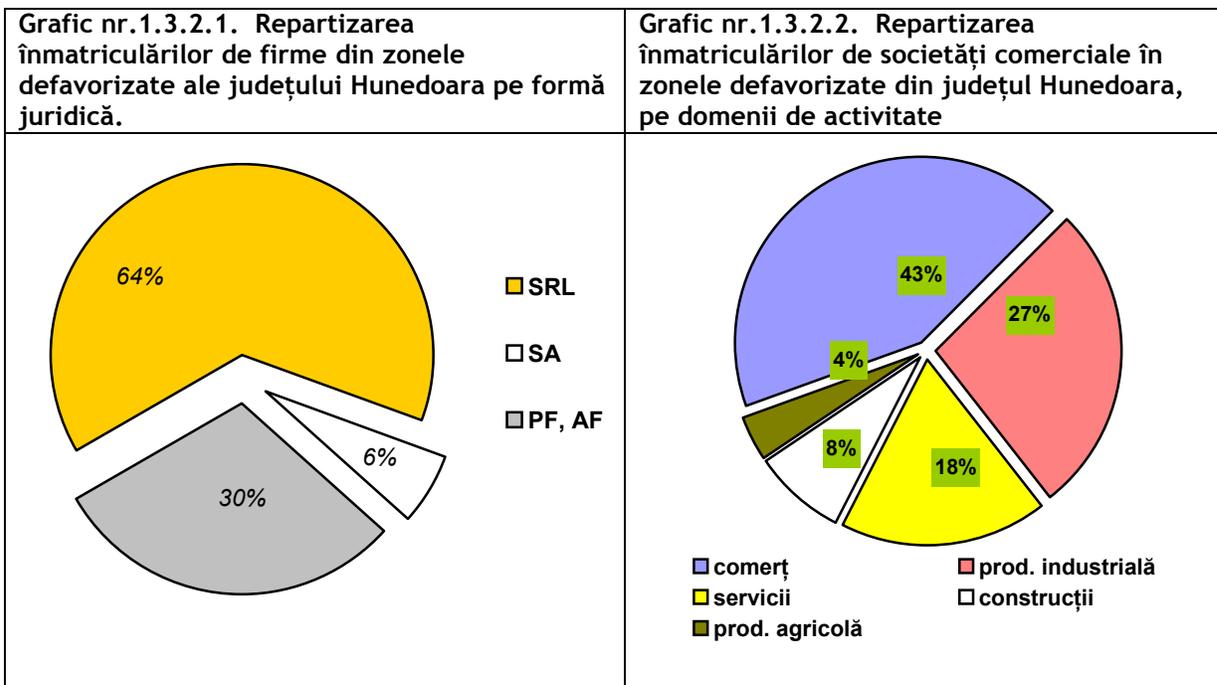
Obiectivul principal urmărit prin încadrarea acestor zone în regimul de „defavorizată”, este eradicarea unor situații economico-sociale sensibile, caracterizate printr-o rată a șomajului ridicată, printr-o producție industrială și agricolă aflată într-un trend accelerat descendent și printr-un grad ridicat de blocaj economic furnizor de arierate resimțite la scară națională. Este binecunoscută de altfel clasarea în permanență pe perioada ultimilor ani a județului Hunedoara în fruntea regiunilor cu cea mai mare rată a șomajului din țară.

Zonele județului declarate zone defavorizate, dinamica înmatriculărilor de societăți comerciale după dobândirea acestui statut, precum și imaginea distribuției acestora atât după forma juridică de constituire cât și după domeniul economic în care funcționează, este redată în tabelul de mai jos.

Tabelul 1.3.2.1. Situația înmatriculărilor de firme în zonele defavorizate Brad, Petroșani, Hunedoara, Călan (efectuate în perioada ianuarie 1999 - martie 2007)

Zona	Nr. firme	SA	SRL	PF, AF	Producție industrială	Producție agricolă	Comerț	Servicii	Construcții
Brad	318	14	245	59	97	19	126	52	21
Petroșani	809	38	473	298	148	40	424	147	54
Hunedoara	84	0	67	17	10	7	45	20	1
Călan	12	1	5	6	2	0	7	3	0
TOTAL	1223	53	790	380	257	66	602	222	76

Sursa: *Oficiul Registrului Comerțului, Buletin Statistic, „Operațiuni înregistrate în Registrul Comerțului în luna februarie 2007 și cumulată în perioada ianuarie 1999 -31.03.2008”, numărul 13, aprilie 2008, pag. 14.*

Sursa: Camera de Comerț și Industrie a județului Hunedoara, Oficiul Registrului Comerțului, Buletin Statistic, "Operațiuni înregistrate în Registrul Comerțului în luna februarie 2007 și cumulată în perioada ianuarie 1999 -31.03.2008", numărul 13, aprilie 2008, pag. 14.

Primul articol al Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 24 din 30.09.1998, privind regimul zonelor defavorizate, oferă o definiție clară a zonei defavorizate ca fiind acea arie geografică strict delimitată teritorial care îndeplinește cel puțin una dintr-un cumul de patru condiții redate mai jos:

- Să aibă structură productivă monoindustrială care, în activitatea zonei, mobilizează mai mult de 50% din populația salariată. Raportat la județul Hunedoara, această condiție a fost îndeplinită cu prisosință pe întreaga perioadă post-decembriștă, ceea ce ar fi condus, în mod logic la declararea mai multor zone ale județului (municipiul Hunedoara, Brad, orașul Călan, etc.) drept defavorizate, imediat după apariția actului normativ. Motive necunoscute însă au condus la înfăptuirea acestui lucru mult mai târziu.
- O a doua condiție rezidă în existența industriei mineritului în respectiva zonă, din cadrul căreia personalul să fi fost disponibilizat în proporție de peste 25%, prin concedieri colective. Considerăm că această condiție prevăzută în actul legislativ a existat de facto în valea Jiului cu aproape un an de zile înaintea apariției ordonanței, precedând și chiar dimensionând astfel, prevederea legislativă însăși.
- A treia condiție prevăzută în O.U.G. nr.545 este și ea parcă croită după o situație reală decupată din zbuciumul economico-social de pe raza județului Hunedoara, și anume rata șomajului să fie cu 30% mai mare decât media existentă la nivel național. Asupra acestui aspect se pare că au existat numeroase divergențe între punctele de vedere ale decidenților vremii, care au eludat de la început litera prezentei ordonanțe. Era suficientă încadrarea în contextul unei singure condiții pentru ca o zonă bine delimitată să poată fi declarată defavorizată și nu îndeplinirea a mai multor condiții simultan. Zone ale județului precum municipiile Hunedoara și Brad precum și orașul Călan se înscriau în cadrul primei condiții. Referitor la rata șomajului, neînțelegerile au planat asupra modului de "înțelegere" a celor 30 de procente care trebuiau să depășească media existentă la nivel național. O parte dintre reprezentanții puterii (culmea majoritatea senatori de Hunedoara - după cum se precizează în declarațiile de presă din acea perioadă) au considerat că cele 30

de procente stipulate de actul normativ, sunt, în fapt, puncte procentuale. Diferența de interpretare numai din acest punct de vedere a fost foarte dăunătoare sub aspectul întârzierii adoptării actului normativ cu mai bine de un an de zile. Astfel, la o medie națională a ratei șomajului de cca.10%, depășirea cu 30 de procente a acesteia - așa cum prevede OUG 545 ar fi însemnat o rată a șomajului pentru județul Hunedoara de 13,33%, constant depășită pe toată durata analizată, pe când o depășire cu 30 de puncte procentuale înseamnă o rată a șomajului de 40% în județul Hunedoara, cifră alarmantă chiar pentru nivelul de pregătire a acelor care au susținut acest punct de vedere, cel puțin hilar.

Articolul 6 al ordonanței prevede, la primul alineat, facilitățile acordate societăților comerciale cu capital majoritar privat care își au sediul și își desfășoară activitatea economică în zona defavorizată, facilități acordate doar în condițiile realizării unor investiții “nou-create”, între care se numără:

(a) **scutirea de la plata:** taxelor vamale și a taxei pe valoarea adăugată pentru mașinile, utilajele, instalațiile, echipamentele, mijloacele de transport, alte bunuri amortizabile, care se importă în vederea realizării investițiilor în zonă; taxei pe valoarea adăugată pentru mașinile, utilajele, instalațiile, echipamentele, mijloacele de transport, alte bunuri amortizabile, produse în țară, în vederea efectuării și derulării de investiții în zonă;

(b) **restituirea taxelor vamale** pentru materiile prime, piesele de schimb și/sau componentele importate necesare realizării producției proprii în zonă;

(c) **scutirea de la plata impozitului pe profit** pe durata de existență a zonei defavorizate (între 3 -10 ani, conform articolului 5 din Ordonanță);

(d) **scutirea de la plata taxelor** percepute pentru schimbarea sau modificarea destinației sau pentru scoaterea din circuitul agricol a unor terenuri destinate realizării investiției;

(e) în sfârșit, **acordarea**, cu prioritate, din Fondul special aflat la dispoziția Guvernului, constituit conform O.U.G. nr.59 /1997 privind destinația sumelor provenind din încasările FPS (astăzi APAPS) din privatizarea societăților comerciale la care statul este acționar majoritar, a unor **sume** pentru: stimularea activității de export al produselor finite și/sau al serviciilor industriale după caz; garantarea creditelor externe, în limita unui plafon anual stabilit de către Ministerul Finanțelor; finanțarea unor programe speciale, aprobate prin Hotărâre de Guvern; finanțarea proiectelor de investiții ale societăților comerciale prin coparticiparea statului la capitalul social.

Referitor la declararea **județului Hunedoara drept zonă defavorizată**, acest lucru s-a realizat odată cu publicarea **Hotărârii Guvernului nr.1078 din 09.11.2000**, apărută în **Monitorul Oficial nr.573 din 16.11.2000**. Printre altele articolele acestei Hotărâri de Guvern stipulează: zona Hunedoara, județul Hunedoara se declară zonă defavorizată (art.1); aria geografică strict delimitată a Zonei Hunedoara, județul Hunedoara, o reprezintă localitățile Hunedoara, Călan, Ghelari și Teliucul Inferior ca unități administrativ-teritoriale, în suprafață de 28.518 ha., conform anexei nr.1 a Hotărârii de Guvern, care constă în redarea unui desen la scară precizând locația strictă a teritoriului supus reglementării juridice (art. 2); în art. 3 este precizată perioada de timp pentru care prevederile articolului 1 sunt în vigoare, adică 5 ani de zile; pe perioada existenței zonei defavorizate, se acordă facilitățile prevăzute mai sus, axate în sfera fiscală și financiară; în sfârșit, sunt precizate în cadrul art. 5 domeniile de interes pentru realizarea investițiilor în zonă (agricultură, silvicultură, exploatarea forestieră și economia vânatului, pescuitul și piscicultura, industria extractivă, energia electrică și termică, gaze și apă, construcții, comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea și întreținerea autovehiculelor și a bunurilor personale casnice, hoteluri și restaurante, activități de transport și depozitare, tranzacțiile imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor, sănătate și asistență socială, alte activități de servicii colective, sociale și personale).

Activitățile cele mai atractive pentru investitorii autohtoni și străini de la declararea regiunii Hunedoara ca zonă defavorizată au fost comerțul și producția industrială, cu o pondere cumulată de 70%. Nivelul activităților constând în comerțul cu ridicata sau cu amănuntul s-a ridicat la o pondere de 43% din totalul activităților nou înființate în cadrul județului după beneficierea de facilitățile specifice zonelor defavorizate.

Cele mai dinamice sectoare însă, sunt cele ale construcțiilor și serviciilor, care momentan au o pondere de numai 8% și respectiv 18%, însă numărul înmatriculărilor de firme în acest domeniu a crescut rapid la începutul anului 2001 și, mai important, cifra de afaceri cumulată din activitățile de construcții și servicii, este în plină ascensiune, amenințând primele poziții în clasamentele regionale de specialitate.

Ca o ultimă noutate pe axa dezvoltării economice la nivelul întregii țări și, în special a zonelor defavorizate în condițiile existenței cadrului legislativ prezentat, se înscrie și noua Lege privind promovarea investițiilor directe. În lumina acestui act normativ, investiția directă cu impact economic înseamnă acea investiție care depășește echivalentul a 1 milion de dolari SUA, realizată în formele și modalitățile prevăzute de lege și care contribuie la dezvoltarea și modernizarea infrastructurii economice a României și determină noi locuri de muncă. Vor beneficia de prevederile acestei legi doar investițiile noi. Panelul facilităților acordate investitorilor în conformitate cu noua lege vor viza scutirea, respectiv exceptarea de la plata taxelor vamale la importul de utilaje tehnologice, instalații, echipamente, aparate de măsură și control, automatizări și produse software necesare realizării investiției. Totodată toate bunurile achiziționate de pe piața internă sau din import și care vor participa direct la realizarea investiției, vor beneficia pe perioada realizării investiției, până la punerea în funcțiune, de amânarea plății TVA-ului. De asemenea, investițiile realizate în condițiile prezentei legi, beneficiază de deducerea unei cote de 20% din valoarea acestora. În fine, investițiile care se vor realiza în acord cu prevederile viitoarei legi, vor beneficia de posibilitatea utilizării amortizării accelerate, definite conform Legii nr.15/1998. Toate aceste facilități sunt valabile numai pentru bunurile noi, pe care legea le definește ca fiind bunuri produse cu cel mult un an înainte de intrarea lor în țară în condițiile în care ele să nu fi fost folosite niciodată. Această lege nouă pe lângă setul de facilități economice acordat, acordă investitorilor și anumite drepturi, deloc de neglijat sub aspectul atractivității lor. Astfel, investitorul va avea posibilitatea transferului integral în străinătate a profiturilor obținute, precum și a sumelor obținute în urma vânzării acțiunilor sau părților sociale deținute, sau pe cele rezultate în urma lichidării investiției sau a sumelor obținute cu titlu de despăgubire în cazul în care investiția a fost expropriată, din motive de utilitate publică.

1.4. NEVOI DE DEZVOLTARE IDENTIFICATE ÎN MUNICIPIUL DEVA

Tabel nr. 1.4.1 - Analiza SWOT

	Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Restricții
Infrastructura publică				
		spații publice în stare precară în cartierele de la periferie, invadate de mașini sau deșeuri		
	infrastructura rutieră este în stare bună	două treceri la nivel peste calea ferată (DN 7 - str. Bălata și DN 7 - str. Ardealului)	situarea orașului pe coridorul IV paneuropean	creșterea aglomerărilor în trafic pe principalele artere ale orașului cu impact negativ asupra condițiilor de locuit și a mediului înconjurător
	construirea tronsonului de autostradă Deva-Orăștie care să dubleze DN7 pe malul drept al râului Mureș	drumul național DN7, la intrarea în Deva deservește un trafic intens (de tranzit și de penetrație), fiind deja supraîncărcat	crearea unei rețele de piste pentru biciclete care să facă legătura cu spațiile verzi din proximitatea orașului și cu cetatea medievală	întârzierea lucrărilor de realizare a centurii Deva-Orăștie
	Municipiul Deva prezintă accesibilitate la transportul combinat, conform Planului de Amenajare a Teritoriului Național	nodurile de circulație principale rutiere nu sunt calibrate la actuala situație		
	existența unei autogări modernizate pentru destinații interne și internaționale	nu există piste pentru bicicliști		
	din totalul străzilor orașenești cca. 98 % sunt modernizate	nu este amenajată o rețea urbană pietonală	fonduri europene pentru infrastructura de transport	creșterea traficului fără luarea măsurilor de preîntâmpinare, care conduce la creșterea aglomerărilor, la încetinirea tranzitului și la diminuarea calității aerului și condițiilor de locuit
		transport în comun intra și extravilan necorespunzător		
		echipamente de semaforizare necorespunzătoare /		

		lipsa unor echipamente de semaforizare performante		
		marcaje necorespunzătoare / lipsa marcajelor rutiere		
		Insuficiența locurilor de parcare		
		zonele de protecție ale rețelei feroviare nerespectate		
		Număr redus de mijloace de transport adecvat pentru persoanele cu handicap		
		lipsește legături cu zona industrială		
		nivelul de uzură al autobuzelor este relativ ridicat		
	zona Deva-Hunedoara-Simeria are legături directe cu Regiunea de Dezvoltare 7 - respectiv în imediata apropiere a municipiului Alba Iulia și Sibiu, cu Regiunea de Dezvoltare 6 - respectiv cu municipiul Oradea și cu Regiunea de Dezvoltare 4 - respectiv cu municipiul Târgu Jiu	lipsa unor noduri de schimb între transportul feroviar și cel rutier și între localitățile Deva, Hunedoara, Simeria		
	Municipiul Deva se află la o distanță de 9 km față de importantul nod de cale ferată de la Simeria	lipsa legăturilor dintre cele două zone despărțite de calea ferată		
		lipsa legăturilor feroviare pentru navetiști între localitățile Deva, Simeria, Hunedoara		
	există un plan de amenajare a		potențialul Râului Mureș de a fi folosit din punct	

	teritoriului recent (2008)		de vedere al accesibilității pe apă, conform planului național al rețelelor navigabile	
	infrastructura edilitară dezvoltată	stația de epurare existentă are doar treapta de epurare mecanică și este nefuncțională		
	reabilitarea și modernizarea sistemului de apă și canalizare din municipiul Deva cu finanțare ISPA			
	resurse naturale bogate, cu caracter de zone protejate la nivelul Municipiului Deva (Dealul Cetății Deva, Dealul Colț și Zănoaga și Pădurea Bejan care face parte din rețeaua Natura 2000) și în apropierea orașului	sistem deficitar de management al deșeurilor (nu se cunoaște cu exactitate numărul persoanelor deservite de serviciile de salubritate)	accesarea de fonduri guvernamentale și/sau externe în scopul soluționării problemelor de mediu	
	zona industrială NV a cunoscut o dezvoltare accelerată în ultimii ani	lipsa unui sistem de colectare selectivă/reciclare a deșeurilor menajere și a celor rezultate din activități economice		
	număr mare de intervenții în zona urbană, prin proiecte demarate de autoritatea publică locală	spații verzi insuficiente - în Deva există doar 4mp/cap de locuitor de spații verzi amenajate (standardul în UE fiind de 20 mp/cap de locuitor)		
		depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor municipale și industriale (direct pe sol)		
		sortarea deșeurilor încă din faza de colectare este implementată experimental, fără succes		

		suprafața de teren mare ocupată de depozitățile actuale		
	existența în apropierea orașului, la o distanță de cca 10 km, a Parcului Dendrologic Simeria care adăpostește mai multe specii rare de floră din lume	zone de agrement insuficiente		
		zonele de protecție ale zonelor cu alunecări de teren sunt urbanizate		
		existența surselor de poluare (termocentrala Mintia și Carpatcement Chișcădaga) în apropierea orașului		
		amestec între funcțiunea de locuire și cea de industrie		
		vecinătatea între zonele agricole și zona de locuit		
		scădere a investițiilor în domeniul clădirilor administrative	fonduri guvernamentale pentru reabilitarea termică a blocurilor de locuințe	
		densitate mare a populației în zonele de locuit		
Turism				
	cetatea medievală Deva situată în NV orașului pe Dealul Cetății este în curs de reabilitare, iar accesul spre cetate a fost îmbunătățit prin punerea în funcțiune a unei telecabine	investiții scăzute în turism	resurse naturale, arheologice și arhitecturale bogate, nevalorificate la potențial maxim	întârzieri în privatizarea unităților de turism
	potențial turistic ridicat datorită numeroaselor resurse naturale, arheologice, monumente istorice și ansambluri arhitecturale, muzee	produse turistice necompetitive	introducerea principalelor obiective turistice în circuitele turistice internaționale	receptivitatea scăzută a autorităților publice locale pentru sectorul turistic

	și colecții de artă			
		lipsa unui program de acțiuni coerent pentru dezvoltarea turismului local	crearea și promovarea circuitelor tematice, în oraș și împrejurimi	dezvoltarea prea lentă a infrastructurii de turism
		lipsa unui sistem unitar de administrare a zonelor protejate	crearea unei rețele între obiectivele turistice din oraș și cele din împrejurimi, prin crearea traseelor de piste pentru bicicliști și/sau amenajarea, marcarea de trasee turistice	concurența puternică din partea altor orașe din regiune și din țară
		deficit de forță de muncă specializată	criza economică poate genera o reorientare a turiștilor spre destinații interne	capacitate redusă de a atrage/forma specialiști în domeniu
		lipsa unui parking major pentru autocare și autoturisme necesare integrării Cetății Deva într-un circuit turistic de zonă	accesarea de fonduri pentru revitalizarea meșteșugurilor tradiționale și/sau pentru conceperea de programe culturale	
		lipsa de semnalizare și informare asupra obiectivelor turistice	potențial de agrement al zonei din lunca Mureșului	
		promovare deficitară a obiectivelor și produselor turistice la nivel regional, național și internațional	dezvoltarea turismului cultural și a turismului montan (trasee montane, mountainbiking)	
		lipsa unor puncte de informare turistică	inițierea/intensificarea activității de marketing urban la nivelul Primăriei	
Patrimoniul cultural				
	în Deva se află 35 de monumente istorice, situri și ansambluri istorice și urbanistice, valori ale patrimoniului cultural	lipsa unor programe de promovare a centrului istoric	valorificarea centrului istoric prin reabilitarea clădirilor aflate în proprietate publică și a spațiilor publice aferente	lipsa unor programe de finanțare pentru reabilitarea clădirilor istorice aflate în proprietate privată
			accesarea de fonduri europene pentru finanțarea reabilitării monumentelor istorice	

			aflate în proprietate publică	
Mediul de afaceri				
	o bază diversificată de activitate a firmelor din oraș	sector industrial neproductiv	accesarea programelor de finanțare pentru stimularea dezvoltării IMM-urilor	număr redus de firme de consultanță în pregătirea proiectelor pentru obținerea fondurilor
	tradiție îndelungată în prelucrarea lemnului și industria textilă	industrii tradiționale, poluante (termocentrala Mintia și Carpatciment Chișcădaga) în apropierea orașului	accesarea programelor de finanțare pentru cercetare	activitatea și infrastructura de cercetare insuficient dezvoltate
	existența unei forțe de muncă bine calificate în domeniul industrial	cooperare deficitară între industrie și cercetare	orientarea spre atragerea de industrii cu grad de tehnologizare mai înalt	capacitate redusă de reconversie profesională a forței de muncă
	orașul se bucură de o bună accesibilitate (situare pe coridorul IV paneuropean și străbătut de drumul european 68)	șomaj ridicat	reintegrarea forței de muncă din domeniul industrial în domeniul serviciilor, turismului și centrelor logistice necesare pentru o dezvoltare economică adecvată a zonei	criza economică poate afecta starea economico-socială a municipiului (eșecul unor investiții sau părăsirea orașului de către o parte din firme)
	Deva este motorul dezvoltării teritoriului Deva-Hunedoara-Simeria	inexistența incubatoarelor de afaceri		
	concentrarea unor firme cunoscute în sectorul confecțiilor metalice, mașinilor și echipamentelor	număr redus de firme care au implementate sisteme de management, conform standardelor internaționale		
	dinamism ridicat al firmelor din domeniul prelucrării lemnului			
	domeniul pielăriei și încălțămintei este activ	număr redus de ofertanți pentru formare profesională (calificare și recalificare)		
	dezvoltarea puternică a sectorului privat în comerț și servicii	nivel redus de competitivitate globală		
		IMM-uri neproductive		

		număr ridicat de întreprinderi care lucrează în sistem lohn		
		pondere scăzută a populației cu calificare înaltă		
		ponderea produselor cu valoare adăugată mare este redusă		
		număr redus de firme cu standardul de mediu implementat		
Infrastructura socială și educațională				
	un număr mare de furnizori de servicii sociale specializate, acreditate la nivelul municipiului	creșterea numărului de infracțiuni sesizate cu 16% în ultimii 5 ani	fonduri guvernamentale și/sau externe pentru infrastructura socială	scăderea demografică și îmbătrânirea duc la o creștere a nevoii pentru servicii socio-medicale pentru persoanele vârstnice
	construirea de blocuri de locuințe sociale și pentru tineret	servicii insuficient diversificate pentru diferitele categorii de persoane defavorizate		migrarea forței de muncă spre alte centre urbane sau în străinătate
	existența unui număr mare de unități de stat și private de îngrijire a sănătății la nivelul municipiului	servicii de sănătate necorespunzătoare		
	număr mare de unități educaționale	oferta educațională nu este adaptată nevoilor de pe piața muncii	accesarea de fonduri pentru infrastructura educațională	

1.5. POTENȚIAL DE DEZVOLTARE AL MUNICIPIULUI

Municipiul Deva este cel mai puternic centru polarizator din județul Hunedoara, din punct de vedere economic dar și din punct de vedere social, cultural și administrativ.

Potențialul economic se datorează cadrului natural bogat în resurse și potențialului forței de muncă, datorat în principal absorbției populației sosită din alte localități.

La nivelul municipiului, fenomenul economic din ultimii ani nu este în mod radical diferit, ca structură și evoluție, de cel pe plan național, în mediul urban. Per ansamblu, din punct de vedere economic municipiul Deva reflectă un stadiu mediu în procesul de evoluție de la economia industrială la o economie de servicii, cu o componentă manufacturieră medie și cu accent pe activități comerciale.

Populația municipiului Deva este caracterizată de diversitate culturală, comunitățile române coabitând cu cele ungare, germane, rrom și sârbe. În 2002, minoritățile naționale reprezentau 10,7% din totalul populației din municipiu.

Structura pe vârste a populației poartă amprenta caracteristică a unui proces de îmbătrânire demografică, fenomen care se manifestă pregnant și la nivel național și în toate statele Uniunii Europene.

Efectele procesului de îmbătrânire demografică asupra desfășurării vieții economice și sociale au început să se resimtă mai pregnant după anul 2005, când în populația aptă de muncă au intrat generațiile, reduse numeric, născute după 1990.

Activitățile industriale s-au dezvoltat preponderent după 1969 când Deva a devenit reședința județului Hunedoara.

În perioada anilor 1950-1960, în oraș existau: o exploatare minieră, o fabrică de conserve, o fabrică de cahle de teracotă, o fabrică de brichete furajere, un atelier de confecționat nasturi și câteva cuptoare de pâine.

Actuala activitate industrială se desfășoară în unități care ocupă o suprafață de aproximativ 185 ha, care sunt situate atât în cadrul platformei industriale din nord-estul orașului cât și în interiorul vetrei.

Dintre ramurile industriale în municipiul Deva cea mai mare pondere o au: industria materialelor de construcții (25%), industria extractivă a minereurilor neferoase (21%), industria alimentară (18%), industria construcțiilor de mașini (14%) și industria textilă (13%). Alte ramuri (energetică, metalurgică, etc.) reprezintă 9% din totalul activităților industriale.

Alături de industrie un rol deosebit îl dețin activitățile comerciale, de transport, telecomunicații și gospodărie comunală.

În prezent, industria este al treilea sector ca importanță în economia municipiului Deva, concentrând 12,05% din numărul total de firme, realizând 39,66% din cifra de afaceri totală.

Serviciile reprezintă un domeniu particular în activitățile din cadrul economic. Ele îmbracă o serie de caracteristici specifice ce decurg atât din specificul muncii prestate cât și din trăsăturile și modul de comercializare a acestora.

Economia serviciilor nu este în opoziție cu economia industrială și agrară și nu presupune o diminuare a rolului acestora în contextul economiilor naționale.

În economia municipiului Deva, sectorul serviciilor este al doilea ca importanță, concentrând 33,82% din numărul total de firme, realizând 9,4% din cifra de afaceri totală.

Comerțul reprezintă unul din sectoarele cu pondere importantă în economia națională, acoperă ansamblul activităților de cumpărare și vânzare de mărfuri, precum și prestarea unor servicii și este un sector dinamic cu o poziționare importantă în structura valorii adăugate brute pe activități în total produs intern brut.

În economia municipiului Deva, comerțul, ocupă primul loc, ca importanță, concentrând 41,77% din numărul total de firme, realizând 42,20% din cifra de afaceri totală.

Domeniul în care municipiul Deva deține un real potențial de dezvoltare este însă turismul. Potențialul turistic este foarte variat atât datorită atracțiilor din împrejurimi, cât mai ales varietății istorice, naturale și culturale a orașului.

În apropierea municipiului Deva menționăm izvoarelor minerale clorosodice, bicarbonatate atermale utilizate medical în cadrul complexului Băile Sărate (turism balnear), iar datorită poziției sale geografice în raport cu principalele puncte de atracție turistică ale județului, Deva este preferat ca punct de plecare pentru diverse trasee turistice: Deva - Sarmizegetusa, rezervația naturală din Munții Retezat, stațiunile cu ape termale Geoagiu Băi și Vața de Jos, Țebea, Câmpul lui Neag, Mănăstirea Prislop, Cinciș, Castelul Huniazilor - Hunedoara, Complexul cetăților dacice din munții Orăștiei, Muzeul Aurului de la Brad, Biserica Densuș, etc.

În cadrul municipiului Deva varietatea atracțiilor constă în:

- 3 arii naturale protejate aflate în custodia Regiei Naționale a Pădurilor - Romsilva prin Direcția Silvică Deva (Ocolul Silvic Simeria): „Dealul Cetății Deva”, „Dealul Colț și Zănoaga” și „Pădurea Bejan”. Datorită prezenței unor habitate naturale, a unor specii de floră și faună de interes comunitar, aceste rezervații naturale au fost propuse pentru a face parte din rețeaua ecologică europeană de zone protejate Natura 2000;
- dintre vestigiile arheologice menționăm cetatea Deva, așezată în NV orașului pe urmele unei fortificații daco-romane;
- numeroase monumente istorice și de factură religioasă (mănăstiri, biserici, catedrale)
- monumente istorice și de artă, precum și ansambluri arhitecturale (situl arheologic de la Deva punct „Dealul Cetății”, centrul istoric al orașului, parcul orașului, ansamblul Cetatea Medievală Deva, Magna Curia - castelul Bethlen, Palatul Administrativ).

2. Strategia dezvoltării polului de dezvoltare urbană

Viziune de dezvoltare:

Deva - un oraș apreciat de locuitori
Deva - un oraș competitiv
Deva - un patrimoniu cultural atractiv

Obiective strategice

1. Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, asigurarea de oportunități egale pentru toate categoriile sociale și îmbunătățirea nivelului de trai al populației;
2. Îmbunătățirea calității infrastructurii urbane în scopul atragerii investitorilor străini și dezvoltării mediului de afaceri;
3. Promovarea turismului, îmbunătățirea și conservarea calității factorilor de mediu.

Priorități de dezvoltare

P.1. Transport și mobilitate (răspunde la obiectivul strategic 2)

P.2. Competitivitatea economică (răspunde la obiectivul strategic 2)

P.3. Turismul (răspunde la obiectivul strategic 3)

- P.4. Dezvoltarea resurselor umane (răspunde la obiectivul strategic 1)
- P.5. Dezvoltarea serviciilor sociale (răspunde la obiectivul strategic 1)
- P.6. Sănătate (răspunde la obiectivul strategic 1)
- P.7. Mediul înconjurător (răspunde la obiectivul strategic 1,2,3)
- P.8. Dezvoltarea urbană (răspunde la obiectivul strategic 1, 2)

2.1. Viziunea de dezvoltare

Pitorească așezare de la poalele conului vulcanic al Cetății, Deva este azi, ca și în trecut, reședința județului Hunedoara. În același timp, orașul este un centru social, cultural, sportiv și economic în care s-au dezvoltat industriile extractivă și de prelucrare a minereurilor, energetică, a materialelor de construcții, alimentară și de prelucrare a lemnului.

Formularea viziunii de dezvoltare reprezintă diferența dintre ceea ce reprezintă Deva azi și ceea ce își dorește să devină în cadrul unui mediu concurențial.

Viziunea de dezvoltare a municipiului Deva pe perioada 2009 - 2015 conține angajamentul unor resurse strategice cruciale: locuitorii, comunitatea de afaceri și valorile culturale, în direcția consolidării poziției de pol de dezvoltare urbană.

Viziune de dezvoltare a municipiului Deva poate fi formulată astfel:

- Deva - un oraș apreciat de locuitori
- Deva - un oraș competitiv
- Deva - un patrimoniu cultural atractiv

Obiective strategice

Planul Integrat de Dezvoltare Urbană a municipiului Deva propune politici, obiective specifice, programe și proiecte care concură la atingerea următoarelor obiective strategice:

2. Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, asigurarea de oportunități egale pentru toate categoriile sociale și îmbunătățirea nivelului de trai al populației;
3. Îmbunătățirea calității infrastructurii urbane în scopul atragerii investitorilor străini și dezvoltării mediului de afaceri;
4. Promovarea turismului, îmbunătățirea și conservarea calității factorilor de mediu.

În cadrul PIDU a municipiului Deva, viziunea de dezvoltare acceptă, integrează și personalizează în interes local, elemente actuale ale tendințelor de globalizare prin creșterea mobilității factorilor de producție și a capitalului, respectiv recunoașterea dezvoltării mecanismelor urbane ca forță pozitivă în realizarea obiectivelor strategice naționale de îmbunătățire a standardelor de locuire, coeziunii teritoriale, incluziunii sociale și a durabilității.

Politicile și programele subsumate obiectivelor strategice sunt sinergice și concură la materializarea obiectivelor Planului Național de Dezvoltare 2007 - 2013, Planului de dezvoltare a Regiunii Vest 2007 - 2013, Strategiei de Dezvoltare a Județului Hunedoara 2007 - 2013 și Strategiei de dezvoltare a Municipiului Deva 2007-2013.

Materializarea lor se realizează prin proiecte, care vor fi depuse spre finanțare în cadrul diferitelor programe de finanțare europene, sau vor face obiectul unor finanțări din bugetul local și care sunt prezentate în cadrul capitolului 3.

2.2. Priorități de dezvoltare

Prioritățile de dezvoltare ale municipiului Deva sunt transpuse prin politici și programe corespunzătoare fiecărui obiectiv strategic.

Obiectiv strategic 1

Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, asigurarea de oportunități egale pentru toate categoriile sociale și îmbunătățirea nivelului de trai al populației

Politica P4 - Dezvoltarea Resurselor Umane

Obiectiv specific (OS4): Asigurarea accesului la educație și formare a populației municipiului Deva

Programe:

- Reabilitarea infrastructurii de educație
- Modernizarea procesului de învățământ obligatoriu și post - obligatoriu
- Implementarea la nivel local a Cadrului European al Calificărilor pentru promovarea învățării pe parcursul întregii vieți
- Modernizarea învățământului profesional și tehnic (TVET)
- Creșterea competitivității resurselor umane și adaptarea acestora la cererea de pe piața forței de muncă locale
- Servicii de consiliere, orientare și informare privind cariera

Politica P5 - Dezvoltarea serviciilor sociale

Obiectiv specific (OS5): Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea serviciilor sociale funcționale din municipiul Deva

Programe:

- Reabilitarea infrastructurii sociale

Politica P6 - Sănătate

Obiectiv specific (OS6): Reabilitarea, modernizarea și echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate și oferirea de servicii medicale de calitate

Programe:

- Reabilitarea și dotarea facilităților medicale de pe raza municipiului Deva

Politica P7 - Mediu

Obiectiv specific (OS7): Rezolvarea problemelor sectoriale de mediu

Programe:

- Rezolvarea problemelor din domeniul apei
- Rezolvarea problemelor din domeniul aerului
- Gestiunea deșeurilor
- Acțiuni în domeniul biodiversității
- Fond forestier și cinegetic
- Sol și subsol
- Poluarea fonică
- Prevenirea diverselor riscuri de mediu
- Centrul Regional de intervenție
- Încurajarea activităților economice în domeniul protecției mediului
- Atenuarea efectelor ecologice negative determinate de exploatarea industrială nerațională

Politica P8 - Dezvoltare urbană

Obiectiv specific (OS8): Regenerarea spațiului urban și îmbunătățirea calității infrastructurale și operaționale a serviciilor publice

Programe:

- Dezvoltarea utilităților publice urbane
- Reabilitarea clădirilor, centrelor istorice și culturale
- Reabilitarea și modernizarea spațiului public
- Regenerarea, extinderea suprafeței zonelor verzi, parcurilor și piațetelor
- Crearea și modernizarea unor facilități pentru timpul liber
- Dezvoltarea de e-service
- Dezvoltarea de alte servicii publice urbane

Obiectivul strategic 2:

Îmbunătățirea calității infrastructurii urbane în scopul atragerii investitorilor străini și dezvoltării mediului de afaceri;

Politica P1 - Transport și mobilitate

Obiectiv specific (OS1): Creșterea accesibilității și mobilității transportului de persoane și mărfuri la nivelul orașului

Programe:

- Integrarea în sistemul european de transport a infrastructurii de transport rutier din municipiul Deva
- Reabilitarea infrastructurii de transport de interes local
- Extinderea și modernizarea rețelei de cale ferată
- Îmbunătățirea calității serviciilor oferite de transportul feroviar
- Dezvoltarea infrastructurii de acces în zonele periurbane ale municipiului Deva
- Reabilitarea infrastructurii de transport urban

Politica P2- Competitivitate economică

Obiectiv specific (OS2): Dezvoltarea calitativă a mediului de afaceri și sprijinirea antreprenoriatului competitiv

Programe:

- Dezvoltarea infrastructurii de afaceri
- Sprijinirea investițiilor în municipiul Deva
- Dezvoltarea de servicii pentru mediul anteprenorial
- Dezvoltarea activităților productive
- Crearea și dezvoltarea infrastructurii de inovare, comunicații și IT
- Structura ofertei de cercetare/ dezvoltare/ inovare
- Sprijinirea culturii de inovare și a proiectelor inovative în întreprinderi

Obiectivul strategic 3:

Promovarea turismului, îmbunătățirea și conservarea calității factorilor de mediu

Politica P3 - Turismul

Obiectiv specific (OS3): Dezvoltarea turismului cultural-istoric și promovarea imaginii orașului

Programe:

- Amenajarea rețelei de drumuri de acces, a parcărilor și a sistemelor de marcaj în zonele turistice
- Reabilitarea obiectivelor turistice

- Diversificarea ofertei turistice regionale și dezvoltarea mediului de afaceri în turism
- Implementarea unui sistem de dezvoltare și promovare turistică pentru municipiul Deva
- Dezvoltarea turismului din zonele periurbane ale municipiului Deva
- Conservarea și valorificarea ariilor naturale protejate din Deva în vederea exploatarei acestora ca atracții turistice
- Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii bazelor de tratament/recuperare medicală

Priorități / politici	Obiectiv specific	Programe	Proiecte
Transport și mobilitate	Creșterea accesibilității și mobilității transportului de persoane și mărfuri la nivelul orașului	Integrarea în sistemul european de transport a infrastructurii de transport rutier din municipiul Deva	Construirea autostrăzii regionale Nădlac-Arad-Timișoara-Lugoj-Deva (coridorul IV Pan - European);
			Creșterea capacității de circulație a drumului european E68 și fluidizarea circulației rutiere prin construirea unui pasaj denivelat și lărgirea la 4 benzi a sectoarelor de trafic intens.
		Reabilitarea infrastructurii de transport de interes local	Reabilitarea/modernizarea drumurilor aflate în gestiunea autorității publice locale;
			Dezvoltarea sistemului de transport rutier interurban de călători;
			Asigurarea accesului către toate satele aparținătoare municipiului Deva;
			Asigurarea siguranței traficului rutier: semnalizarea drumurilor și alte acțiuni de siguranță pentru sectoarele de drumuri periculoase.
		Extinderea și modernizarea rețelei de cale ferată	Modernizarea rețelei feroviare existente;
			Construirea rețelelor feroviare de acces spre zonele reprezentând obiective industriale;
			Achiziționarea și instalarea echipamentelor specifice pentru centre de electrificare (substații de tracțiune, posturi de secționare și subsecționare, echipamente de telemecanizare, posturi dispecer energetic feroviar).
		Îmbunătățirea calității serviciilor oferite de transportul feroviar	Modernizarea / renovarea gării din municipiul Deva;
Mărirea gradului de siguranță și îmbunătățirea serviciilor oferite			

			călătorilor;
			Înlocuirea actualelor vagoane cu trenuri ușoare și rapide
		Dezvoltarea infrastructurii de acces în zonele periurbane ale municipiului Deva	Extinderea și modernizarea rețelelor de transport în comun; Construirea sau modernizarea de stații de autobuz și a locurilor de refugiu.
		Reabilitarea infrastructurii de transport urban	Fluidizarea traficului rutier în municipiul Deva prin construirea sensurilor giratorii, reabilitarea și modernizarea bifurcațiilor și intersecțiilor; Sistem Integrat pentru managementul traficului la nivelul municipiului Deva
			Construirea unor spații de parcare (supra și subterane);
			Activități de pavare a trotuarelor și amenajare a zonelor pietonale;
			Amenajarea pistelor speciale pentru biciclete, cu prioritate pe arterele de circulație intens circulate;
			Îmbunătățirea sistemului de iluminat stradal;
			Dezvoltarea de rețele de transport periurbane.
Competitivitatea economică	Dezvoltarea calitativă a mediului de afaceri și sprijinirea antreprenoriatului competitiv	Dezvoltarea infrastructurii de afaceri	Crearea de parcuri științifice și tehnologice;
			Crearea și specializarea centrelor de afaceri;
			Crearea incubatoarelor de afaceri.
		Sprijinirea investițiilor în municipiul Deva	Sprijin acordat de autoritățile locale pentru atragerea investitorilor strategici în Municipiul Deva,

--

	Elaborarea la nivel local de strategii pentru atragerea investițiilor;
	Dezvoltarea de relații de parteneriat între sectorul public și cel privat în activitatea de atragere a investițiilor străine;
	Realizarea unui sistem informatic a locațiilor disponibile și a facilităților oferite investitorilor;
	Reutilizarea spațiilor, activelor și a suprafețelor de teren devenite disponibile în urma închiderii minelor neviabile în scopul dezvoltării de activități economice alternative.
Dezvoltarea de servicii pentru mediul anteprenorial	Extinderea gamei serviciilor de consultanță și formare pentru IMM.-uri și micro-întreprinderi;
	Dezvoltarea capacității întreprinderilor în domeniile: planificarea afacerilor, marketing, management, design, export;
	Înființarea și dezvoltarea de centre de promovare, formare și consultanță în afaceri;
	Crearea/extinderea de centre expoziționale și organizarea de târguri tematice cu participare internațională;
	Integrarea firmelor multinaționale în economia locală.
Dezvoltarea activităților productive	Sprijin pentru achiziția de echipamente, utilaje, tehnologii în domeniul producției;
	Sprijin pentru achiziționarea de brevete, mărci, licențe, franchise, patente;
	Restructurarea capacităților de producție și îmbunătățirea

--

	performanțelor tehnologice în sectorul mineritului;
Crearea și dezvoltarea infrastructurii de inovare, comunicații și IT	Dezvoltarea infrastructurii de inovare: centre de inovare, cercetare/ dezvoltare și transfer tehnologic;
	Realizarea de rețele locale de comunicații și implementarea aplicațiilor integrate de e-administration;
	Încurajarea asocierii dintre întreprinderile unui sector și formarea de clustere sectoriale;
	Înființarea de incubatoare pentru întreprinderi bazate pe tehnologie (high-tech, tehnologii emergente), cu accent pe „spin-off”-urile (idei de afaceri) provenite din universitățile cu filiale în Municipiul Deva;
	Dezvoltarea unei rețele de centre de transfer tehnologic în Municipiul Deva.
Structura ofertei de cercetare/ dezvoltare/ inovare	Dezvoltarea de proiecte colective de cercetare-dezvoltare-inovare de către unitățile de cercetare, în beneficiul unui grup mare de întreprinderi dintr-un anumit sector;
	Constituirea Birourilor de Transfer Tehnologic (în special în cadrul universităților) și a unităților de cercetare, precum și conectarea lor într-o rețea regională;
Sprijinirea culturii de inovare și a proiectelor inovative în întreprinderi	Creșterea competitivității întreprinderilor prin investiții în proiecte de cercetare-dezvoltare-inovare;
	Realizarea de acțiuni de promovare și diseminare a culturii de inovare:

			Stimularea și susținerea activităților novatoare în cadrul întreprinderilor și a proiectelor de cooperare între mediul de cercetare și IMM-uri;
Turismul	Dezvoltarea turismului cultural-istoric și promovarea imaginii orașului	Amenajarea rețelei de drumuri de acces, a parcărilor și a sistemelor de marcaj în zonele turistice	Refacerea infrastructurii rutiere de acces spre obiectivele turistice din municipiul Deva cu scopul de a le include în circuitul turistic regional și național;
			Construirea de parcuri în zonele turistice din municipiul Deva;
			Crearea și dezvoltarea infrastructurii necesare ariilor protejate „Dealul Cetății”, „Padurea Bejan” și „Dealul Colt și Zănoaga”, incluse în rețeaua Natura 2000, precum și a Muzeului Civilizației Dacice și Romane;
			Înființarea unui centru de informare turistică;
			Sistem integrat de marcare și inscripționare în mai multe limbi a căilor de acces către obiectivele turistice din municipiu;
			Extinderea panourilor stradale tip „city-light”.
		Crearea și reabilitarea obiectivelor turistice	Restaurarea obiectivelor cu valoare culturală, turistică și istorică din municipiul Deva în vederea (re)introducerii acestora în circuitul turistic Reabilitarea zonei „Dealul Cetății”, monument al naturii și istoric cu valoare turistică ridicată din municipiul Deva - incinta I - etapa 2 - Refuncționalizare;

--

	Restaurarea/reabilitarea clădirilor cu valoare istorică din municipiul Deva și introducerea acestora în circuitul turistic;
	Reabilitarea siturilor istorice, incluzând accesul, restaurarea exterioară și interioară, iluminarea, semnalizarea acestora, crearea unor puncte de recepție a turistilor, săli pentru expoziții (ex: realizarea unui punct de informare la stația de pornire a ascensorului pe Dealul Cetății Deva și marcarea traseelor turistice spre Cetatea Devei);
	Modernizarea/crearea dotărilor de agrement în zonele de interes turistic.
Diversificarea ofertei turistice regionale și dezvoltarea mediului de afaceri în turism	Crearea și promovarea produselor turistice cu specific local;
	Diversificarea și creșterea calității ofertei turistice locale prin realizarea unor pachete turistice competitive și activități de promovare turistică.
Implementarea unui sistem de dezvoltare și promovare turistică pentru municipiul Deva	Încurajarea creării de rețele și structuri locale în vederea dezvoltării și promovării turismului;
	Elaborarea de strategii locale de dezvoltare turistică și punerea în practică a acestora;
	Sprijinirea instrumentelor și acțiunilor promoționale: broșuri, site-uri internet, hărți turistice, ghiduri turistice;
	Promovarea produselor turistice din municipiul Deva în plan național și internațional.

		Dezvoltarea turismului din zonele periurbane ale municipiului Deva	<p>Sprijinirea asociațiilor familiale, proprietarilor de pensiuni și microîntreprinderilor din mediul periurban al municipiului Deva pentru a oferi diverse produse și servicii turistice care promovează specificul zonei;</p> <p>Valorificarea prin turism a creației artisanale, meșteșuguri populare, arhitectură populară și a manifestarilor folclorice;</p> <p>Organizarea unor campanii de informare și promovare a turismului.</p>
		Conservarea și valorificarea ariilor naturale protejate din Deva în vederea exploatării acestora ca atracții turistice	<p>Crearea unor centre pentru informarea turistilor în cadrul ariilor naturale protejate (ex. Dealul Cetății Deva, Pădurea Bejan);</p> <p>Amenajarea potecilor și pasarelelor pentru trasee în cadrul ariilor naturale protejate;</p> <p>Marcarea și semnalizarea ariilor naturale protejate;</p> <p>Amenajarea unor locuri pentru popasul turiștilor în cadrul ariilor naturale protejate.</p>
		Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii bazelor de tratament/recuperare medicală	<p>Reabilitare fațadă, lucrări exterioare și lucrări interioare de modernizare la secția de Reumatologie și Recuperare Medicală Baia Sarată Deva;</p> <p>Retehnologizarea bazelor de tratament existente.</p>
Dezvoltarea Resurselor Umane	Asigurarea accesului la educație și formare a populației municipiului Deva	Reabilitarea infrastructurii de educație	<p>Modernizarea și/sau extinderea tuturor unităților de învățământ (inclusiv grădinițe);</p> <p>Dotarea cu echipamente moderne a centrelor de formare și calificare;</p>

--

	Dotarea unitatilor școlare cu sisteme de încălzire centrală și modernizarea facilităților sanitare din cadrul unităților de învățământ;
	Echiparea sălilor de clasă, laboratoarelor, bibliotecilor școlare, sălilor de sport;
	Măsuri specifice în școli pentru a asigura accesul la educație al elevilor cu dizabilități.
Modernizarea procesului de învățământ obligatoriu și post - obligatoriu	Adaptarea curriculei și metodologiei folosite în învățământul obligatoriu și post-obligatoriu la cerințele angajatorilor;
	Îmbunătățirea competențelor și specializarea resurselor umane din educație;
	Corelarea ofertei educaționale cu aspirațiile beneficiarilor, precum și cu cerințele viitoare ale economiei;
	Promovarea parteneriatelor (de tip parteneriat școală - autorități locale, școală - părinți, școală - agenți economici, școală - societate civilă, etc.)
Implementarea la nivel local al Cadrului European al Calificarilor Pentru promovarea învățării pe parcursul întregii vieți	Implementarea programelor de educație, formare și învățare pe parcursul vieții în concordanță cu Cadrul European al Calificărilor, ceea ce va facilita transferul și recunoașterea calificărilor cetățenilor;
	Creșterea participării la educație și la formarea profesională inițială și continuă.

	Modernizarea învățământului profesional și tehnic (TVET)	Corelarea ofertei de formare profesională prin TVET cu cererea pieței, astfel încât să fie acoperite domeniile prioritare de dezvoltare economică specifice municipiului Deva;
		Elaborarea și livrarea în parteneriat a unor module de curriculum în concordanță cu nevoile angajatorilor.
	Creșterea competitivității resurselor umane și adaptarea acestora la cererea de pe piața forței de muncă locale	Încurajarea mobilității geografice și a mobilității ocupaționale;
		Elaborarea unor programe de formare și de calificare în acord cu nevoile specifice ale angajatorilor;
		Sprijinirea absolvenților pentru găsirea unui loc de muncă;
		Organizarea de module de recalificare/reconversie, perfecționare consiliere și orientare pentru șomeri;
		Sporirea interesului angajatorilor și a altor actori cheie pentru eficientizarea investițiilor în capitalul uman;
		Promovarea unei culturi preventive de securitate și sănătate în muncă la nivelul tuturor angajaților în vederea asigurării unui mediu de lucru sănătos și sigur;
		Combaterea muncii la negru și a exploatarei copiilor prin munca;
	Servicii de consiliere, orientare și informare privind cariera	Dezvoltarea abilităților resurselor umane din educație pentru activitățile de consiliere și orientare pentru cariera.

Dezvoltarea serviciilor sociale	Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea serviciilor sociale funcționale din municipiul Deva	Reabilitarea infrastructurii sociale	Construirea și/sau reabilitarea clădirilor și dotarea cu echipamente a unor spații și clădiri pentru servicii sociale, asistență socială, culturale și de formare-orientare a categoriilor defavorizate (cămine de bătrâni, cantine sociale, centre de zi pentru tineri, centre destinate grupurilor dezavantajate, copiilor abandonți, persoanelor cu handicap, femeilor și copiilor maltratați, oamenilor străzii, etc.);
			Îmbunătățirea calitatii serviciilor oferite de unitatile de asistenta sociala existente la nivel local
Sanatate	Reabilitarea, modernizarea și echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate și oferirea de servicii medicale de calitate	Reabilitarea și dotarea facilităților medicale de pe raza municipiului Deva	Lucrări de renovare a spitalelor și a altor unități sanitare vechi (ex: Reparații capitale la Secția de Pneumofiziologie/Ortopedie/Cardiologie/Chirurgie din cadrul Spitalului Județean Deva; Reparații capitale la Spitalul Nou Deva, etc);
			Crearea/extinderea infrastructurii adiacente în unitățile spitalicești existente;
			Dotarea cu echipamente medicale specializate;
			Modernizarea unităților sanitare (mobilier, utilități clinice, etc.)
			Îmbunătățirea calității serviciilor oferite de sistemele de urgență existente la nivel local;
			Dezvoltarea serviciilor integrate de tip SMURD;
Mediu	Rezolvarea problemelor sectoriale de mediu	Rezolvarea problemelor din domeniul apei	Implementarea unor proiecte pilot pentru experimentarea unor sisteme alternative de epurare a apelor uzate;

--

	Realizarea stației de epurare a apelor uzate tehnologice și a celor rezultate de la spălarea mașinilor și utilajelor la exploatarea miniere din zonă;
	Reabilitarea sistemelor de captare a apei utilizată în scop potabil;
	Realizarea alimentării cu apă potabilă în sistem centralizat pentru gospodăriile individuale;
	Realizarea de sisteme de colectare și epurare a apelor uzate provenite de la gospodăriile individuale;
	Reabilitarea vechilor rețele și realizarea de noi rețele de distribuire a apei potabile;
	Proiectarea și implementarea unor rețele de monitorizare a calității apelor subterane în perimetrele afectate de poluare.
Rezolvarea problemelor din domeniul aerului	Elaborarea schemelor de reducere a emisiilor de COV rezultate din activitățile de industrie;
	Întărirea capacității de supraveghere a calității aerului la nivel local prin reabilitarea și echiparea Rețelei Locale de monitorizare a calității aerului, conform standardelor UE;
	Realizarea sau optimizarea instalațiilor de depoluare în cadrul proceselor tehnologice generatoare de noxe în atmosfera;
Gestiunea deșeurilor	Reducerea volumului de deșeuri depozitate la nivel local;
	Introducerea rețelei de colectare selectivă a deșeurilor;
	Gestiunea integrată a deșeurilor (colectare transport, depozitare și

--

	reciclare);
	Asigurarea, extinderea și optimizarea capacităților de transport, tratare, valorificare și eliminare pe fiecare categorie de deșeuri periculoase existente în zonă;
	Extinderea rețelei publice de colectare a uleiurilor uzate de motor și industriale;
	Stații de tratare și valorificare pentru reziduuri (halde de steril, zgură);
	Monitorizarea electronică a curățeniei din municipiul Deva;
	Realizarea unei stații de sortare-triere a deșeurilor;
	Realizarea unui depozit ecologic de deșeuri/incinerator.
Acțiuni în domeniul biodiversității	Identificarea ariilor naturale protejate neluate în administrare/custodie din zonă;
	Inventarierea speciilor de interes cinegetic și constituirea unor bănci de semințe pentru speciile protejate;
	Definirea rețelei zonale a ariilor protejate de tip „Natura 2000” și stabilirea planurilor de gestiune (conservarea florei și faunei din zona ariilor protejate „Dealul Cetății”, „Pădurea Bejan” și „Dealul Colț și Zănoaga”);
	Prevederea cu zone tampon și perdele de protecție pentru noile zone industriale.
Fond forestier și cinegetic	Refacerea potențialului producției forestiere și introducerea acțiunilor de prevenire a despăduririlor;

--

	Cartografierea și monitorizarea evoluției fondului forestier din zonă;
	Acțiuni de protejare și sprijinire a fondului cinegetic;
	Sprijinirea acțiunilor de împădurire în zonă.
Sol și subsol	Realizarea unor rețele de monitorizare a calității solului;
	Reabilitarea ecologică a terenurilor din zonele afectate prin corectarea reacției solului, efectuarea de arături adânci, cultivarea anumitor specii de plante care nu se utilizează în alimentație;
	Identificarea solurilor degradate și a gradelor de poluare ale acestora;
	Folosirea pesticidelor cu selectivitate mare și cu remanență redusă în sol, biodegradabile;
	Protejarea solului în zone de risc prin realizarea unui covor vegetal, garduri vii sau obstacole fizice.
Poluarea fonică	Întocmirea hărții de zgomot pentru șoseaua de centură, precum și pentru tronsonul de cale ferată intens circulat;
	Investiții în montarea de panouri fonoabsorbante sau în realizarea de perdele de protecție;
	Prevederea de perdele forestiere în perimetrul mediilor urban/rural, a zonelor industriale;
	Sprijinirea unor sisteme de limitare a poluării fonice de-a lungul căilor ferate existente în cadrul localităților urbane;

--

	Reducerea traficului rutier din cadrul orașelor în vederea reducerii poluării fonice a aerului și implementarea sistemului de monitorizare cu afișare electronică a poluării și instalarea unor camere video.
Prevenirea diverselor riscuri de mediu	Protejarea lucrărilor de apărare și a instalațiilor de captare a apei;
	Întocmirea unor hărți a terenurilor cu risc la eroziune și alunecări de teren;
	Determinarea zonelor în care se impune realizarea perdelelor de protecție;
	Reabilitarea lucrărilor existente și realizarea unor noi lucrări de apărare a mediului natural și construit împotriva inundațiilor;
	Conștientizarea populației cu privire la modul de intervenție și acțiune în cazul unor fenomene meteorologice periculoase (ruperi de nori, ploi abundente, poduri de gheață pe cursurile de apă, etc.);
	Realizarea unor perdele de păduri pentru apărarea împotriva prafului.
Centrul Regional de intervenție	Dezvoltarea unei unități de intervenție rapidă în cazul unor dezastre naturale;
	Pregătirea personalului care va acționa în cadrul unității de intervenție rapidă;
	Organizarea unor exerciții de stimulare a situațiilor de urgență;
	Sprijinirea construirii unor zone pentru inundarea controlată pentru a evita inundarea zonelor locuite (ex: consolidarea digului de protecție împotriva inundațiilor de pe râul

			Mureș);
		Încurajarea activităților economice în domeniul protecției mediului	Ecologizarea zonelor industriale a unităților productive falimentare (ex: ecologizarea zonei de agrement „Cabana Căprioara”).
			Realizarea unor proiecte pilot de sisteme colective performanțe de termoficare pe baza de combustibil lemnos sau energie solară pentru zonele izolate;
			Refacerea mediului afectat de exploatarea miniere.
		Atenuarea efectelor ecologice negative determinate de exploatarea industrială nerațională	Introducerea de tehnologii ecologice pentru revalorificarea haldelor de steril, maselor plastice, ceramicii și sticlăriei;
			Reconstituirea potențialului ecologic al zonelor afectate de industrializare;
			Reintegrarea urbanistică a spațiilor de producție afectate de restructurare;
			Identificarea punctelor critice și întocmirea planurilor de acțiune pentru prevenirea poluărilor accidentale.
Dezvoltare urbană	Regenerarea spațiului urban și îmbunătățirea calității infrastructurale și operaționale a serviciilor publice	Dezvoltarea utilităților publice urbane	Îmbunătățirea infrastructurii de utilități: canalizare, epurare ape reziduale, apa potabilă, deșeuri, gaz (ex: construirea unei stații moderne de epurare a apelor uzate, soluționarea problemei incinerării deșeurilor spitalicești);
			Proiecte de extindere și modernizare pentru rețelele de alimentare cu apă, canalizare, energie termică, linii telefonice, cablu TV, Internet;
			Promovarea unui sistem eficient de energie (surse energetice noi) și a ideii

--

	de consum rațional;
Reabilitarea clădirilor, centrelor istorice și culturale	Restaurarea, reabilitarea și punerea în valoare a obiectivelor care aparțin patrimoniului istoric și cultural (Ex: Reabilitarea și extinderea sediului Bibliotecii Județene Ovid Densusianu Hunedoara Deva; Modernizarea și reabilitarea Filialei 1 Deva și a secției de Artă a Bibliotecii Județene Ovid Densusianu Hunedoara Deva);
	Construirea și reabilitarea lăcașelor de cult;
	Reabilitarea clădirilor publice aflate într-o stare avansată de degradare în vederea redobândirii unor funcțiuni publice;
	Inventarierea clădirilor deteriorate cu valoare istorică în vederea restaurării;
	Elaborarea unui plan de conservare a clădirilor istorice;
	Crearea unui cadru de sprijin al proprietarilor pentru reabilitarea clădirilor de patrimoniu.
Reabilitarea și modernizarea spațiului public	"Amenajarea Piața Victoria" din Municipiul Deva
	"Pasaaj pietonal subteran în zona Pieței Agro-alimentare"
	"Reorganizare spațiu urban și amenajare peisagistică pe B-dul Decebal de la intersecția cu str. A.Iancu până la intersecția cu str. D.Zamfirescu"
Regenerarea, extinderea suprafeței zonelor verzi, parcurilor și piațetelor	Reabilitarea Parcului municipal Cetate

	Crearea și modernizarea unor facilități pentru timpul liber.	Reabilitarea zonelor de recreere și agrement, inclusiv a facilităților sportive;
		Crearea și întreținerea unor baze sportive;
		Construirea unui complex aqua-land de bazine de înot și agrement lângă Stadionul Cetate Deva;
		Amenajarea peisagistică urbană în vederea asigurării raportului optim de spații verzi/locuitor;
		Amenajarea unor parcuri tematice (pentru copii, de distracție, grădină zoologică);
		Crearea unui centru de tineret pentru petrecerea timpului liber
	Dezvoltarea de e-service.	Realizarea de studii și expertize pentru reorganizarea și îmbunătățirea serviciilor publice;
		Sistem informatic de management al resurselor umane și al oportunităților de angajare (ex: implementarea unui sistem informatic integrat în cadrul Primăriei municipiului Deva).
	Dezvoltarea de alte servicii publice urbane.	Îmbunătățirea accesului persoanelor cu dizabilități în instituțiile publice, precum și finalizarea amenajării tuturor pasajelor de pietoni pentru a le face accesibile persoanelor cu dizabilități (Ex: Modernizarea/ dotare corespunzătoare rampe pentru persoanele cu dizabilități, etc., a sediului Bibliotecii Județene Ovid Densusianu Hunedoara Deva; crearea unor secții speciale pentru persoanele cu dizabilități: nevăzători, surzi, etc).

			Asigurarea securității străzilor și prevenirea criminalității din mediul urban -" Sistem de supraveghere video în zona de acțiune urbană"
			Modernizarea piețelor agro-alimentare din municipiu;
			Realizarea Cadastrului Verde.

3. Planul de acțiune

3.1. Lista proiectelor și bugetul estimat pentru implementarea Planului integrat, pe surse de finanțare (identificate ori de câte ori este posibil), perioada de implementare a proiectelor

Anexa 1 - Lista proiectelor individuale

Nr. crt.	Denumire proiect	Solicitant ¹	Obiectiv și activități propuse	Perioada de implementare		Buget proiect			
				Anul începerii	Anul finalizării	Valoare nerambursabilă solicitată (VNS) ² (lei)	Contribuție proprie costuri eligibile (CPCE) ³ (lei)	Costuri neeligibile (CN) ⁴ (lei)	Total (lei)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)=(7)+(8)+(9)
1	AMENAJARE PIATA VICTORIEI DIN MUNICIPIUL DEVA	U.A.T. MUNICIPIUL DEVA	Obiectivul general al proiectului este creșterea atractivității spațiilor publice și îmbunătățirea gradului de confort urban în Municipiul Deva, județul Hunedoara, Regiunea de Dezvoltare Vest. Obiectivul specific al proiectului îl reprezintă reabilitarea			9.064.887,93	184.997,71	40.000	9.289.885,64

¹ Informațiile incluse în această coloană trebuie să corespundă cu cele menționate în Cererea de finanțare pentru proiectul respectiv la secțiunea 1 - Informații privind solicitantul, în cazul în care pentru proiectul respectiv se solicită finanțare în cadrul Axei prioritare 1 a POR

² Valorile incluse în această coloană trebuie să corespundă cu cele menționate în Cererea de finanțare pentru proiectul respectiv, în cazul în care pentru proiectul respectiv se solicită finanțare în cadrul Axei prioritare 1 a POR

³ Valorile incluse în această coloană trebuie să corespundă cu cele menționate în Cererea de finanțare pentru proiectul respectiv, în cazul în care pentru proiectul respectiv se solicită finanțare în cadrul Axei prioritare 1 a POR

⁴ Valorile incluse în această coloană trebuie să corespundă cu cele menționate în Cererea de finanțare pentru proiectul respectiv, în cazul în care pentru proiectul respectiv se solicită finanțare în cadrul Axei prioritare 1 a POR

			<p>și modernizarea spațiului public urban Piața Victoria din Municipiul Deva.</p> <p>Activități propuse</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pregătirea implementării proiectului 2. Promovarea și vizibilitatea proiectului 3. Achiziția publică 4. Execuția lucrărilor 5. Consultanța în managementul proiectului 6. Auditul financiar al proiectului 7. Monitorizarea și evaluarea rezultatelor proiectului 8. Raportarea activităților în cadrul proiectului 						
2	SISTEM DE SUPRAVEGHERE VIDEO ÎN ZONA DE ACȚIUNE URBANĂ	U.A.T. MUNICIPIUL DEVA	<p>Obiectivul general al proiectului vizează creșterea siguranței cetățenilor și prevenirea criminalității în Municipiul Deva, județul Hunedoara, Regiunea de dezvoltare Vest.</p> <p>Obiectivul specific al proiectului îl</p>			2.738.061,20	55.878,80	49.100	2.843.040,00

			<p>reprezintă creșterea capacității instituțiilor responsabile cu siguranța și ordinea publică de a gestiona mai eficient fenomenul infracțional, prin implementarea unui sistem de supraveghere video în zona de acțiune urbană identificată în PIDU Deva.</p> <p>Activități propuse:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Achiziții publice 2. Managementul proiectului 3. Publicitate și informare 4. Implementarea sistemului de supraveghere video 5. Auditarea proiectului. 6. Selectia personalului operativ pentru Centrul de Comanda și Control. 7. Instruirea personalului operativ. 						
3	REABILITAREA ZONEI URBANE „DEALUL CETĂȚII” -	U.A.T. MUNICIPIUL DEVA							

	MONUMENT AL NATURII ȘI ISTORIC CU VALOARE TURISTICĂ RIDICATĂ DIN MUNICIPIUL DEVA - INCINTA I - ETAPA 2- REFUNȚIONALIZARE								
4	REABILITAREA PARCULUI MUNICIPAL „CETATE”	U.A.T. MUNICIPIUL DEVA							
5	SISTEM INTEGRAT PENTRU MANAGEMENTUL TRAFICULUI	U.A.T. MUNICIPIUL DEVA							
Sub-total 1 (buget proiecte)									
Costuri implementare Plan integrat⁵									
TOTAL									

Bugetul proiectelor REABILITAREA ZONEI URBALE „DEALUL CETĂȚII” - MONUMENT AL NATURII ȘI ISTORIC CU VALOARE TURISTICĂ RIDICATĂ DIN MUNICIPIUL DEVA - INCINTA I - ETAPA 2- REFUNȚIONALIZARE, REABILITAREA PARCULUI MUNICIPAL „CETATE” și SISTEM INTEGRAT PENTRU MANAGEMENTUL TRAFICULUI va fi completat în totalitate în urma obținerii documentației tehnico economice.

⁵ Se vor specifica cheltuielile suplimentare necesare pentru implementarea Planului integrat, precum cele legate de echipa de management al PIDU. Aceste costuri nu reprezintă cheltuieli eligibile în cadrul Axei prioritare 1 a Programului Operațional Regional, trebuind să fie asigurate de către promotorul/promotorii PIDU

1. AMENAJARE PIAȚA VICTORIEI DIN MUNICIPIUL DEVA

Piața Victoriei este una dintre zonele emblematică ale orașului Deva în care se desfășoară majoritatea evenimentelor culturale. Este poziționată între „Casa de Cultură” și clădirea „IPH” Deva și are pe amplasament Statuia lui Decebal - simbolul orașului.

DESCRIERE A SITUAȚIEI EXISTENTE.

Acest spațiu urban este format din platforme pietonale prevăzute cu locuri de odihnă și pastile verzi de diferite mărimi. Terenul este relativ plan cu o ușoară declivitate dinspre Casa de Cultură spre strada 22 Decembrie de 1,33%. Orientarea sa este cu latura lungă spre E-V. Pe amplasament nu există rețele de utilități (apă, canal, energie electrică, telefonie, gaz, etc).

Având în vedere că în ultimii 20 de ani scuarul Piața Victoriei nu a suportat intervenții majore de reparații și modernizare, starea fizică existentă este depășită și necesită ample lucrări de modernizare și amenajare.

PROPUNERI DE DEZVOLTARE.

1. păstrarea «memoriei locului» în reconfigurarea pieței;
2. personalizarea traseelor printr-un paviment decorativ de calitate, care să marcheze accesul și prezența unor obiective importante ca accente și să ordoneze dinamica spațiului urban al pieței;
3. scoaterea în evidență a prezenței Statuiei lui Decebal participând la spectacolul pieței, prin înnobilitarea soclului și platformei, iluminare, susținere în planul pavimentului și în relație cu Fântâna muzicală;
4. crearea de zone alveolare, sinuoase, de relaxare și contemplare a Fântâniei muzicale, care să invite pietonul să se oprească din tranzitul său liniar și să socializeze în armonie cu ambientul peisager;
5. ambientarea cu mobilier urban suficient astfel încât să poată primi cât mai mulți spectatori;
6. crearea de amenajări peisagere care să nu nege existentul sau specificul zonei, ci să-l îmbogățească, primând aspectul calitativ, prin alcătuirii de tablouri de vegetație inedite, susținute pe tot parcursul anului prin culoare și iluminat;
7. asigurarea îngrijirii facile a spațiilor plantate amenajate prin soluții de irigare locală, adaptate la condițiile de mediu, configurația spațiilor și cerințele materialului dendricol;
8. implementarea unui nou concept de iluminare care redefinește spațiul, pornind de la componența funcțională pliată pe necesitățile zonei fără a stânjeni circulația pietonilor, la cea ambientă (pentru statuie, copaci deosebiți și amenajări peisagere) și ghidaj vizual la nivelul pavimentului, până la cea ocazională, de sărbători;
9. și în cele din urmă dar nu în ultimul rând, realizarea unui ansamblu de calitate, atât la nivel de finisare, cât și al tehnologiei de funcționare, al Fantanii muzicale, ca atracție principală a pieței, prin spectacole care să încante publicul, prin efecte deosebite de apă, lumină, culoare, imagini laser și alte efecte sincronizate cu o audiție deosebită.

2. SISTEM DE SUPRAVEGHERE VIDEO ÎN ZONA DE ACȚIUNE URBANĂ

Descriere

Sistemul de televiziune urban este un sistem de supraveghere, evaluare și înregistrare video a activității din zone publice, prevăzut cu centru de control dedicat, destinat sporirii gradului de securitate a zonelor supravegheate. Sistemul asigură preluarea imaginilor video care monitorizează zonele importante din localitate, 24 ore din 24.

Considerații generale

Sistemul de supraveghere video oferă posibilitatea de realizare a unei supravegheri eficiente a zonelor de interes pentru creșterea siguranței persoanei și asigurarea supravegherii pietonale, monitorizarea traficului rutier în intersecțiile importante, gestionarea unor situații de criză cu posibilitatea intervenției operative, prevenirea și depistarea precoce a unor acte teroriste,

respectiv a unor activități infracționale ce se desfășoară în stradă (furturi de mașini), supravegherea aglomerărilor urbane în vederea păstrării curățeniei fizice a spațiului, a ordinii sociale, supravegherea și monitorizarea deservirii publice de tipul: îndepărtarea zăpezii, colectarea gunoierului, starea iluminatului public etc., deturnarea traficului în caz de blocaj pe anumite porțiuni.

Astfel, în cele ce urmează vor fi prezentate avantajele instalării unor astfel de sisteme:

- Sistemul va permite realizarea unei supravegheri eficiente a zonelor de interes pentru creșterea siguranței persoanei și asigurarea supravegherii pietonale, monitorizarea traficului rutier în intersecțiile importante, gestionarea unor situații de criză cu posibilitatea intervenției operative, prevenirea și depistarea precoce a unor acte teroriste, respectiv a unor activități infracționale ce se desfășoară în stradă;
- Vor fi urmărite principalele zone de interes public din oraș: grădinițe, școli, licee, spitale, zona centrală pietonală, intersecții;
- De asemenea, o dată cu primirea unei alarme, din locațiile respective pot fi preluate imagini de la camerele video, ceea ce va ajuta echipele de intervenție să își pregătească acțiunea, crescând astfel, eficiența intervenției;
- Echipamentele folosite prin noul sistem sunt de ultimă tehnologie, iar mobilitatea și zoom-ul optic vor permite observarea la un grad mare de detaliu;
- Sistemul se pretează unei extinderi ulterioare, modernizări, prin introducerea de camere cu caracteristici superioare, prin extinderea capacității de stocare și adăugarea de puncte noi de monitorizare;
- Sistemul de supraveghere va permite stocarea și prelucrarea imaginilor de la nivelul unui Centru de Comandă și Control, care va fi creat în cadrul proiectului privind sistemul de management al traficului rutier.

3. REABILITAREA ZONEI URBANE „DEALUL CETĂȚII” - MONUMENT AL NATURII ȘI ISTORIC CU VALOARE TURISTICĂ RIDICATĂ DIN MUNICIPIUL DEVA - INCINTA I - ETAPA 2- REFUNȚIONALIZARE

Context

Soluția propusă de Studiul de Fezabilitate pentru Incinta I se referă la amenajarea, consolidarea, repararea și refunționalizarea incintei I și a zonei cuprinse între stația de sosire a monoliner-ului și accesul în această incintă, pe traseul de vizitare principal și propune următoarele lucrări:

- amenajarea unui punct de informare pentru turiști - un spațiu închis și acoperit, pe bastionul artileriei est, din apropierea stației de sosire a ascensorului înclinat;
- amenajarea pavimentului aleii pietonale de la stația de sosire a monoliner-ului la podul de lemn, inclusiv refacerea, consolidarea și protejarea zidului lateral de fortificație spre oraș, amenajarea de mobilier urban (bănci) și iluminat public;
- refacerea și consolidarea porții de acces de la capătul podului de lemn în execuție și montarea de balustrade metalice de protecție pe circuitul de vizitare principal, pentru dirijarea fluxului de vizitatori spre incinta I-a;
- refacerea și consolidarea turnului de peste poarta de acces în incinta I și protejarea cu învelitoare din materiale moderne;
- aducerea incintei I la cota de călcare originală (paviment de piatră);
- protejarea drumului de strajă existent pe fațada nordică (zidul de fortificație nordic) și protejarea platformelor cu balustrade metalice și paviment din calupuri de piatră sau lespezi, pe latura vestică a incintei;
- amenajarea unei săli multifuncționale pe ruinele sudice ale incintei I (peste încăperile celor două pivnițe) pentru simpozioane, comunicări științifice, întruniri ecumenice, expoziții; în prelungire sălii multifuncționale și în comunicare directă cu aceasta se va amenaja o încăpere care va avea pereții spre sud și est transparenti, ceea ce va asigura o frumoasă panoramă asupra orașului și a întregii zone;

- cele două pivnițe vor fi asanate, consolidate și refuncționalizate (spațiu muzeal, cafenea);
- pe latura estică a incintei I se vor evidenția fostele fundații ale corpului de legătură în prezent dispărut.

În prezent lucrările pentru Intervenții de urgență la Incinta I se derulează conform Contractului de lucrări încheiat și a Graficului de execuție, urmând a se finaliza la sfârșitul anului 2008.

Astfel, investiția "Reabilitarea zonei urbane <Dealul Cetății> monument al naturii și istoric cu valoare turistică ridicată, din municipiul Deva" - **incintele II și III**, a beneficiat de prevederile „Hotărârii de Guvern nr.811/2006 - privind finanțarea din bugetul Ministerului Integrării Europene a asistenței tehnice pentru pregătirea de proiecte de investiții publice, finanțabile prin Programul operațional regional 2007 - 2013”.

Beneficiarul asistenței tehnice a fost Consiliul Județean Hunedoara în calitate sa de lider de proiect. Documentația tehnico-economică privind această investiție, rezultat al asistenței tehnice acordată de Guvernului României, a stat la baza elaborării Cererii de Finanțare pentru proiectul depus la Agenția de Dezvoltare Regională Vest în data de 13.08.2008, în scopul obținerii finanțării nerambursabile prin Programul Operațional regional 2007-2013, conform Acordului de Parteneriat încheiat între Municipiul Deva, în calitate de lider de proiect și Consiliul Județean Hunedoara în calitate de partener.

Lucrările de restaurare vor fi începute de la poarta de acces.

Se propun a se realiza următoarele categorii mari de lucrări:

- lucrări de pregătire a amplasamentului
 - se va înlătura vegetația de pe ziduri, dintre piloni și din imediata apropiere a zidurilor;
 - se vor curăța zidurile de depuneri de pământ și dărâmături.
- lucrări de conservare primară și consolidare
 - se vor executa plombări de ziduri acolo unde paramentul este distrus;
 - se vor realiza consolidări și completări de ziduri, acolo unde este cazul.
- lucrări de restaurare
 - se va reface podul din lemn ce lega incinta a III-a de cea de a II-a;
 - se va reface poarta de acces și a podului mobil din dreptul porții 3.

Obiective

“Reabilitarea zonei urbane Dealul Cetății - monument al naturii și istoric cu valoare turistică ridicată din municipiul Deva”, va determina creșterea vizibilității potențialului turistic și economic al județului Hunedoara, contribuind la sprijinirea dezvoltării economice integrate durabile a turismului și a activităților conexe în Municipiul Deva, Regiunea de Dezvoltare Vest.

De asemenea, prin realizarea investiției, se dorește ca unele din punctele slabe în turism, identificate în Planurile de Dezvoltare locală și regională (lipsa sau slaba calitate a marcajelor turistice, infrastructura de acces către obiectivele turistice slab dezvoltată, spații neadecvate pentru depozitarea și reciclarea deșeurilor în zonele turistice, degradarea progresivă a patrimoniului cultural-turistic), să fie transformate în oportunități și premise ale dezvoltării durabile a Municipiului Deva.

Probleme strategice în dezvoltarea turismului cultural

- Slaba promovare a potențialului turistic al municipiului Deva, accesul dificil la informație și starea de degradare a produsului turistic;
- Lipsa unui organism instituțional specializat, cu atribuții de promovare a turismului local și cu rol integrator;
- Investițiile reduse realizate în turism, lipsa mijloacelor financiare față de costul ridicat al investiției;
- Insuficienta valorificare a potențialului turistic local, slaba dezvoltare a infrastructurii turistice.

Abordarea integrată a Zonei Urbane „Dealul Cetății” Deva

Măsurile	Acțiuni	Termene de realizare	Valoarea investiției	Surse de finanțare
Facilitarea accesului publicului larg la obiectivul de patrimoniu	Realizarea investiției Ascensor înclinat „Dealul Cetății Deva”	Finalizat - Iunie 2005	7 609 118 RON	Bugetul general al Municipiului Deva
Refuncționalizarea Incintei I și intervenții situații de urgență	<p>Etapa I - Intervenții în situații de urgență</p> <p>Etapa II - Refuncționalizarea Incintei I</p> <ul style="list-style-type: none"> - amenajarea unui punct de informare pentru turiști - un spațiu închis și acoperit, pe bastionul artilerie est, din apropierea stației de sosire a ascensorului înclinat; - amenajarea pavimentului aleii pietonale de la stația de sosire a monoliner-ului la podul de lemn, inclusiv refacerea, consolidarea și protejarea zidului lateral de fortificație spre oraș, amenajarea de mobilier urban (bănci) și iluminat public; - refacerea și consolidarea porții de acces de la capătul podului de lemn în execuție și montarea de balustrade metalice de protecție pe circuitul de vizitare principal, pentru dirijarea fluxului de vizitatori spre incinta I-a; - refacerea și consolidarea turnului de peste poarta de acces în incinta I și protejarea cu învelitoare din materiale moderne; - aducerea incintei I la cota de călcare originală (paviment de piatră); - protejarea drumului de strajă existent pe fațada nordică (zidul de fortificație nordic) și protejarea platformelor cu balustrade metalice și paviment din calupuri de piatră sau lespezi, pe latura vestică a incintei; - amenajarea unei săli multifuncționale pe ruinele sudice ale incintei I (peste încăperile 	<p>Etapa I - În curs de realizare până la finele anului 2010</p> <p>Etapa II - Se va desfășura după finalizarea etapei I</p> <p>Termenul de execuție va fi precizat după organizarea achiziției publice a executantului lucrărilor</p> <p>Surse de finanțare Fondul European de Dezvoltare Regională prin POR 2007-2013 Axa prioritară 1</p>	26 201 639,44 RON (7 751 964 Euro)	Bugetul general al Municipiului Deva

	<p>celor două pivnițe) pentru simpozioane, comunicări științifice, întruniri ecumenice, expoziții; în prelungire sălii multifuncționale și în comunicare directă cu aceasta se va amenaja o încăpere care va avea pereții spre sud și est transparenti, ceea ce va asigura o frumoasă panoramă asupra orașului și a întregii zone;</p> <ul style="list-style-type: none">- cele două pivnițe vor fi asanate, consolidate și refuncționalizate (spațiu muzeal, cafenea);- pe latura estică a incintei I se vor evidenția fostele fundații ale corpului de legătură în prezent dispărut.			
--	---	--	--	--

4. REABILITAREA PARCULUI MUNICIPAL „CETATE”

Obiectivele proiectului sunt creșterea suprafețelor spațiilor verzi din localități și apropierea mărimii acestora, pe cap de locuitor, de standardele europene prin dezvoltarea și modernizarea spațiilor verzi din localități și înființarea de noi parcuri, scuaruri și aliniamente plantate ori reabilitarea celor existente.

Grupul țintă: cetățenii municipiului Deva.

Activitățile principale: amenajare de spații verzi, sistematizarea aleilor pietonale și a platformei, executarea de lucrări hidroedilitare și instalații electrice exterioare, amenajare loc de joacă pentru copii, împrejmuire.

Durata proiectului: 18 LUNI

Rezultatele proiectului sunt:

- reabilitarea parcului central din municipiu ale cărei funcțiuni specifice sunt de odihnă, agrement, recreație, purificare atmosferică, educație și instruire civică și estetică. Principalele elemente constitutive ale parcului vor fi: covor vegetal, ronduri de flori sezoniere, alei pietonale, zona verde - arbori și arbuști, loc de joacă pentru copii, împrejmuirea parcului, bănci din beton armat și lemn, coșuri pentru gunoi, cișmele pentru băut și spălat mâinile, corpuri de iluminat pitice ornamentale, corpuri de iluminat decorative înalte.

Valoarea totală a proiectului este de 1 000 000 EURO.

Sursele de finanțare ale proiectului sunt Fondul European de Dezvoltare Regională și Bugetul general al Municipiului Deva.

5. SISTEM INTEGRAT PENTRU MANAGEMENTUL TRAFICULUI

Dezvoltarea în ultimii ani a României prin alinierea la standardele europene a dus la creșterea accentuată a traficului urban, ceea ce a dus la necesitatea reorganizării urbanistice a conformațiilor intersecțiilor, a necesității investițiilor în infrastructură și găsirii unor soluții eficiente pentru fluidizarea traficului la amenajarea intersecțiilor.

Datorită modificărilor apărute în desfășurarea traficului rutier, determinate de creșterea continuă a parcului de autovehicule, creșterea indicelui de mobilitate a parcului auto existent și a creșterii numărului de autovehicule ce tranzitează Municipiul Deva, s-a considerat necesar a se realiza acest proiect pentru a îmbunătăți condițiile de trafic.

Apariția aglomerărilor pune în evidență faptul că se tinde spre atingerea limitei de capacitate a rețelei, modificându-se intensitatea traficului, influențând negativ calitatea infrastructurilor până în momentul apariției imposibilității de deplasare, deci a blocajului (ambuteiaje, străzi pline, mașini blocate).

Se impune deci transformarea vechiului sistem al rețelei de circulație, într-un nou sistem eficient, corespunzător unui oraș nou, cu vitalitate sporită în toate domeniile, producția materială, activitatea administrativă, politico-socială, strategică, etc.

Având în vedere că în Deva vor fi realizate și lucrări de reabilitare și modernizare a infrastructurii rutiere se impune cu atât mai mult implementarea unui sistem de management al traficului, care să conducă la realizarea și integrarea unui sistem avansat de dirijare a circulației care va duce implementarea unui sistem centralizat de management al traficului.

Scopul proiectului

Scopul proiectului îl constituie introducerea unui sistem de management al traficului urban în Municipiul Deva, care să poată realiza o fluidizare a traficului, folosind metodele adaptive de semaforizare. Pentru aceasta, se are în vedere păstrarea unei părți a infrastructurii existente (stâlpi, corpuri semafoare, rețea îngropată), dar și introducerea unor elemente noi, cele mai semnificative fiind automatele de semaforizare, camerele video și rețeaua de comunicații care să asigure funcționarea acestora în regim centralizat adaptiv.

- Soluția pentru managementul traficului vor conduce la:
- reducerea timpilor de așteptare și a numărului de opriri;
 - creșterea siguranței circulației auto și pietonale;
 - reducerea punctelor de conflict;
 - fluența mai mare a circulației auto;
 - alocarea de benzi de circulație pentru curenții de circulație cu pondere mare;
 - simplificarea relațiilor în intersecție;
 - supravegherea centralizată a funcționării sistemului de comandă și dirijare.

Sistemele de management al traficului reprezintă modalități de dirijare și control centralizat al traficului rutier pe arii extinse, care înglobează tehnologii ITS pentru detecția, prelucrarea, transmiterea și distribuția informațiilor legate de trafic. În ultima vreme se pune tot mai mult accentul pe combinarea sistemelor de management al traficului cu monitorizarea condițiilor de mediu și poluare și dirijarea transportului public urban, realizându-se astfel un grad tot mai mare de integrare a acestor sisteme.

Sistemele de management al traficului urban (UTC) și cele de management al transportului de călători (PTM) nu au fost dezvoltate de la început în această acțiune de optimizare a traficului. De exemplu, până să se ajungă la sisteme de management al traficului, s-a trecut prin diferite trepte de dezvoltare, cum ar fi:

- Semaforizarea intersecțiilor (independent);
- Semaforizare cu automate de trafic având mai multe secvențe;
- Semaforizare în lanț cu decalaj de timp pentru mai multe intersecții (val de verde sau intersecții sincronizate - legătura între intersecții s-a făcut mai întâi prin cablu de sincronizare, apoi s-a realizat prin radio sau fibră optică. În prezent sunt disponibile și soluții fără legătură fizică directă, cu sincronizare pe semnal de control GPS, ceea ce conduce la o mare economie de materiale și manoperă);
- Semafoare independente adaptive la trafic (TAS - traffic actuated signals) - care realizează o semnalizare inteligentă, adaptivă la nivelul de trafic;
- Sisteme de semaforizare centralizată cu sau fără măsurare a traficului - primele sisteme de management al traficului;
- Sisteme complexe UTC-PTM/de monitorizare și control al traficului funcție și de nivelul de poluare etc.

3.2. Harta municipiului, cu localizarea proiectelor individuale componente ale Planului

3.3. Managementul implementării planului integrat

În cadrul Planului Integrat de Dezvoltare Urbană definirea unei forme de cooperare între diferitele departamente ale municipalității va fi imperios necesară pentru planificarea și implementarea proiectelor. Astfel, pentru implementarea Planului, municipalitatea va alocă eficient personal și resurse proprii și va încerca să stabilească, pe cât posibil, sinergii cu alte proiecte și măsuri.

În acest scop, municipalitatea intenționează să formeze un comitet de coordonare, care să supervizeze implementarea Planului Integrat pe perioada finanțării (2010-2013/2015).

Mai mult, municipalitatea va încredința serviciile de consultanță în managementul și implementarea proiectelor componente ale Planului, unei organizații/firme cu experiență, pe baza unei proceduri de achiziție publică.

Comitetul de coordonare: va fi sub coordonarea directă a Primarului/Departamentului Tehnic, care va numi și managerul pentru Planul Integrat.

Comitetul de coordonare va fi alcătuit din personal cu experiență din cadrul departamentelor relevante ale Primăriei, care va participa cu regularitate la toate ședințele din cadrul proiectului (care vor avea loc la două săptămâni):

- direcția tehnică
- arhitectul șef
- serviciul buget - contabilitate
- poliția comunitară, etc.

Următoarele activități vor fi încredințate comitetului de coordonare:

- asigurarea unui schimb regulat de informații despre progresul implementării proiectului și despre toate activitățile relevante ale primăriei și a altor actori locali implicați;
- coordonarea obiectivelor și proiectelor din cadrul Planului Integrat cu alte planuri și proiecte ale municipalității;
- inițierea, coordonarea și supervizarea tuturor activităților și măsurilor necesare pentru implementarea Planului;
- monitorizarea potențialelor probleme sau conflicte care survin pe parcursul implementării proiectului și luarea măsurilor corespunzătoare
- supervizarea și monitorizarea performanței organizației/firmei care va fi responsabilă pentru managementul și implementarea proiectelor.

Pentru a fi expeditiv în managementul și implementarea PIDU, comitetul de coordonare va fi împuternicit cu competențe speciale și autoritate. Pentru facilitarea luării deciziilor în implementarea PIDU, membrii comitetului de coordonare vor avea autoritatea și obligația de a discuta, coordona deciziile asupra tuturor problemelor din agendă;

Managerul de proiect

Pentru coordonarea generală a implementării Planului integrat, Primăria municipiului Deva va numi un director/sef serviciu cu experiență. Managerul de proiect va desfășura următoarele activități:

- va reprezenta municipalitatea în relația cu Autoritatea de management a POR, cu Agenția de Dezvoltare Regională vest și cu ceilalți actori externi pe parcursul implementării PIDU;
- informarea reprezentantului legal asupra reglementărilor EU;
- coordonarea cu toate departamentele importante din cadrul primăriei, respectiv cu agenția de implementare și comitetul de coordonare, pe toate aspectele implementării și managementului PIDU;

- supervizarea activității (în ceea ce privește proiectele individuale) unității de implementare ce va oferi asistența tehnică necesară în proiectarea și implementarea proiectelor individuale
- organizarea ședințelor de lucru și informarea reprezentantului legal asupra evoluției proiectelor;
- supervizarea rapoartelor de progres și a cererilor de rambursare întocmite de către agenția de implementare.

Agenția de Implementare

Agenția de Implementare va fi contractată de Primăria Deva după încheierea contractului de finanțare cu Autoritatea de Management.

Agenția de Implementare va fi contractată în urma organizării unei proceduri de achiziție publică și va trebui să dețină experiență în următoarele domenii:

- experiență în planificarea și implementarea unor proiecte integrate de dezvoltare urbană;
- experiență în management de proiecte finanțate din fonduri europene;
- o bună cunoaștere a condițiilor locale specifice pentru dezvoltarea urbană;
- prezență permanentă în Deva (prin punct de lucru, sau birou local).

Contractul de management va fi încheiat pe o perioadă de 3 ani (2010-2013) cu posibilitatea de prelungire a acestuia cu încă doi ani (până la sfârșitul anului 2015).

Organizația responsabilă cu implementarea proiectelor va acorda sprijin Primăriei Municipiului Deva în managementul și coordonarea proiectelor, desfășurând următoarele activități:

- asistarea și sprijinirea departamentelor relevante din cadrul Primăriei municipiului Deva responsabile de diferitele proiecte individuale, cu finanțare prin POR axa 1, în pregătirea ulterioară a acestora (planificare tehnică și financiară, autorizații, coordonare cu ADR, licitarea execuției și contractarea, etc.)
- asistență în coordonarea și supervizarea implementării proiectelor individuale, pentru a asigura respectarea programului și bugetului proiectului;
- asistență în managementul financiar al fondurilor (planificarea și actualizarea alocărilor financiare anuale);
- dezvoltarea și implementarea activităților de relații publice, campanii de conștientizare și alte forme de informare necesare pentru implementarea proiectelor individuale (elaborarea și gestionarea unui site al PIDU, elaborarea de pliante informaționale, broșuri și alte publicații);
- asistență în raportarea regulată pe parcursul implementării PIDU și în monitorizarea și evaluarea rezultatelor proiectelor și a impactului acestora;
- sprijinirea schimbului de experiență cu alte orașe din România cu proiecte similare.

Monitorizarea și implementarea atât a Planului Integrat cât și a proiectelor individuale va fi realizată pe baza planificării prezentate în secțiunea 2.3.6. Calendarul activităților din cadrul fiecărei cereri de finanțare.

Ca bază pentru monitorizarea proiectelor componente ale Planului Integrat de Dezvoltare Urbană, pentru fiecare proiect va fi elaborat un plan de acțiune mai detaliat. Acesta va cuprinde de asemenea și principalele rezultate ce se vor obține în fiecare etapă, respectiv:

- licitarea și contractarea execuției de proiecte tehnice
- trimiterea acestora spre verificare la ADR Vest;
- licitarea și contractarea execuției proiectelor;
- organizarea de recepții parțiale și a recepției finale a lucrărilor;
- verificarea devizelor și facturilor emise;
- întocmirea rapoartelor de progres și a celui final pentru fiecare proiect individual în parte.

Coordonarea generală a implementării proiectelor și Planului Integrat va fi asumată de către Managerul de proiect desemnat de Primăria Deva. Managerul de proiect va fi sprijinit de către Agenția de Implementare care va fi contractată de Primărie.

Revizuirea și actualizarea regulată a planificării tehnice și finanțare a proiectelor va fi parte integrantă a coordonării generale a procesului de implementare.

Pentru a asigura un management financiar eficient și profesional, se prevede ca această funcție să fie delegată agenției de implementare, căreia i se va cere să folosească un sistem profesional de management financiar. Oricum, activitatea agenției de implementare va fi atent supervizată de către comitetul de coordonare și managerul de proiect desemnat de Primărie.

Monitorizarea și evaluarea rezultatelor și impactului

Pentru monitorizarea rezultatelor și impactului proiectelor individuale și a PIDU în ansamblul lui, se vor utiliza indicatorii orientativi propuși de Ghidul solicitantului. Rezultatele imediate și cele indirecte, împreună cu indicatorii corespunzători vor fi identificați pentru fiecare proiect. Conform precizărilor din Ghid acești indicatori includ valori de bază pentru implementarea proiectului și valori țintă după finalizarea proiectului, ambii pentru rezultatele directe și indirecte.

O provocare în acest sens va consta în dezvoltarea unui instrument practic pentru monitorizarea rezultatelor indirecte, care în multe cazuri, nu vor apărea imediat după finalizarea proiectului sau perioadei de finanțare prin POR. Pe cât posibil, în contextul PIDU, rezultatele indirecte și indicatorii corespunzători au fost identificați în așa manieră încât să permită o evaluare a rezultatelor obținute la sfârșitul perioadei de finanțare, în comparație cu sfârșitul anului 2013/2015, când principalele proiecte vor fi încheiate.

Ca instrument de monitorizare va fi utilizată o bază de date cu informații despre proiectele individuale. Complementar indicatorilor și valorilor, baza de date va trebui să indice sursa de date și procedurile de raportare, precum și potențialele riscuri sau impacturi negative, care va fi necesar să fie monitorizate.

Modul de monitorizare va permite generarea de informații cantitative și calitative despre rezultatele și impactul fiecărui proiect, precum și obținerea de informații agregate despre rezultatele și impactul PIDU. Prezentarea rezultatelor de monitorizare vor fi parte integrantă a procesului de raportare. Alături de monitorizarea implementării fiecărui proiect individual, și monitorizarea rezultatelor și impactului vor fi încredințate agenției de implementare. Elaborarea și dezvoltarea unui concept de monitorizare va constitui astfel o cerință importantă în cadrul licitației pentru serviciile de consultanță pentru contractarea unui consultant extern în implementarea PIDU.

Raportarea

Raportarea progresului implementării planului integrat va fi realizată la intervale regulate (conform graficului de depunere a cererilor de rambursare completat de solicitant în momentul semnării contractului de finanțare) având la bază formatul raportului propus de Ghidul solicitantului.

Pe toată perioada de implementare a proiectului, beneficiarul va transmite previziuni privind fluxurile financiare pentru trimestrul următor în conformitate cu graficul menționat anterior.

Pagina de Internet a PIDU

Complementar raportării formale regulate, este prevăzută informarea continuă a publicului asupra progresului proiectelor și a rezultatelor intermediare obținute, prin intermediul unei pagini de internet a Planului, ca parte a activității de relații publice.

Pagina de Internet a Planului integrat va fi legată de site-ul Primăriei Deva. Va fi concepută ca site interactiv, cu bloguri de proiecte și servicii de download și upload.

Materiale informative pentru relații cu publicul

Complementar paginii de internet și utilizând sinergii între materialele tipărite și cele electronice, rezultatele proiectului vor fi prezentate și sub forma unor îndrumare, pliante, sau broșuri pentru proiectele individuale.

Pentru diseminarea rezultatelor și experienței implementării Planului Integrat de Dezvoltare Urbană este prevăzută pregătirea unei publicații finale la sfârșitul perioadei de finanțare, care va prezenta toate proiectele implementate și evaluarea contribuțiilor și impactul în contextul obiectivelor și strategiei PIDU.

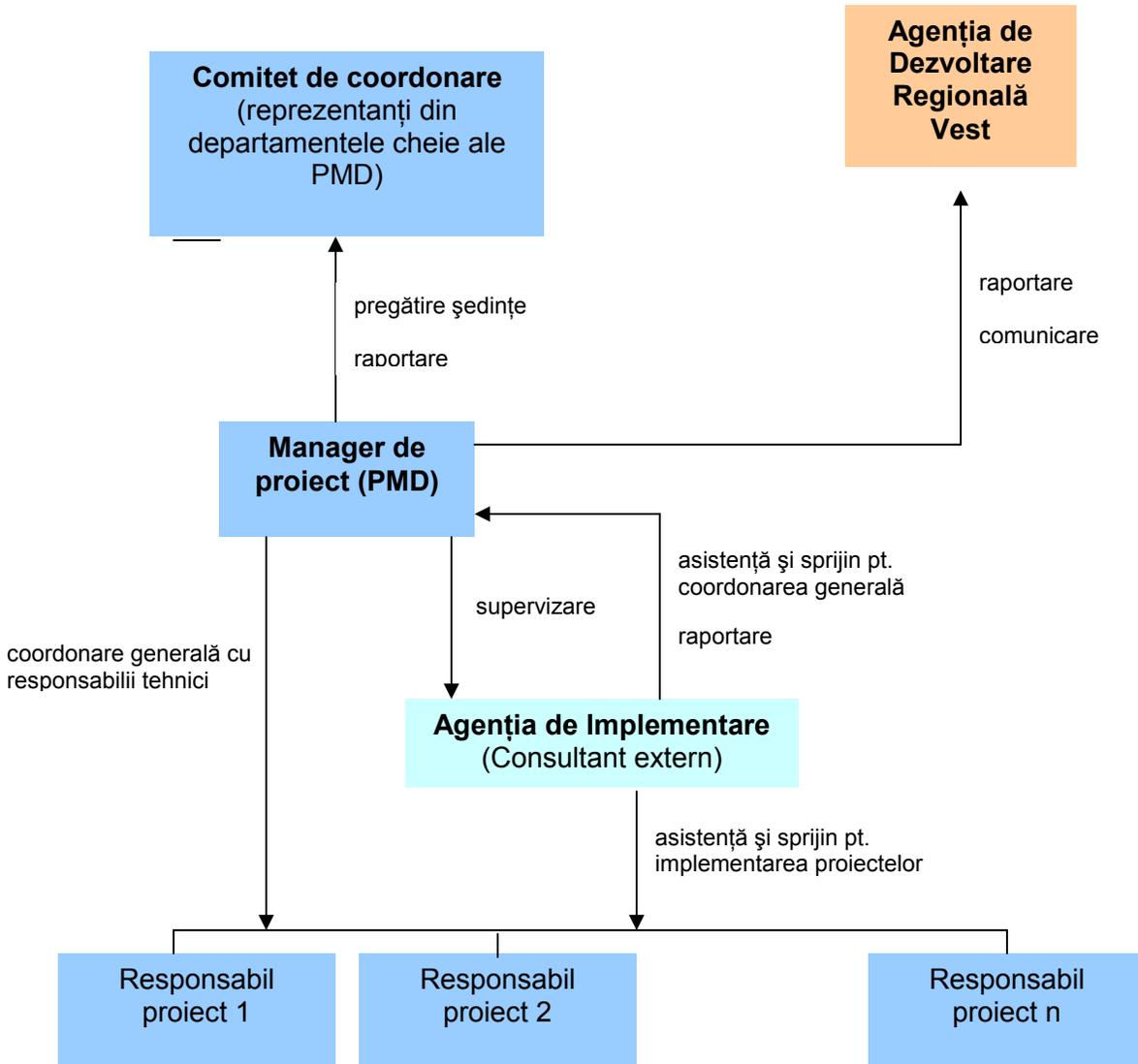
Responsabilități

Responsabilitatea pentru raportarea regulată a progresului proiectelor și planului aparține managerului de proiect din cadrul Primăriei Municipiului Deva, cu sprijinul organizației externe de management.

Majoritatea activităților de relații publice și activităților de informare vor fi delegate organizației externe de management.

Structura de implementare a Planului Integrat de Dezvoltare Urbană Deva

4. Informare și consultare publică în procesul elaborării planului

În data de 24.02.2010 a fost afișată la sediul Primăriei Municipiului Deva invitația adresată cetățenilor Municipiului Deva de a consulta Planul Integrat de Dezvoltare Urbană, document care se află afișat la Centrul de Informare a Cetățenilor. De asemenea invitația de a consulta PIDU a fost adresată cetățenilor și prin intermediul ecranelor de tip Citylight din centrul municipiului Deva în data de 24.02.2010. În data de 04.03.2010 a fost postat pe site-ul www.primariadeva.ro PIDU Deva pentru a putea fi consultat de cei interesați. Va fi publicat în două cotidiene locale și prin intermediul ecranelor de tip citylight anunțul de consultare a proiectului de Hotărâre a Consiliului Local de asumare a Planului Integrat de Dezvoltare Urbană.

Au fost publicate două anunțuri în cotidiene locale la interval de 3 zile în vederea consultării la Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara a PIDU pentru declanșarea etapei de încadrare pentru obținerea avizului de mediu.

Separat de consultarea publică menționată mai sus, începând cu prima lună, pe toată durata implementării PIDU se vor desfășura activități de asigurare a vizibilității PIDU conform Manualului de Identitate Vizuală pentru Programul Operațional Regional, atât prin realizarea activităților de promovare și asigurare a vizibilității realizate în cadrul fiecărui proiect individual, cât și prin promovarea PIDU ca și document strategic de planificare a dezvoltării Municipiului Deva.